
STRATEGIA
FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE
2011 – 2013
PROIECȚII STRATEGICE 2015

CUPRINS

<i>Lista de abrevieri</i>	8
STRATEGIA FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE 2011 – 2013. Documentul de fundamentare	9
1. Introducere	10
2. Strategia FRC 2011 – 2013 – Abordare metodologică	13
2.1. Definiere	13
2.2. Caracteristici	13
2.3. Componente	15
2.4. Factori de influență (variabile endogene și exogene)	16
2.5. Tipologie	18
2.6. Metodologia de fundamentare, elaborare și implementare	18
3. Fundamentarea strategiei FRC	20
3.1. Premise	20
3.2. Fundamente	23
4. Politicile publice în domeniul IMM și ale mediului de afaceri în contextul viziunii strategice de dezvoltare a României în perspectiva 2020	24
4.1. Impactul Strategiei Guvernamentale pentru dezvoltarea sectorului IMM până în anul 2013, asupra strategiei FRC	24
5. Politici și instrumente în domeniul ajutorului de stat în România și țările membre ale Uniunii Europene	28
5.1. Impactul politicilor și instrumentelor în domeniul ajutorului de stat asupra strategiei FRC	28
5.2. Perspectivele ajutorului de stat în Uniunea Europeană	30
6. Politici, mecanisme și instrumente de garantare și contragarantare în țările membre ale Uniunii Europene	32
6.1. Mecanisme de contragarantare în țările UE și Turcia	32
6.2. Impactul politicilor, mecanismelor și instrumentelor de garantare și contragarantare europene	39
7. Evoluția pe termen scurt și mediu a sistemului financiar-bancar din România și țările membre ale Uniunii Europene	45
7.1. Riscurile din sistemele financiare europene și România. Impactul asupra mecanismelor de garantare, contragarantare și accesul la finanțare al IMM	45
8. Fondurile de garantare partenerie ale FRC. Tipologia mecanismelor de garantare	62
8.1. Instituțiile de garantare din România	62
8.2. Tipologia mecanismelor de garantare	73
8.3. Impactul contragarantării	83
8.4. Efectele contragarantării	84

9. Analiza SWOT a Fondului Român de Contragarantare	86
9.1. Evidențierea principalelor puncte forte și puncte slabe	86
9.2. Analiza SWOT detaliată	89
10. Instrumente specifice sistemului financiar-bancar privind transparența, promovarea și diseminarea activității și mecanismelor acestora	98
10.1. Mecanisme și instrumente specifice domeniului financiar-bancar privind transparența activității și a ofertei instituțiilor specializate	98
10.2. Mecanisme și instrumente specifice domeniului financiar-bancar privind promovarea și diseminarea activității	101
11. Componentele legislative – dinamica și impactul acestora pentru sistemul garantării și contragarantării – Cadrul legislativ al garantării și contragarantării în România	111
STRATEGIA FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE 2011 – 2013. Documentul Strategic	117
1. Introducere	118
2. Viziunea Fondului Român de Contragarantare	123
3. Misiunea Fondului Român de Contragarantare	124
4. Obiectivul Strategic general	125
5. Obiectivele prioritare (sinteză)	126
6. Obiectivele prioritare, acțiunile și măsurile și modalitățile de realizare	127
● Obiectivul prioritar I. Dezvoltarea accesului la finanțare a IMM prin creșterea numărului și a volumului de contragarantării, a numărului IMM beneficiare și a locurilor de muncă susținute sau nou-înființate	127
● Obiectivul prioritar II. Perfecționarea schemelor de ajutor și a normelor de aplicare ale acestora, în corelație cu dinamica legislației europene și naționale în materia ajutorului de stat	133
● Obiectivul prioritar III. Dezvoltarea și flexibilizarea facilităților oferite în procesul de acces la finanțare a IMM pentru proiectele aflate în convergență cu Strategia EUROPA 2020, având ca obiective de referință creșterea inteligentă, dezvoltarea durabilă și promovarea unei economii favorabile incluziunii sociale	137
● Obiectivul prioritar IV. Dezvoltarea și diversificarea capacității de operare a FRC, prin asumarea unor mecanisme de contragarantare în condiții de piață, accesul la scheme și finanțări europene și participarea la capitalul unor instituții de finanțare a IMM	141
● Obiectivul prioritar V. Dezvoltarea cooperării cu instituții și organisme de garantare și contragarantare din țările membre UE și ale altor state cu experiență în domeniu, valorificarea potențialului și oportunităților oferite de AECM, în scopul asumării instrumentelor de bune practici și a experiențelor relevante pe plan european și internațional	145

● Obiectivul prioritar VI. <i>Realizarea și dezvoltarea unui sistem de servicii informatice privind instrumente, mecanisme și consultanță în domeniul contragarantării, garantării și accesului la finanțare a IMM</i>	151
● Obiectivul prioritar VII. <i>Dezvoltarea și diversificarea comunicării și a relațiilor instituționale cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, presă și autoritățile publice, în scopul cunoașterii conținutului și a dinamicii mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC</i>	154
● Obiectivul prioritar VIII. <i>Perfecționarea managementului FRC, îmbunătățirea formării continue a personalului și obținerea recunoașterii calității în procesul de operare</i>	158
● Obiectivul prioritar IX. <i>Consolidarea gestiunii economice proprii, a mecanismelor de prudențialitate, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC</i>	163
● Obiectivul prioritar X. <i>Modernizarea și perfecționarea cadrului normativ privind organizarea și funcționarea FRC, în scopul creșterii impactului activității acestuia în susținerea accesului la finanțare a IMM</i>	171
PROIECȚII STRATEGICE 2015	176
1. Direcții ale evoluției economice generale	178
2. Direcții de evoluție ale sistemului bancar	180
3. Direcții de evoluție ale activității de creditare	181
4. Direcții de evoluție ale sistemului de garantare și contragarantare	183
5. Alți factori de impact asupra Strategiei FRC	184
6. Proiecții 2015. Concluzii	185
Bibliografie	196
Anexa nr. 1. Buget estimat 2011 – 2013. Varianta fără acoperirea pierderilor de la buget	206
Anexa nr. 2. Buget estimat 2011 – 2013. Varianta cu acoperirea pierderilor de la buget 207	
Anexa nr. 3 - Plan de acțiuni și măsuri pentru implementarea Strategiei Fondului Român de Contragarantare 2011 – 2013	208

LISTA DE ABREVIERI

IMM	– întreprinderi mici și mijlocii
FRC	– Fondul Român de Contragarantare
FNGCImm-IFN	– Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru IMM-IFN
FGCR	– Fondul de Garantare a Creditului Rural
FRGC	– Fondul de Garantare a Creditelor
IFN	– instituție financiară nebancaară
BNR	– Banca Națională a României
MFP	– Ministerul Finanțelor Publice
MADR	– Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
INS	– Institutul Național de Statistică
MAI	– Ministerul Administrației și Internelor
MCSI	– Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale
MDRT	– Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului
MECMA	– Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri
AIPPIMM	– Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM
CNIPMMR	– Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii
AECM	– Asociația Europeană a Societăților Mutuale de Garantare
FEI/EIF	Fondul European de Investiții
CIP	– Programul pentru Inovare și Competitivitate (Competitiveness and Innovation Framework Programme)
JEREMIE	– Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises
JASMINE	– Joint Action to Support Microfinance Institutions in Europe
EPMF	– European Progress Microfinance Facility
Basel III	– ultimele recomandări ale Comitetului de la Basel de Supraveghere Bancară
H.G.	– Hotărâre a Guvernului
O.U.G.	– Ordonanță de urgență a Guvernului
AGA	– Adunarea Generală a Acționarilor

**STRATEGIA
FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE
2011 – 2013**

– Documentul de fundamentare –

1. INTRODUCERE

ELABORAREA strategiei Fondului Român de contragarantare este de o reală actualitate și, totodată, o autentică **provocare**, dacă ținem cont de faptul că:

- FRC se află în faza de debut a ciclului său de viață, experiența în domeniul contragarantării fiind de dată recentă;

- fondurile de garantare, cu care relaționează nemijlocit, nu dispun decât parțial de proiecții strategice fundamentate (FNGCIMM – IFN și-a definitivat o asemenea strategie);

- perioada de criză și impactul acesteia fac greu posibilă elaborarea unui plan strategic pe deplin consolidat, întrucât anticiparea economică, politică, socio-culturală, tehnică și tehnologică este foarte greu de realizat în astfel de condiții.

- Cu toate acestea, demersul nostru a fost facilitat și încurajat de faptul că:

- încă de la debutul său am beneficiat de Strategia guvernamentală de dezvoltare a sectorului IMM până în 2010 – 2013 precum și de Programul Național de Reformă 2011 – 2013;

- există prevederi strategice aferente celui mai important fond de garantare din domeniul IMM – FNGCIMM – pentru perioada 2011 – 2015 precum și unele estimări și predicții în cazul celorlalte instituții de garantare cu care FRC are încheiate convenții de garantare;

- se cunoaște, în detaliu, experiența fondurilor de garantare/contragarantare din țările membre UE, precum și orientările în acest domeniu;

- sunt precizate orientările programatice ale României desprinse din Strategia Europa 2020.

- Studiul abordează aspecte metodologice referitoare la managementul strategic, ce se vor regăsi în fiecare din secvențele scenariului strategic, precum și variabilele endogene și exogene, de natură economică, financiară, socială, managerială ori politică ce permit o fundamentare realistă a viitorului strategic al Fondului Român de Contragarantare. Cum existența și funcționarea acestuia nu sunt un scop în sine este evidentă necesitatea plasării sale în **patrulaterul** care asigură funcționalitatea și dezvoltarea economiei și, mai ales, a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, prezentată în figura nr. 1.1.

- De aceea, **principalele fundamente** tratate *in extenso* în această parte introductivă vizează:
 - prioritățile dezvoltării României din perspectiva Strategiei Europa 2020, axată pe trei coordonate majore: creștere inteligentă, creștere durabilă și creștere bazată pe incluziune socială;
 - strategia IMM, adoptată recent de Guvernul României și principalele priorități strategice ale dezvoltării acestui sector pentru următorii ani;
 - politicile și instrumentele în domeniul ajutorului de stat, utilizate în Uniunea Europeană și România (cu accent pe schemele de minimis);
 - politicile, mecanismele și instrumentele de garantare și contragarantare specifice țărilor membre UE, tratate comparativ și corelate cu tendințele economiei acestor state preconizate pentru deceniul actual;
 - principalele coordonate ale sistemului financiar bancar din România și țările membre UE, insistându-se pe politicile de creditare și risc;
 - mecanismele, eficiența și perspectivele de dezvoltare ale fondurilor de garantare și IMM din România, precum și impactul asupra sectorului IMM, sistemului bancar etc.;

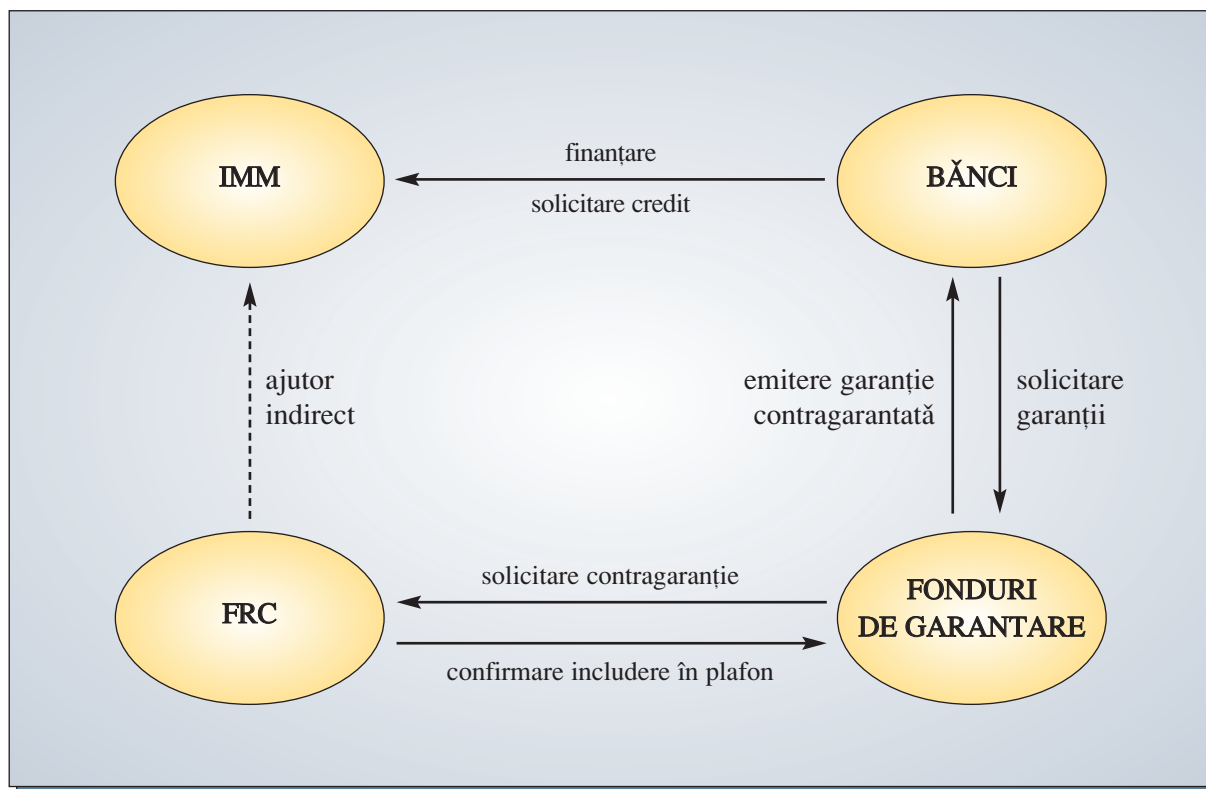

Figura nr. 1.1. Rolul și locul FRC în funcționalitatea și dezvoltarea economică, mai ales în sectorul IMM

- analiza SWOT a Fondului Român de Contragarantare, cu accent pe punctele forte, punctele slabe, oportunitățile și amenințările naționale și europene, tipul de strategie rezultat din combinarea acestora și recomandările strategice axate pe amplificarea potențialului de viabilitate managerială și economică

- instrumentele specifice sistemului financiar-bancar referitoare la transparența, promovarea și dimensionarea activității și mecanismele acestuia;

- componentele legislative, dinamica și impactul acestora asupra sistemului garantării și contragarantării.

- Evidențierea aspectelor relevante ale acestor fundamente și valorificarea lor în strategia Fondului Român de Contragarantare asigură o proiecție sustenabilă pentru următorii 3 ani și, implicit, o consolidare a poziției strategice a acestuia în sistemul garantării și contragarantării din țara noastră, inclusiv în viziunea 2015.

2. STRATEGIA FRC 2011 – 2013

– Abordare metodologică –

2.1. DEFINIRE

CEA MAI IMPORTANTĂ funcție a managementului o reprezintă, fără niciun fel de îndoială, **previziunea**, prin care se conturează viitorul organizației din perspectiva obiectivelor, modalităților de realizare, resurselor și termenelor. “Produsele” previziunii, în care toate aceste elemente se regăsesc în forme și cu conținut relativ apropiat, sunt:

- **prognozele**, cu orizonturi de timp de peste 10 ani, în care obiectivele și modalitățile de realizare sunt vag conturate

- **strategiile**, referitoare la orizonturi de timp de 3 – 5 ani și cu obiective, modalități de realizare și resurse cu grad ridicat de fundamentare

- **politicile**, centrate pe intervale de timp variabile, de la o lună la un an, ce concretizează constructiv prevederile strategice

- **programele**, respectiv detalieri în timp și spațiu ale politicii lunare, evident, în domenii în care acest lucru este posibil.

- **Strategia** poate fi definită ca un ansamblu de obiective prioritare, modalități de realizare și resurse necesare, stabilite pe intervale de timp variabile, de la 3 la 5 ani, ce permit îndeplinirea misiunii organizației în condiții de avantaj competitiv.

- De remarcat și faptul că strategia este elementul de bază al managementului strategic, definit prin deciziile și acțiunile adoptate și inițiate pentru fundamentarea, elaborarea și aplicarea (implementarea) strategiei. **Managementul strategic** reprezintă nu numai o autentică oportunitate pentru Fondul Român de Contragarantare, ci și o importantă modalitate de eficientizare a acestuia, într-un context național și european din ce în ce mai dinamic și mai complex.

2.2. CARACTERISTICI

Rolul deosebit al strategiei Fondului Român de Contragarantare este dat de **caracteristicile sale definitorii¹⁾**:

¹⁾ Vezi și O. Nicolescu, I. Verboncu – *Metodologii manageriale*, Editura Universitară, București, 2008; I. Verboncu (coord.) – *Strategie, cultură, performanță*, Editura PRINTECH, București, 2008; I. Popa – *Management strategic*, Editura Economică, București, 2004

○ strategia urmărește, direct sau indirect, realizarea unor scopuri bine precizate, specificate sub formă de **misiune** și **obiective**. Acestea din urmă sunt exprimări cuantificate și/sau calitative ale scopului pentru care a fost înființată și funcționează organizația, calitatea lor fiind determinantă pentru performanțele viitoare ale acesteia;

○ orizontul de timp vizat este de 3 – 5 ani, ceea ce imprimă strategiei un grad ridicat de risc și incertitudine amplificate în prezent de efectele crizei economico-financiare, contextul economico-financiar internațional și de condițiile specifice României în procesul de relansare economică;

○ strategia se referă la ansamblul organizației;

○ în strategia Fondului Român de Contragarantare sunt evidențiate aspecte esențiale privind evoluțiile semnificative ale mecanismelor, instrumentelor și proceselor de operare ale organizației;

○ prin strategie sunt proiectate și susținute schimbarea în general sau schimbările de natură economică, metodologică și manageriale în special;

○ strategia se axează pe abordarea corelativă a organizației și mediului ambiant, național și internațional în care acționează, permițându-se, astfel, obținerea de performanțe specifice instituției contragarantării în sistemul finanțatori – beneficiari – garanți – contragarantare;

○ strategia reflectă interesele cel puțin ale unei părți a stakeholderilor (proprietarilor, managerilor, salariaților etc.); de aici și valabilitatea în cazul Fondului Român de Contragarantare a sintagmei “*strategia se elaborează de către manageri, se aprobă de către acționari/prorietari și se aplică de către manageri*”;

○ cultura organizațională stă la baza conturării, prin strategie, a unui comportament competitiv, generator de performanțe;

○ elaborarea strategiei urmărește obținerea unei cât mai mari sinergii, respectiv generarea, în plan economic, în mod special al IMM a unei valori adăugate cât mai substanțiale, iar în cazul fondurilor de garantare o consolidare autentică a sistemelor de operare în condiții de prudențialitate și eficiență;

○ strategia ia în considerare și favorizează desfășurarea proceselor de învățare organizațională la cote ridicate de intensitate; prin intermediul acestora capacitatea organizației de a sesiza schimbările din mediul în care acționează crește, creându-se premise favorabile pentru obținerea de avantaj competitiv;

○ strategia Fondului Român de Contragarantare este puternic formalizată, este un plan pe 3 ani cu unele proiecții până în anul 2015, cu componente bine precizate;

○ criteriul cel mai important de evaluare a calității strategiei îl constituie obținerea avantajului competitiv, luând în considerare și ca referință piața financiară și bancară precum și aspecte care interacționează cu aceasta din perspectiva îndeplinirii, la nivel performant, a misiunii Fondului Român de Contragarantare.

Existența **strategiei** reprezintă una – poate cea mai importantă – din condițiile de succes ale FRC, iar **managementul strategic** (procesul de elaborare, fundamentare și

implementare a strategiei) veritabilă dimensiune anticipativă a devenirii acestei tinere organizații – Fondul Român de Contragarantare.

2.3. COMPONENTE

STRATEGIA organizației are **șapte componente**:

a) **viziunea**²⁾ – adică proiecții spre viitor, care configurează o posibilă și deziderabilă dezvoltare a organizației respective. O viziune performantă are la bază existența principalilor stakeholderi, interesele și potențialul acestora. Viziunea este un rezultat rațional al voinței de dezvoltare și de succes, bazată pe cunoaștere și luarea în considerare a contextului în care se manifestă Fondul Român de Contragarantare;

b) **misiunea**³⁾ – rațiunea de a fi a organizației și de a crea valoare pentru societate prin dezvoltarea accesului la finanțare a sectorului IMM în condițiile unei funcționalități performante a FRC. Exprimă o evoluție pragmatică spre starea ideală posibilă, evidențiată prin previziune;

c) **obiectivele strategice/fundamentale** sunt expresia cuantificată și/sau calitativă a scopului pentru care a fost înființată și funcționează organizația. Acestea pot fi:

- obiective **economice** – (nivelul, structura și calitatea portofoliului contragarantării, numărul contragaranților și a IMM beneficiare, venituri, profit, rata de eficiență a capitalului etc.);
- obiective **sociale** – gradul de satisfacere a intereselor IMM vizând păstrarea și dezvoltarea de noi locuri de muncă, dezvoltarea regională, cooperarea cu autoritățile etc.

În funcție de modul de exprimare, obiectivele strategice pot fi: **cuantificabile** sau **necuantificabile**, reflectate de responsabilitățile specifice Fondului Român de Contragarantare;

d) **opțiunile strategice** (modalitățile de realizare a obiectivelor) – includ modernizarea instrumentelor și mecanismelor de operare a Fondului Român de Contragarantare, o nouă performanță în plan calitativ și inovativ, re proiectarea managerială, perfecționarea politicilor de risc și prudențialitate, reorganizarea, restructurarea, consolidarea gestiunii proprii, informatizarea activităților organizației;

e) **resursele** vizează elementele de natură umană, materială, economică, tehnică și informațională care furnizează mijloacele necesare realizării misiunii și obiectivelor strategice, folosind opțiunile prefigurate identificându-se concret în resurse umane; tehnico-materiale; financiare; informații și cunoștințe. Se consideră că cele mai importante sunt resursele umane, alături de informații și cunoștințe, iar cele mai dificil de “procurat” sunt resursele financiare, adesea manifestându-se restrictiv;

²⁾ C. Brătianu – *Managementul strategic*, Editura Universitaria, Craiova, 2005

³⁾ C. Brătianu – op. cit.

f) **termenele** – stabilesc perioada de operaționalizare a strategiei, incluzând data declanșării și finalizării opțiunilor strategice;

g) **avantajul competitiv** – componentă virtuală, căreia îi sunt subordonate celelalte componente vizibile. Acesta reflectă realizarea, de către Fondul Român de Contragarantare, a unor produse/servicii pentru fondurile de garantare și mediul de afaceri și IMM superioare dintr-un punct de vedere semnificativ, comparativ cu ofertele similare.

Toate aceste componente strategice constituie puncte de interes în elaborarea propriu-zisă a Strategiei Fondul Român de Contragarantare.

2.4. FACTORI DE INFLUENȚĂ

a) Factori de influență endogeni (determinanți):

○ **proprietarul** – o persoană, un grup de persoane sau statul (acționari sau asociați) are o influență decisivă asupra obiectivelor și resurselor, în cazul Fondului Român de Contragarantare – MECMA care deține 68% din capital și Fundația Post Privatizare care are 32% din acțiuni. Influențează nemijlocit strategia prin aprobarea sa, prin asumarea conținutului și modului de implementare a acesteia;

○ **managementul de nivel superior** are o influență decisivă asupra strategiei (în cazul FRC – Directoratul, Consiliul de Supraveghere și AGA), întrucât, așa cum am precizat, acesta este implicat nemijlocit în elaborarea și implementarea strategiei. De regulă, Directoratul și președintele acestuia au cea mai importantă contribuție asupra elaborării și implementării strategiei, întrucât de competența lor managerială și profesională depind conținutul, modalitățile și performanța implementării. Menționăm, ca fiind mai importante: concepția și viziunea privind evoluția organizației, spiritul antreprenorial, cunoștințele de management, cunoștințele economice, vechimea în organizație și maniera de motivare. Odată elaborată strategia, aceasta va fi dezbătută și aprobată de Consiliul de Supraveghere și Adunarea Generală a Acționarilor;

○ **dimensiunea organizației**, dată de dimensiunea și structura capitalului, volumul și structura portofoliului, de numărul de salariați, cifra de afaceri, este o variabilă importantă, ce influențează strategia prin amploarea resurselor pe care le posedă și/sau le poate atrage sau angrena amploarea obiectivelor asumate și inerția organizațională la schimbare;

○ **complexitatea organizației**, specificitatea obiectului de activitate a Fondului Român de Contragarantare, funcționalitatea și efectele activităților sale, influențează atât opțiunile strategice, cât și maniera de elaborare și implementare a strategiei, în sensul că o complexitate ridicată poate fi un handicap strategic, iar o complexitate redusă este adesea un factor nemotivant;

○ **dotarea tehnică și logistică**, influențează strategia în sensul că, dacă aceasta este performantă, strategia beneficiază de o bază tehnico-tehnologică generatoare de per-

formanțe. În cazul FRC, dotarea informatică (hardware și software) precum și cea logistică au impact favorabil asupra strategiei;

○ **potențialul informațional și de cunoștințe**, dat de informațiile, know-how-ul și cunoștințele pe care le posedă organizația, reprezintă un element determinant în fundamentarea, elaborarea și aplicarea unei strategii performante în proiectarea obiectivelor, resurselor, opțiunilor strategice, termenelor ș.a.m.d.

○ **potențialul uman** – reprezentat de salariații Fondului Român de Contragarantare – constituie resursa strategică cea mai importantă, cu influențe directe asupra opțiunilor strategice, dar și asupra nivelului obiectivelor asumate;

○ **starea economică a organizației**, respectiv situația economică reprezentată de anvergura capitalului și rezultatele obținute sunt importante premise ale amplificării obiectivelor asumate, determinate în mod deosebit de cadrul normativ special care stă la baza funcționării FRC și a securității resurselor sale financiare bazate pe capitalizare continuă de la bugetul statului, contribuția proprie la asigurarea veniturilor necesare funcționării acestuia precum și în rigorile care stau la baza acumulării resurselor. Sub acest aspect Fondul Român de Contragarantare intră în categoria organizațiilor cu o stare economică propice asumării unei strategii de dezvoltare;

○ **cultura organizațională** – valorile ca sistem ce definesc instituția contragarantării, comportamentele, mecanismele și instrumentele sale specifice, simbolurile, atitudinile etc. – influențează strategia în toate componentele sale. Strategia Fondului Român de Contragarantare pentru următorii 3 – 5 ani își asumă ca miză majoră aceste componente.

b) Factori de influență exogeni (determinanți):

○ **factorul economic** – sistemul fondurilor de garantare specializate în acordarea de garanții, criza și efectele acesteia asupra pieței, sistemului bancar, mediului de afaceri IMM, sistemului de impozite, taxe, dobânzi etc. – este cea mai importantă variabilă exogenă a strategiei, în primul rând prin faptul că include piața și competitivitatea;

○ **factorul managerial** – concretizat în mod deosebit în Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea IMM, sistemul de organizare a implementării acesteia, mecanismele de coordonare și motivare, de control, stocul național de cunoștințe și know-how managerial accesibile firmei ș.a.m.d.;

○ **determinantul tehnico-operațional** – dat de nivelul metodologic, performanța mecanismelor și instrumentelor specifice contragarantării, capacitatea creativ-inovativă a organizațiilor partenere pe a căror “produse” sunt structurate oportunitățile FRC, imaginația, determinarea și motivarea managementului fondurilor de garantare de a utiliza instituția contragarantării și facilitățile oferite de Fondul Român de Contragarantare;

○ **determinantul socio-cultural** – reflectat de structura socială a populație, știința, învățământul, mentalitatea – etc.;

○ **factorul ecologic** – factorii naturali ai mediului – se reflectă asupra nivelului

resurselor și, implicit, asupra manierei de protejare a mediului ambiant dar și în structura și anvergura proiectelor care beneficiază de finanțări garantate și contragarantate mai ales în contextul Strategiei Europa 2020;

○ **determinantul politic**, respectiv politicile publice, cu deosebire vizând sprijinirea mediului de afaceri, a cercetării științifice, învățământului ori politica UE și a altor state, politica organizațiilor internaționale ori a marilor instituții economice internaționale;

○ **determinantul juridic** reflectă în plan normativ comportamentul autorităților, prin intermediul legilor și al altor acte normative emise de Parlament, Guvern, ministere ș.a.

Fiecare din acești factori are o sferă de cuprindere specifică și acționează relativ diferit. De aceea este necesară cunoașterea și abordarea lor în funcție de caracteristicile dimensionale și funcționale ale Fondul Român de Contragarantare, de particularitățile mediului ambiant, național și internațional în care acestea acționează și evoluează.

2.5. TIPOLOGIE

ÎN FUNCȚIE de sfera de cuprindere, strategiile se delimitează în:

- **strategii globale**, care vizează organizația în ansamblul său,
- **strategii parțiale**, ce proiectează viitorul organizației la nivelul unor componente procesuale sau structurale mai importante.

Ca tipologie, Strategia Fondului Român de Contragarantare este una globală, având totodată ascendent în componentele care pot să-i asigure vocația spre dezvoltare inovativă, consolidare, diversificare și de eficientizare a managementului.

2.6. METODOLOGIA DE FUNDAMENTARE, ELABORARE ȘI IMPLEMENTARE

DEMERSUL specific managementului strategic asumat și în Strategia Fondului Român de Contragarantare pentru perioada 2011 – 2013, implică parcurgerea a **patru etape distincte**:

a) **fundamentarea strategiei**, în care este necesară precizarea a două categorii de aspecte:

- **premisele** în funcție de care se elaborează strategia,
- **fundamentele**, respectiv sursele de informații valorificabile în/pentru elaborarea propriu-zisă a strategiei;

b) **elaborarea strategiei**, cu următoarele secvențe:

- **conturarea viziunii** organizației,
- **stabilirea misiunii** organizației,

- **determinarea obiectivelor strategice,**
 - **precizarea modalităților de realizare a obiectivelor** (a opțiunilor strategice),
 - **dimensionarea resurselor** ce urmează a fi angajate în realizarea obiectivelor strategice,
 - **precizarea termenelor,**
 - **stabilirea modalităților de obținere de avantaj competitiv** (după caz),
 - **asamblarea componentelor** enumerate într-o configurație de ansamblu a strategiei globale a organizației;
- c) implementarea strategiei,** prin intermediul unui complex de decizii și acțiuni ce vizează:
- **asigurarea condițiilor materiale, financiare, umane și informaționale,**
 - **ameliorarea culturii organizaționale,**
 - **asigurarea condițiilor manageriale,**
 - **operaționalizarea schimbărilor strategice** prevăzute prin strategie;
- d) evaluarea strategiei,** în sensul comparării rezultatelor obținute la finalul intervalului strategic cu obiectivele strategice asumate.

3. FUNDAMENTAREA STRATEGIEI FRC

3.1. PREMISE

ÎN ELABORAREA strategiei Fondului Român de Contragarantare s-a ținut cont de următoarele aspecte:

a) Diferențierea strategiei în funcție de faza ciclului de viață în care se află organizația

Organizația are un ciclu de viață segmentat în care intensitatea proceselor de management și exercițiul operațional este diferită. Nota de specificitate a strategiei este dată, îndeosebi, de intensitatea și modalitățile diferite de manifestare a variabilelor (determinanților) endogene și/sau exogene și generează o tipologie specifică. Adăugând la acestea și analiza SWOT, avem imaginea completă a fundamentării complexe, realiste a unui anumit tip de strategie recomandat Fondului Român de Contragarantare așa cum s-a procedat, de altfel, și în cazul de față.

b) Luarea în considerare a principalilor stakeholderi

Stakeholderii sunt “deținători de interese” din interiorul și din afară organizației ce susțin evoluția economică favorabilă a acesteia, implicându-se direct sau indirect în soluționarea decizională a problemelor cu care se confruntă. Cele mai importante categorii de stakeholderi interni sunt: acționarii-proprietari, managerii și salariații. La rândul lor stakeholderii externi se regăsesc în ipostaze de: stat, autorități publice centrale, fondurile de garantare și alte IFN, mediul de afaceri, în general, IMM, în special, băncile, administrație publică locală, furnizori, diverși clienți.

c) Asigurarea continuității procesului strategic

Procesul complex de elaborare și aplicare a strategiilor și a politicilor organizațiilor nu trebuie să fie o acțiune izolată, de etapă, ci **un demers continuu, generat de câteva elemente majore, precum:**

- mobilitatea Fondului Român de Contragarantare, care este într-o continuă “mișcare” la nivelul caracteristicilor sale dimensionale, structurale, funcționale și operaționale, cu deosebire vizând atingerea țăintelor și a obiectivelor strategice majore privind volumul, structura și calitatea contragaranțelor acordate, în condițiile mutațiilor semnificative care au loc în intervale scurte, generate atât de factori interni, cât și externi;

– modificările determinate de dinamica pieței europene, mediul ambiant, național și internațional sunt extrem de complexe și adesea imprevizibile, influențând considerabil comportamentul managerial, economic, comercial etc. al FRC.

Din această perspectivă, **adaptarea prin schimbare** la cerințele și exigențele mediului ambiant, valorificarea constructivă a impactului acestuia vor trebui să devină trăsături definitorii ale evoluției Fondului Român de Contragarantare. Or, imprimarea acestor trăsături, nu poate fi realizată decât prin proiectarea științifică și permanentă a viitorului strategic și tactic al FRC.

d) Realizarea unei strategii globale multidimensionale

Această premisă are în vedere faptul că în fundamentarea strategiei Fondului Român de Contragarantare este necesară luarea în considerare a unor aspecte de natură economică, tehnică, managerială, socio-umană, juridică ș.a.m.d., în proporții care să reflecte relevant ponderea lor în mecanismul de funcționare al acestuia.

e) Abordarea sistemică a elaborării și implementării strategiei

Managementul strategic trebuie abordat din dublă perspectivă. **Pe de o parte**, ținând cont de caracteristica de sistem deschis al FRC, concretizată în multitudinea de relații pe care le are cu alte sisteme contextuale, pe multiple planuri. **Pe de altă parte**, amplificarea conexiunilor dintre organizație și mediul său caracteristic influențează comportamentul economic, comercial și managerial al acesteia și, implicit, influențele exercitate asupra mediului de afaceri și economic național.

Schimbarea atitudinii față de mediul ambiant reclamă un proces strategic sistemic, cu etape de fundamentare, elaborare și implementare judicios dimensionate și intercorelate ale cărei elemente de referință vor trebui situate în contextul strategiilor europene și naționale care vizează domeniul.

f) Internaționalizarea activităților

Multiplicarea legăturilor cu mediul ambiant național și, mai ales, internațional, susținută și de amplificarea caracterului deschis, organic adaptativ al FRC, impune elaborarea unor strategii complexe, dinamice și eficiente

Asupra organizațiilor din România internaționalizarea se manifestă în **primul rând** în contextul integrării sale ca membru al Uniunii Europene. Complexele și profundele procese de europeanizare – Piața Unică Europeană, trecerea la moneda unică euro, implementarea Strategiei EUROPA 2020, reforma juridică, instituțională și managerială, procesul de internaționalizare a afacerilor ș.a. – toate au impact substanțial, direct și indirect, economic, juridic, științific, tehnic, informațional, educațional, ecologic, politic

etc. asupra strategiilor, comportamentului, funcționalității și performanțelor organizațiilor din România și în consecință și al Fondului Român de Contragarantare.

Al doilea palier important de efecte ale internaționalizării provine din evoluțiile de la nivelul mondosistemului, al pieței mondiale în ansamblul său, ale marilor “actori” economici internaționali din afara Uniunii Europene: SUA, Japonia, China, Rusia, India, Brazilia ș.a.. Toate acestea marchează nivelul și dinamica prețurilor la energie, materii prime, produse și servicii, cursurile de schimb, mărimea dobânzilor, afluența de capital financiar, direcțiile, intensitatea și conținutul fluxurilor de informații și cunoștințe integrate etc.

g) Realizarea transferului internațional de know-how managerial

Ancorarea României și a organizațiilor sale la cerințele și exigențele mediului ambiant internațional reclamă un permanent schimb informațional cu organizații din străinătate prin care se asigură know-how-ul managerial necesar competitivității și eficienței. Asistăm, așadar, la **extinderea** abordărilor de management comparat, axate pe luarea în considerare a factorilor care diferențiază sensibil procesele de management din diverse țări.

Transferul de know-how managerial dintre care o parte majoră este sub forma “**celor mai bune practici**” din Uniunea Europeană reprezintă misiunea majoră a managementului comparat. De aici și necesitatea imprimării unei pronunțate dimensiuni internaționale managementului Fondului Român de Contragarantare, ca importantă premisă a fundamentării, exercitării și implementării profesionale a strategiilor sale.

h) Operaționalizarea flexibilă a strategiei

Strategia Fondului Român de Contragarantare nu este abordată ca o proiecție rigidă a viitorului organizației, axată numai pe operaționalizarea ad-litteram a conținutului său, ci, dimpotrivă, ca un concept și un elaborat flexibil, susceptibil de modificări și recalibrări în funcție de evoluția sistemului parametrilor dimensionali, funcționali și ai misiunii sale.

Dat fiind faptul că intervalul de timp de la elaborarea până la aplicarea efectivă a strategiei este destul de mare, pot apărea unele nesincronizări ca reflecție a modificărilor parțiale a conținutului său (la nivel de obiective, opțiuni strategice, dimensiunea unor resurse ori durata unor termene intermediare și finale etc.).

Așadar, elaborarea și implementarea acestei strategii se dorește a fi una flexibilă care să reflecte mutațiile din perimetrul stakeholderilor, dar și pe cele macro ori mondo-economice, sociale și, mai ales a trecerii la economia bazată pe cunoștințe în contextul strategiei EUROPA 2020 asumată de Guvernul României printr-un set de politici publice corespunzătoare.

3.2. FUNDAMENTE

CELE MAI IMPORTANTE surse informaționale care “alimentează” elaboratorii strategiei cu informații pertinente și-i dau realismul necesar sunt, în esență, următoarele:

- a) Politicile publice în domeniul IMM și ale mediului de afaceri în contextul viziunii strategice de dezvoltare a României din perspectiva 2020,
- b) Politici și instrumente în domeniul ajutorului de stat în România și țările membre ale Uniunii Europene,
- c) Politici, mecanisme și instrumente de garantare și contragarantare în țările membre ale Uniunii Europene,
- d) Evoluția pe termen scurt și mediu a sistemului financiar și bancar din România și țările membre ale Uniunii Europene,
- e) Fondurile de garantare partenere ale FRC. Tipologia de garantare și impactul contragarantării,
- f) Analiza SWOT a Fondului Român de Contragarantare,
- g) Instrumente specifice sistemului financiar-bancar privind transparența, promovarea și diseminarea activității și mecanismelor acestora,
- h) Componente legislative dinamice și impactul acestora pentru sistemul garantării și contragarantării.

4. POLITICILE PUBLICE ÎN DOMENIUL IMM ȘI ALE MEDIULUI DE AFACERI ÎN CONTEXTUL VIZIUNII STRATEGICE DE DEZVOLTARE A ROMÂNIEI ÎN PERSPECTIVA 2020

4.1. IMPACTUL STRATEGIEI GUVERNAMENTALE PENTRU DEZVOLTAREA SECTORULUI IMM PÂNĂ ÎN ANUL 2013 ASUPRA STRATEGIEI FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE

SECTORUL IMM și dezvoltarea acestuia, preconizată de Strategia Guvernamentală, au o puternică relevanță pentru Fondul Român de Contragarantare întrucât micro-întreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii constituie beneficiarii prestației sale. Fondul Român de Contragarantare este, așadar, unul din stakeholderii externi ai sectorului IMM prin implicarea nemijlocită în susținerea financiară a dezvoltării acestora.

Nu întâmplător facilitarea accesului la finanțare – deci, la asigurarea resurselor financiare necesare realizării obiectivelor prevăzute prin Strategia Guvernamentală – este “zona” cea mai vulnerabilă și, implicit, cea mai delicată/deficitară pentru IMM românești, ce așteaptă soluții strategice din partea tuturor factorilor implicați în mecanismele și politicile de finanțare: **Guvern, bănci, fonduri de garantare, IFN, FRC.**

○ **Obiectivul strategic general prioritar** se referă la “*îmbunătățirea accesului IMM la finanțare*”. În acest context se are în vedere în mod special **diversificarea instrumentelor financiare pentru sprijinirea dezvoltării sectorului IMM cu luarea în considerare a complementarității instrumentelor în contextul politicilor de dezvoltare regională**, pornind de la realitatea că IMM au o contribuție majoră la creșterea economică și la ocuparea forței de muncă, atât în România, cât și la nivelul UE, unde, de altfel, s-au situat pe axa centrală a Strategiei Lisabona și au rol esențial și în Strategia UE 2020. Totuși, creșterea și dezvoltarea sectorului IMM depind direct de potențialul IMM de a investi în restructurare, inovare și calificarea forței de muncă.

○ Una din problemele majore căreia IMM îi au de făcut față în condițiile efectelor crizei economice o reprezintă **accesul la finanțare**, constrângere care nedetensionată poate pune în pericol însăși reluarea creșterii economice. Concurența limitată și piața încă neconsolidată a sectorului bancar limitează presiunea care ar putea determina băncile să devină mult mai interesate de sectorul IMM. Regulile de

supraveghere bancară împiedică băncile să acorde împrumuturi firmelor care nu dispun de garanțiile necesare. De aceea, Guvernul își propune să ia măsuri care să direcționeze resursele limitate de care dispune spre rezolvarea acestor probleme și, în special, spre dezvoltarea unor politici care să faciliteze accesul IMM la finanțare, ținând cont însă de calitatea de stat membru al Uniunii Europene și, deci, de obligația de a respecta regulile comunitare în domeniul ajutorului de stat.

Drept urmare, **Guvernul intenționează să acționeze în sensul diversificării și a unei mai bune direcționări a instrumentelor financiare** menite a veni în sprijinul sectorului IMM. Diversificarea nu se referă însă numai la “inventarea” unor noi instrumente de finanțare, ci este vorba fie de finanțare prin infuzie de capital, fie de finanțare prin împrumuturi și de stimularea dezvoltării instituțiilor garantării, contragarantării și de risc. De aici și locul și rolul deosebit pe care urmează să-l joace în viitor sistemul de garantare și contragarantare precum și instituțiile reprezentative ale acestuia – fondurile de garantare și Fondul Român de Contragarantare.

○ În vederea implementării măsurii, Guvernul are în vedere următoarele acțiuni:

○ **Sprijin public pentru achiziționarea de echipamente**

Acțiunea vizează sprijinul public acordat întreprinderilor mici și mijlocii în vederea: dezvoltării afacerilor; creșterii conștientizării întreprinderilor și organizațiilor de reprezentare și sprijin al dezvoltării afacerilor privind oportunitățile de afaceri deschise de acțiunile publice privind securitatea energetică și protecția mediului, la nivel european și internațional, economisirii resurselor naturale utilizate și protecției mediului (eco-eficiență); susținerii investițiilor realizate de către întreprinderi nou-înființate și microîntreprinderi, precum și a investițiilor de modernizare/retehnologizare a întreprinderilor mici și mijlocii; dezvoltării și modernizării activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață; susținerii meșteșugurilor și artizanatului.

○ **Scheme de finanțare pentru IMM în scopul sprijinirii dezvoltării regionale**

Finanțare pentru investiții noi (investiții în active corporale și necorporale, destinate creării unei unități noi sau extinderii uneia existente, diversificării producției unității prin realizarea unor produse noi sau pentru schimbarea fundamentală a procesului general de producție a unei unități de fabricație deja existente). Intensitatea ajutorului (ponderea ajutorului în total costuri eligibile) nu va depăși 60% pentru întreprinderi mijlocii și 70% pentru întreprinderi mici, cu excepția regiunii București – Ilfov unde plafoanele maxime ale intensității vor fi de 50% și respectiv 60%.

○ **Promovarea creșterii economice în mediul rural prin sprijinirea dezvoltării micro-întreprinderilor și a cooperativelor (asociațiilor) de fermieri**

Se are în vedere încheierea unor acorduri cu organizații internaționale de asistență voluntară pe termen scurt, furnizată IMM din mediul rural și cooperativelor de fermieri, în vederea impulsivării dezvoltării antreprenoriatului agricol și dezvoltării turismului

rural. Asistența va fi focalizată, în principal, pe următoarele domenii: marketing strategic, crearea cooperativelor de fermieri, asistență în elaborarea bugetelor și a planurilor de lucru și instruire în gestionare financiară.

○ **Susținerea și multiplicarea capitalului privat de risc prin participarea la crearea unui proiect pilot de fond de capital de risc în parteneriat public-privat pentru sprijinul dezvoltării afacerilor cu potențial de creștere și creării de locuri de muncă**

Schema de finanțare a IMM va fi una tipică de capital de risc, inclusiv prin înființarea unei instituții financiare specializate pentru o mai eficientă combinare a participării la capital cu creditul ca soluții rapide pentru IMM aflate în fazele de început ale unei afacerii (start-up și seed capital). Pe de altă parte se are în vedere și monitorizarea implementării Inițiativei Jeremie prin care vor fi stimulate finanțările pentru investiții (capital) pentru IMM în vederea accelerării absorbției fondurilor structurale, sprijinirea investițiilor de dezvoltare și internaționalizare a IMM pentru creșterea competitivității și accesului pe noi piețe, stimulării investițiilor cu componentă de transfer tehnologic și încurajare a schimbului de bune practici antreprenoriale, prin parteneriate internaționale, oferirii de consultanță și asistență pentru întreprinzători în dezvoltarea competitivă a afacerii proprii aflată în stadiu incipient, start-up sau spin-off, sau în primă fază de extindere/diversificare/internaționalizare, la standarde europene și/sau internaționale; stimulării cercetării și inovării cu finalitate economică și a investițiilor creatoare de locuri de muncă.

○ **Sprijinirea creării și operaționalizării unei rețele de investitori privați de succes (“business angels” network) prin:** înființarea unui birou de legătură; elaborarea mecanismului de funcționare a rețelei, mediatizarea schemei și găsirea celor mai avantajoase metode de cooperare în cadrul rețelei; informarea IMM cu privire la rețelele business angels; accesarea rețelelor externe și introducerea în circuitul internațional al rețelelor BAN (Business Angels Networks) în așa fel încât să poată crește oferta de capital de risc pentru IMM interesate.

○ **Sporirea accesibilității fondurilor de microcreditare**

Comisia Europeană a accentuat importanța facilitării accesului întreprinzătorilor și a întreprinderilor mici la micro-credite. Micro-creditarea contribuie la creșterea economică și ocuparea forței de muncă. În acest sens, Guvernul urmărește realizarea și implementarea unui sistem de micro-creditare care să satisfacă nevoile microîntreprinderilor și să asigure o rată atractivă a dobânzii pentru creditele micro și mici. Sistemul de micro-creditare va conduce la dinamizarea concurenței pe piață și accelerarea procesului de dezvoltare a acestuia.

○ **Consolidarea sistemului de fonduri de garantare pentru IMM**

Facilitarea accesului la creditare prin scheme de garantare va îmbunătăți condițiile finanțărilor și, implicit, accesul la finanțare al IMM, în condițiile în care cererea de credit pentru capital de lucru și dezvoltare este insuficient acoperită de ofertă, în special

din partea sectorului bancar, dar și a celui nebancar pe componenta de microcreditare.

Guvernul consideră abordarea regională ca fiind crucială pentru creșterea impactului economic și social al măsurilor de dezvoltare a sectorului IMM.

Măsura, prin abordarea sa regională, contribuie la atragerea și implicarea sectorului privat în promovarea IMM și implicit susținerea dezvoltării regionale și are, în același timp, marele avantaj că utilizează resursele locale iar consultanța este direcționată către nevoile specifice ale întreprinzătorilor.

○ De asemenea, se estimează o **reducere a riscului de faliment al IMM** asistate, printr-o cunoaștere mai bună a mediului de afaceri în care acestea operează și printr-o analiză și monitorizare adecvate și eficiente. Guvernul consideră că astfel va îmbunătăți accesul IMM la finanțare, prin îmbinarea resurselor financiare locale private cu sprijinul acordat de stat și UE.

În acest sens, Guvernul are în vedere următoarele acțiuni:

– **crearea unui sistem descentralizat de fonduri regionale de asistență și garantare care să îmbunătățească accesul IMM la finanțare prin îmbinarea resurselor financiare locale ale băncilor cu garanțiile fondurilor locale de garantare** măsura comportând identificarea celei mai convenabile forme juridice de înregistrare a schemelor de garantare regionale și măsuri pentru operaționalizarea acestora și dezvoltarea sistemului regional de fonduri de garantare în consecință;

– **capitalizarea suplimentară a FNGCIMM prin majorarea capitalului social la un nivel care să-i permită o mai bună multiplicare a capitalului în condiții de risc controlat asigurându-se astfel:**

- menținerea capacității de plată a garanțiilor fără afectarea capacității de garantare,
- crearea posibilității de diversificare a produselor financiare care să acopere nevoile de modernizare și re tehnologizare ale IMM,
- adecvarea gradului de risc asumat la situația de criză economică și financiară.

○ **Capitalizarea continuă a FRC**

Capitalizarea continuă a FRC va conduce la dezvoltarea schemelor de garantare existente, la recalibrarea profilului riscului pentru sprijinul acordat accesului la finanțare a IMM, ținând cont de obiectivul comunitar și național major: “*creștere economică și creare de locuri de muncă*”.

○ **Stimularea accesului la schemele europene de cogarantare sau contragarantare oferite de:**

FEI; Fondul de garantare pentru IMM și Fondul de inovare și dezvoltare rapidă pentru IMM, prin cadrul Programul pentru inovare și competitivitate/CIP (2007 – 2013).

5. POLITICI ȘI INSTRUMENTE ÎN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT ÎN ROMÂNIA ȘI ȚĂRILE MEMBRE ALE UNIUNI EUROPENE

5.1. IMPACTUL POLITICILOR ȘI INSTRUMENTELOR ÎN DOMENIUL AJUTORULUI DE STAT ASUPRA STRATEGIEI FRC

FUNDAMENTAREA, elaborarea și implementarea strategiei Fondului Român de Contragarantare, a cărei activitate este determinată definitiv pe principiile comunitare ale ajutorului de stat, nu pot fi realizate fără valorificarea unei game variate de informații referitoare la politicile și instrumentele specifice acestui domeniu asumate de statul român și a celor operaționalizate în Uniunea Europeană și România.

● Reperul semnificativ în materie îl reprezintă **reglementările Comisiei Europene** (prin Strategia de la Lisabona) și **naționale** (H.G. 651/2006, referitoare la Politica națională în domeniul ajutorului de stat pentru perioada 2006 – 2013). Astfel:

a) la nivelul UE, PAAS (Planul de acțiune privind ajutoarele de stat) a stabilit principalele orientări: ● ajutoare de stat mai puțin distorsionate și mai bine direcționate; ● abordarea economică mai rafinată; proceduri mai eficiente, o mai bună aplicare, o mai mare predictibilitate și o transparență sporită; ● responsabilitate partajată /împărțită între Comisie și statele membre.

Totodată sunt definite următoarele **domenii prioritare:** ● *inovarea, cercetarea și dezvoltarea (R&D);* ● *crearea unui climat de afaceri mai bun și stimularea spiritului antreprenorial;* ● *investiția în capitalul uman;* ● *servicii de interes economic general (SIEG);* ● *mai bună prioritizare prin simplificare și consolidare;* ● *politica ținută pe ajutorul regional;* ● *încurajarea unui mediu înconjurător durabil;* ● *înființarea de infrastructură de transport moderna, de energie, pentru tehnologia informației și a comunicațiilor, concomitent cu reglementările și comunicările necesare:* ● regulamentul de minimis (s-a dublat suma de la 100.000 euro la 200.000 euro pe o perioadă de 3 ani, introducerea pragului de 1.5 milioane euro pentru garanții destinate IMM); ● comunicarea privind ajutorul de stat pentru inovare; ● liniile directoare privind capitalul de risc – creșterea pragului safe-harbour la 1.5 milioane euro pe an, introducerea analizei detaliate pentru măsurile care nu îndeplinesc condițiile pentru safe-harbour; ● cadrul pentru Cercetare, dezvoltare și Inovare – clarificarea regulilor existente, introducerea de noi reguli privind inovarea, proiectele de interes european comun, analiza detaliată în

cazul proiectelor mari; ● liniile directoare privind protecția mediului înconjurător – intensități mai mari ale ajutorului, prioritizate în funcție de economisirea energiei, eficiența energetică și energii regenerabile, analiza detaliată în cazul proiectelor mari; ● o nouă metodologie de calcul a ratei de referință și Comunicarea privind ajutorul de stat sub formă de garanții – se introduce criteriul de risc economic și se introduc totodată reguli simplificate pentru IMM.

b) la nivel național, au fost fixate: ● **obiectivele generale** vizând creșterea competitivității operatorilor economici; ● reducerea decalajelor între nivelul de dezvoltare al economiei românești și al celei comunitare, cât și reducerea disparităților economico-sociale între regiuni; ● direcționarea eficientă a resurselor, prin concentrarea acestora spre atingerea obiectivelor naționale de dezvoltare; ● fundamentarea politicii în domeniul ajutoarelor de stat pe o analiză economică rafinată a impactului acestora; ● aplicarea eficientă a acquis-ului comunitar în materia ajutorului de stat precum și prioritățile de dezvoltare identificate prin PND având ca obiective : creșterea competitivității economice, în special a IMM, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport trans-europene și a rețelelor de legătură, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport de interes național și îmbunătățirea serviciilor aferente, precum și către dezvoltarea durabilă a sectorului transporturi; ● protejarea și îmbunătățirea calității mediului în vederea îmbunătățirii standardelor de viață prin asigurarea serviciilor de utilități publice, la calitatea și în cantitatea necesare, precum și îmbunătățirea calității mediului vizând, în special, conformarea cu directivele relevante ale Uniunii Europene; ● dezvoltarea resurselor umane, promovarea ocupării și a incluziunii sociale și întărirea capacității administrative; ● dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în sectorul agricol; ● diminuarea disparităților de dezvoltare între regiunile țării.

● Din perspectiva dezvoltării IMM și al facilitării accesului la finanțare, un rol important îl au **ajutoarele de valoare mică (de “minimis”) și garanțiile de stat.**

Începând cu anul 2007 și până în prezent, în România au fost elaborate, cu sprijinul Consiliului Concurenței, **92 de măsuri de natura ajutorului de stat**, care se afla încă în vigoare: 7 scheme și 4 ajutoare ad-hoc autorizate de Comisia Europeană; 28 scheme exceptate de la notificarea Comisiei Europene; 53 scheme de minimis.

Bugetul maxim total al acestor măsuri este de aproximativ 13,43 miliarde euro, beneficiind de sprijin estimativ 239.000 agenți economici. Scheme de ajutor de stat au o valabilitate diferită și se adresează atât întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), cât și întreprinderilor mari.

● O analiză sintetică a acestor măsuri de sprijin reliefează faptul ca un număr de **28 măsuri de ajutor de stat, având un buget total estimat de 2,1 miliarde Euro, se adresează exclusiv IMM.** Totodată, există un număr de 61 măsuri de ajutor de sprijin care se adresează atât IMM, cât și întreprinderilor mari. Bugetul total al acestora

este de aproximativ 10, 34 miliarde Euro, având un număr estimativ de 176.500 beneficiari. Din punct de vedere al obiectivelor urmărite prin acordarea fondurilor publice, cea mai mare pondere o dețin măsurile care vizează realizarea de investiții și crearea de locuri de muncă în scopul dezvoltării regionale. Aceasta se justifică prin faptul că toate regiunile de dezvoltare din România sunt considerate zone asistate în sensul art. 87(3)(a) al Tratatului CE, care pot beneficia de un nivel de finanțare ridicat, atât din fonduri naționale, cât și din fonduri comunitare. În ceea ce privește modalitățile concrete de acordare a ajutoarelor de stat predomină granturile, urmate de facilități fiscale și garanții.

5.2. PERSPECTIVELE AJUTORULUI DE STAT ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

AȘA CUM se menționează și în Rezoluția Parlamentului European din 20 ianuarie 2011, referitoare la **Raportul privind Politica de Concurență 2009**, politica de ajutor de stat este parte integrantă a politicii de concurență. Aceasta reflectă nevoia de a menține un nivel adecvat de concurență pentru toți agenții economici care acționează pe Piața Internă. În acest scop, rolul Comisiei Europene este să controleze alocările de ajutor de stat astfel încât acestea să nu devină un instrument al Statelor Membre pentru protejarea industriilor naționale într-o manieră în care să afecteze Piața Comună și consumatorii comunitari.

● În contextul crizei economice și financiare, **politica de control a ajutoarelor de stat** a contribuit la o coordonare a răspunsurilor Statelor Membre la provocările crizei și le-a împiedicat să înceapă o cursă a acordării de subvenții. Pe de altă parte, strategia CE în domeniul ajutorului de stat este să meargă mai departe și să faciliteze ieșirea din criză a Statelor Membre. În acest sens, este permisă acordarea de facilități companiilor, acolo unde există un eșec al pieței pe care acestea activează.

● Totodată, CE susține **acordarea de facilități** care vizează atingerea de obiective orizontale care să ducă la o creștere durabilă, la crearea de locuri de muncă, la protecția mediului sau promovarea cercetării, dezvoltării și inovării. Ținând cont de “Strategia Europa 2020”, DG COMP și-a stabilit pentru anul 2011 următoarele **obiective principale**:

- protecția concurenței pe Piața Internă, principala modalitate de a spori bunăstarea consumatorilor;
- promovarea culturii concurenței;
- susținerea creșterii economice, a locurilor de muncă și a concurenței.

● În ceea ce privește politica în materie de ajutor de stat, luându-se în considerare și recomandările Parlamentului European de la începutul acestui an, DG COMP și-a asumat următoarele **obiective**:

a) Limitarea cuantumului total al ajutoarelor acordate

În concordanță cu Planul de acțiune pentru ajutoare de stat mai puține și mai bine orientate (*Action Plan for less and better targeted state aid*) lansat în anul 2005 de CE, politica în domeniul acordării de ajutoare de stat este să se limiteze suma globală a acestora, întrucât ajutoarele distorsionează concurența prin acordarea unui avantaj selectiv. De asemenea, o cursă a subvențiilor între Statele Membre ar submina eficiența economică și Piața Internă. Din aceste motive, se dorește, cât mai curând posibil, reducerea ajutoarelor de stat acordate de la începutul crizei economice până la nivelul de dinainte de criză sau chiar sub acest nivel.

b) Asigurarea faptului că, acolo unde sunt acordate, ajutoarele de stat nu distorsionează grav concurența, ci se adresează remedierii unui eșec al pieței în beneficiul societății luate în ansamblul său.

Elementul sau rațiunea centrală a politicii de ajutor de stat este ca, în analiza diverselor măsuri de sprijin de ajutor supuse notificării, CE să se concentreze mai mult pe analiza economică (balancing test), care să urmărească următoarele aspecte:

- balanța dintre aspectele pozitive și cele negative care ar rezulta din acordarea ajutoarelor de stat să fie pozitivă. Astfel, avantajele create pe piață trebuie să prevaleze asupra dezavantajelor create și, pe cale de consecință, distorsionarea concurenței să fie limitată la minimum necesar;
- măsura de ajutor de stat se adresează unui eșec al pieței sau vizează un obiectiv de interes comun al UE, respectiv dezvoltarea regională, protecția mediului, promovarea IMM, cercetării, dezvoltării și inovării, ocuparea forței de muncă etc.

c) Prevenirea efectivă și recuperarea ajutoarelor de stat incompatibile

Acest obiectiv vizează prevenirea și recuperarea efectivă a ajutoarelor de stat incompatibile, astfel încât comerțul intra-comunitar să nu fie afectat de măsurile implementate de Statele Membre fără respectarea regulilor comunitare în domeniul ajutorului de stat. În acest context, CE insistă pe responsabilizarea și cooperarea continuă cu instanțele naționale pentru a se cunoaște rolul și importanța acestora în controlul ajutorului de stat.

● În consecință obiectivele DG Competition reprezintă în bună măsură elemente cheie stabilite în contextul actual al crizei financiare și economice și reprezintă principii strategice ale politicii CE în domeniul ajutorului de stat, jucând un rol important în:

- stabilitatea sistemului financiar în paralel cu garantarea existenței acelorași condiții între instituțiile financiare și între bănci din diferite State Membre;
- asigurarea viabilității băncilor care au beneficiat de ajutoare de salvare;
- facilitarea unei finanțări adecvate pentru o economie reală, mai ales pentru IMM.

6. POLITICI, MECANISME ȘI INSTRUMENTE DE GARANTARE ȘI CONTRAGARANTARE ÎN ȚĂRILE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

6.1. MECANISME DE CONTRAGARANTARE ÎN ȚĂRILE UE ȘI TURCIA

CONTRAGARANTAREA reprezintă modalitatea prin care garantul principal poate transfera responsabilitatea sa de garantare limitat/nelimitat unui nivel de garantare superior. Condițiile în care are loc acest transfer de responsabilitate sunt subiect de negociere între cele două părți (garant principal – contragarant). Ambele protejează finanțatorul la un nivel specific al riscului. Prin contragaranție, principalul garant, responsabil pentru toată suma angajată de către un finanțator este protejat din partea unui al doilea nivel de protecție – contragarant. Uneori contragarantarea se poate extinde pe mai multe nivele. Formal, contragarantarea poate fi activitatea unor instituții specializate cu capital privat sau public. **La nivelul UE, în multe cazuri, contragarantare este un atribut al statului, exercitat direct sau prin instituții specializate. În domeniul contragarantării, cazul UE este unic în lume prin emiterea de contragaranții la nivel supranațional prin FEI.**

- Efectele contragaranției se materializează în **două aspecte** importante pentru entitățile financiare (caz aplicabil și asupra majorității entităților de garantare):
 - **efect asupra asumării de riscuri:** Mecanismele de împărțire a riscurilor cu un nivel superior sunt stimulente pentru asumarea unor riscuri suplimentare și garantul principal poate garanta mai mult;
 - **efect asupra indicelui de îndatorare:** existența unui contragarant permite creșterea angajamentelor asumate de garantul principal (de exemplu, o contragaranție de 50% permite să se dubleze angajamentele) sau efect asupra suficienței capitalului (o contragaranție de 50% permite o capitalizare de două ori mai mică a schemei de garantare).

- **Tipuri de protecție oferite prin contragarantare:**

PROTECȚIE GENERALĂ

Contragaranția asigură finanțatorul că angajamentul financiar luat de garantul principal va fi respectat dacă acesta nu și-l va respecta (nerespectare dublă, cea a împrumutului și cea a garantului principal), având **principalele caracteristici:**

- principalul garant nu-și poate îndeplini angajamentul și face necesară inter-

venția contragarantului, dacă instrumentul financiar principal nu a fost plătit (în limitele prevăzute în acordul dintre garant și contragarant),

- ca urmare, principalul garant analizează permanent gradul său de solvabilitate și își asumă riscuri mai mici pentru a fi solvabil în orice moment și a nu folosi contragaranția,

- finanțatorul are o percepție mai bună asupra garanției, dacă aceasta este contragarantată,

- sistemul este mai puțin costisitor pentru beneficiar ca efect al ajutorului de minimis și al mecanismelor de aplicare a acestuia.

Exemple: Polonia (BGK pentru schemele regionale); Spania (Impi – Soc Mixta de Secundo Aval – înainte de 1994)

PROTECȚIE DE LA CAZ LA CAZ

Contragarantul plătește o parte din pierderile suferite de garantul principal conform analizei fiecărui caz luat separat, atunci când un beneficiar al unui împrumut nu-și onorează obligațiile.

Exemple: Germania, Belgia, Portugalia, Spania (CERSA, după reforma din 1994)

- **La nivel european**, entitățile de contragarantare sunt extrem de diferite, ca rezultat al politicii naționale/regionale promovate, precum și ca urmare a experienței istorice acumulate în garantare.

Astfel, **în rândul entităților de contragarantare sunt:**

- **STATE** – de exemplu: Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei din Germania prin intermediul BundesBank acoperă între 39 – 49% din pierderile suferite de Bürgschaftsbanken (procentul diferă în funcție de land);

- **AUTORITĂȚILE REGIONALE** – de exemplu: în Germania landurile acoperă între 22 – 26% din pierderi; în regiunea valonă, administrația locală acoperă pierderile SOWALFIN; regiunea Valencia contragarantează societățile de garantare mutuală din zonă;

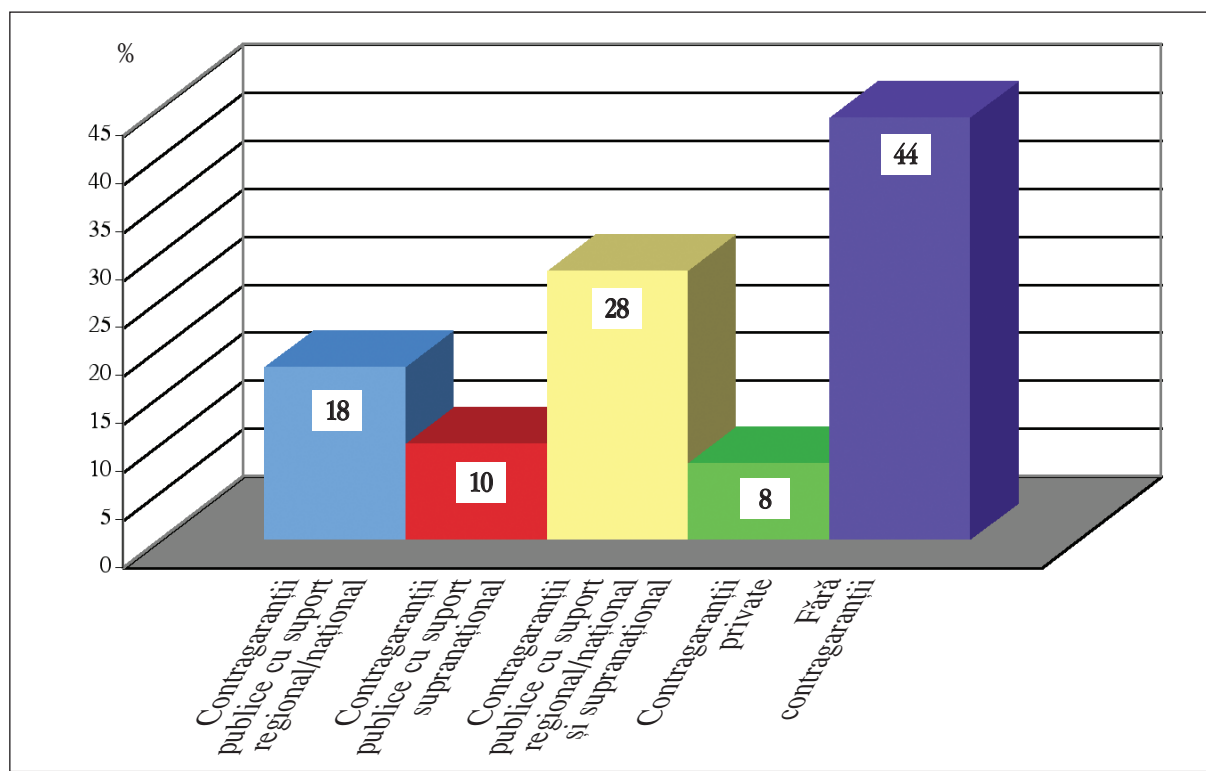
- **AGENȚII PUBLICE** – de exemplu: Compañia Española de Reafianzamiento – CERSA (agenție de stat) contragarantează asociațiile regionale mutuale de garantare; Fondul “*European Recovery Programme*” (Marshall) contragarantează A.W.S. din Austria;

- **ENTITĂȚI PRIVATE** – de exemplu: asociația regională a fondurilor mutuale din Italia garantează în limita a 50% a asociațiilor mutuale de garantare de la nivel local;

- **INSTITUȚII FINANCIARE INTERNAȚIONALE** – de exemplu: EIF (Fondul European de Investiții) din cadrul facilității de contragarantare “*Multiannual Programme for enterprise and entrepreneurship (MAP 2001 – 2005)*” și programul CIP 2007 – 2013.

- În fapt, există de foarte multe ori **mix-uri de contragarantare**, în care suportul public de la nivel regional/național se îmbină cu cel supranațional sau privat (graficul nr. 6.1).

Conform acestor date, majoritatea entităților de contragarantare implică în principal fonduri publice la nivel regional/național sau supranațional. Circa 56% din entitățile de contragarantare beneficiază de acest tip de fonduri. Contragaranțiile private sunt mult mai puține, iar cca 44% din garanții sunt oferite fără contragarantare.

Graficul nr. 6.1. **Tipuri de contragaranții din Europa**

Sursa: Pablo Pombo Gonzalez, Horacio Molina Sanchez si Lesus N. Ramirez Sobrino – The European Framework of Guarrantee Schemes/systems – Main Characteristic and Concepts

○ Durata protecției prin contragarantare are **trei cazuri principale:**

- **nelimitată în timp** – în Belgia, guvernul valon oferă o contragaranție limitată valoric la 500 milioane euro SOWALFIN,
- **multianual** – în Germania, statul german semnează acorduri de contragarantare cu Bürgschaftsbanken pe 5 ani,
- **anual** – este cazul celor mai multe instituții de contragarantare de tip public. Este și modelul Fondului Român de Contragarantare, în care acordul de contragarantare este prins valoric în bugetul de stat prin bugetul MECMA ca “*pierdere estimată*”, care se actualizează anual.

○ **Tipuri de protecție** oferite de contragaranție garantului principal:

○ **nelimitată:** contragarantul plătește potrivit proporției asumate la preluarea riscului de la garantul principal. Oferă mai multă siguranță pentru finanțator, dar este mai scumpă pentru cel care protejează în cazuri de declin economic. De exemplu, Fondul mutual de contragaranții din Portugalia, Autoritățile germane.

○ **limitată:** contragarantul este pregătit să intervină cu o parte fixă pentru acoperirea pierderilor, până la o limită bugetară prestabilită cu garantul principal. Acest tip de contragarantare oferă mai multă securitate pentru contragarant, iar Basel II acceptă

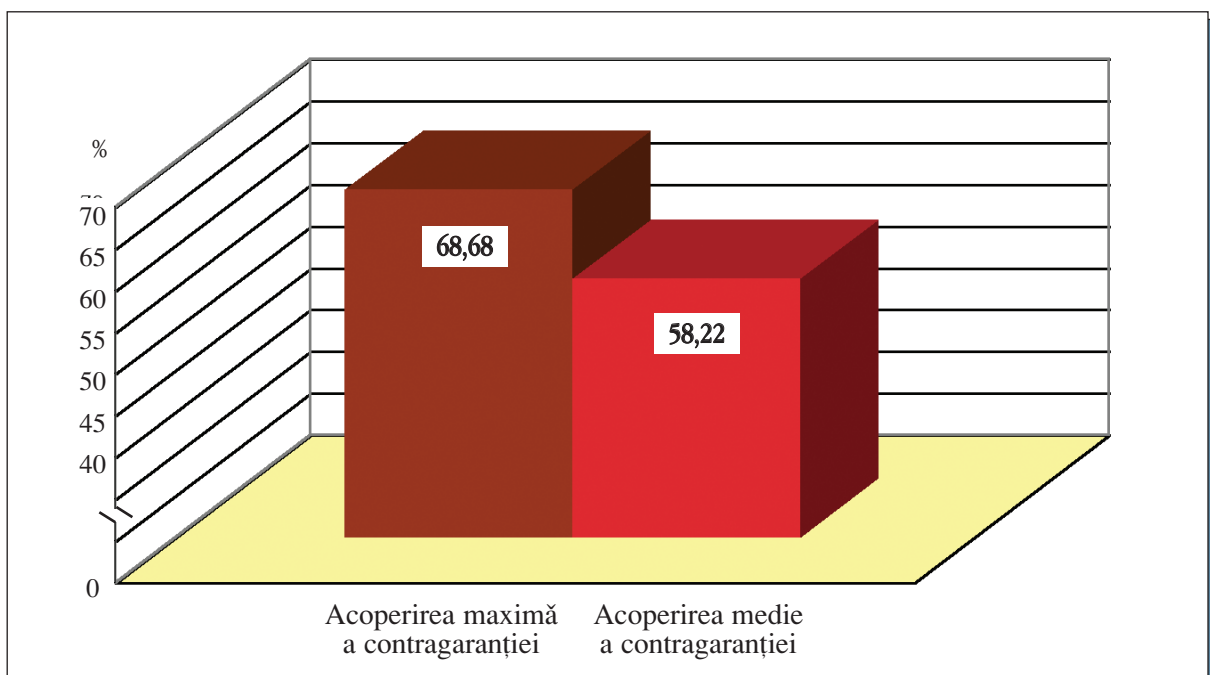
protecția indirectă ca instrument de atenuare a riscului financiar, în limitele prevăzute în acordul de contragarantare. De exemplu, FEI se obligă să împartă pierderile până la un prag stabilit al performanței comerciale proiectate și la o anumită rată anticipată de nerespectare a angajamentelor.

○ La modul principal, contragaranția **se acordă automat**, atunci când beneficiarul îndeplinește condițiile de garantare la primul nivel (garantul principal), contragarantul ne mai efectuând o altă analiză a cererii. Drept urmare contragarantul este fie reprezentat în forul de conducere al garantului (poate avea drepturi speciale de vot – Germania, unde un funcționar public participă la dezbaterile Comitetului de Angajare al garantului principal și are drept de veto), fie există un cadru legal stabilit între garant și contragarant prin care se stabilesc limitările în contragarantare (Spania, Italia).

○ **Media comunitară** de acoperire a contragaranției este de cca 60% din valoarea garanției principale, iar valoarea maximă nu depășește 70% – **graficul nr. 6.2**. Însă, datorită măsurilor luate la nivel de UE pentru combaterea crizei, aceste valori au fost ridicate în mod semnificativ.

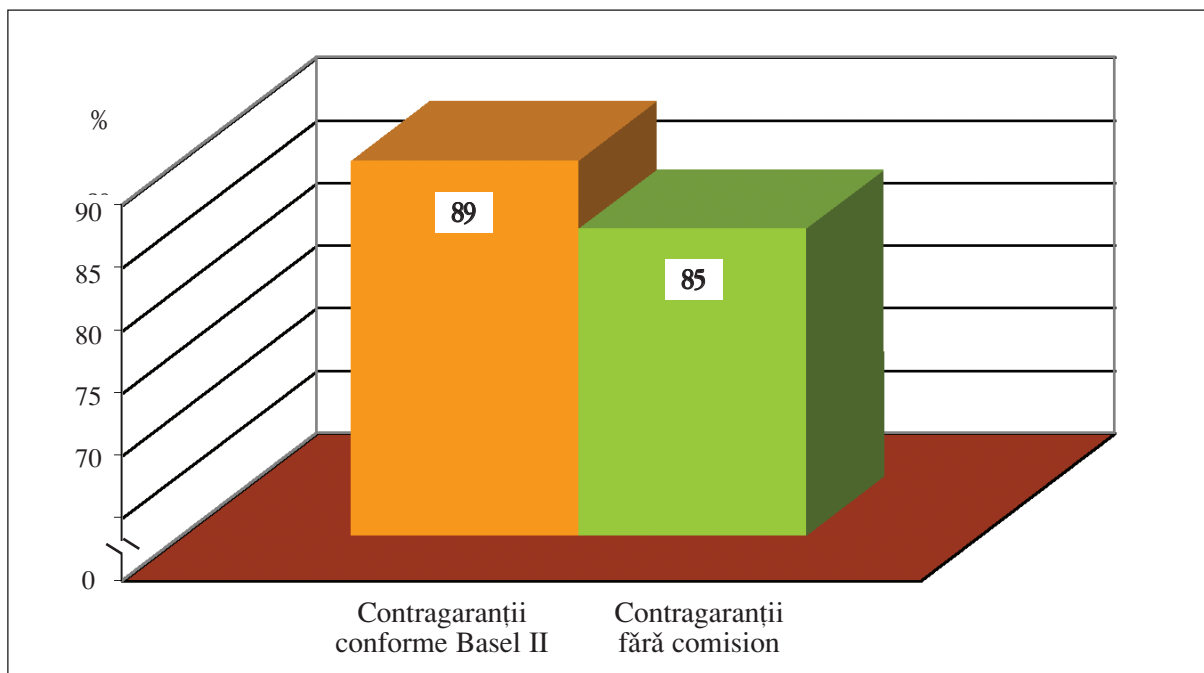
○ **Rata de protecție oferită prin contragarantare:**

○ **rată constantă, stabilită:** Germania: 67 – 70% procent unic din pierderi, repartizat între statul german și landuri; Belgia, Portugalia: 50% din valoarea garanțiilor,

Graficul nr. 6.2. - Acoperirea prin contragaranție a garanției principale

Sursa: Pablo Pombo Gonzalez, Horacio Molina Sanchez si Lesus N. Ramirez Sobrino – *The European Framework of Guarrantee Schemes/systems – Main Characteristic and Concepts*

Graficul nr. 6.3. - **Caracteristici ale contragarantărilor la nivel european**

Sursa: Pablo Pombo Gonzalez, Horacio Molina Sanchez si Lesus N. Ramirez Sobrino – The European Framework of Guarantee Schemes/systems – Main Characteristic and Concepts

○ **rată variabilă:** Fondul spaniol de contragarantare CERSA respectă prioritățile sectoriale stabilite de statul spaniol, respectiv: pentru investiții în afaceri inovative – 75%; pentru investiții – 40/50%; pentru capital de lucru – 0%.

○ **Costul protecției prin contragarantare:**

○ **gratuit:** Germania, în care caz contragarantarea este considerată ajutor de stat și se supune Regulamentului nr. 70/2001 al Comisiei Europene,

○ **cu plată sub diferite forme:**

– în regiunea Valonă (Belgia), societățile de garantare mutuală plătesc 30% din prima de garantare SOCAMUT pentru a primi o acoperire de 50% a riscurilor (efect de acoperire a ratei de îndatorare),

– Portugalia: asociațiile de garantare mutuală plătesc o taxă anuală stabilită de Ministerul Finanțelor în funcție de calitatea portofoliului de garanții (oscilează în jurul valorii de 0,2% din portofoliul contragarantat),

– Spania: atunci când calitatea portofoliului se deteriorează și rata de nerespectare a angajamentelor garanților principali, prezentată CERSA trimestrial depășește un nivel fix, trebuie să se plătească o “taxă de penalizare”.

○ Datele atestă că, aproape în totalitate, contragaranțiile respectă prevederile **acordului BASEL II** și, de regulă, nu sunt emise contra comision – **graficul nr. 6.3**. Dat fiind însă faptul că datele prezentate sunt la nivelul anului 2006, este evident că în prezent majoritatea entităților de contragarantare să perceapă comision, ca urmare a apli-

cării prevederilor ajutorului de stat la nivel european, care reglementează în termeni unitari condițiile perceperii comisioanelor în procesul de garantare/contragarantare.

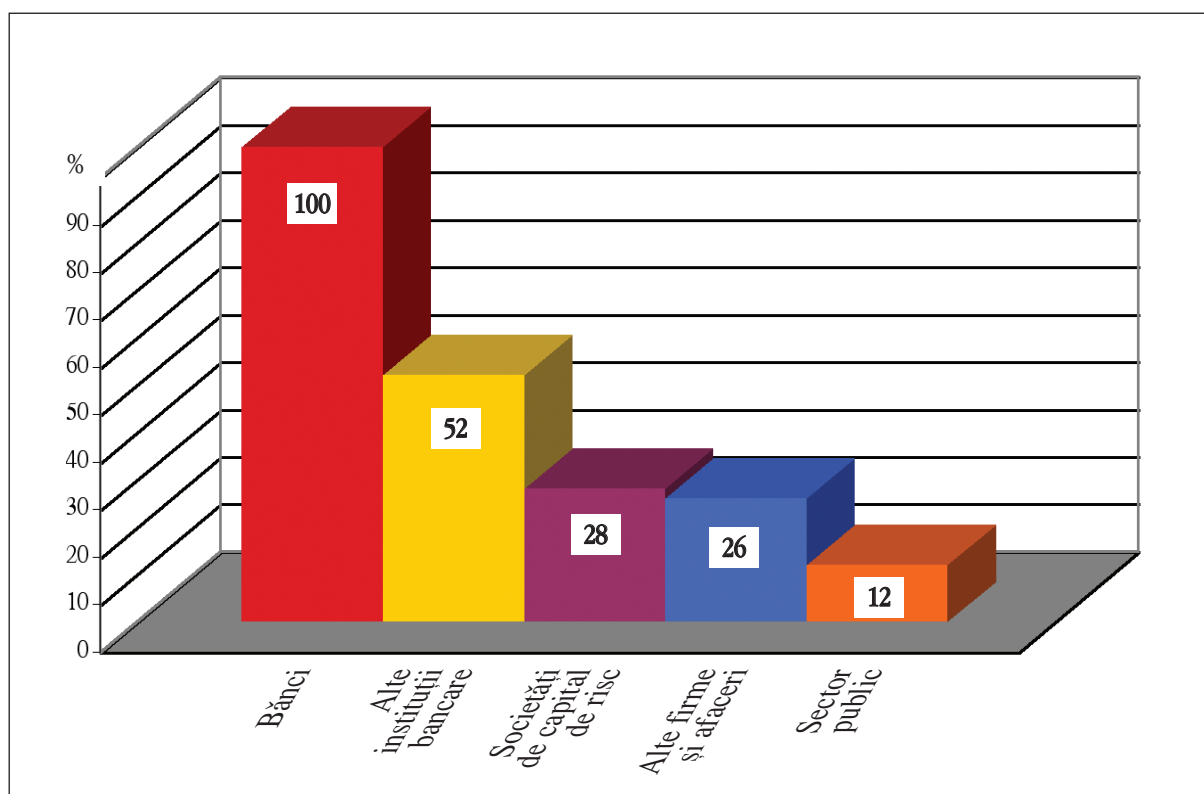
- Toate entitățile financiare care finanțează firmele și care beneficiază de garanții sunt sensibile la existența unor contragarantii – **graficul nr. 6.4**.

Cele mai sensibile la contragarantii sunt băncile, care în totalitatea analizează existența unei contragarantii, urmate de alte entități financiare (leasing, factoring). **La polul opus** se situează sectorul public, care nu este interesat decât în mică măsură de existența contragarantiilor. Reține atenția poziția societăților cu capital de risc, care sunt relativ insensibile la existența unor contragarantii.

În acest caz, **managementul privat este cel care analizează** atent orice afacere propusă, iar decizia de finanțare care se ia este în mare măsură rezultatul analizei proprii (contragarantia contează mai puțin).

- În plan European, unul dintre cele mai relevante evoluții privind mecanismul de împrăștiere a riscului în cazul contragarantării este **exemplul Portugaliei (figura nr. 6.1)**.

La primul nivel, garantarea se face de societățile de garantare mutuală, în limita a 75% din valoarea împrumutului. **Al doilea nivel** de garantare este asigurat de federația

Graficul nr. 6.4. **Sensibilitatea sistemului financiar la contragarantii**

Sursa: Pablo Pombo Gonzalez, Horacio Molina Sanchez si Lesus N. Ramirez Sobrino – *The European Framework of Guarantee Schemes/systems – Main Characteristic and Concepts*

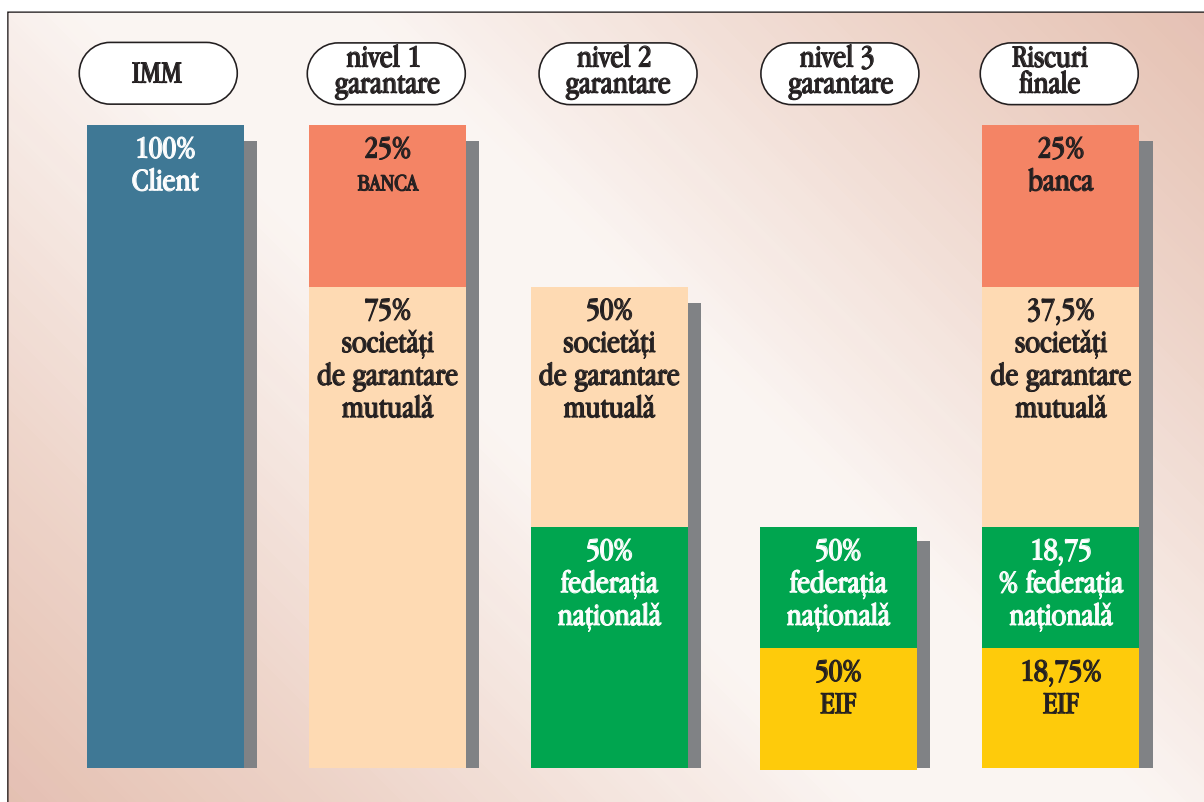

Figura nr. 6.1. Mecanismul de împrăștiere a riscurilor prin contragarantare

Sursa: Simpozion AECM, Sinaia, iunie 2007, Mecanisme de contragarantare în cazul Portugaliei

națională a societăților de asigurare mutuală, care poate acoperi până la 50% din riscul asumat de societățile mutuale. Ca urmare a acordului semnat cu FEI, acesta preia 50% din riscurile asumate de federația națională, iar în final riscurile garantării sunt împrăștiate în diferite proporții între toate entitățile care participă la acest mecanism. Acest mecanism de împrăștiere a riscurilor este benefic pentru toți cei implicați în garantare, riscul de neplată nefiind suportat numai de garantul principal.

Pe de altă parte, crearea unei entități financiare de contragarantare specializată (este și cazul Fondului Român de Contragarantare) implică o decizie politică la nivel național/regional în majoritatea cazurilor. Prin aceasta statul/administrația locală mobilizează resurse financiare pentru capitalizarea contragarantării, dar în acest proces mai pot interveni și alte entități, în special, financiare și transnaționale, interesate de această activitate. Exemplul tipic în acest sens este SOCAMUT, care este integrată grupului SOWALFIN în Valonia – Belgia. A fost înființată ca urmare a deciziei guvernului valon, care a apelat fondurile structurale europene (Fondurile de Dezvoltare Regională), rezultând o entitate cu un capital de cca 14,4 milioane euro. Acest capital a fost alocat întăririi fondurilor deținute în societățile de garantare mutuală (3 milioane euro), restul de 11,4 milioane euro fiind folosiți pentru contragarantarea societăților de garantare mutuală, la o rată de 50% din pierderi.

○ O problemă importantă în cadrul contragarantării este **calitatea** acesteia, care are importanță în recunoașterea garanției principale de către finanțatori. Ca și garanția, contragaranția, pentru a fi recunoscută în cadrul acordului BASEL II, trebuie să aibă următoarele caracteristici: ○ **directă**, ○ **explicită**, ○ **irevocabilă**, ○ **necondiționată de termenii contractuali**, ○ **documentată și** ○ **plătibilă la prima cerere în termen de 90 de zile**.

Trebuie remarcat că în rândul entităților de garantare, multe din garanțiile principale emise îndeplinesc aceste condiții. În rândul contragaranților, situația este ușor diferită și emiterea de contragaranții este subiectul unor dispute privind încadrarea lor în termenii BASEL II. În cazul Spaniei (instituția de contragarantare CERSA): contragaranția nu este necondiționată și irevocabilă, în anumite cazuri CERSA decidând să nu își îndeplinească obligațiile, ca urmare a documentației imperfecte și necorespunzând realității depuse de fondurile de garantare mutuală; nu este plătibilă la prima cerere, plata contragaranției fiind făcută de CERSA numai după declararea beneficiarului în faliment și după recuperarea sumelor restante de către garantul principal și de asemenea contragaranția nu este considerată ca implicare directă a garantului de către bănci.

6.2. IMPACTUL POLITICILOR, MECANISMELOR ȘI INSTRUMENTELOR DE GARANTARE ȘI CONTRAGARANTARE EUROPENE.

DAT FIIND obiectul de activitate al Fondului Român de Contragarantare, cunoașterea în detalii a “**bunelor practici**” din zona politicilor, mecanismelor și instrumentelor de garantare și contragarantare din țările UE este mai mult decât benefică, întrucât oferă, pe de o parte, o utilă bază de comparație cu propriile mecanisme și instrumente și, pe de altă parte, modalitățile de amplificare a potențialului de viabilitate economică și managerială al entităților cu preocupări în domeniu.

○ Peisajul european al instituțiilor de garantare/contragarantare este destul de **diversificat** în prezent. În mare măsură, diferențele sunt rezultatul evoluției diferite. În timp ce în partea de vest, economia de piață a funcționat continuu, permițând și făcând necesare instituțiile de garantare, în partea de est, aplicarea principiilor economiei centralizate a făcut inutilă existența sistemelor de garantare și a amânat apariția lor până la aplicarea principiilor economiei de piață. Unitatea fundamentală este totuși Societatea de garantare mutuală, a cărei apariție a fost o materializare a necesității firești de protejare a intereselor comunității de afaceri pe plan local, ca un răspuns direct la cerințele din ce în ce mai mari ale băncilor.

○ Dezvoltarea UE după anii 1990 a dus la inițiative centralizate de sprijinire a garantării prin intermediul instituției specializate – Fondul European de Investiții, “**fond al fondurilor de garantare**”, care prin resursele alocate poate juca un rol de prim ordin în garantarea din Europa.

În stadiul actual, există țări în Europa în care sistemele de garantare sunt pre-

dominant de tipul fondurilor mutuale (țările din partea de vest și Turcia) și țări în care sistemul de garantare este centralizat la nivel național, ca efect a inițiativelor legislative guvernamentale (fostele țări comuniste).

O **caracteristică comună** a sistemelor de garantare din Europa este că toate garantează împrumuturi făcute la bănci. Totuși, activitatea de garantare nu se limitează numai la această activitate, existând în partea de vest a Europei un puternic sprijin acordat fondurilor de investiții, care pot interveni atât în faza de început a unei afaceri, cât și în faza de dezvoltare. Este semnificativ faptul că FEI contragarantează acest tip de investiții cu fonduri totale de cca 13,6 miliarde euro. Italia, Spania, Olanda, Franța, Germania și Marea Britanie consumă cca 10,5 miliarde euro prin contragarantiile acordate fondurilor de investiții în capital de risc din aceste țări, proporția de resurse alocate lor fiind de peste 70% din totalul fondurilor FEI. În principal, această situație este generată de faptul că tradiția investițiilor în capital de risc este mult mai mare în partea de vest a Europei, față de cea estică.

Există fonduri de investiții puternice, cu o vastă experiență, care știu să gestioneze capitalurile primite prin plasamente de risc, dar extrem de atractive, care produc recompense pe termen lung pentru cei care investesc.

În partea de est, fondurile de investiții cu capital de risc au o prezență mai mult simbolică și activitatea lor încă este în faza de pionierat. Este, de fapt, tot efectul rămânerii în urmă a sistemelor de garantare din aceste țări, care se limitează la garantarea unor împrumuturi. Este de așteptat ca în următoarea perioadă, în ciuda crizei traversate în prezent, componenta de garantare pentru capital de risc în diferite faze ale afacerilor să evolueze și în estul Europei. Inițiativa CIP a FEI în domeniul garantării oferă un important sprijin pentru dezvoltarea garantării acestui tip de capital și trebuie avut în vedere și faptul că obiectivul strategic al programului este de a sprijini orice inițiative de dezvoltare tehnologică, în domeniile considerate prioritare în Europa.

○ Un aspect extrem de important în domeniul garantării/contragarantării este **calitatea instrumentelor de garantare emise și recunoașterea lor** de către entitățile financiare. Majoritatea sistemelor de garantare/contragarantare în Europa sunt asimilate instituțiilor financiare și se supun legislației specifice din domeniu, deși mai există și cazuri în care garanția nu este emisă în conformitate cu prevederile acordului BASEL II. Trebuie avut în vedere ca în prezent reglementările bancare internaționale sunt în curs de modificare și se lucrează intens în acest domeniu pentru acordul BASEL III, care probabil va intra în vigoare perioada următoare. Sistemele de garantare din Europa trebuie să se alinieze noilor standarde, care în mod sigur vor fi mai ridicate, dar în același timp și forța garanției va crește, în beneficiul IMM.

○ **Tendențe de perspectivă** în domeniul garantării/contragarantării în țările UE:

1. capitalizarea fondurilor de garantare/contragarantare va crește la nivel european, ca urmare a unor programe speciale venite din partea instituțiilor centralizate. Capitalizarea va fi direcționată pe anumite axe prioritare, care țin seama de politica gene-

rală promovată la nivel de UE. Se vor căuta mecanisme de apelare a capitalului privat în domeniul garantării, limita maximă acceptabilă fiind discutabilă. Un rol din ce în ce mai important în garantare va fi jucat de administrațiile regionale, care pot stabili obiective strategice la nivel regional, realizarea acestora fiind condiționată de un mecanism de garantare puternic, la care sunt implicate și regiunile;

2. contragarantarea, care în prezent este rodul inițiativelor la nivel de stat și care beneficiază de sprijinul instituțiilor specializate ale UE **se va întări**, ca urmare a creșterii de capital, cât și apariției contragarantării în “cascadă”, ceea ce va permite un volum mai mare al portofoliului;

3. schemele de garantare existente în prezent se vor diversifica și vor practica un număr mai mare de produse tipizate de garantare, care va facilita relațiile cu sistemul bancar;

4. gradul de standardizare al garanțiilor va crește, aplicându-se din ce în ce mai mult prevederile acordului BASEL II și în perspectivă BASEL III;

5. pentru aplicarea corectă a prevederilor ajutorului de stat în cazul garanțiilor/contragaranțiilor va exista **tendința de apariție și dezvoltare a agențiilor de rating**, care sunt absolut necesare la nivel național, cu repercusiuni pozitive și asupra sistemului bancar;

6. orientarea politică la nivelul UE și transpunerea în practică a obiectivelor stabilite va favoriza **acordarea de garanții în anumite domenii considerate prioritare**, de interes crescut în activitatea de garantare fiind acordat domeniilor inovative și celor prin care crește eficiența energetică;

7. sectorul microîntreprinderilor și respectiv acordarea de microîmprumuturi se vor bucura de o atenție deosebită din partea schemelor de garantare/contragarantare. Se are în vedere și faptul că entitățile de garantare pot avea un grad de expunere redus în cazul acestora, datorită volumului scăzut al împrumuturilor, în condițiile în care sistemul financiar clasic este neinteresat de microîmprumuturi, rolul IFN în acordarea lor va crește, trebuind stabilite și condițiile de garantare/contragarantare pentru acest tip de cerere financiară. Este posibilă și creșterea numărului de scheme de garantare, care vor interveni în preluarea riscurilor generate de microîmprumuturi;

8. rolul schemelor de garantare/contragarantare, ca intermediar între cerere și ofertă, se va diversifica. Recentele condiții de criză au impus ca o activitate suplimentară medierea între împrumutat și finanțator, în condițiile în care termenii inițiali nu sunt respectați. Este o activitate suplimentară a fondurilor de garantare, mai complexă, dar care poate produce beneficii pentru toate părțile implicate.

Și la nivelul României se vor manifesta tendințe de îmbunătățire a sistemelor de garantare. Capitalizarea lor va crește și contragarantarea din partea FRC va crea un rol mai stimulativ în asumarea de riscuri pentru finanțarea IMM.

La nivel de țară se manifestă **două deficiențe majore** în domeniul garantării: absența investițiilor prin capital de risc și lipsa de organizare a întreprinzătorilor în societăți de garantare mutuală, formă primară și benefică în țările din partea de vest a Europei. Rolul FEI în sprijinirea garantării/contragarantării în România s-a manifestat numai prin acordarea unor garanții unor bănci puternice în vederea creditării IMM. Această tendință s-a manifestat atât în perioada 2001 – 2006, cât și în perioada 2007 –

2013. Recentul acord în domeniul garantării semnat cu Banca Comercială Română și Raiffeisen Bank menține această tendință a FEI în cazul României.

○ **La nivelul UE**, prin organismele sale de conducere, există o preocupare crescândă pentru crearea unui mediu de afaceri cât mai facil IMM, toate instituțiile fiind conștiente de importanța acestora în viața întregii Europe. În consecință, s-au dezvoltat programe speciale, care caută să faciliteze accesul la finanțare al IMM, aflate în toate fazele unei afaceri. Este de fapt o prelungire extrem de palpabilă a *Small Business Act*, ca o recunoaștere a importanței IMM. **Cele mai importante programe sunt:**

COMPETITIVENESS & INNOVATION PROGRAMME (CIP)

Scopul principal al acestui program este de a încuraja creșterea competitivității firmelor din Europa prin abordarea unor activități inovative (inclusiv în domeniul ecologiei). La bază, există Decizia nr. 1.639/2006/CE a parlamentului European și Comisiei Europene. Între domeniile de activitate finanțabile prin acest program sunt tehnologiile de informații și comunicații, energii regenerabile și tehnologiile care cresc eficiența energetică, activități inovative și de antreprenariat. Se axează și pe finanțarea afacerilor în faza de început sau în pre-start. Este o abordare modernă a conceptului de finanțare, care are în vedere acordarea unui suport cât mai puternic unor sectoare de activitate, care prin dezvoltarea lor vor contribui la eliminarea unor probleme fundamentale cu care se confruntă UE. Acest program se derulează în perioada 2007 – 2013 și are un buget total de 3.625 milioane euro. FEI este mandatat din partea CE pentru conducerea acestui program.

În principal, **liniile de finanțare** din acest program sunt axate pe două direcții principale:

a) finanțarea capitalului de risc, *High Growth and Innovative SME Facility* (GIF), cu două componente:

- **GIF 1** pentru faza de însămânțare și start-up a afacerilor și
- **GIF 2** pentru faza de dezvoltare a afacerilor.

Ambele se desfășoară prin intermediul unor fonduri specializate pentru investiții de risc, atât în faza incipientă, cât și în faza de dezvoltare;

b) furnizarea de garanții pentru IMM, cu patru direcții importante:

- **garanții pentru împrumuturi**, procentul maxim garantat fiind de 50% din valoarea împrumutului, în condițiile în care garanția este limitată la 10% din pierderea potențială a intermediarului garanției,
- **garanții pentru micro-credite**, procentul maxim garantat fiind de 75% din valoare împrumutului, în condițiile în care garanția este limitată la 20% din pierderea potențială a intermediarului garanției,
- **garanții pentru capitalul investit**, procentul maxim garantat fiind de 50% din valoare împrumutului, în condițiile în care garanția este limitată la 20% din pierderea potențială a intermediarului garanției,
- **contragaranții**, care acoperă până la 100% din valoarea garanției, cu participare de maxim 50% la pierderea potențială a intermediarului garanției.

Ambele componente de finanțare decurg prin intermediari. Semnarea unor acorduri cu aceștia se face pe baza unor acorduri tip, care prevăd limitări privind expunerea FEI.

În general, semnarea unor acorduri cu fonduri de investiții în capital de risc s-a făcut în partea de vest a Europei, unde acestea sunt prezente în mod semnificativ și au o mare experiență în gestionarea acestor fonduri. Până în prezent s-au semnat acorduri cu 16 fonduri de investiții, pentru o sumă totală de cca 185 milioane euro. S-au semnat acorduri cu diferite instituții de garantare, în vederea contragarantării FEI pe baza acestui program. Valoarea totală a programului de garantare este de cca 3.5 miliarde euro, fiind semnate acorduri cu diferite fonduri de investiții, unele cu o îndelungată tradiție în garantare (SOCAMA, CERSA, KfW, SIAGI).

JEREMIE – JOINT EUROPEAN RESOURCES FOR MICRO TO MEDIUM ENTERPRISES

JEREMIE este o inițiativă comună a Comisiei Europene și FEI, în conformitate cu Regulamentul nr. 1.083/2006/CE și Regulamentul nr. 1.828/2006/CE, lansată în 2005. El combină resurse financiare din partea UE, ale autorităților publice locale, FEI, European Investment Bank și alte instituții financiare. Participarea țărilor membre UE la programul JEREMIE este opțională.

JEREMIE folosește fondurile europene de dezvoltare regională pentru sprijinirea IMM în accesul la finanțare în diferite regiuni de dezvoltare prin intermediul unor instrumente financiare sustenabile și de tip “*revolving*”.

Apariția acestei inițiative **caută să răspundă** unei realități valabile în majoritatea țărilor din estul Europei. În acestea activitatea fondurilor de investiții, care furnizează capital de risc, este practic inexistentă. Sunt necesare mecanisme de întărire a acestei activități, în care inițiativa publică se poate îmbina armonios cu cea privată. În acest sens, sesizând acest aspect deficitar, UE a luat măsura demarării acestui program, care în faza de început beneficiază de sprijinul financiar al UE, urmând ca în timp această inițiativă să devină treptat privată. Programul are în vedere și diminuarea finanțărilor nerambursabile destinate IMM și creșterea treptată a unei activități responsabile.

Prin acest program urmează să se pună la dispoziția IMM produsul FRSP (“*founded risk sharing product*”), care se referă la acordarea unor împrumuturi secundare către IMM cu scopul de a îndeplini cerințele bancare de eligibilitate pentru acordarea împrumutului principal.

Până în prezent, s-au semnat acorduri cu guvernele Greciei, Lituaniei, Letoniei, Slovaciei, României, Bulgariei, Cipru, Malta, precum și cu autoritățile regionale din Sicilia, Campania, Languedoc-Rusillon, cu o valoare totală de cca 1,3 miliarde euro și sunt în curs de negociere încă vreo câteva parteneriate.

Ca urmare a semnării acestor acorduri, FEI lansează invitația de a deveni partener al diferitelor entități financiare naționale/regionale, cu ajutorul cărora urmează să implementeze programul.

În România, acordul pentru derularea acestui program fost semnat în anul 2008, iar strategia de acțiune prevede ca cca 35% din fonduri să fie alocate investițiilor pen-

tru capital de risc, iar 65% să fie alocat garanțiilor emise în favoarea IMM. Au fost până în prezent 3 inițiative de căutare a unor parteneri pentru componenta de garantare și o inițiativă pentru componenta de capital de risc. Încă se caută soluții la nivelul României pentru implementarea acestei inițiative.

JASMINE – JOINT ACTION TO SUPPORT MICROFINANCE INSTITUTIONS IN EUROPE

Este un proiect pilot care are ca parteneri:

- Banca Europeană de Investiții: 20 milioane euro,
- Comisia Europeană: furnizează asistență tehnică în valoare de 4 – 6 milioane euro,
- Parlamentul European: 4 milioane euro,
- FEI asigură managementul,
- Sprijin din partea EUROFI și European Microfinance Network.

Această inițiativă urmărește să dezvolte finanțarea IMM prin intermediul instituțiilor financiare nebancare. A avut la bază faptul că se constată o discrepanță majoră între nevoia de finanțare a IMM și sprijinul financiar acordat de bănci. S-a considerat că folosirea instituțiilor financiare nebancare, mai apropiate ca dimensiune de IMM poate funcționa ca un important sprijin în finanțarea IMM. Demarat în anul 2008, proiectul urmărește acordarea de asistență tehnică instituțiilor financiare nebancare pentru însușirea bunelor practici în acordarea creditelor. Până în prezent s-au selectat 15 instituții financiare nebancare, din care 4 din România, care sunt instruite în vederea acordării de credite pentru IMM.

Aceste instituții vor beneficia de creșterea fondurilor proprii, prin infuzia de capital din partea BEI, în proporție de maxim 50%, alături de alte bănci private. Deși această inițiativă se referă numai la finanțare, foarte probabil că în viitor se va ridica problema garanțiilor acordate prin această linie de finanțare. Etapa până în 2013 trebuie privită ca o etapă de demarare, și în mod sigur va fi urmată și de alte inițiative, inclusiv de garantare/contragarantare, după 2013. Strategic aceasta urmărește dezvoltarea creditelor de valori scăzute, inclusiv microcredite, care se bucură și în prezent de un sprijin important în garantare/contragarantare la nivel european.

EPMF – EUROPEAN PROGRESS MICROFINANCE FACILITY

Este o inițiativă recentă a Comisiei Europene și EIB, demarată în martie 2010, cu un buget de 200 milioane euro. Ea se adresează persoanelor fizice care, ca urmare a pierderii locurilor de muncă sau dezavantajate social, doresc să înceapă o afacere. Se adresează în egală măsură și microîntreprinderilor care angajează asemenea persoane. Linia se derulează prin intermediul intermediarilor financiari care furnizează microcredite.

Activitatea se derulează sub forma:

- acordarea de garanții directe sau contragarantii, în limita a 75% din valoarea microcreditelor (garanțiilor), fără comision din partea FEI,
- diferite forme de finanțări (împrumuturi, furnizări de capital etc.).

7. EVOLUȚIA PE TERMEN SCURT ȘI MEDIU A SISTEMULUI FINANCIAR-BANCAR DIN ROMÂNIA ȘI ȚĂRILE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

7.1. RISCURILE DIN SISTEMELE FINANCIARE EUROPENE SI ROMANIA. IMPACTUL ASUPRA MECANISMELOR DE GARANTARE, CONTRAGARANTARE ȘI ACCESUL LA FINANȚARE AL IMM

7.1.1. Imagine de ansamblu a sistemului financiar din UE. Relațiile participanților din sistem cu fondurile de garantare

7.1.1.1. Scurtă caracterizare a sistemului financiar european

SISTEMUL financiar al Uniunii Europene este **eminamente unul centrat pe bănci**, în sensul rolului dominant al acestora – în raport cu celelalte sectoare financiare – în cele mai multe dintre economiile Uniunii. O excepție notabilă o reprezintă Marea Britanie, unde piața de capital are o poziție puternică în sistemul financiar. Tendința detectată în ultimele decenii în Europa este însă de dezvoltare mai rapidă a piețelor de capital, fără ca pe termen mediu să se anticipeze schimbarea caracteristicii sistemului enunțată mai sus.

● Piețele de capital europene, deși importante în multe țări – am menționat Marea Britanie, dar și Luxemburg, Olanda, Finlanda și Suedia –, **au fost în ultimii ani puternic concurate** de cele din SUA, unde oportunitățile de finanțare și expertiză au fost percepute ca mai favorabile. Pentru economiile în tranziție din Europa, piețele de capital au avut un start mai puternic acolo unde privatizarea companiilor s-a realizat prin strategia de privatizare în masă (metoda prin *vouchere*).

Celelalte tipuri de instituții financiare – asigurările, fondurile de investiții și schemele de pensii – **sunt mult mai dezvoltate în EU15**, spre deosebire de situația din noile state membre. Dar toate aceste tipuri vor crește în importanță în întreaga Europă, îndeosebi datorită cererii în creștere de astfel de servicii în contextul procesului de îmbătrânire a populației.

● **Integrarea financiară la nivelul UE** – măsurată atât prin indicatori de preț cât și de cantitate privind piețele creditului, obligațiunilor și acțiunilor și considerată factor-cheie pentru o Europă mai eficientă și mai competitivă –, a fost o reali-

tate evidentă a ultimilor 10 ani, până la recenta criză economică și financiară, când procesul a fost afectat de creșterea segmentării piețelor. Această stagnare a procesului de uniformizare a prețurilor și de majorare a volumului tranzacțiilor transfrontaliere a fost mai evidentă pentru operațiunile companiilor și băncilor (cu ridicata) și mai puțin notabilă în cazul tranzacțiilor de retail, care de altfel progresaseră mai încet în planul integrării financiare. În general, se apreciază că procesul relansării integrării financiare, deși reluat în ultima perioadă, nu s-a consolidat.

7.1.1.2. Imaginea de ansamblu a sistemului financiar din România.

Locul fondurilor de garantare a creditelor în cadrul sistemului financiar

SISTEMUL financiar din România a crescut continuu în ultimii ani, dar intermedierea financiară, prin raportare la țările europene, este încă scăzută. Creșterea și diversificarea serviciilor financiare din România sunt realități relativ recente. Dinamica importantă a dezvoltării sistemului financiar a fost afectată îndeosebi pe calea șocurilor exogene, asociate cu criza economică. Activele financiare reprezentau, la finele anului 2009, circa 80% din PIB (în creștere ușoară, de circa 4%, față de anul 2008). Instituțiile de credit (bănci comerciale și instituții financiare nebancale) dețin peste 90% din activele financiare.

● Legăturile dintre diverse segmente ale sistemului financiar **nu sunt foarte strânse**. De exemplu, băncile dețineau în anul 2009 resurse de la alte bănci și alte instituții financiare de numai circa 6% din pasiv și, ca plasamente, investiții în alte bănci și alte instituții financiare de aproximativ 4% din activ.

● Fondurile de garantare a creditelor (FGC) **au un rol redus** în cadrul sistemului financiar românesc. Soldul total al garanțiilor **acordate**⁴⁾ de FGC la data de 31 martie 2010 era de 3,1 miliarde lei (în creștere cu 52% față de aceeași perioadă a anului trecut). Valoarea garanțiilor emise de FGC reprezintă aproximativ 1,5% din total credit guvernamental. Activitatea de garantare a creditelor este concentrată la nivelul FGC înscrise în Registrul special, ponderea garanțiilor acordate de acestea fiind de aproape 95%.

● **Piața de capital locală** a fost prima piață financiară care a resimțit criza financiară internațională, explicabil dacă se are în vedere natura mai pregnant speculativă (pe termen scurt) a acestui sector, ponderea ridicată a investitorilor străini și a investițiilor în valută. A urmat sectorul bancar, prin efectele crizei de lichiditate globală. Finanțarea de la băncile-mamă nu a mai fost la fel de generoasă, costul finanțării externe a crescut, iar activitatea de creditare s-a diminuat. Deteriorarea activității economice din 2009 și 2010 a marcat puternic sectorul instituțiilor financiare nebancale.

⁴⁾ Garanțiile acordate prin programul “Prima casă” nu sunt avute în vedere în cadrul analizei, deoarece FNGCMM acordă aceste garanții în numele și în contul statului.

● În sectorul asigurărilor, recesiunea economică internă din 2009 a condus la reducerea ritmului de creștere a pieței, urmată de reconfigurarea strategiile instituțiilor: ajustarea cheltuielilor în paralel cu suplimentări de capital. Perspectivele acestei piețe depind mult de mediul economic și, endogen, de gestiunea costurilor (mari) pe segmentul asigurărilor auto.

● Activele administrate de **fondurile de pensii private** au sporit în 2009 și 2010 (prin acumularea de contribuții, plățile nefiind importante în această fază, timpurie, de viață a acestor instituții). Dimensiunea redusă a activelor fondurilor de pensii (0,5% din PIB în 2009) limitează efectul pozitiv pe care acest segment al sistemului financiar îl poate avea, inclusiv pentru economia reală.

7.1.2. Evoluții comparative ale riscurilor în sectoarele bancare din UE

BĂNCILE europene au fost afectate puternic atât de criza financiară internațională, cât și de evoluțiile nefavorabile provenind ulterior dinspre economiile reale. Calitatea portofoliului de creditare s-a deteriorat semnificativ. Lichiditatea băncilor a devenit critică. Persistența fenomenelor negative menționate a determinat amplificarea preocupărilor privind solvabilitatea. Investitorii au început să își piardă încrederea în capacitatea unor bănci de a face față crizei, astfel că numeroase bănci s-au confruntat cu dificultăți majore privind accesul la finanțare. Autoritățile s-au implicat puternic pentru prevenirea unui colaps al sistemului **financiar din UE**⁵⁾. Cu toate acestea, falimentul unor instituții financiare internaționale nu a putut fi evitat.

● Începând cu a doua jumătate a anului 2009 se observă unele **semne de revigorare economică în UE**. Acestea au contribuit favorabil la perspectivele de stabilitate financiară. Profiturile băncilor au revenit la valori pozitive. Majoritatea instituțiilor de credit și-au concentrat eforturile în vederea reducerii costurilor și a restrucurării propriilor modele de afaceri. Totuși, dispersia între băncile cu cele mai bune performanțe și băncile cu cele mai slabe rezultate s-a accentuat.

● **Continuarea deteriorării calității creditelor bancare** va menține presiunea asupra profitabilității, lichidității și solvabilității băncilor din UE. De asemenea, durabilitatea recente revigorări a indicatorilor de sănătate bancară trebuie considerată cu prudență. Interdependența dintre perspectivele de stabilitate financiară și cele de sustenabilitate fiscală (rezultată în urma adoptării măsurilor guvernamentale pentru susținerea sectorului financiar și a stimulării creșterii economice) reprezintă o altă sursă importantă de risc.

⁵⁾ De exemplu, conform BCE, în perioada octombrie 2008 – noiembrie 2009, administrațiile publice centrale din zona euro au alocat 2.400 miliarde euro (26% din PIB al zonei euro) pentru susținerea sistemelor financiare interne. Rata totală de absorbție a fost, în general, redusă, dar a consemnat variații substanțiale la nivel de țară, precum și în funcție de măsurile adoptate.

7.1.2.1. Evoluția calității activelor bancare

CALITATEA activelor bancare din UE s-a deteriorat considerabil în ultimii ani. Perspectivile se mențin rezervate. În primul rând, portofoliul din creditarea sectorului populației a fost afectat de: ● creșterea șomajului, ● scăderea veniturilor disponibile și ● diminuarea prețurilor la activele imobiliare. Acești factori este posibil să se manifeste și în viitor pe termen scurt, dar într-o manieră mai puțin severă. În al doilea rând, portofoliul din creditarea sectorului companiilor nefinanciare s-a deteriorat datorită: ● nivelului relativ înalt de îndatorare al firmelor, ● diminuării profitabilității acestora, ● scăderii cererii pentru produse și majorarea costurilor cu finanțare. Pentru o parte din factorii menționați se observă o ameliorare, dar încă nu sunt semne certe că evoluțiile favorabile pot fi sustenabile pe termen mediu, ceea ce menține presiunea asupra calității portofoliului bancar. În al treilea rând, activele băncilor sub formă de titluri de stat se caracterizează printr-un risc de credit în creștere. Titlurile emise de o serie de țări europene care au dezechilibre macroeconomice importante (de exemplu: Grecia, Irlanda, Spania etc.) se află sub presiunea piețelor, agențiile de rating penalizând deja aceste instrumente.

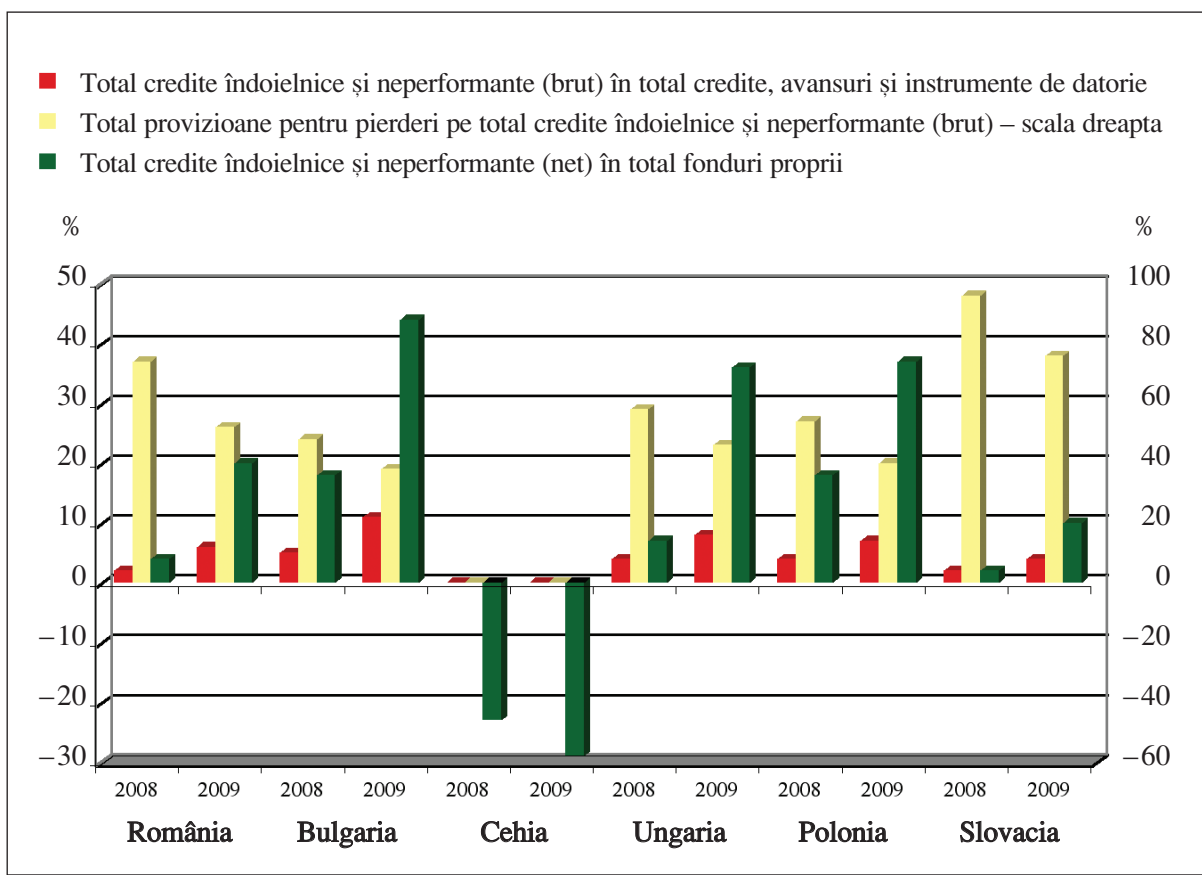
● **Raportul** dintre creditele îndoielnice și neperformante și totalul creditelor acordate de băncile din UE s-a deteriorat rapid, ajungând la 4,2% la sfârșitul anului 2009. Gradul de acoperire a creditelor îndoielnice și neperformante cu provizioane a scăzut la 51% în 2009 (de la aproape 61% în 2007). Declinul ratei de acoperire a fost mai semnificativ la băncile mici. La băncile mari din UE, provizioanele pentru pierderi au atins un vârf în 2009. Costurile cu provizioanele, cel mai probabil, vor rămâne ridicate pe termen scurt.

● **În România**, raportul creditelor îndoielnice și neperformante în total portofoliu de credite se situează în zona mediană a țărilor emergente din regiune. Din punct de vedere al acoperirii cu provizioane, România se situează pe locul secund în eșantionul analizat.

În România, anul 2009 și prima jumătate a anului 2010 au marcat înrăutățirea calității activelor deținute de bănci.

Factorii explicativi sunt relativ aceeași ca la nivel UE. Expunerea brută din active îndoielnice și neperformante în total credite, avansuri și instrumente de datorie s-a majorat de la 1,5% în 2008 la 7,2% în iunie 2010 (graficul nr. 7.1).

În vederea acoperirii riscului de credit, băncile românești au triplat volumul provizioanelor în anul 2009 și l-au majorat cu 25% în prima jumătate a anului 2010. Cu toate acestea, gradul de acoperire cu provizioane a creditelor îndoielnice și neperformante s-a redus la 55,9% la finele lunii iunie 2010 (de la 74,7% în 2008), pe fondul creșterii mai accentuate a restanțelor. În acest context, apetitul de creditare al băncilor, în special, a proiectelor mai riscante este diminuat, fondurile de garantare a creditelor putând avea un rol în relansarea creditării economiei reale.

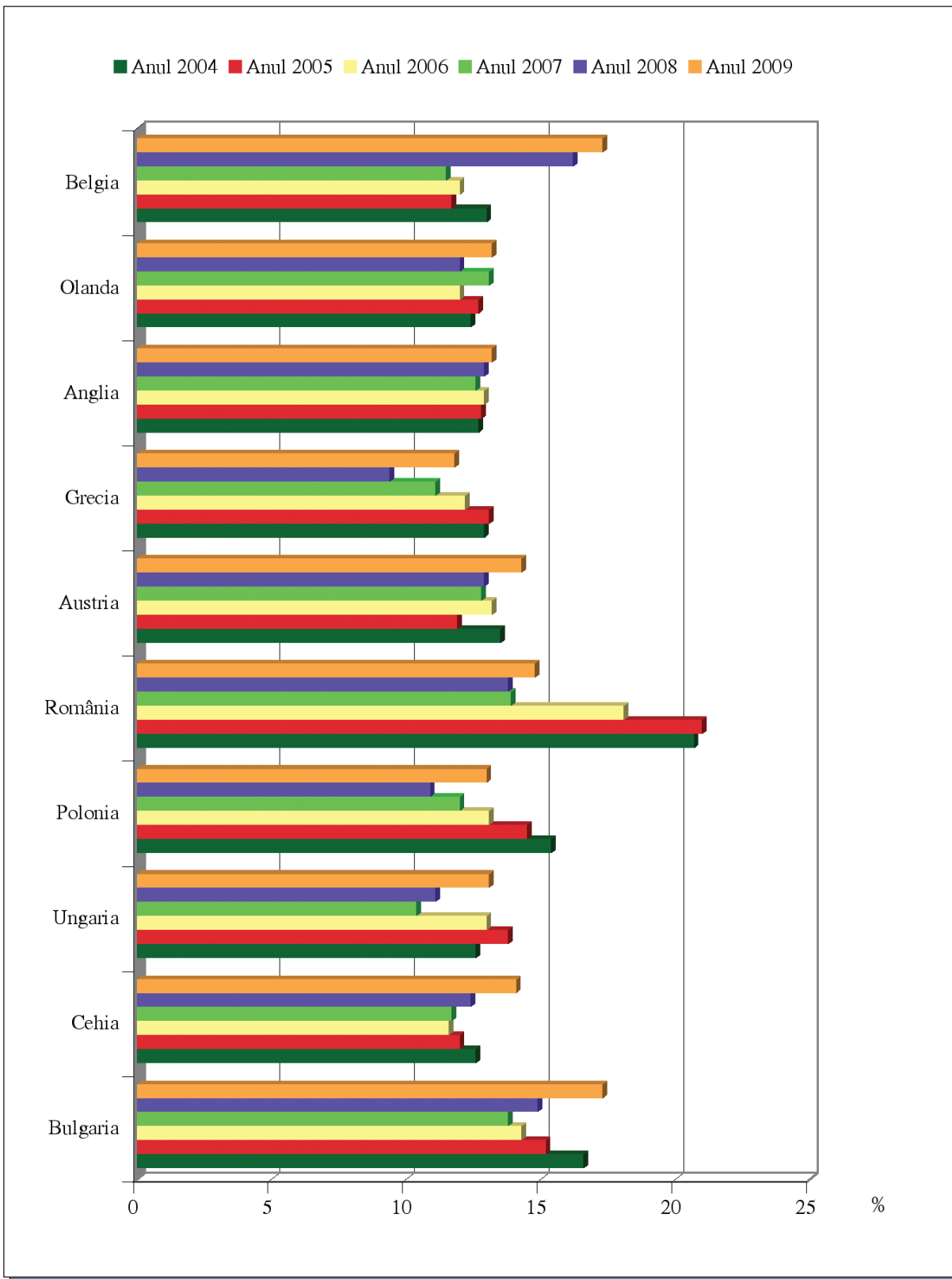
Graficul nr. 7.1. – *Indicatori privind calitatea activelor, comparativ pe țări emergente din UE*

Sursa: Banca Centrală Europeană

7.1.2.2. Riscul de lichiditate

CONDIȚIILE de finanțare ale băncilor europene s-au **deteriorat** în mod semnificativ de la debutul crizei. Relativa ameliorare înregistrată la sfârșitul anului 2009 s-a risipit, începând cu luna mai 2010, pe fondul intensificării preocupărilor cu privire la riscul suveran (din Grecia). Deși la nivel agregat există lichiditate suficientă (inclusiv ca urmare a intervențiilor extrem de agresive ale băncilor centrale din UE), cei care au poziții excedentare nu acordă finanțare băncilor cu deficite de lichiditate. Nesiguranța cu privire la evoluțiile economice viitoare, cât și a solidității băncilor cu nevoi de lichiditate determină comportamentul menționat.

● **Băncile din UE** vor trebui să prelungească o cantitate mare de datorii pe termen lung în următorii câțiva ani. La sfârșitul lunii august 2010, băncile din UE înregistrau datorii restante pe termen lung în sumă de 1.600 miliarde euro (având scadențe până în 2012). Acest lucru va pune presiune suplimentară asupra lichidității băncilor. Modelul de business se va schimba, intensificându-se eforturile pentru lărgirea bazei depozitelor retail.

Graficul nr. 7.2. – Evoluția comparativă a raportului de solvabilitate în Uniunea Europeană

Sursa: Global Financial Stability Report (octombrie 2009); date BNR

● În cazul României, presiunile asupra lichidității s-au mai temperat. Doi factori au contribuit esențial în această direcție. În primul rând, angajamentele asumate de băncile mamă ale principalelor nouă filiale cu activitate bancară în România cu privire la menținerea expunerii pe toată perioada de valabilitate a acordului de finanțare semnat cu FMI au avut un efect pozitiv asupra lichidității. În al doilea rând, caracterul mai restrictiv al rezervelor minime obligatorii a determinat ca bilanțurile băncilor românești să se mențină la cel mai ridicat volum al disponibilităților și depozitelor la banca centrală (18% în 2009) dintre țările din zonă. Cu un total al activelor lichide (incluzând și activele financiare) reprezentând 26% din bilanț, instituțiile financiare românești se află pe primul loc în cadrul țărilor emergente din regiune (la egalitate cu Cehia).

7.1.2.3. Gradul de acoperire a riscurilor bancare din UE prin niveluri adecvate de capitalizare

LA ÎNCEPUTUL crizei, **nivelul de solvabilitate a băncilor din zona euro** era, în general, net superior cerințelor minime de reglementare. Deteriorarea calității activelor și tensiunile de pe piețele financiare au erodat rapid surplusul, astfel că, de la sfârșitul anului 2008, majorarea cerințelor de capital a fost una din soluțiile principale identificate de autorități pentru menținerea stabilității sistemului financiar. Sursele de creștere a capitalizării au fost atât private, cât și guvernamentale. Reducerea activelor ponderate la risc a contribuit de asemenea la îmbunătățirea solvabilității.

● Majoritatea țărilor din Uniunea Europeană și-au intensificat eforturile, în anul 2009, **de a îmbunătăți gradul de adecvare a capitalului instituțiilor de credit**, ca măsură de contracarare a efectelor crizei financiare internaționale. Pe ansamblul UE, rata generală de solvabilitate a crescut la 13,2% în 2009, de la 11,7% în 2008 (**graficul nr. 7.2**). Rata fondurilor proprii de nivel 1 (*Tier 1 ratio*) a crescut la 9,9% de la 8,3% (2009 față de 2008). Băncile mari au avut tendința de a-și îmbunătăți poziția de solvabilitate într-o măsură mai mare decât băncile mijlocii sau mici. Din această perspectivă, băncile de talie mai mică s-ar putea să fie mai interesate de colaborarea cu fondurile de garantare a creditelor în condiții contragarantate.

● **Analiza profilului de risc al portofoliilor de credite** (măsurat prin cerințele de capital) arată că **la nivelul UE**, cea mai mare cotă din cerințele de capital pentru sectorul retail a fost alocată de băncile medii, în timp ce expunerile de credit ale băncilor mici și ale celor cu capital străin sunt concentrate în sectorul corporativ.

● **România** se înscrie printre statele membre cu cea mai ridicată capitalizare. În prima parte a anului 2010, indicatorii de adecvare a capitalului (15,5% rata de solvabilitate; 12,8% *Tier 1 ratio*, cifre la nivel consolidat) ofereau o protecție bună în fața unor potențiale șocuri. Menținerea unui grad confortabil de capitalizare al

instituțiilor de credit românești rezidă și din nivelul înalt (peste 7%) al rezervelor de capital⁶⁾, în comparație atât cu ansamblul țărilor din UE, cât și cu cele din regiune .

Spre deosebire de o serie de bănci europene care au beneficiat de intervenții guvernamentale pentru majorarea solvabilității, instituțiile de credit din România s-au bazat exclusiv pe efortul acționarilor, nefiind necesară utilizarea de bani publici.

Majoritatea băncilor românești au nivele foarte ridicate ale solvabilității (peste 14%). La finele anului 2009, 85% dintre activele bancare erau deținute de băncile cu o solvabilitate de peste 14% (față de numai 32% în anul 2008). Din analiza ratei fondurilor proprii de nivel 1 (*Tier 1 ratio*) rezultă că toate băncile autohtone consemnează un nivel al indicatorului superior limitei minime de 4% stabilită prin Directivele privind cerințele de capital (2006/48/CE și 2006/49/CE). Valoarea prag de 6%, folosită la nivelul UE ca punct de referință pentru determinarea unor potențiale nevoi de recapitalizare⁷⁾, era îndeplinită în decembrie 2009 de bănci care dețineau 99% din totalul activelor bancare din România.

● **Testarea la stres** a sectorului bancar european în 2010 a arătat capacitatea acestuia de a face față unor șocuri pe cursul de schimb și pe rata dobânzii. Deținerile importante de titluri emise de unele țări cu dezechilibre macroeconomice semnificative este însă un punct slab în cazul unor bănci de dimensiuni mari.

Testele de stres vor fi tot mai des utilizate în evaluarea riscurilor dintr-un sistem financiar. Acest instrument de evaluare este relativ nou, iar literatura de specialitate a arătat că beneficiile în surprinderea potențialelor efecte ale diverselor evoluții nefavorabile este mare, dar informațiile astfel obținute trebuie considerate cu o anumită doză de rezervare (Quagliariello, 2009; Mirtle et al., 2009; Wall, 2010).

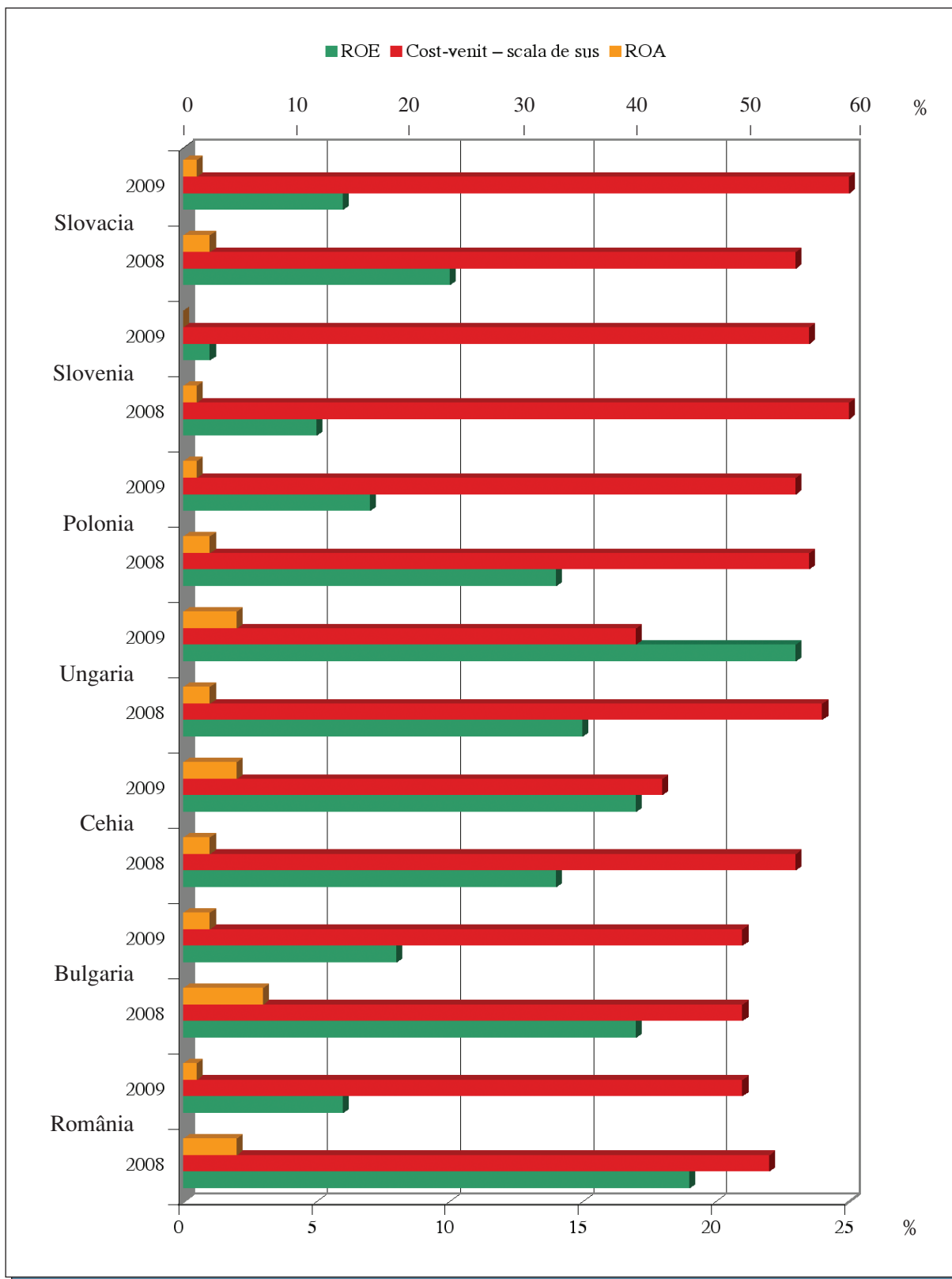
7.1.2.4. Tendințe recente privind profitabilitatea activității bancare în UE

CRIZA financiară a întrerupt doar pentru o scurtă perioadă de timp capacitatea sectorului bancar european de a genera profituri. Doar anul 2008 a consemnat intrarea profitabilității pe teritoriu negativ (la nivel agregat UE). În 2009, atât rentabilitatea capitalurilor (ROE), cât și cea a activelor (ROA) au redevenit pozitive pe ansamblul UE (0,8%, respectiv 0,04%).

● **Performanțele la nivelul fiecărei țări** sunt diferite, existând diferențe foarte mari: unele sectoare bancare s-au menținut pe profit, în timp ce altele au generat pierderi semnificative. Performanțele depind și de mărimea băncilor, cele de talie medie având valorile cele mai reduse. Băncile mari par să-și fi revenit mai repede din

⁶⁾ Rezervele de capital sunt expresia procentuală a diferenței între nivelul raportului de solvabilitate efectiv și cel minim reglementat (8 procente).

⁷⁾ În cadrul exercițiului de testare la stres a sectorului bancar european, CEBS a utilizat ca reper valoarea de 6% pentru rata fondurilor proprii de nivel 1 (*Tier 1 ratio*), în vederea determinării băncilor eligibile pentru sprijin guvernamental.

Graficul nr. 7.3.– Evoluția indicatorilor de profitabilitate la nivelul țărilor emergente din UE

Sursa: Banca Centrală Europeană

perspectiva profitabilității. Unele asemenea entități au promovat noi strategii de afaceri, implicând atragerea de surse la rate scăzute pe termen scurt și investiții în instrumente cu randament mai ridicat pe termen lung, cu asumarea unor riscuri mai mari. Importanța veniturilor nete din dobânzi a variat semnificativ între băncile din această categorie, reflectând, printre altele, diferențe în modelele de afaceri utilizate și în gradul de diversificare geografică a activităților de creditare retail.

Pe măsură ce calitatea portofoliului de creditare a influențat negativ profitabilitatea bancară, se observă o creștere în importanță a celorlalte venituri care nu provin din dobânzi. Dintre acestea, veniturile bancare din tranzacționare au crescut semnificativ. Veniturile nete din taxe și comisioane s-au dovedit a fi o sursă relativ stabilă de venit pentru băncile mari în 2009 și în prima jumătate a anului 2010.

Cheltuielile cu provizionarea creditelor și a titlurile de valoare au sporit considerabil și au reprezentat cauza majoră a diminuării profiturilor băncilor. Evoluția va depinde de redresarea economică, care va varia în funcție de stadiilor diferite ale ciclului economic din UE.

 Creșterea veniturilor și, într-o măsură mai mică, scăderea costurilor operaționale au influențat pozitiv indicatorii de eficiență. Astfel, indicatorul cost/venit, calculat la nivelul UE, s-a redus (de la 68,7% în 2008 la 59,1% în 2009). În România, acest indicator a scăzut de la 51,4% în 2008 la 47,4% la iunie 2010 (pe fondul creșterii marjei dintre dobânzile active și pasive și mai puțin pe seama redimensionării cheltuielilor administrative). România se compară favorabil cu o serie de țări din regiune în ceea ce privește nivelul costurilor operaționale (**graficul nr. 7.3**).

Sectorul bancar românesc a intrat pe teritoriu negativ în ceea ce privește profitabilitatea în septembrie 2010, după ce semestrul 1 s-a încheiat favorabil. Profitul net a scăzut considerabil în 2009 față de 2008 (cu 70%), în principal ca efect al majorării pierderilor din credite și a creșterii cheltuielilor cu dobânzile într-un ritm mult mai rapid decât veniturile de aceeași natură.

În cadrul UE, România se situează în ierarhia celor 19 sectoare bancare care au înregistrat profit în 2009 (ocupând locul 14, la egalitate cu Bulgaria). Dintre acestea, profitabilitatea unui număr de 11 sectoare bancare naționale a înregistrat contracții comparativ cu 2008, cele mai severe fiind în Grecia (-73,1%) și România (-71,4%). Cele mai bune rezultate financiare nete au fost înregistrate în Spania (20,1 miliarde euro) și Italia (8,3 miliarde euro); cele mai mari pierderi au fost consemnate în Irlanda (-23,2 miliarde euro) și Germania (-5,7 miliarde euro). Cauzele principale ale scăderii profitabilității se regăsesc în accentuarea deteriorării calității portofoliului de credite și creșterea costurilor de finanțare. În țările unde sectoarele bancare au obținut profituri mai mari, o contribuție importantă au avut-o restrângerile semnificative ale cheltuielilor operaționale, în principal, ca efect al restructurării și al eficientizării costurilor.

● **Cheltuielile cu deprecierea creanțelor și cu provizioanele** s-au dublat în cursul anului 2009 în România (1,8 miliarde euro), ca urmare a condițiilor macroeconomice dificile, dar și a practicilor mai puțin conservatoare ale managementului riscului de credit din perioada manifestării ciclului economic favorabil. Presiuni suplimentare se resimt și în 2010, volumul acestor categorii de cheltuieli atingând 1,1 miliarde euro la finele lunii iunie 2010.

● **Veniturile operaționale** la nivelul sectorului bancar românesc consolidat reprezintă 6,2% în totalul activelor bancare (decembrie 2009), ponderea fiind peste media din UE (2,1%). Ponderea semnificativă în totalul veniturilor operaționale este deținută, în toate țările UE, de veniturile nete din dobânzi, care au beneficiat de marje mai mari la creditele noi și de curbe de randament abrupte. La finele anului 2009, veniturile din credite reprezintă 64% în totalul veniturilor la nivelul UE.

În cazul României, indicatorul este de 78%, aflat însă pe o traiectorie descendentă, pe fondul restrângerii activității de creditare și al majorării costului de finanțare. Veniturile nete din cursul de schimb se mențin ca o a doua categorie de venituri, cu o

Tabelul nr. 7.1

INDICATORI STRUCTURALI AI SISTEMULUI BANCAR ROMÂNESC

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
								Trim. I	Trim. II
Număr instituții de credit	39	40	40	39	42	43	42	42	42
Număr bănci cu capital majoritar privat	36	38	38	37	40	41	40	40	40
Număr bănci cu capital majoritar străin, din care:	29	30	30	33	36	37	35	35	35
– Sucursale ale băncilor străine	8	7	6	7	10	10	10	10	9
Ponderea în total active a băncilor cu capital majoritar privat (%)	62,5	93,1	94	94,5	94,7	94,6	92,5	92,8	93,2
Ponderea în total active a băncilor cu capital străin, inclusiv sucursalele băncilor străine (%)	58,2	62,1	62,2	88,6	88	88,2	85,3	85,7	86,1
Ponderea primelor cinci bănci în total active (%)	63,9	59,2	58,8	60,3	56,3	54,3	52,4	53,2	53,1

Sursa: BNR

pondere de aproape 22% din totalul veniturilor operaționale la finele anului 2009. Contribuția preponderentă la această categorie de venituri o au sucursalele băncilor străine (71% din totalul veniturilor operaționale în decembrie 2009), al căror rol de intermediere financiară este foarte redus. În schimb, pentru băncile cu capital autohton, care se finanțează în mare parte de pe piața internă, veniturile de această natură reprezintă o sursă marginală (7% din total venituri operaționale). Veniturile din taxe și comisioane reprezintă a treia sursă importantă de venituri pentru instituțiile raportoare, cu o contribuție de 21% în totalul veniturilor operaționale în 2009.

7.1.2.5 Evoluții structurale privind riscurile din sectorul bancar românesc

ÎNAINTEA aderării la UE, sectorul bancar a cunoscut o consolidare semnificativă, susținută de procesul restructurării și privatizării din perioada 2000 – 2006. Intermedierea financiară a crescut constant. După încheierea procesului de privatizare a celor mai mari bănci, structura sectorului bancar românesc nu a mai cunoscut mutații importante (tabelul nr. 7.1).

● **Strategiile de derulare a activității bancare și politicile de management al riscului** au fost în mare măsură importate de la acționariatul străin. Băncile cu capital austriac și grecesc dețin cea mai mare cotă de piață. Strategiile implementate au adus rentabilități ridicate ale capitalului și activelor, dar și riscurile au fost semnificative.

Pe lângă **riscul de credit, cel de lichiditate** s-a manifestat pregnant după momentul debutului crizei financiare în România (octombrie 2008). Băncile autohtone au acordat credite semnificativ pe baza finanțării din străinătate. Datoria externă pe termen scurt a băncilor reprezintă o potențială vulnerabilitate, atenuată în condițiile angajamentului asumat de băncile-mamă ale principalelor nouă instituții de credit cu capital străin de a-și menține expunerea față de România.

● **Solvabilitatea** nu a reprezentat o problemă nici în perioada de preaderare, nici în cea de membru UE. Înainte de 2007, standardele de adecvare a capitalului erau conforme cu cerințele **Basel I⁸⁾**, fondurile proprii trebuind să fie de minim 12%. Nivelurile efective erau substanțial peste cerințele minime (media a fost de circa 20% în perioada 2003 – 2005, aceasta scăzând ulterior până la **14% în 2007⁹⁾**, pe fondul expansiunii creditului neguvernamental).

Începând cu 2008, instituțiile de credit raportează indicatorul de solvabilitate în conformitate cu principiile Basel II. Fondurile proprii trebuie să se situeze în permanență la un nivel cel puțin egal cu suma cerințelor de capital pentru riscul de credit, riscul de diminuare a valorii creanței aferente întregii activități, riscul de poziție, riscul

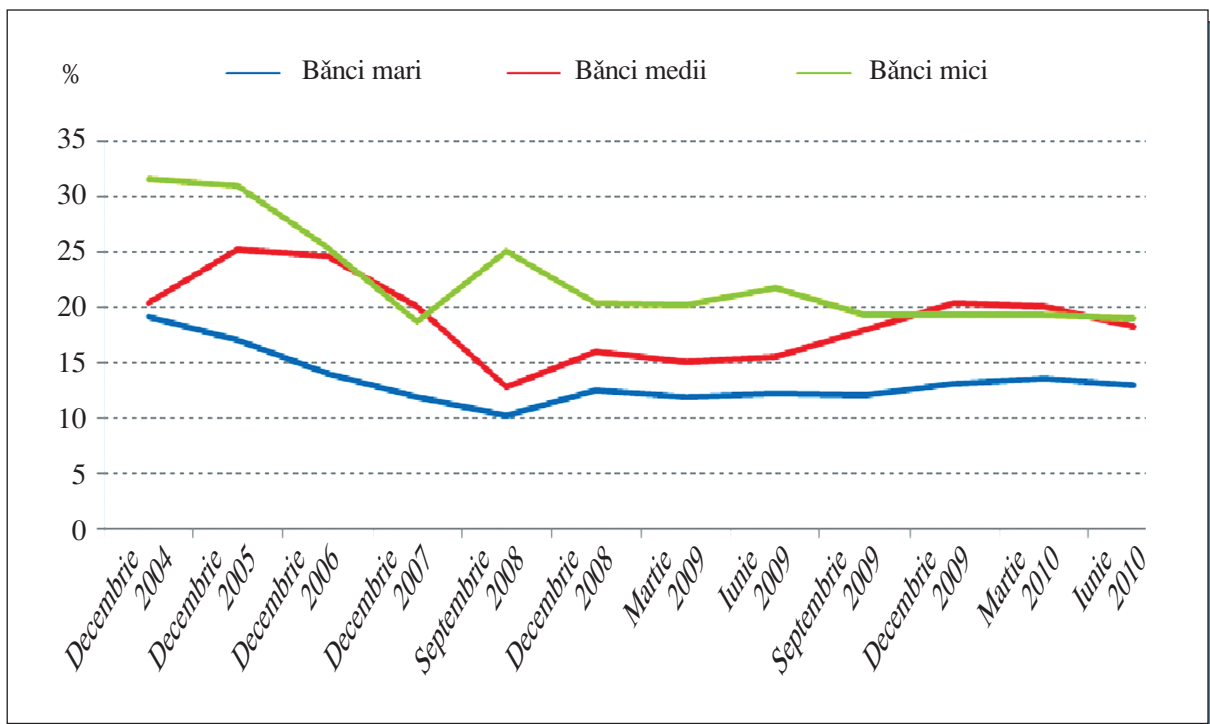
⁸⁾ Reglementările puneau pe același plan creditele negarantate acordate populației cu creditele acordate companiilor mari sau IMM.

⁹⁾ Media la nivel UE era de aproximativ 11%, decembrie 2007.

de decontare, riscul de credit al contrapartidei, riscul valutar, riscul de marfă și riscul operațional. Cerințele de capital sunt diferite în funcție de abordarea aleasă de instituțiile de credit, respectiv: abordarea de bază, abordarea standard, abordarea standard alternativă, abordarea avansată. Nivelul minim reglementat al raportului de solvabilitate a scăzut la 8%. Analiza rapoartelor pe 2008 transmise de băncile mari (definite ca deținând o cotă de piață mai mare de 5% din activele agregate) a arătat că peste 90% din cerințele de capital au fost constituite pentru riscul de credit, calculate în conformitate cu abordarea standard. Cerințele de capital pentru acoperirea riscurilor operaționale ocupă locul secund (8% din total cerințe de capital), majoritatea băncilor cuprinse în sondaj utilizând abordarea de bază. Pentru riscul de poziție, riscul valutar și riscul de marfă, băncile au constituit 1% din cerințele totale de capital, evaluarea fiind realizată în conformitate cu abordarea standard.

● **Analiza raportului de solvabilitate calculat pe grupe de bănci** în funcție de mărime reflectă diferențe importante în ceea ce privește riscurile asumate. Solvabilitatea băncilor mari se detașează ca fiind cea mai scăzută, pe fondul accentuării competiției pe piața creditelor în care aceste bănci s-au angajat (cota de piață a primelor cinci bănci din sistem în totalul creditelor acordate a câștigat 5 puncte procentuale în anul 2005, până la 61%, tendința continuând și în anul următor) – **graficul nr. 7.4**.

Se remarcă, de asemenea, implicarea tot mai accentuată a **băncilor mici** în activitatea de creditare, strategie care a avut ca efect scăderea raportului de solvabilitate cu

Graficul nr. 7.4. – **Evoluția raportului de solvabilitate, pe grupe de bănci**

Sursa: MFP, calcule proprii

peste 10 puncte procentuale în perioada 2004 – 2007 și care s-a produs pe fondul scăderii gradului de concentrare al creditelor, începând cu anul 2007.

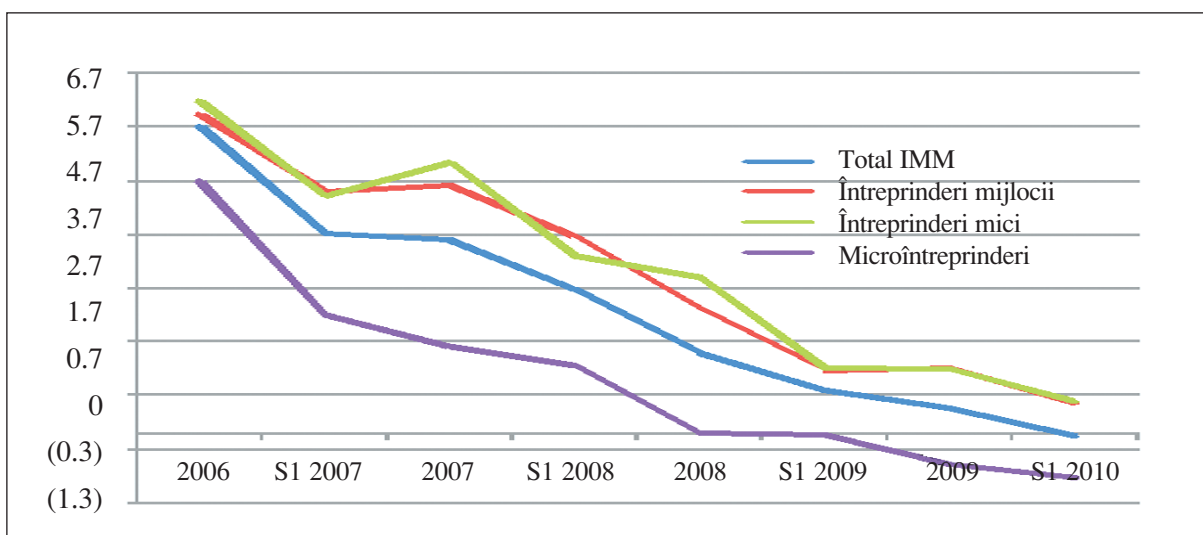
În prezent, **băncile mari** continuă să dispună în termeni relativi de cel mai redus palier de solvabilitate (13% în decembrie 2009 și iunie 2010), dar care s-a îmbunătățit semnificativ comparativ cu situația din septembrie 2008. Într-o situație diferită se află băncile mici, care deși dispun în continuare de cel mai înalt nivel de capitalizare (19% în decembrie 2009), acesta s-a redus sensibil în perioada de manifestare a efectelor crizei financiare, îndeosebi ca urmare a consemnării de pierderi. Capitalizarea băncilor de mărime medie s-a îmbunătățit semnificativ începând cu anul 2009.

● **Analiza comparativă a performanțelor sectorului bancar românesc** cu ale celorlalte state membre UE arată următoarele **caracteristici**:

● după criteriul de mărime a activelor, sectorul bancar din România este de dimensiune redusă (pondere a activelor de 0,2% în totalul activului agregat la nivelul UE), înaintea Bulgariei, Estoniei, Lituaniei, Letoniei, Maltei, Sloveniei și Slovaciei (0,1% fiecare);

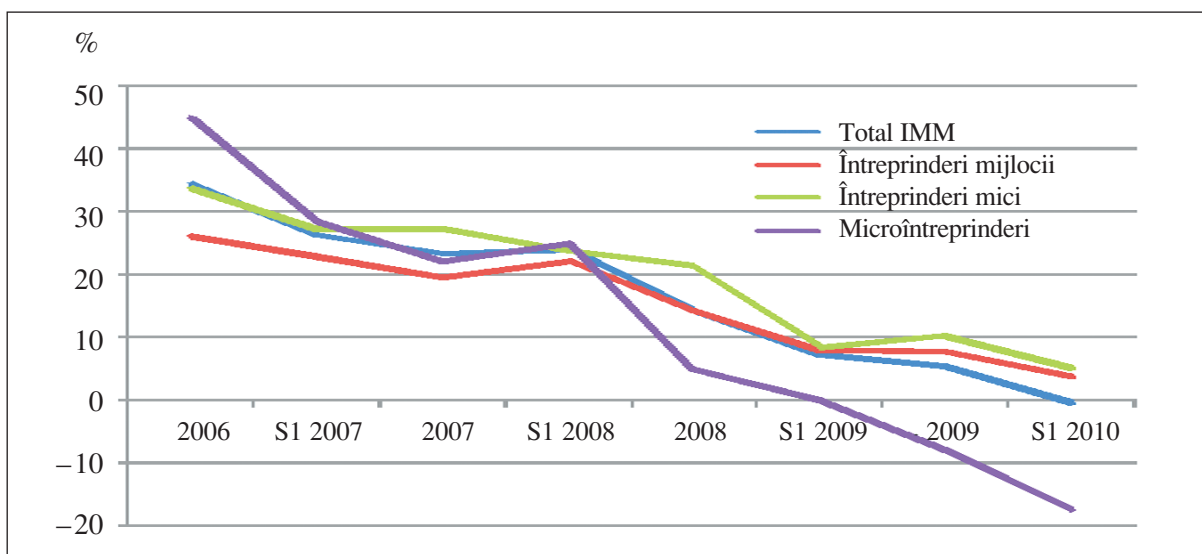
● în termeni de profitabilitate, România (0,4 miliarde euro) se situează în grupul celor 19 sisteme bancare care au înregistrat profit net în 2009. Accelerarea deteriorării calității portofoliului de credite și creșterea costurilor de finanțare se numără printre principalele cauze ale scăderii profitabilității;

● presiunile pe calitatea activelor au determinat majorări semnificative ale expunerii brute privind creditele îndoielnice și neperformante în totalul portofoliului de credite atât în România (de la 1,5% în 2008 la 5,7% în 2009, respectiv 7,2% în iunie 2010), cât și în celelalte state membre; în țările baltice s-au înregistrat cele mai mari creșteri;

Graficul nr. 7.5. – Evoluția capacității IMM de a-și acoperi din profituri cheltuielile cu dobânzile

Sursa MFP, calcule proprii

Graficul nr. 7.6. – **Evoluția rentabilității capitalurilor**

Sursa MFP, calcule proprii

- pe fondul creșterii accentuate a restanțelor a avut loc majorarea volumului de provizioane în aproape toate țările din UE. În România, deși în cursul anului 2009 sol-dul provizioanelor s-a triplat, gradul de acoperire a creditelor îndoielnice și neperfor-mante cu provizioane s-a redus la 51,9% de la aproape 75% în 2008. România se com-pără favorabil la această poziție cu țările din regiune;

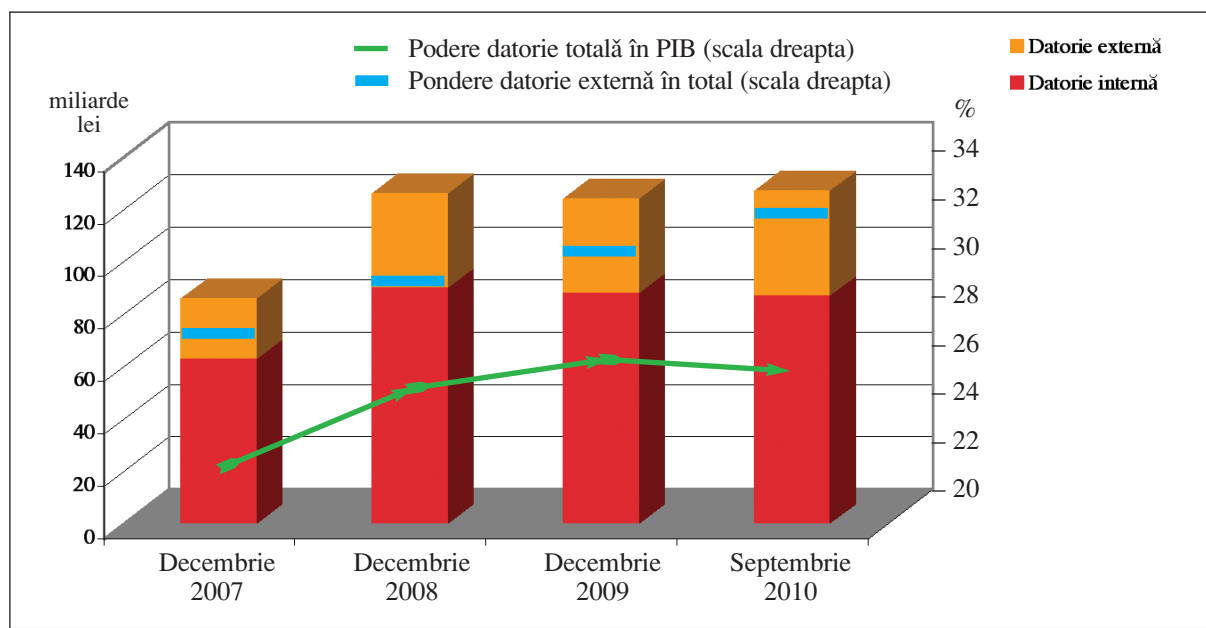
- sectorul bancar din România are o capacitate bună de a acoperi pierderile ne-așteptate, fapt sugerat și de ponderea relativ redusă a creditelor îndoielnice și neperfor-mante nete în total fonduri proprii (20,3% în 2009; 23% în iunie 2010). Din perspectiva acestui indicator, România ocupă locul 13 în clasamentul statelor membre;

- valorile indicatorilor de adecvare a capitalului, respectiv, 15,8% rata generală de solvabilitate și 12,9% rata fondurilor proprii de nivel 1 (*Tier 1 ratio*), cu mult peste re-pererele europene de 8% și, respectiv, 6%, plasează România pe locul 6, respectiv 7 în cadrul țărilor UE;

- riscul de lichiditate pe ansamblul sistemului bancar românesc este la un nivel mai redus. Cu o pondere de 26% a activelor lichide în total bilanț, România se situează pe primul loc în rândul țărilor emergente din regiune, la egalitate cu Cehia, la această situație contribuind rezervele minime obligatorii constituite de bănci la banca centrală.

7.1.2.6 Evaluări ale riscurilor IMM ce își desfășoară activitatea în România

PRINCIPALII indicatori de sănătate financiară ai IMM s-au deteriorat în ultimii ani. Capacitatea IMM de acoperire din profituri a costurilor cu dobânzile s-a diminuat considerabil, rentabilitatea capitalului a avut o evoluție descendentă, iar efectul de pâr-ghie s-a majorat. Evoluțiile menționate s-au manifestat în bună parte inclusiv în perioa-

Graficul nr. 7.7. – **Evoluția îndatorării IMM**

Sursa: BNR, MFP, calcule proprii

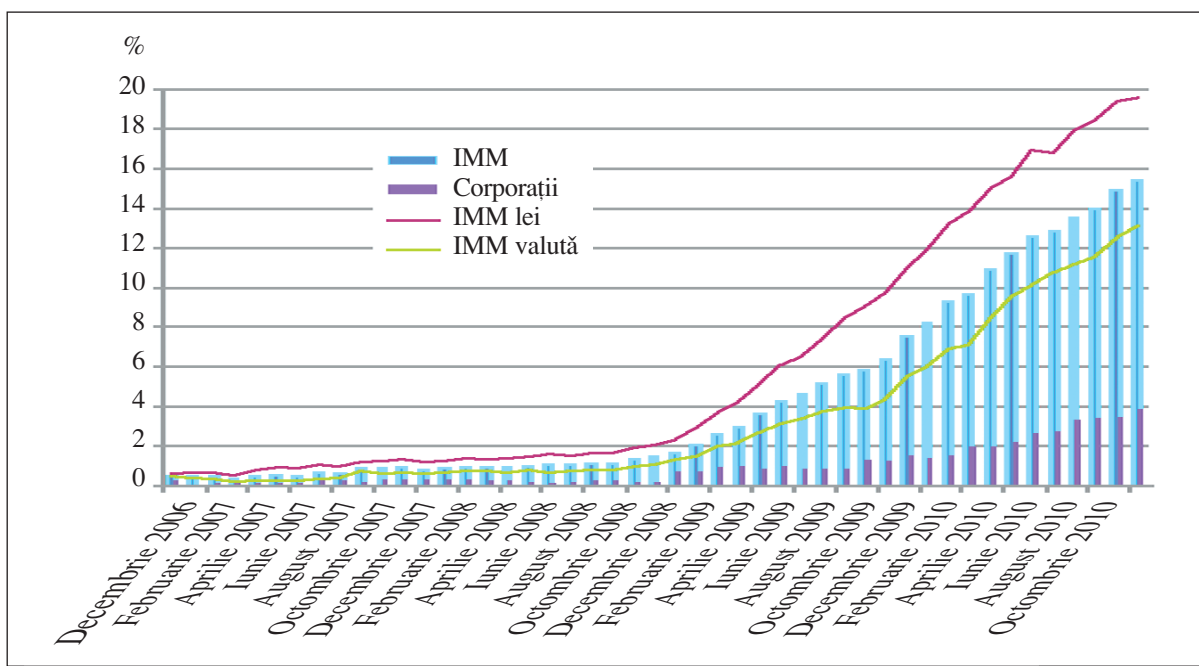
da de expansiune economică (2007 – 2008), astfel că se ridică unele semne de întrebare cu privire la capacitatea IMM de a face față recesiunii, precum și asupra intervalului de timp necesar reintrării pe tendință ascendentă (graficele nr. 7.5 și 7.6). Rezultatul procesului de evaluare a bonității IMM de a contracta o finanțare în viitor arată că acordarea unui credit bancar se va realiza în condiții mai severe atât de preț, cât și de cantitate.

● **Îndatorarea totală a IMM** de la instituțiile financiare (bănci și IFN, autohtone și din străinătate) a crescut de aproape 3 ori în ultimii 5 ani (decembrie 2006 – septembrie 2010). Raportat la PIB, stocul datoriei IMM a ajuns la circa 25%. Îndatorarea IMM totalizează circa 128 miliarde lei și provine de la următorii creditori: ● bănci autohtone (56%), ● IFN din România (10%) și ● creditorii externi (34%), septembrie 2010 (graficul nr. 7.7). De la debutul crizei în România, finanțarea de la intern a IMM s-a diminuat datorită reducerii semnificative a expunerilor IFN.

● **Numărul IMM** care au avut acces la creditarea bancară a variat în ultimii ani. De la debutul crizei în România (octombrie 2008) se remarcă o scădere a firmelor mici și mijlocii care se finanțează de la bănci (sub 79.000, respectiv, circa 13% din totalul firmelor active din România).

● **Portofoliul bancar aferent creditării IMM** s-a deteriorat semnificativ. Rata creditelor **neperformante**¹⁰⁾ s-a majorat (de la 0,8% la peste 15%, decem-

¹⁰⁾ S-a definit rata creditelor neperformante ca raport între volumul creditelor cu întârzieri la plată de peste 90 de zile și volumul total al creditelor acordate.

Graficul nr. 7.8. – **Evoluția ratei restanțelor bancare**

Sursa: BNR, MFP, calcule proprii

brie 2007 – noiembrie 2010) (**graficul nr. 7.8**). O parte a acestui rezultat nefavorabil se datorează și reacției băncilor de a înăspri pro-ciclic condițiile de creditare, inclusiv prin reducerea accesului firmelor la creditare, în paralel cu o scădere semnificativă a cererii de credit. Diminuarea cererii interne și externe a acționat în aceeași direcție nefavorabilă.

● **Creditele în lei** au o neperformanță mai mare comparativ cu cele în valută, dar viteza de creștere a restanțelor a fost în ultima perioadă superioară pentru creditul acordat în valută față de cel în monedă națională. Creșterea pe termen mediu a restrictivității politicii monetare din zona euro ar putea accentua tendința. Firmele din construcții apar drept cele mai riscante (cu o rată a creditelor neperformante de 20,4%, septembrie 2010). De asemenea, IMM care activează în domeniile non-tradables (comerț, servicii, construcții și imobiliare) înregistrează cea mai rapidă deteriorare a calității creditului acordat. Microîntreprinderile au fost cele care generează cea mai mare rată a restanțelor bancare (21% față de 15,7, respectiv, 8,8%, întreprinderi mici, respectiv, medii, noiembrie 2010). De altfel, aversiunea la risc a băncilor rămâne ridicată și în creștere, în general, față de sectorul IMM și, în special, față de microîntreprinderi. În acest context, majorarea finanțării către acest segment poate fi interpretată și ca o politică a băncilor de a prefera să sprijine cu lichidități entitățile, altfel pierderea ar fi posibil mai mare.

8. FONDURILE DE GARANTARE PARTENERE ALE FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE. TIPOLOGIA MECANISMELOR DE GARANTARE

8.1. INSTITUȚIILE DE GARANTARE DIN ROMÂNIA

FONDUL ROMÂN DE GARANTARE A CREDITELOR S.A. – IFN

FRGC-IFN SA este o societate pe acțiuni inițiată ca urmare a prevederilor **H.G. nr. 463/1992**, act normativ prin care s-au dispus măsurile de constituire a acestei organizații. Activitatea FRGC SA – IFN este supusă reglementărilor în vigoare referitoare la funcționarea societăților pe acțiuni iar pentru realizarea scopului principal de activitate intră sub incidența **O.U.G. nr. 28/2006 aprobată prin Legea 266/2006**.

Capitalul social al societății este de 16.065.609 lei.

Acționarii FRGC – IFN sunt:

☐ SIF Muntenia	53,60%;
☐ SIF Transilvania	23,02%;
☐ Banca Comerciala Română	9,52%;
☐ Banca Română pentru Dezvoltare – Groupe Société Générale	6,23%;
☐ Alții	7,63%.

Servicii oferite:

garantarea sub forma scrisorilor de cauciune a maximum 70% din următoarele tipuri de finanțări (nu se garantează dobânda): credite pe termen mediu și lung pentru investiții, credite pe termen scurt pentru capital de lucru, scrisori de garanție bancară, linii de credit, alte forme de finanțare practicate de băncile comerciale;

consultanța pentru: elaborarea planului de afaceri, sprijin pentru întocmirea dosarului de creditare, identificarea de surse alternative de finanțare, participarea în mod independent sau în consorțiu cu alți parteneri la realizarea și implementarea unor proiecte de asistență tehnică.

Instrumente de garantare:

garanții până la 70% din valoarea creditelor pe termen scurt, mediu și lung (inclusiv linii de credit), a scrisorilor de garanție bancară și operațiunilor de leasing;

garanții până la valoarea de 70% a creditelor destinate cumpărării de acțiuni;

garanții până la valoarea de 100% a creditelor ipotecare.

○ **FRGC SA-IFN are un management solid al riscului prin:**

- selecție atentă și riguroasă a afacerilor garantate;
- efect de pârghie (valoarea totală a garanțiilor/capital propriu) stabilit la maxim 5 și adaptat în fiecare an la condițiile mediului economic;
- cunoaștere nemijlocită a clientului și a proiectului prin vizite la sediul acestuia și la locul de implementare a proiectului .

○ **FRGC SA-IFN este un fond privat de garantare**, ceea ce implica următoarele aspecte:

- garanțiile acordate nu intră sub incidența reglementărilor privind ajutorul de stat;
- nu grevează suma maximă admisă a se acordă unei IMM ca ajutor de stat sub diferite forme în cazul ajutorului de minimis;
- nu este necesară limitarea plafonului de garantare pe un IMM, altul decât cel impus de condițiile de prudențialitate (dispersarea riscului).

Pentru serviciile oferite, prima de garantare oscilează între 2,75% – 4,5%. De asemenea, se percep și comisioane.

FONDUL DE GARANTARE A CREDITULUI RURAL – IFN S.A.

FGCR – IFN a fost înființat în anul 1994, ca inițiativă a Guvernului României, băncilor comerciale și UE. UE a contribuit cu 9 milioane euro prin intermediul fondurilor PHARE. În conformitate cu **Legea nr. 218/2005**, FGCR – IFN a beneficiat de 40 milioane euro din partea statului roman pentru garantarea beneficiarilor programului SAPARD. În prezent, FGCR – IFN este o societate comercială cu profil bancar, ale cărei acțiuni sunt deținute majoritar de băncile din România și minoritar de Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale.

○ FGCR – IFN are ca **obiect de activitate**, exclusiv, garantarea creditelor și a altor instrumente de finanțare, care pot fi obținute de persoane fizice și juridice – producători agricoli și procesatori de produse agroalimentare, pentru realizarea producției agricole, stocarea și procesarea produselor agricole și realizarea obiectivelor de investiții în aceste domenii, precum și alte instrumente financiare pe care instituțiile de credit le acordă beneficiarilor programelor cu finanțare europeană prin FEADR, FEP și FEGA pentru asigurarea finanțării necesare realizării proiectelor prevăzute în Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada programată 2007 – 2013.

FGCR – IFN poate emite la cererea comunelor, asociațiilor de dezvoltare intercomunitare (ADI) și organizațiilor de drept public, garanții în favoarea APDRP pentru încasarea avansului din contractele de finanțare nerambursabile sau poate garanta împrumuturile acordate de bănci acestora pentru dezvoltarea infrastructurii.

○ **FGCR – IFN garantează următoarele tipuri de credite** și alte instrumente de finanțare:

- credite pe termen scurt, mediu și lung;

- scrisori de garanție bancară;
- scrisori de garanție în favoarea APDRP, conform O.U.G. 79/2009;
- credite de investiții acordate beneficiarilor FEADR, FEP și FEAGA;
- credite de producție care asigură sursele de finanțare necesare beneficiarilor programului SAPARD, care au realizat și pus în funcțiune investiția.

Începând din anul 2009, FGCR – IFN este Administratorului Schemei de garantare a Certificatelor de depozit și poate pune la dispoziția depozitarilor licențiați de MAPDR certificate de depozit pentru semințele de consum conform O.U.G. 141/2002.

○ În cazul beneficiarilor privați, suma maximă care poate fi garantată de FGCR – IFN pentru fiecare solicitare individuală de garantare nu va depăși echivalentul a 2,5 milioane euro, denumiți în lei, la cursul lei/euro de la data solicitării garanției.

Suma garantată de FGCR – IFN, în lei sau valută, reprezintă maxim:

○ 80% din valoarea creditelor de producție pe termen scurt/acordurilor de garanție bancară,

○ 80% din valoarea creditelor/scrisorilor de confort acordate/emise de instituțiile de creditare în scopul asigurării cofinanțării proiectelor de investiții realizate prin Programul Național de Dezvoltare Rurală, respectiv FEADR, FEP, FEAGA.

În cazul beneficiarilor publici ai FEADR, valoarea garanției poate fi de până la 100% din valoarea creditului, iar valoarea acesteia poate fi egală cu suma cheltuielilor eligibile și neeligibile ale proiectului.

Pentru garanțiile acordate, FGCR – IFN percepe un comision de garantare, al cărui nivel variază în cazul beneficiarilor privați în funcție de ratingul acordat de către instituția finanțatoare între 1,6% și 3,8%, iar în cazul beneficiarilor publici nivelul acestuia este de 0,8% pe lună, respectiv 1% pe an.

FONDUL NAȚIONAL DE GARANTARE A CREDITELOR PENTRU ÎNTREPRINDERILE MICI ȘI MIJLOCII – IFN S.A.

Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru IMM (FNGCIMM – IFN), principalul partener al Fondului Român de Contragarantare, a fost înființat în decembrie 2001, în baza **Legii 133/1999** privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, cu acționar unic statul român, reprezentat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri (MECMA), potrivit Legii privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii. Ulterior cadrul legal al activității a fost completat prin diferite acte normative, care au stabilit un cadru general al activității desfășurate de acest fond. Capitalul social, majorat în mai multe etape, era în decembrie 2010 de 680 milioane lei.

○ **Misiunea principală** a FNGCIMM – IFN este de acordarea de garanții pentru instrumentele de finanțare contractate de IMM de la bănci comerciale

sau din alte surse autorizate. Colateral, mai există garanții sub formă de mandat, gestionate în numele statului român pentru diferite direcții prioritare. Inițial obiectul de activitate a prevăzut și acordarea de finanțări directe către IMM, activitate care astăzi nu se mai derulează.

FNGCIMM – IFN **derulează programe de garanții pentru:**

- sprijinire IMM;
- garanții sub formă de mandat în vederea realizării lucrărilor de infrastructură ale administrațiilor publice și reabilitare termică a blocurilor de locuințe;
- programul de garantare “prima casă” pentru persoane fizice.

○ **Pentru IMM există două produse standardizate:**

○ **garanții standard** – care acoperă riscul de nerambursare a creditului, în proporție de maxim 80% din valoarea acestuia și până la valoare maximă de 2,5 milioane de Euro. Pentru garanția acordată se plătește un singur comision a cărui valoare începe de la 1,5% pe an;

○ **garanții plafon** – prin care sunt garantate creditele destinate dezvoltării proiectelor investiționale și asigurării capitalului de lucru. Valoarea garanției – maxim 700.000 euro/echivalentul în lei, la cursul de schimb BNR valabil la data aprobării garanției.

○ **Garanțiile emise pentru IMM vizează creditele destinate:**

○ finanțării pe termen mediu și lung de tipul creditelor pentru investiții, necesare pentru: realizarea de noi capacități de producție, dezvoltarea/retehnologizarea capacităților de producție existente, achiziția de utilaje, mașini, instalații, clădiri etc.;

○ finanțării pe termen scurt de tipul liniilor de credit pentru asigurarea capitalului de lucru, credite globale de exploatare, credite pentru finanțarea cheltuielilor și stocurilor, credite pentru prefinanțarea exporturilor ș.a.

○ **Are semnate acorduri de garantare cu aproape toate băncile din România și cu câteva IFN. Acordurile de garantare vizează următoarele tipuri de produse:**

- garanții individuale (convenții de împărțire a riscurilor);
- convenția-plafon de garantare;
- angajament de garantare;
- garanții acordate pe baza fondurilor în administrare primite de la MAPDR;
- gestionarea garanțiilor de stat pe bază de mandat primit de la MFP.

Convențiile de garantare/împărțire a riscurilor între FNGCIMM – IFN și finanțatori (bănci, IFN) sunt elaborate și actualizate în conformitate cu cerințele reglementărilor BNR privind administrarea riscurilor și ale reglementărilor Comisiei Europene privind sistemele de garantare pentru IMM (Comunicarea CE nr. C155 din 20 iunie 2008).

FNGCIMM – IFN are dezvoltată **o rețea teritorială la nivelul României**, care include 9 reprezentanțe, 3 sucursale, 3 filiale și 5 puncte de lucru, toate create cu scopul de a apropia activitatea fondului de locul unde își desfășoară activitatea IMM.

Strategia FNGCIMM pentru perioada 2011 – 2015 a fost fundamentată, în principal, pe Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM în perioada 2010 – 2013.

○ În cadrul Planului de acțiuni aferent Strategiei guvernamentale pentru dezvoltarea sectorului IMM 2010 – 2013 (MECMA, noiembrie 2010), **Măsura 1.3** se referă la “*Consolidarea sistemului de fonduri de garantare pentru IMM*”. Acțiunile care vizează activitatea FNGCIMM sunt:

○ **Acțiunea 1.3.1.** – *Crearea unui sistem descentralizat de fonduri regionale de asistență și garantare, care să îmbunătățească accesul IMM la finanțare prin îmbinarea resurselor financiare locale ale băncilor cu garanțiile fondurilor locale de garantare*

Aceasta implică:

- extinderea treptată a sistemului de filiale regionale – Fonduri locale de garantare – și a rețelei teritoriale de sucursale și reprezentanțe ale FNGCIMM S.A. – IFN (până la realizarea prezenței în fiecare a județ a FNGCIMM printr-o unitate teritorială a sistemului de garantare pentru IMM), urmărind înființarea câte unei filiale în fiecare regiune de dezvoltare, în ordinea de prioritate impusă de dezvoltarea activității de garantare și de cerințele locale de asistență pentru întreprinzători în scopul îmbunătățirii accesului la finanțare;
- consolidarea sistemului descentralizat de centre regionale de asistență și de garantare, prin dezvoltarea unei rețele de agenți comerciali și de instituții partenere (Oficiile Teritoriale ale AIPPIMM, Agențiile de Dezvoltare Regională, camere de comerț, centre de afaceri, asociații de întreprinzători, firme de consultanță, rețele de tip business angels) care să îmbunătățească accesul IMM la finanțare, să promoveze activ, direct către IMM, serviciile FNGCIMM și ale filialelor sale regionale, cu prioritate în zonele cu activitate economică mai redusă;
- dezvoltarea unor scheme noi de garantare în corelare cu diversificarea produselor financiare (inclusiv instrumente de finanțare alternativă), care să acopere nevoile specifice de finanțare a IMM în toate stadiile de dezvoltare, în condiții de competitivitate.

○ **Acțiunea 1.3.2.** – *Capitalizarea suplimentară a FNGCIMM prin majorarea capitalului social la un nivel care să-i permită o mai bună multiplicare a capitalului în condiții de risc controlat*

Această acțiune permite dezvoltarea activității de garantare potrivit cerințelor de finanțare ale sectorului IMM, în corelare cu:

- asigurarea cu prioritate a capacității de garantare necesară absorbției fondurilor europene de către IMM;
- adecvarea gradului de risc asumat de FNGCIMM la situația de atenuare graduală a efectelor financiare ale perioadei de recesiune, care să-i permită

o multiplicare optimă a **capitalului**¹¹⁾ în condiții de risc controlat, precum și menținerea unei capacități adecvate de plată a garanțiilor în condițiile relansării economice;

○ utilizarea optimă a contragaranțiilor disponibile în baza schemelor de minimis (sau alte scheme de ajutor de stat) prin produse de garantare contragarantate de FRC;

○ dezvoltarea cu precădere a instrumentelor de garantare pentru întreprinderile nou înființate (start-up), finanțate de bănci sau alte instituții financiare.

○ **Acțiunea 1.3.4.** – *Stimularea accesului la schemele europene de cogarantare sau contragarantare*

Implicații pentru activitatea de garantare:

○ utilizarea de către FNGCIMM a instrumentelor financiare ale UE de cogarantare și contragarantare, pentru dezvoltarea activității de garantare în condiții de risc controlat, ca alternativă la schemele de contragarantare ale FRC (atunci când acestea nu sunt disponibile sau prezintă limite operaționale care nu asigură o gestionare adecvată a riscului);

○ dezvoltarea funcției de cogarantare și supraveghere a Fondului în raport cu sistemul descentralizat de filiale regionale – fonduri de garantare –, în scopul sustenabilității consolidate a sistemului de garantare pentru IMM. Orientarea strategică a activității fondurilor locale de garantare o reprezintă îmbunătățirea accesului la finanțare a IMM implicate în programe locale/regionale de dezvoltare și/sau care au un potențial rol catalizator în dezvoltarea de “aglomerări” (tip cluster) locale de IMM, cu profil de activitate teritorial sau sectorial. Pentru asigurarea sustenabilității finanțărilor locale și limitarea riscurilor aferente garanțiilor, este importantă identificarea priorităților de dezvoltare locală și asigurarea de consultanță adecvată, în colaborare, parteneriat sau asociere cu administrația locală și cu alți factori implicați în administrarea proiectelor de dezvoltare și a schemelor de sprijin pentru IMM (operatori ai proiectelor de tip parteneriat public-privat, incubatoare de afaceri, parcuri tehnologice sau industriale, investitori strategici interesați de formarea unei rețele de furnizori/subcontractanți locali etc.). Posibilitățile tipice de finanțare și de garantare pentru perioada vizată de strategie includ: garanții/co-garanții și finanțări pentru IMM care participă, direct sau indirect, la realizarea de produse și servicii pentru export, competitive pe plan internațional, garantarea până la 80% a finanțărilor pentru IMM aflate la început de activitate (start-up), co-finanțări împreună cu finanțatori nebancari (business angels) pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici cu potențial de catali-

¹¹⁾ Multiplicarea (sau factorul de multiplicare al) capitalului reprezintă raportul dintre expunerea FNGCIMM din activitatea de garantare și capitalul propriu alocat în acest scop. Expunerea maximă este stabilită prin politica de risc aprobată periodic de către reprezentatul acționarului unic, potrivit art. 28 alin. (3) din Legea nr. 346/2004, cu modificările și completările ulterioare.

zator local (seed capital), garanții pentru finanțarea tip capital de risc a primei etape de investiții de dezvoltare (early stage investment) a microîntreprinderilor și întreprinderilor mici. La acestea se adaugă susținerea finanțării pentru IMM implicate în calitate de contractanți sau subcontractanți în executarea de proiecte cu finanțare europeană și alte proiecte de infrastructură locală;

- au efect catalizator în dezvoltarea activității de garantare pentru noi soluții de finanțare privată (de către bănci sau alte instituții financiare) în favoarea întreprinderilor mici și a celor inovatoare, cu precădere a start-up-urilor.

○ **Acțiunea 1.1.4.** – *Susținerea și multiplicarea capitalului privat de risc prin participarea la crearea unui proiect pilot de fond de capital de risc în parteneriat public-privat pentru sprijinul dezvoltării afacerilor cu potențial de creștere și creării de locuri de muncă*

Implicații pentru FNGCIMM:

- participarea FNGCIMM la crearea unui fond de capital de risc în parteneriat public-privat pentru sprijinirea dezvoltării afacerilor cu potențial de creștere și creării de locuri de muncă;
- dezvoltarea de scheme/instrumente de garantare necesare asigurării surselelor de finanțare privată a instrumentelor cu capital de risc necesare investițiilor IMM (eco-inovative, start-up, internaționalizare, dezvoltare de noi produse și servicii cu valoare adăugată).

A. Etapele implementării Strategiei FNGCIMM pentru perioada 2011 – 2015

PERIOADA de implementare a Strategiei FNGCIMM pentru perioada 2011 – 2015 vizează 3 etape, ținând seama de rolul Fondului privind susținerea accesului la finanțare al IMM, în corelare și cu perioada de implementare a Strategiei guvernamentale privind dezvoltarea sectorului IMM 2010 – 2013, care coincide în cea mai mare parte cu prima perioadă de programare a absorbției fondurilor europene post-aderare (2007 – 2013), astfel:

○ **2011 – 2012**, perioada în care trebuie adoptate măsuri de sprijin pentru sectorul IMM, în scopul susținerii acestuia în depășirea efectelor crizei economice și financiare și a perioadei actuale de recesiune economică și în care apare necesitatea certă de dezvoltare a unei capacități instituțional-organizatorice și a expertizei profesionale care să permită adaptarea flexibilă a sistemului de garantare, pe termen scurt, la dinamica sectorului IMM și la evoluția, la fel de dinamică, a sectorului financiar-bancar din România. Volumul de plăți de garanții suportat de FNGCIMM în această perioadă este estimat a se menține la un nivel mai ridicat decât cel înregistrat **în anul 2010¹²⁾**;

○ **2012 – 2013**, perioada în care vor fi necesare măsuri de sprijinire a sectorului IMM pentru reluarea creșterii economice, pe baza orientărilor și priorităților strategiei

¹²⁾ Rata riscului de credit este estimată între 8% și 9%, nivel comparabil sau chiar mai redus decât cea de 10% – 13% înregistrată în alte țări europene

pe termen mediu, prevăzute de Strategia Guvernului privind dezvoltarea sectorului IMM și de politicile industriale/sectoriale, de dezvoltare rurală și de armonizare regională, care se adresează unor categorii de IMM și a căror realizare necesită programe multianuale;

○ **2014 – 2015**, consolidarea sustenabilă a unei viziuni pe termen lung, privind necesitatea și utilitatea rolului specific al FNGCIMM (de corectare a imperfecțiunilor pieței financiar-bancare în raport cu cerințele de finanțare ale sectorului IMM). Valorificarea optimă a potențialului semnificativ de dezvoltare a activității de garantare potrivit dinamicii sectorului IMM și creșterii gradului de intermediere financiară (în ritmul impus de cerințele de pregătire a integrării României în zona euro). Se urmărește reducerea ratei riscului de credit sub **nivelul mediu**¹³⁾ înregistrat de instituții de garantare pentru IMM din alte țări membre ale UE.

B. Obiective și priorități

B.1. Obiective

OBIECTIVUL principal al strategiei FNGCIMM este **valorificarea optimă** a capitalurilor proprii, a posibilităților de diversificare a activității potrivit cadrului legal specific, inclusiv, în calitate de mandatar al statului, prin acordarea de garanții în nume și cont stat în vederea susținerii dezvoltării unor sectoare economice. Măsura performanței în îndeplinirea acestui obiectiv este, în primul rând, numărul de IMM care au beneficiat de finanțare cu asistență FNGCIMM.

Acțiunile specifice de realizare a acestui obiectiv privesc:

1. crearea unui sistem descentralizat de fonduri regionale de asistență și garantare, care să îmbunătățească accesul IMM la finanțare, prin îmbinarea resurselor financiare locale private cu sprijinul acordat de stat/UE;

2. capitalizarea suplimentară a FNGCIMM la un nivel care să îi permită o multiplicare adecvată a capitalului propriu (în stabilirea limitelor de expunere pe categorii de garanții), în condiții de risc controlat;

3. dezvoltarea permanentă de instrumente noi de garantare și finanțare, focalizate pe cerințe specifice ale unor categorii de IMM, cu prioritate a celor participante (direct sau indirect) la absorbția fondurilor europene și a întreprinderilor noi (start-up). Realizarea acestui obiectiv presupune garantarea până la 80% a finanțărilor pentru IMM aflate la început de activitate (start-up), co-finanțări împreună cu finanțatori nebancari (business angels) pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici cu potențial de catalizator local (seed capital), garanții pentru finanțarea tip capital de risc a primei etape de investiții de dezvoltare (early stage investment) a microîntreprinderilor și întreprinderilor mici. La acestea se adaugă adaptarea flexibilă a ofertei de garanții în scopul susținerii finanțării pentru IMM implicate în calitate de contractanți sau subcontractanți în executarea de proiecte cu finanțare europeană și alte proiecte de infrastructură locală;

¹³⁾ de 3% – 5%

4. accesarea schemelor europene de cogarantare sau contragarantare, prin utilizarea de către FNGCIMM a instrumentelor financiare ale UE (de cogarantare și contragarantare), pentru dezvoltarea activității de garantare în condiții de risc controlat, ca alternativă la schemele de contragarantare ale FRC (atunci când acestea nu sunt disponibile sau prezintă limite operaționale care nu asigură o gestionare adecvată a riscului);

5. susținerea și multiplicarea capitalului privat de risc prin participarea la crearea unui proiect pilot de fond de capital de risc în parteneriat public-privat pentru sprijinul dezvoltării afacerilor cu potențial de creștere și creării de locuri de muncă;

6. asigurarea capacității operaționale necesare pentru gestionarea în condiții optime a programelor guvernamentale de garantare pentru a căror implementare FNGCIMM este mandatat potrivit legii¹⁴⁾.

B.2. Priorități

STRATEGIA FNGCIMM în perioada 2011 – 2015 înregistrează schimbări semnificative privind obiectivele și prioritățile față de strategia aplicată în perioada anterioară. **Noile orientări în activitatea FNGCIMM** vor urmări valorificarea optimă a capitalurilor proprii și gestionarea sustenabilă a riscurilor de garantare, prin:

○ **reducerea expunerii** față de domenii de activitate economică afectate sever de criză, care au înregistrat un risc important de nerambursare (cu pondere semnificativă în plățile de garanții în perioada 2008 – 2011) și a căror contribuție potențială la relansare este redusă sau întârziată. Se urmărește creșterea capacității de garantare alocată în favoarea sectoarelor care contribuie la relansarea economică sustenabilă, cu avantaje comparative și efect de antrenare în economie, creatoare de valoare adăugată și de noi locuri de muncă viabile și cu potențial semnificativ de dezvoltare, de export și de internaționalizare a activității;

○ **restructurarea portofoliului** de garanții prin reducerea masivă a ponderii garanțiilor pentru finanțări pe termen scurt (capital de lucru/linii de credit), “*de supraviețuire*”, care au predominat în perioada anterioară de recesiune economică și au ajuns să reprezinte peste jumătate din plățile de garanții efectuate în perioada 2009 – semestrul I 2010. Se va urmări alocarea cu prioritate a garanțiilor în favoarea accesului la finanțare pentru noi investiții ale IMM, în special întreprinderi noi și inovatoare pentru IMM eligibile vizate de schemele de contragarantare, de noile instrumente alternative de finanțare și de alte politici de sprijin guvernamental. Întrucât garantarea unor astfel de finanțări prezintă un risc crescut (și un factor de multiplicare diminuat corespunzător), dezvoltarea unor noi instrumente de garantare (de exemplu, garanții de portofoliu pentru investiții tip capital de risc) presupune disponibilitatea și accesarea de către Fond a unor scheme/instrumente de contragarantare adecvate;

¹⁴⁾ Programele guvernamentale de garantare gestionate de FNGCIMM în anul 2010, cu perspective de a fi continuate și în anii următori, sunt enumerate la pct. 1.3.

○ corelarea strategiei FNGCIMM de dezvoltare a activității de garantare cu strategia Fondului Român de Contragarantare de dezvoltare și diversificare a activității de **contragarantare**¹⁵⁾, pentru a asigura valorificarea optimă a capitalurilor proprii și gestionarea sustenabilă a riscurilor de garantare;

○ **selectivitate crescută** în colaborare cu instituțiile finanțatoare (bănci și instituții financiare nebancale). Se va urmări reducerea expunerii față de contrapartide care prezintă un risc ridicat de plăți (în unele cazuri peste 30% din creditele IMM acordate de bancă cu garanția Fondului au ajuns în anul 2010 la plata garanției) sau riscuri operaționale și care au strategii și priorități divergente (care nu favorizează stabilirea de obiective strategice comune privind finanțarea IMM). Pentru creșterea eficienței activității de garantare, FNGCIMM va favoriza dezvoltarea colaborării cu instituțiile finanțatoare active în dezvoltarea și promovarea unor produse de finanțare și garantare pentru IMM, adaptate noilor orientări ale strategiei FNGCIMM. Se va urmări valorificarea optimă a potențialului de colaborare cu parteneri care prezintă o experiență adecvată de finanțare a categoriilor de IMM vizate de prioritățile Fondului (oferta curentă de produse de garantare și contragarantare, restructurarea selectivă a portofoliului de garanții), ținând seama de eficiența colaborării anterioare în garantarea IMM și/sau în implementarea programelor guvernamentale de garantare în favoarea altor beneficiari.

B.3. Proiecții privind indicatorii de activitate

ÎN PERIOADA vizată de Strategie, creșterea estimată a cererii de finanțare din partea unui număr tot mai mare de IMM va permite FNGCIMM acordarea unui volum majorat de garanții, simultan cu aplicarea unor criterii de selectivitate crescută (adaptate etapei de relansare economică) și cu îndeplinirea obiectivului general de performanță exprimat prin creșterea numărului de IMM sprijinite cu garanții pentru accesarea unei finanțări adecvate. O **proiecție**¹⁶⁾ a creșterii volumului de garanții și a principalilor indicatori de activitate este prezentată în **Anexele 1 și 2**.

B.4. Riscuri privind realizarea indicatorilor prognozați

CREȘTEREA cerințelor de provizionare în perioada 2011 – 2012 a fost previzionată pe baza prognozei privind reluarea graduală a creșterii economice începând cu a doua parte a **anului 2011**¹⁷⁾. În aceste condiții, situația financiară a IMM beneficiare de garanții ale FNGCIMM ar cunoaște o îmbunătățire începând cu anul următor (2012) și aceasta se va reflecta favorabil în diminuarea cerințelor de provizionare (și a ratei riscu-

¹⁵⁾ Respectiv a normelor și schemelor de ajutor de minimis/de stat privind activitatea de contragarantare a FRC.

¹⁶⁾ Estimarea a fost actualizată în cursul lunii noiembrie 2010, cu prilejul elaborării proiectului de buget de venituri și cheltuieli pentru anul 2011

¹⁷⁾ Comisia Națională de Prognoză, *Proiecția principalilor indicatori macroeconomici pentru perioada 2010 – 2014*, 6.09.2010

lui) începând cu anul 2013. O modificare substanțială a ipotezelor formulate (de exemplu, prelungirea recesiunii economice sau creșterea ratei riscului de credit în anul 2011 față de anul anterior) ar putea conduce la situația ca, pe o anumită perioadă (2011 sau 2012), fondul să înregistreze pierderi contabile datorită cerințelor mult mai mari de provizionare (și de plăți de garanții) față de nivelul prognozat.

Nerealizarea capitalizării suplimentare a FNGCIMM potrivit Strategiei guvernamentale privind dezvoltarea sectorului IMM în perioada 2011 – 2013, concomitent cu susținerea nivelului important de plăți previzionat, poate duce la reducerea plafonului de garantare și la nerealizarea indicatorilor prognozați privind creșterea volumului de garanții și al creditelor IMM susținute.

În raport de realizarea efectivă a dinamicii proiectate, FNGCIMM va propune ajustări reprezentantului acționarului unic (MECMA), urmărind în permanență respectarea condițiilor reglementărilor **europene**¹⁸⁾, pentru ca un sistem de garantare pentru IMM să nu fie considerat ajutor de stat, respectiv, adaptarea flexibilă la evoluția pieței financiar-bancare fără distorsionarea acesteia.

C. Politica de risc a FNGCIMM

POLITICILE de risc posibile și aplicabile în cadrul orientărilor strategice pentru perioada 2011 – 2015 pentru dezvoltarea și diversificarea activității de garantare în condiții de risc controlat sunt prezentate în continuare:

- limitarea treptată a expunerii Fondului față de domeniile de activitate care, din punct de vedere al statisticilor Fondului și al celor publicate de instituții specializate, se dovedesc cele mai riscante;

- reducerea treptată a expunerii Fondului pe garanțiile accesorii creditelor care finanțează capitalul circulant și majorarea expunerii pe garanțiile accesorii creditelor care finanțează investiții (inclusiv asigurarea capacității de garantare necesară pentru satisfacerea – cu prioritate – a cererii de garanții în scopul cofinanțării IMM participante, direct sau indirect, la absorbția fondurilor europene);

- utilizarea schemelor de contragarantare disponibile (FRC, UE-CIP 2007 – 2013/FEI) și structurarea treptată a portofoliului de garanții potrivit caracteristicilor acestor scheme, în scopul utilizării lor cu eficiență. Diminuarea expunerii maxime pe debitor/grup, din activitatea de garantare, la valoarea de 1,5 milioane de euro, prin corelare cu condițiile de “minimis” ale schemelor de contragarantare (FRC). Dezvoltarea de noi instrumente de garantare (garanții de portofoliu și/sau pentru finanțări tip capital de risc) în corelare cu instrumentele de contragarantare specifice existente (la care Fondul are acces);

- creșterea treptată a ponderii garanțiilor acordate prin proceduri simplificate (cum sunt garanțiile acordate în baza convențiilor plafon de garantare) în portofoliul de garanții;

- folosirea securitizării ca instrument de rezervă pentru diminuarea riscului de credit;

¹⁸⁾ Comunicarea Comisiei nr. C 155 02/2008/CE

Tabelul nr. 8.1

**PROIECȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI DE ACTIVITATE AI FNGCIMM
ÎN PERIOADA 2011 – 2014**

Indicatori/Anul	2010	2011	2012	2013	2014
Sold garanții (milioane lei)	1.950	2.250	2.520	2.898	3.449
Plăți ale FNGCIMM către finanțatori (milioane lei) ^{*)}	120	220	190	167	153
Rata plăților (valoarea plăților în an raportată la soldul la sfârșitul anului)	6,90%	9,78%	7,54%	5,76%	4,44%
Estimare plăți nete (costul net al riscului, cu influența contragarantării) (milioane lei)	120	178	135	86	73
Capitalizare FNGCIMM (milioane lei)	681,3				
Garanții acordate (milioane lei)	2.012	2.200	2.600	2.800	3.500
Credite IMM susținute (milioane lei), – din care: pentru investiții IMM	3.700 35%	4.400 50%	5.200 55%	5.600 60%	7.000 60%

^{*)} Valoarea cumulată a capitalului subscris și vărsat la sfârșitul anului 2010, conform art. II din O.U.G. nr. 92/2010. În Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM (MECMA, noiembrie 2010), este propusă continuarea capitalizării suplimentare a FNGCIMM în perioada 2011 – 2013 (Acțiunea 1.3.4), iar proiecția este realizată în această ipoteză.

- capitalizarea fondurilor locale de garantare – filiale ale Fondului;
- diminuarea expunerilor pe băncile care înregistrează o rată a cererilor de plată peste medie (tabel nr. 8.1).

8.2. TIPOLOGIA MECANISMELOR DE GARANTARE

8.2.1. Modele de garantare

○ **Modelul individual** – întreprinzătorul depune documentația pentru un împrumut la o bancă sau folosește serviciile unei entități de garantare pentru depunerea documentației. De obicei, garantul și banca au un cadru bine reglementat (acord/convenție de garantare), în care sunt stabilite relațiile între cele două entități și limitările de garantare (pentru un caz punctual). Garantul evaluează cererea de împrumut a întreprinzătorului și odată garanția emisă, asistă întreprinzătorul în procedurile ulterioare desfășurate cu banca. Banca evaluează cererea și în urma aprobării, dă o formă legală operațiunii desfășurate cu garantul. Este cel mai comun mod de operare cu sistemele de garantare de forma societăților de garantare.

Tabelul nr. 8.2

**CARACTERISTICI FOLOSITE PENTRU CLASIFICAREA
SCHEMELOR/SISTEMELOR DE GARANTARE**

Caracteristici	Programe de garantare		Societăți de garantare	
	Instituții publice specifice	Organisme/ departamente ale administrației publice	Societăți	Societăți mutuale
1	2	3	4	5
Decizia de creare și origine	Guvern/ Administrație	Guvern/ Administrație	Înțelegere socială	Înțelegere socială
Resurse	Publice	Publice	Private	Private
Personalitate	Entitate legală	Organism administrativ	Societate comercială	Societate comercială specifică
Legislație	Legi, decrete	Legi, decrete	Legislație generală	Legislație specifică
Garanție certificată și măsurabilă	După instituție	Nu	Da	Da
Scopul activității de garantare	Împărțită finanțare/garantare	Garantare exclusivă	Garantare exclusivă	Garantare exclusivă
Capitalizare	Resurse bugetare	Resurse bugetare	Capital privat	Capital privat
Originea resurselor	Publice	Publice	Publice și/sau private	Publice și/sau private
Situația și evoluția resurselor	Limitată	Limitată	Crește cu activitatea	Crește cu activitatea
Temporalitatea resurselor	temporara	temporara	permanentă	permanentă
Administrarea și managementul activității de garantare	Instituție de conducere	Organism de conducere	Asociați	Asociați
Participarea la management a IMM	NU	NU	NU/DA	DA
Participarea în decizia de a acorda garanții a IMM	NU	NU	NU	DA
Organizare	Instituție	Instituție	Organism comercial	Organism comercial

1	2	3	4	5
Denumirea entității financiare	După instituție	Nu	Da	Da
Reglementări contabile	După instituție	Nu	Da	Da
Controlul financiar și supravegherea din partea autorității financiare centrale	După instituție	Nu	Da	Da
Grad de acoperire al garanției	50% și/sau pierderile anticipate	50% și/sau pierderile anticipate	50 – 100%	50 – 100%
Plata garanției emisă utilizatorului	Da și/sau cu acord	Da/nu	Da	Da
Managementul creditului	Delegata entității financiare	Delegata entității financiare	Control intern	Control intern
Relația cu utilizatorul garanției	Nu există relație directă	Nu există relație directă	Relație directă	Relație directă
Volumul activității	Medie/mare	Medie	Mare	Mare
Mecanism de garantare	Tip portofoliu	Tip portofoliu	Individuală	Individuală
Contragaranții	Nu/da	Nu	Da	Da

Sursa: The european framework of guarantee system/schemes: main characteristics and concept – Pablo Pombo González, Horacio Molina Sánchez, Jesús N. Ramírez Sobrino, María José Vázquez de Francisco – ETEA, Faculty of Economic and Business Sciences, University of Córdoba, Fundación ETEA para el Desarrollo y la Cooperación – Martie 2006

Modelul portofoliu – în care garantul și banca semnează un contract general unde sunt stabilite criteriile pentru emiterea garanției pentru un portofoliu specific de credite. Din acest motiv, împrumuturile acordate de banca, în conformitate cu condițiile specifice stabilite în contractul general sunt automat garantate. Acest mecanism este foarte des întâlnit în programele naționale de garantare și cele ale organismelor/instituțiilor publice, inclusiv cele supra-naționale (FEI).

Modelul intermediar se bazează pe o “distanță” mare între întreprinzător și bancă, care face necesar un mecanism de intermediere. În acest caz, există un al patrulea agent, intermediarul, care face posibil împrumutul de la bancă, pe baza garanției emise de entitatea de garantare și care acordă împrumutul (de obicei microcredite), folosind o metodologie proprie și urmărind scopul său comercial. Suplimentar, intermediarul este responsabil pentru recuperarea creditului și plata către bancă. Acest mecanism este de obicei folosit pentru schemele de acordare a microcreditelor, acordate de organizații neguvernamentale, ale căror resurse sunt garantate cel puțin la un anumit nivel.

Proporția garanției este variabilă, în nici un caz nu se acoperă 100% din valoarea împrumutului. De obicei, marja de acoperire a împrumutului este de 70%, iar în urma măsurilor anticriză luate de UE ea poate atinge 80% din valoarea împrumutului.

8.2.2. Caracteristici ale schemelor/sistemelor de garantare

O ASTFEL de clasificare a schemelor/sistemelor de garantare la nivel mondial (**tabelul nr. 8.2.**) are în vedere următoarele **caracteristici** ale acestora:

1. personalitatea juridică și cadrul legal și de desfășurare al garantării

Cadrul legal național este important în definirea profilului legal al sistemelor/schemelor de garantare, originii resurselor de garantare și limitării activității în timp. Importanța acestui cadru constă în faptul că garantarea poate fi privită ca fiind integrată în sistemul financiar, și, în consecință, are limitări specifice conforme cadrului legal sau normelor interne, în cazul fiecărei țări.

2. scopul comercial și exclusivitatea activității de garantare

Scopul garantării, în principal, este de a asigura accesul la finanțare, în special, al IMM, și deci este un scop comercial, prin asigurarea resurselor financiare în cele mai bune condiții. Un alt aspect important al activității de garantare este dacă ea este exclusivă (preponderentă) sau complementară (secundară). În practică, ambele aspecte sunt posibile, dar sunt situații foarte diferite, prin care anumite sisteme/scheme de garantare dezvoltă garanții specifice și exclusive, în altele ele devenind secundare, datorită cadrului legal specific al entității de garantare.

3. originea resurselor și suportul public; specificitatea contragaranției

Originea resurselor diferențiază puternic sistemele/schemele de garantare. În principiu, originea resurselor poate fi din bugetul public, capital privat sau mixte. Contragaranția este un aspect al politicii de stat, pentru protejarea entităților de garantare. Caracteristică structurii UE este existența unor entități de contragarantare la nivel regional/național sau supranațional (FEI). Contragaranția este rezultatul unei politici publice cu scopul de dezvoltarea a garanțiilor, absorbind o parte din riscul sistemelor de garantare și deci multiplicând efectul garantării.

4. participarea directă/indirectă a IMM în managementul/administrarea și emiteria garanțiilor

În practică, există mai multe cazuri. Cazul limită este cel a societăților mutuale de garantare, în care managementul este îndeplinit prin participarea IMM. La polul opus – schemele de garantare, în care managementul este o atribuție a statului/regiunii. Există foarte multe cazuri în care managementul este între cele două situații distincte, cu preponderența unuia în funcție de proporția participării la înființare.

5. Basel II și garanția ca factor de reducere a riscului

Intrarea în vigoare a Acordului Basel II reglementează cadrul instituțional prin care se recunoaște valoarea garanțiilor emise prin diferite scheme de garantare, caracteristicile garanțiilor emise și calea prin care riscul este administrat. Acordul recunoaște

că în funcție de garant și caracteristicile acoperitoare ale garanției emise există posibilitatea reducerii factorului de risc în cazul împrumuturilor, cu consecințele de rigoare asupra cerințelor de capital minim al băncilor.

8.2.3. Clasificarea internațională

CLASIFICAREA internațională a sistemelor de garantare pornește de la faptul că există **două modele generale de garantare**. Pe această bază generală au fost clasificate toate tipurile de sisteme/scheme de garantare, deși cele două modele generale se subdivid în funcție de diferite criterii specifice considerate, definitorii în cazul garantării. Clasificarea internațională a Sistemelor/Schemelor de garantare **distinge**:

- **Societăți de garantare:**

- *Societăți mutuale de garantare;*
- *Societăți comerciale de garantare;*

- **Programe de garantare:**

- *Instituții specializate în garantare;*
- *Instituții conduse de organe ale administrației publice.*

- **Modelele de garantare** din fiecare țară nu se pot încadra numai în tipologia menționată mai sus. În multe cazuri, cele două modele coexistă, ca rezultat al modelului specific fiecărei țări și al evoluției istorice a activității de garantare. În multe cazuri există o întrepătrundere între modele și subdiviziuni, care face dificilă o clasificare extrem de riguroasă. Astfel, în cazul societăților de garantare există o deosebire clară între societățile comerciale de garantare, a căror activitate urmărește obținerea unui profit, și societățile mutuale de garantare, în care scopul de ajutorare al membrilor este primordial. Deși ambele respectă legislația specifică, există o diferențiere majoră între ele, care poate apărea chiar în denumirea entității de garantare.

- În cazul **programelor de garantare** există o diferențiere majoră, în funcție de modul în care este condusă activitatea de garantare. Astfel, în unele cazuri există instituții publice specializate, care desfășoară managementul garantării, în timp ce în alte cazuri managementul garantării este desfășurat direct de organisme/departamente ale administrației publice (**tabel nr. 8.3**).

8.2.4. Programe de garantare

ÎN CADRUL acestui model, **activitatea de garantare este reglementată de cadrul legal specific** al unei instituții publice, ca rezultat al unei decizii politice.

- Resurse limitate, publice și disponibile temporar, sunt furnizate unei instituții publice sau organism/departament public, care le administrează ca pe un patrimoniu lichid autonom (adesea denumite "*fonduri de garantare*"). Pentru instituția care emite garanțiile, activitatea de garantare nu este o activitate exclusivă; ca institu-

Tabelul nr. 8.3

**COMPARAȚIE SOCIETĂȚI DE GARANTARE/
PROGRAME DE GARANTARE**

Concept	Societăți de garantare	Programe de garantare
Scop legal	Privat	Public
Personalitate juridică	Societăți comerciale cu profil comercial sau societăți mutuale; fundații, instituții de drept privat (România – FRGC, FGCR)	Bănci publice sau de dezvoltare, agenții de dezvoltare, entități publice, organisme publice; fonduri specifice pentru acoperirea riscului (România – FNGCIMM)
Resurse	Mixte, majoritar private sau publice	Publice
Durată	Permanentă	Temporară/Permanentă
Scop comercial	Exclusiv pentru emiterea de garanții	Emiterea de garanții pentru IMM împreună cu alte activități (în cazul organismelor publice activitatea de garantare poate fi exclusivă)
Înființarea și originea entității	Înțelegere socială a partenerilor	Decizie a organelor administrației publice sau guvern

Sursa: The european framework of guarantee system/schemes: main characteristics and concept – Pablo Pombo González, Horacio Molina Sánchez, Jesús N. Ramírez Sobrino, María José Vázquez de Francisco – ETEA, Faculty of Economic and Business Sciences, University of Córdoba, Fundación ETEA para el Desarrollo y la Cooperación – Martie 2006

ție/departament public are funcții permanente, de interes public. Controlul activității se desfășoară în conformitate cu cadrul legal specific finanțelor publice sau după reglementările specifice ale instituției (tip “agenție”) care desfășoară managementul activității.

Resursele provin de la Bugetul de Stat sau de la instituțiile de cooperare sau dezvoltare. Poate acoperi o arie națională sau interstatală. De obicei entitățile financiare (băncile) sunt cele care desfășoară activitatea de baza, iar cel ce solicită garanția nu are o relație directă cu programul de garantare. Programele de garantare acoperă riscul entităților financiare creditoare printr-un mecanism de garantare de portofoliu.

○ Există **două căi diferite** pentru managementul acoperirii garanțiilor emise:

○ pierderea estimată (“*expected loss*” – EL; după aplicarea Basel II, acest concept a devenit “*probability of default*” – PD și “*loss given default*” – LGD), prin care resursele alocate programului acoperă numai procentul pierderilor negociate între garant și entitatea financiară și se limitează numai la aceste pierderi estimate inițial, ca fiind “tipice” pentru portofoliul-țintă;

○ în alte tipuri de programe de garantare, valoarea garanțiilor emise acoperă numai un procent din valoarea totală, care rezultă din valoarea împrumutului + dobânzi. În acest tip de garantare, întreaga activitate de analiză, evaluare, urmărire și recuperare este delegată entității financiare (banca sau altă instituție de credit/financiară).

Beneficiarul solicită un împrumut și, în mod normal, plătește pentru garanția emisă (deși în anumite țări, costul programelor de garantare este subiectul unor subvenții). Există modele de garantare în care beneficiarul nu plătește nici un cost pentru serviciul de garantare, iar administratorii programelor “ascund” faptul că aceste costuri de emisie a garanțiilor sunt suportate public, pentru prevenirea tentației neplătii acestora (“*hazard moral*”).

8.2.5. Organisme ale UE în domeniul garantării

8.2.5.1. EUROPEAN INVESTMENT FUND (EIF)

UNA DIN PRIORITĂȚILE majore ale Băncii Europene de Investiții, instituția fondatoare a FEI, este **sprijinul acordat dezvoltării IMM în țările UE**. Acest obiectiv primordial al principalei instituții financiare de investiții din UE s-a tradus prin apariția unor instituții specializate pentru atingerea acestui obiectiv, Fondul European de Investiții fiind principalul instrument pentru realizarea acestui obiectiv primordial.

Fondul European de Investiții are o capitalizare de cca 3 miliarde de euro, ratingul lui fiind AAA. Aria de acoperire a activității Fondului European de Investiții este formată din țările membre (EU-27), țările membre EFTA (Islanda, Lichtenstein, Norvegia și Elveția), țările candidate UE.

○ **Structura capitalului FEI** la sfârșitul anului 2009 a fost:

- 62,1% – Banca Europeană de Investiții, care are ca acționari cele 27 țări membre UE;
- 29,3% – Comunitatea Europeană, reprezentată prin Comisia Europeană;
- 8,6% – 30 de instituții financiare publice și private din 17 țări.

○ **Activitatea FEI are două componente strategice importante:**

- sprijinul obiectivelor politice stabilite la nivelul UE;
- generarea unui profit rezonabil pentru acționarii săi.

○ **FEI dispune de resurse financiare de două tipuri:**

- resurse proprii, provenind din capitalul social și operațiuni comerciale;
- resurse financiare de care dispune sub formă de mandat și pe care le gestionează în numele posesorului (principalii furnizori de resurse fiind Banca Europeană de Investiții, Comisia Europeană, diferite fonduri de investiții).

○ **FEI se implică în toate etapele activității IMM**, de la etapa de concepere a afacerilor și până în etapa de dezvoltare a afacerilor. Activitatea lui se oprește în momentul în care dezvoltarea afacerii IMM atinge faza în care atragerea de surse se face prin

intermediul pieței de capital. Activitatea sa acoperă, în special, etapele incipiente ale afacerilor IMM, caracterizate de un risc înalt.

FEI se implică în următoarele tipuri de instrumente financiare (figura nr. 8.1):

- “business angels”, formă de finanțare în faza de început a unei afaceri din partea capitalului privat;
- microcredite;
- capital de risc pentru faza incipientă a afacerii;
- furnizarea de capital de risc și capital de tip “mezanine” în faza de dezvoltare;
- garanții de portofoliu și acoperirea creditelor de dimensiuni mai mari.

Filozofia activității FEI este de a nu se implica direct. El furnizează fondurile de care dispune (proprie sau atrase) unor intermediari financiari, care le administrează sub mandat.

○ Forme de implicare a FEI pentru acordarea de sprijin IMM:

- capital de risc/participare la capital social prin intermediul entităților financiare (cca 4,1 miliarde euro la sfârșitul anului 2009);
- garanții și alte forme de asigurare financiară către instituții financiare, cu scopul de a facilita accesul la credite în condiții cât mai avantajoase ale IMM (cca 13,6 miliarde euro la sfârșitul anului 2009) (tabelul nr. 8.4).

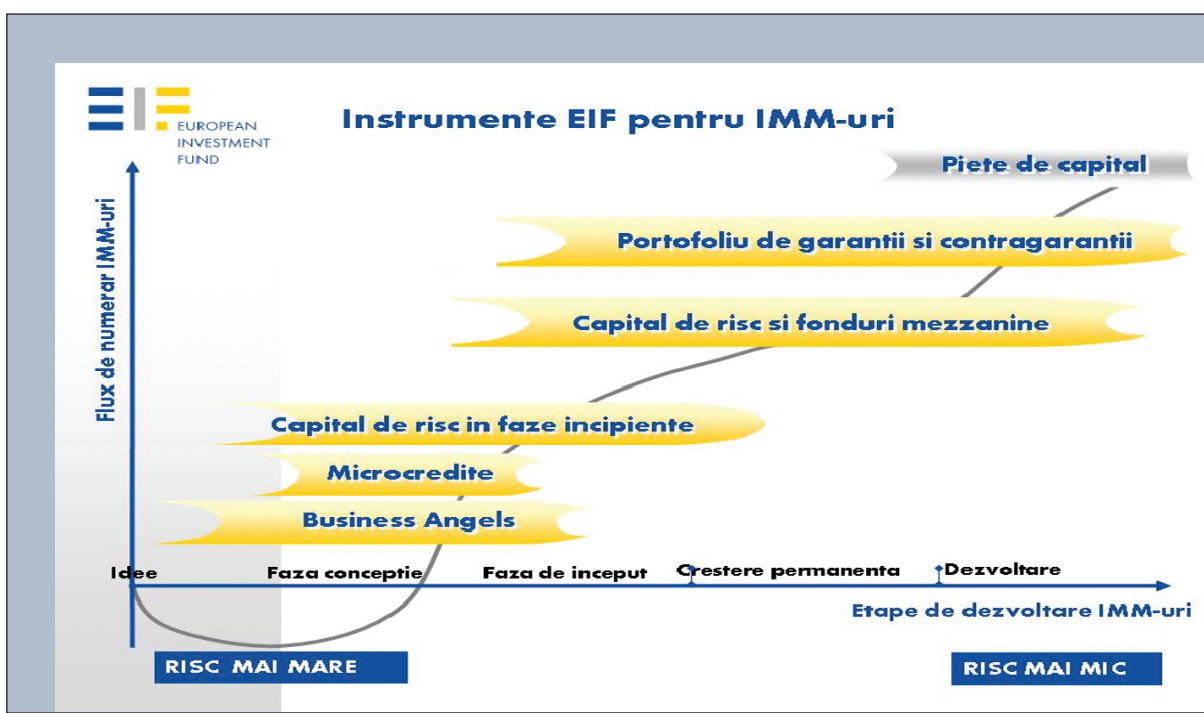

Figura nr. 8.1. – Instrumente EIF pentru IMM

Sursa: Richard Pelly – EIF's Contribution to the Policy Responses to the Crisis – Torino – 26.03.2009

Tabelul nr. 8.4

PORTOFOLIUL DE GARANȚII PE ȚĂRI LA DATA DE 31.12.2009

Austria	297	Germania	1.040	Malta	1	Suedia	332
Belgia	479	Grecia	84	Olanda	798	Marea	
Bulgaria	154	Ungaria	67	Polonia	544	Britanie	431
Cipru	<1	Irlanda	8	Portugalia	247	Altele	14
Cehia	165	Italia	4.745	Romania	53	Pan EU	
Danemarca	244	Letonia	37	Serbia	50	ș.a.	47
Estonia	16	Lichtenstein	<1	Slovacia	25	Norvegia	7
Finlanda	212	Lituania	40	Slovenia	89	Elveția	2
Franța	1.796	Luxemburg	<1	Spania	1.560	Turcia	9

Sursa: Raport EIF 2009

○ **Operațiile de garantare** efectuate de FEI sunt divizate în operațiuni de garantare în nume propriu și garantare efectuată sub mandat. Garantarea sub mandat este suportată de Comisia Europeană, ca o componentă a sprijinului acordat IMM și parte a Programului de Competitivitate & Inovare (CIP), care se desfășoară în perioada 2008 – 2013. În acest program FEI furnizează garanții și contragaranții după un mecanism “*pierdere estimată*”, pentru un portofoliu de împrumuturi și microîmprumuturi acordate de instituții financiare (include și leasing-uri). Obiectivele acestui program sunt de a facilita accesul la creditare al IMM, în condițiile în care crește productivitatea, competitivitatea și inovarea în rândul acestora.

○ **Programul CIP are 4 componente** (“ferestre”):

- garanții pentru împrumuturi pe termen mediu și lung făcute de IMM, în special, pentru investiții;
- garanții pentru microcredite, care acoperă un portofoliul de microcredite, cu scopul de a încuraja instituțiile financiare în acordarea acestor tipuri de împrumuturi;
- contragaranții pentru capital (participativ), care acoperă portofoliul garanțiilor emise de instituții financiare în favoarea investitorilor care investesc în IMM în faza de început a activității (sau în faza inițială de dezvoltare), inclusiv cvasi-capital (finanțare tip “mezanine”);
- securizarea (contragarantarea fondurilor de garantare) – creșterea valorii împrumuturilor prin contragarantarea tranzacțiilor financiare, în consecință, valoarea globală a acestora crescând.

○ **La sfârșitul anului 2009**, valoarea totală a garanțiilor și contragaranțiilor emise de FEI se situa la valoarea de 13,6 miliarde euro, din care 10,7 miliarde euro au fost ga-

ranțiile emise sub mandat. De reținut că valoarea garanțiilor sub mandat a crescut de la 8,6 miliarde euro în 2008 la valoarea menționată mai sus în 2009. La această valoare, provizionul de risc este de 0,6 miliarde euro.

Valoarea garanțiilor emise în nume propriu a scăzut în anul 2009 la 2,9 miliarde euro, față de 3,8 miliarde euro, la sfârșitul anului 2008, ca rezultat al tranzacțiilor încheiate și înlocuite de altele noi.

8.2.5.2. ASOCIAȚIA EUROPEANĂ A SOCIETĂȚILOR MUTUALE DE GARANTARE (AECM)

ASOCIAȚIA Europeană a Societăților Mutuale de Garantare este o asociație non-profit internațională, înființată în anul 1992, la Bruxelles, și care are drept membri patru categorii de entități de garantare:

- societăți de garantare mutuală,
- societăți comerciale de garantare,
- instituții de garantare publică,
- forme asociative public-private de garantare,
- reunește 34 de membri din 17 țări membre UE și Turcia.

AECM, are un rol reprezentativ, fiind expresia intereselor membrilor săi față de instituțiile UE și organisme internaționale ca OECD, Banca Mondială, Banca de Reglementări Bancare Internaționale. Acționează pentru schimburi de informații între membrii săi și furnizează informații tehnice despre sectorul de garantare la nivel european. Organizează diferite conferințe și seminarii cu rolul de a îmbunătăți performanțele tehnice ale garantării.

8.2.6. Costul garantării

Costul de garantare, considerat ca serviciu financiar, are următoarele **componente importante**:

- comision anual;
- cost de procesare al documentației;
- costurile generale de activitate ale entității de garantare.

Costul garanției are în vedere câteva **principii de bază**:

1. prețul este o expresie a performanțelor realizate și nu reflectă marja de profit a garantului. În mare măsură, prețul reflectă alocarea de provizioane de risc și creșterea solvenței, în condiții inflaționiste;

2. prețul nu poate fi foarte ridicat, deoarece numai afacerile cu risc ridicat ar putea fi garantate, analiza prețului ținând seama de inflație și costurile medii de creditare bancară. Numai un preț scăzut al garanției poate atrage afaceri bune la un cost scăzut. De aceea, prețul garanției joacă un rol important în compunerea unui portofoliu de garanții cu risc cât mai scăzut;

3. un concept inovativ al costului de garantare este practicat de AWS (Austria), bazat pe succesul schemei de garantare. Fiecare beneficiar plătește un comision de bază, dar odată realizat cu succes obiectivul afacerii, beneficiarul plătește dividende garantului;

4. diversificarea costurilor de garantare poate avea în vedere diferite produse de garantare, care sunt asociate cu riscuri diferite. Credite pentru investiții, firme nou create, capital de lucru sunt asociate cu riscuri diferite, care se pot reflecta în mărimea costului garanției;

5. în cazul în care garantul operează în relație directă cu beneficiarul, costul garanției poate fi ajustat de la caz la caz. Experiența FINNVERA este relevantă în acest caz. Experții garantului analizează fiecare beneficiar și îi asociază un anumit risc, reflectat în comision. Acesta în cazul FINNVERA variază de la 1% la 4% pe an;

6. în sistemele de garantare bazate pe fonduri mutuale, prețul garanției în general nu este subiectul unor aprecieri. Acestea acționează prin esența lor pe principii egalitariste, așa încât costul de garantare este practic constant;

7. un alt element care influențează costul garanției este durata. În cazul garanțiilor pe termen scurt, comisionul de garantare este mai mic decât în cazul celor pe termen lung, ca urmare a riscurilor asociate unui orizont de timp mai lung;

8. în cele mai multe cazuri plata comisionului de garantare se face anual, pe baza soldului garanției rămas. Există, însă, și cazuri în care comisionul se trage o singură dată, la acordarea garanției, acest mecanism fiind mai costisitor pentru beneficiar. Această modalitate este caracteristică fondurilor mutuale de garantare, care beneficiază de aportul beneficiarului la capitalurile proprii și, respectiv, de participarea la rezultatele financiare obținute de fondurile mutuale de garantare;

9. costurile suplimentare asociate garanției sunt comisioanele de analiză și urmărire. Cele din primul tip sunt trase o singură dată, cele de urmărire fiind plătibile anual. În general ele nu reprezintă sume importante;

10. în cazul fondurilor mutuale de garantare, costul de garantare include și participarea la capitalul societății mutuale. Suma cerută anual este adesea simbolică, dar este necesară în vederea obținerii garanției. La terminarea perioadei de garanție, suma poate fi recuperată, posibil și cu dividende extrem de scăzute. Acest tip de participare nu dă dreptul de participare la rezervele (profit) acumulate în timpul anilor de funcționare.

8.3. IMPACTUL CONTRAGARANTĂRII

CONTRAGARANTAREA, ca element component al sistemului finanțare-garantare-contragarantare, **are efecte multiple** și agregate economiei și societății în general, precum și asupra componentelor structurale implicate concret în mecanism: grupurile-țintă, mediul de afaceri IMM, autoritățile publice centrale și locale, fondurile de garantare, instituțiile de finanțare (bănci, IFN etc.).

8.3.1. Grupurile-țintă

STUDIILE de specialitate și demersul nostru analitic amplifică aceste componente după cum urmează:

- a) fondurile de garantare;
- b) întreprinderile mici și mijlocii așa cum sunt ele definite în legislația europeană și națională;
- c) companiile mari parteneri ale IMM;
- d) persoanele fizice autorizate;
- e) persoanele juridice – IMM implicate în procese care vizează transferul afacerilor;
- f) sectorul agricol – fermieri, piscicultură, silvicultură etc., în limitele și cu restricțiile impuse de reglementările comunitare și naționale;
- g) instituțiile de microfinanțare;
- h) autoritățile centrale și locale;
- i) sectoarele sociale, cu deosebire cele care asigură incluziunea și ocuparea forței de muncă;
- j) asociațiile de proprietari, ca actori importanți în procesul de economisire a energiei, protecția mediului și dezvoltare regională.

8.4. EFECTELE CONTRAGARANTĂRII

8.4.1. Efecte asupra mediului de afaceri IMM:

- îmbunătățirea accesului la capital;
- comisioane de garantare mai mici;
- creșterea competitivității și a dezvoltării viabile pe termen lung;
- efecte de pârghie prin oportunități îmbunătățite de creditare bazate pe împrumuturi subordonate;
- potențial de profitabilitate mai mare a capitalului (ROE), printr-un raport mai bun între auto-finanțare și finanțare din credite;
- protejarea și dezvoltarea locurilor de muncă;
- capacitate sporită de absorbție a fondurilor europene;
- consolidarea și dezvoltarea antreprenoriatului;
- mobilitate și flexibilitate în situații de criză și riscuri potențiale.

8.4.2. Efecte asupra politicilor publice Guvernamentale:

- creșterea economică și crearea de locuri de muncă;
- creșterea competitivității economiei naționale;
- cadru pentru stabilirea unei strategii guvernamentale solide privind sistemul de garantare;
- posibilitatea de ajustare a priorităților economice prin aplicarea de condiții di-

ferite pentru contra-garanții, în funcție de diferitele grupuri-țintă;

- crearea capacității instituționale de înființare a unei agenții naționale specializate în crearea de instrumente financiare inovative [posibilitate de sprijin (< 3 ani) din partea FEI];

- impact pozitiv asupra balanței nete a veniturilor bugetare;

- folosirea eficientă și durabilă a fondurilor structurale în condițiile în care fondurile de garantare și Fondul Român de Contragarantare își asumă o parte din responsabilitate, privind implementarea cu succes a fondurilor structurale în România.

8.4.3. Cu privire la fondurile de garantare:

- capacitatea de garantare mărită în termeni de structură și volum, ca efect al preluării de către Fondul Român de Contragarantare a unei părți importante din riscul asumat de fondurile de garantare la acordarea garanțiilor pentru credite și alte instrumente de finanțare;

- stimulează și motivează fondurile de garantare pentru produse noi, inovative;

- funcționare mai eficientă, viabilă pe termen lung, prin economii de scară;

- îmbunătățirea colaborării cu intermediarii financiari (bănci, IFN, IMF).

8.4.4. Pentru bănci și sistemul instituțiilor de creditare:

- completarea și îmbunătățirea circuitului de finanțare: mai multă încredere în sistemul de garantare și astfel o deschidere mai mare pentru acordarea de împrumuturi către noi grupuri de țintă;

- capacitate crescută de parteneriate la risc, în special, în cazuri de garanții insuficiente;

- sprijin în evaluarea solicitărilor de credite, prin analiza de nivel doi făcută de fondurile de garantare;

- o deschidere mai mare către noi instrumente financiare, cum ar fi cele de tip mezanin;

- posibilitatea creșterii microfinanțatorilor în procesul de dezvoltare a accesului la finanțare;

- flexibilitate în politica de constituire a provizioanelor;

- stimularea acordării de credite și alte finanțări de către sistemul bancar, în condițiile în care contragaranțiile respectă fidel prevederile Basel II.

9. ANALIZA SWOT A FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE

ANALIZA SWOT este o metodă de analiză multiplă a factorilor interni și externi firmei, ce constă în sesizarea principalelor puncte forte, puncte slabe, oportunități și constrângeri (amenințări), valorificabile în procesul strategic. Indiscutabil, SWOT trebuie plasată la **interfața diagnosticare-strategie** datorită, pe de o parte, rolului său deosebit în analiza influențelor exercitate de mediul ambiant asupra firmei și, pe de altă parte, datorită sugestiilor extrem de importante oferite managementului în legătură cu elaborarea și aplicarea strategiei.

În ceea ce privește **Fondul Român de Contragarantare**, cele mai semnificative aspecte rezultate din studiul de diagnosticare și analiza SWOT, realizate în condițiile respectării modalităților și instrumentelor specifice unei astfel de cercetări, sunt prezentate în continuare.

9.1. EVIDENȚIEREA PRINCIPALELOR PUNCTE FORTE ȘI PUNCTE SLABE

9.1.1. Puncte forte manageriale și economice

ANALIZA viabilității manageriale și economico-financiare a permis conturarea unor puncte forte, după cum urmează:

Puncte forte manageriale:

- sistem de management în curs de definitivare constructivă; actuala configurație managerială a fost gândită și proiectată sistemic, drept pentru care părțile/subsistemele funcționează intercorelat;

- noutatea și originalitatea managementului FRC și a obiectului de activitate al acestuia, pentru mediul de afaceri românesc;

- existența celor mai importante categorii de obiective (fundamentale și derivate), în expresii predominant cuantificate;

- susținere procesuală corespunzătoare pentru realizarea obiectivelor, evidențiată de delimitarea și dimensionarea, pe ansamblu favorabilă, a activităților și atribuțiilor specifice instituției contragarantării;

- existența și funcționarea unei structuri organizatorice ierarhic-funcționale, de tip piramidal, cu componente bine delimitate și dimensionate sau aflate în curs de consolidare (posturi, compartimente, niveluri ierarhice, relații organizatorice etc.);

- respectarea celor mai importante principii de proiectare/funcționare organizatorică (principiul supremației obiectivelor, principiul managementului participativ, principiul reprezentării structurii, principiul concordanței dintre natura postului și caracteristicile titularului de post etc.);
- elaborarea și utilizarea predominant managerială a unor documente de reprezentare a sistemului organizatoric (Regulamentul de organizare și funcționare, organigrama și fișele de post);
- intensitate decizională ridicată la nivelul organismelor participative de management (Adunarea generală a acționarilor, Consiliul de supraveghere și Directoratul): 190 decizii în 2010;
- abordare decizională a majorității funcțiilor manageriale (previziune, organizare, antrenare, control-evaluare), cu accent pe previziune și organizare;
- abordare decizională echilibrată a proceselor de muncă (toate activitățile, principale și suport, au fost vizate de deciziile de grup adoptate în cele 3 organisme participative de management);
- calitate ridicată a deciziilor adoptate, expresie a nivelului ridicat al competențelor de specialitate ale membrilor Consiliului de Supraveghere și Directoratului;
- autonomie decizională largă, identificată precis la toate nivelurile decizionale: AGA, Consiliul de Supraveghere, Directorat;
- amplificare a gradului de informatizare a derulării proceselor de muncă;
- instrumentar managerial modern utilizat în managementul FRC (managementul prin obiective, managementul participativ, diagnosticarea ș.a.);
- definirea riguroasă a tuturor aspectelor metodologice de funcționare a FRC (norme, proceduri, metodologii ș.a.) care amplifică nivelul de competitivitate și vizibilitate al acestuia;
- vizibilitate internațională în creștere a FRC atât în plan bilateral, cât și ca membru AECM;
- motivare și mecanisme motivaționale atractive pentru toate categoriile de personal.

Puncte forte economice¹⁹⁾:

- dinamică accelerată a portofoliului de contragaranții (ca număr și volum);
- concentrarea portofoliului de contragaranții (50% din volumul total) în zona categoriei III de risc;
- distribuție echilibrată a portofoliului pe principalele domenii de activitate (servicii, construcții, industrie și comerț);
- activitate de trezorerie, cu respectarea prevederilor “Normei” valabile în acest domeniu;

¹⁹⁾ Vezi „Raport privind activitatea desfășurată în anul 2010”

- trend pozitiv al veniturilor și al profitului FRC;
- activitate corespunzătoare în domeniile publice;
- implicare activă și responsabilă a acționariatului și a celorlalți stakeholderi în operaționalizarea FRC într-o perioadă scurtă;
- capitalizare confortabilă a FRC, ceea ce permite operarea contragaranțiilor pe termen scurt și mediu;
- sistem riguros instituționalizat al raporturilor juridice și de operare cu fondurile de garantare;
- bugetul FRC structurat și adaptat fidel obiectului de activitate;
- “dotarea” posturilor de management și execuție cu personal cu competență ridicată.

9.1.2. Puncte slabe manageriale și economice

Puncte slabe manageriale:

- schimbări relativ frecvente ale sistemului de norme și reglementări, potențial negativ asupra proceselor de operare ale fondurilor de garantare;
- defalcare insuficientă a obiectivelor la nivel de posturi și compartimente;
- anvergură scăzută a unor compartimente ce compun structura organizatorică: audit, IT, trezorerie, risc;
- folosirea unui model de fișa postului insuficient de relevant din perspectiva valorificării sale manageriale;
- insuficienta asumare metodologică în promovarea și utilizarea unor instrumente manageriale (managementul prin obiective, delegarea, diagnosticarea etc.);
- folosirea unui număr relativ redus de metode și tehnici de management;
- lipsa unei strategii globale realiste a FRC.

Puncte slabe economice:

- insuficiente pârghii și instrumente specifice de influențare a comportamentului fondurilor de garantare în dezvoltarea unor politici de garantare, moderne și eco-eficiente;
- implicare relativ limitată în analiza unor garanții contragarantate, cu deosebire a celor care vizează portofoliul cu potențial mare de producere a riscului și cu al incidentelor de plată;
- contragarantarea nesemnificativă a creditelor pentru sectorul agricol, producția alimentară primară și exporturi;
- politica privind provizioanele constituite de bănci și implicațiile acesteia asupra FRC;
- insuficientă interoperabilitate on-line cu fondurile de garantare în procesarea notificărilor și în gestiunea bazelor de date;
- lipsa unui program specializat și coerent de promovare a FRC, consultanță și

mediere, precum și referitor la parteneriatul cu mediul de afaceri și patronatul IMM și financiar-bancar,

- lipsa proprietății asupra sediului.

9.2. ANALIZA SWOT DETALIATĂ

9.2.1. Matricea SWOT

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ● Sistem de management în curs de definitivare constructivă, performant ● Noutatea și originalitatea managementului FRC și a obiectului său de activitate pentru mediul de afaceri românesc ● Existența celor mai importante categorii de obiective în expresia predominant cuantificată ● Susținere procesuală corespunzătoare a realizării obiectivelor ● Existența și funcționarea unei structuri organizatorice ierarhic-funcționale cu componente bine delimitate și dimensionate sau aflate în curs de consolidare ● Respectarea celor mai importante principii de proiectare/funcționare organizatorică ● Elaborarea și utilizarea predominant managerială a unor documente organizatorice ● Intensitate decizională ridicată la nivelul organismelor participative de management ● Abordarea decizională a majorității funcțiilor manageriale (previziune, organizare, antrenare, control-evaluare) ● Calitate ridicată a deciziilor adoptate (fundamentare științifică, oportunitate, “împuternicire”, comprehensibilitate) ● Autonomie decizională largă 	<ul style="list-style-type: none"> ● Defalcarea insuficientă a obiectivelor la nivel de posturi și compartimente ● Lipsa de anvergură a unor structuri ale compartimentelor organizatorice (audit, IT, trezorerie, risc). Folosirea unui model de fișa postului insuficient de relevant din perspectiva valorificării sale manageriale ● Insuficienta rigurozitate metodologică în promovarea și utilizarea unor instrumente manageriale ● Schimbări relativ frecvente a sistemului de norme și reglementări cu potențial negativ asupra normelor de operare ale fondurilor de garantare ● Folosirea unui număr relativ redus de sisteme, metode și tehnici de management ● Lipsa unei strategii globale realiste a FRC ● Insuficiența instrumentelor specifice de influență a comportamentului fondurilor de garantare în dezvoltarea unor politici de garantare moderne și eco-eficiente ● Implicare limitată în analiza unor garanții contragarantate ● Contragarantarea nesemnificativă a creditelor pentru sectorul agricol, producția alimentară primară și exporturi ● Insuficientă interoperabilitate on-line cu fondurile de garantare în procesarea notificărilor și în gestiunea bazelor de date

- Amplificarea gradului de informatizare a derulării proceselor de muncă

- Politica privind provizioanele și implicațiile acesteia asupra FRC

- Lipsa unui program specializat și coerent de promovare a FRC, consultanță și mediere, parteneriat cu mediul de afaceri și patronatul IMM și financiar-bancar

- Lipsa proprietății asupra sediului

- Instrumentar managerial modern utilizat în managementul FRC

- Conturarea celor mai importante aspecte metodologice de funcționare a FRC

- Vizibilitate internațională în creșterea FRC

- Motivare și mecanisme motivaționale atractive pentru toate categoriile de personal

- Dinamica accelerată a portofoliului de contragarantii (ca număr și volum)

- Concentrarea portofoliului de contragarantii în zona categoriei III de risc

- Distribuție relativ echilibrată a portofoliului pe principalele domenii de activitate

- Activitate de trezorerie favorabilă, cu respectarea “Normei” valabile în acest domeniu

- Trend pozitiv al veniturilor FRC

- Activitate corespunzătoare privind achizițiile publice

- Implicare activă și responsabilă a acționarului și a celorlalți stakeholderi în operaționalizarea FRC într-o perioadă scurtă

- Capitalizarea confortabilă a FRC, ce permite operarea contragaranțiilor pe termen mediu și scurt

- Sistem riguros instituționalizat al raporturilor juridice și de operare cu fondurile de garantare

- Bugetul FRC structurat și adaptat fidel obiectului de activitate

- “Dotarea” posturilor de management și execuție cu personal cu competență ridicată.

OPORTUNITĂȚI

- Tendința de relansare economică prevăzută pentru 2011 (1,5% creștere)
- Existența unei strategii coerente la nivel MECMA privind dezvoltarea IMM (valabilă începând cu 2011), în care rolul FRC este bine precizat
- Politici publice naționale favorabile accesului la finanțare națională și internațională (FMI, UE, BEI, BERD, Banca Mondială etc.)
- Nivel peste media mondială în ceea ce privește pregătirea generală și profesională a populației, favorizant înființării și dezvoltării de întreprinderi, în principal IMM
- Interes major din partea instituțiilor de învățământ și organizațiilor de cercetare-dezvoltare pentru satisfacerea nevoilor IMM în materie de educație și inovare
- Poziția geostrategică a României
- Amplificarea ponderii IMM din România la crearea PIB, la crearea de noi locuri de muncă și, implicit, incluziunea socială
- Existența Planului strategic instituțional 2010 – 2013 (elaborat de MECMA) de susținere a IMM (accesul la instruire și consultanță, susținerea investițiilor IMM nou-înființate, programe UNCTAD pentru IMM, facilitarea accesului la finanțări și fonduri comunitare, creșterea competitivității, scheme temporare pentru acordarea ajutorului de stat în perioada crizei)

AMENINȚĂRI

- Posibila neadmitere a României în spațiul Schengen, în anul 2011
- Competitivitatea superioară a multor țări europene comparativ cu cea a României (locul 64 din 127 în lume și 24 din 27 în Europa – 2010)
- Presiunile fiscale, economice, sociale (vezi atitudinea față de emigranții romei) exercitate de unele țări UE față de România
- Amplificarea datoriei externe
- Concurența producătorilor europeni pe piața românească, capabili să-și dezvolte avantajele competitive prin valorificarea adecvată a resurselor financiare investite prin fondurile structurale
- Migrația forței de muncă superior și mediu calificate (medici, profesori, ingineri, muncitori calificați etc.) în țări din UE unde mediul motivațional este mult mai favorizant, comparativ cu România
- Competiție ridicată pe piața cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în Spațiul European al Cercetării.
- Fiscalitatea ridicată, cu consecințe nefavorabile pentru firmele mari, mijlocii și mici, publice și private
- Lipsa unei strategii naționale coerente
- Instabilitate politică și economică
- Instabilitate legislativă
- Deficit bugetar ridicat în 2009 – 2010
- Capacitate scăzută de accesare a fondurilor europene, generată de insuficiența

	personalului calificat în domeniu, birocrația excesivă și lipsa unor proiectii strategice la nivel de firmă
<ul style="list-style-type: none">● Limitarea ritmului de creștere a creditului de consum și a celui în valută● Existența unei game diversificate de produse bancare dedicate IMM● Creșterea numărului de IMM în domeniul agricol● Consolidarea caracteristicilor de economie de servicii în România● Amplificarea concurenței dintre bănci și creșterea ponderii creditelor pentru investiții● Schimbarea în sistemul instituțional și al normelor de accesare a fondurilor europene● Înclinația sporită pentru investiții a microîntreprinderilor● Acordarea de credite cu dobândă redusă IMM care angajează personal● Posibilități diversificate de a încheia parteneriate în domeniul cercetării și inovării tehnologice cu instituții din statele UE● Cadrul creat, începând cu 2011, pentru sprijinirea activității fondurilor de garantare a creditelor (FNGCIMM) și contragarantare (FRC) prin politicile publice centrale● FRC este singura instituție de contragarantare din România● Reconsiderarea politicilor față de veniturile realizate din comisionul de operare● Tendința favorabilă de promovare a proiectelor inovative, de mediu, transfer tehnologic, venture-capital, investment, equity, know-how etc.	<ul style="list-style-type: none">● Interes scăzut al investitorilor străini pentru economia și industria românească (dinamică descendentă în 2010)● Reducerea cererii interne, ca efect al crizei● Starea precară a “sănătății” managementului la nivel național (ministere, agenții/autorități naționale) și al administrației publice locale (consilii județene, orașenești și comunale, prefecturi, primării)● Insuficiența politicilor și programelor de combatere a efectelor crizei economico-financiare în România● Cota redusă de acceptare a propunerilor românești de obținere de fonduri europene pentru proiecte de CD și inovare, sub media țărilor membre UE● Orientarea finanțării spre industrii sau activități industriale fără avantaje competitive certe și de perspectivă● Capacitate redusă a firmelor românești de a asimila în fabricație produse și tehnologii noi, rezultate ale CD străine și autohtone● Finanțarea publică redusă a activităților de cercetare-dezvoltare și inovare● Înregistrarea de dezechilibre majore și șocuri pe piața muncii datorită restrucurării unor întreprinderi de stat de dimensiuni mari● Scurgeri consistente de capital intelectual● Inflație încă ridicată, comparativ cu celelalte țări europene

- Co-garantarea, microfinanțarea și oportunitățile oferite de FEI și Jeremie ramură/subramură sau sector

- Creșterea nivelului șomajului, în 2010

- Modificarea frecventă a Codului fiscal, cu impact nefavorabil asupra funcționării și dezvoltării IMM

- Raporturile FRC cu MECMA și Guvernul

- Număr redus de societăți financiare, comparativ cu celelalte state europene și, implicit, servicii insuficiente pentru IMM și insuficienta lor consolidare în sistemul financiar-bancar

- Mecanismele de ajutor de stat și de minimis

- Credibilitate redusă a unor instituții financiare românești – inclusiv bănci – pentru mediul de afaceri

- Monitorizarea cadrului legislativ ce reglementează activitatea de contragarantare/garantare

- Dobânzi ridicate la creditele curente

- Solicitarea de garanții substanțiale pentru credite, de care multe IMM nu dispun

- Inexistența unei bănci specializate pentru IMM

- Povară fiscală ridicată pentru IMM (impozite, taxe, accize etc.)

- Insuficienta stimulare fiscală a investițiilor IMM

- Greutăți în conturarea propriilor strategii datorită instabilității fiscale

- Scăderea capitalizării bursiere

- Restricționarea condițiilor de creditare

- Aplicarea reglementărilor Basel II de către instituțiile financiare, începând cu 2008 și perspectivele implementării acordului Basel III

- Accentuarea riscului de lichiditate, atât pentru sectorul financiar-bancar, cât și pentru sectorul real

- Atitudine fiscală mult mai severă față de IMM, în comparație cu firmele de stat ori companiile multinaționale

- Grad ridicat de îndatorare a IMM la instituțiile financiare (bancare și nebancare,

autohtone și străine), ajungând la 25% din PIB în 2010

- Deteriorarea semnificativă a portofoliului bancar aferent creditării IMM (rata creditelor neperformante ridicată)

- Întreruperea temporară sau definitivă a activității productive a unor firme mari, cu impact nefavorabil asupra IMM

- Delocalizarea activităților productive ale unor firme din România în alte țări cu piețe mai atractive, influențând cererea de credite pentru investiții și a celor pe termen scurt

- Lipsa investițiilor strategice care să ia în considerare schimbările datelor de demografie a întreprinderilor la nivel local și regional

- Distribuția inegală a fondurilor alocate pentru educație și infrastructură socială

- Nivel inadecvat de inovare, know-how și flexibilitate, în termeni de produse și piețe externe, ce poate afecta avantajul competitiv

- Riscul închiderii unor afaceri din cauza competitivității reduse comparativ cu nivelul UE

- Migrația forței de muncă superior calificate/instruite spre țări din UE

- Predictibilitate limitată a plăților și a pierderilor din activitatea de contragarantare/garantare

- Mecanismul de mandat cu fondurile de garantare insuficient consolidat

- Inconsistența reacțiilor în plan legislativ și a mecanismelor interne privind dinamica schimbărilor în politicile și reglementărilor europene referitoare la ajutorul de stat și platformele de minimis.

9.2.2. Fundamentarea proiecției strategice prin valorificarea matricei SWOT

MATRICEA SWOT permite conturarea celor mai importante combinații între oportunități, amenințări, puncte forte și puncte slabe. Dezvoltarea strategică a FRC S.A. se poate realiza pe baza punctelor forte, prin corectarea punctelor slabe, exploatarea oportunităților și evitarea amenințărilor.

● Pot exista **patru posibile “cuplaje”** între cele patru componente ale matricei SWOT, fiecare urmând a fi valorificată într-un anumit tip de strategie în funcție de “starea de sănătate” a organizației și managementului său, pe de o parte, și intensitatea manifestării acestor componente, pe de altă parte.

- S – O, axată pe utilizarea punctelor forte (S) pentru a exploata oportunitățile (O);
- W – O, caracterizată prin depășirea punctelor slabe (W) valorificând la maximum oportunitățile (O);
- S – T, centrată pe folosirea punctelor forte (S) pentru a învinge amenințările (T);
- W – T, axată pe minimizarea punctelor slabe (W), pentru ca realizarea obiectivelor să nu fie influențată de amenințări (T);

● Planificarea strategică ține cont de schema proceselor evidențiată mai jos în **figura nr. 9.1.**

● Pentru FRC se recomandă combinația S – O, care corespunde, în funcție de dinamica obiectivelor, unei **strategii de dezvoltare, diversificare, inovare**, caracterizată prin:

- combinarea aspectelor de natură cantitativă cu cele de ordin calitativ (de eficiență);

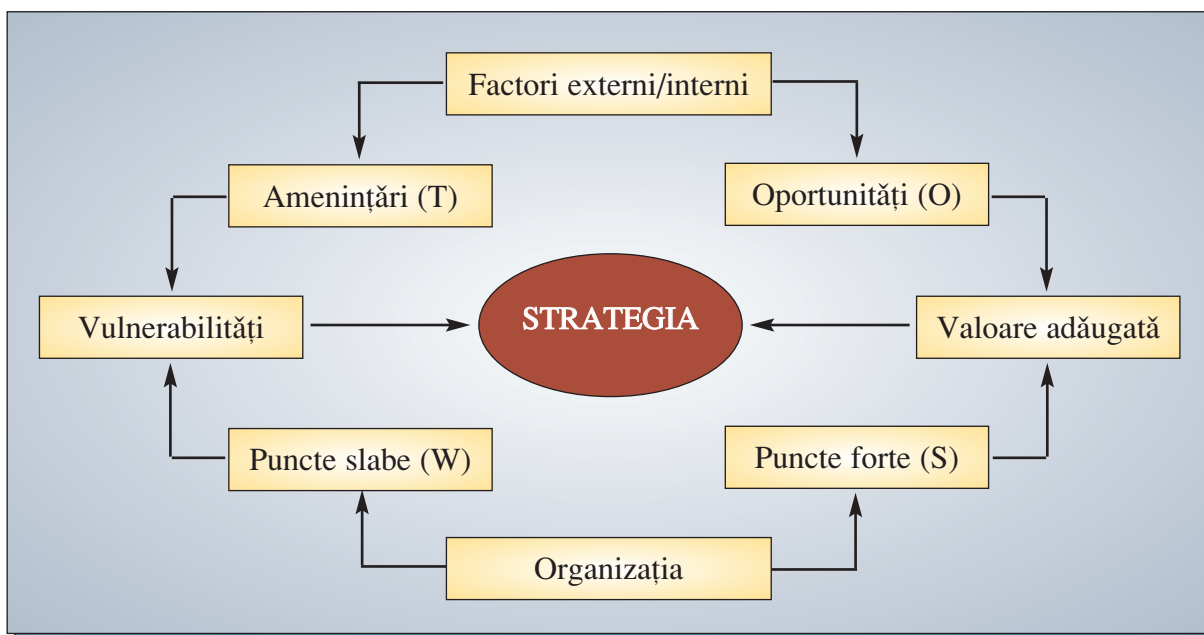

Figura nr. 9.1. – Organigrama proceselor în planificarea strategică

- obiectivele asumate să fie superioare rezultatelor obținute în perioada precedentă;
- potențialul de viabilitate internă și externă (3,12 respectiv 2,60), peste medie.

9.2.3. Determinarea potențialului global de viabilitate

POTENȚIALUL de viabilitate internă (managerială și economică), alături de potențialul de viabilitate externă și cele patru capitole ale matricei SWOT – puncte forte, puncte slabe, oportunități și amenințări, cu respectarea metodelor specifice cuantificării pentru astfel de analize, cotate prin evaluare și punctarea fiecărui element identificat, permit determinarea potențialului global (**tabelul nr. 9.1**).

Coeficienții de importanță pentru factorii interni (0,70) și externi (0,30) s-au stabilit în funcție de intensitatea manifestării lor pentru organizație. Dacă factorii interni – manageriali și economici – influențează decisiv comportamentul FRC, factorii externi (oportunitățile și amenințările mediului european și național) se manifestă mai mult indirect, primele vizate fiind instituțiile bancare și fondurile de garantare.

A rezultat **un nivel de 2,964**, foarte ridicat pentru o instituție aflată în plină ascensiune din toate punctele de vedere, care activează într-un domeniu puternic marcat de mediul de afaceri românesc.

9.2.4. Recomandări strategico-tactice având ca termeni analiza SWOT

AMPLIFICAREA potențialului de viabilitate managerială și economică al FRC reclamă atenuarea sau eliminarea cauzelor generatoare de puncte slabe, concomitent cu generalizarea celor care provoacă puncte forte. **Pentru aceasta va trebui avut în vedere:**

a) proiecția viitorului FRC prin fundamentarea și elaborarea unei strategii realiste, centrată pe analiză SWOT și strategia/politicile macroeconomice și sectoriale existente;

Tabelul nr. 9.1

FACTORI DE INFLUENȚĂ ȘI POTENȚIAL GLOBAL DE VIABILITATE

Nr. crt.	Factori de influență interni și externi	Nivel de evaluare	Coeficient de importanță	Coeficient ponderat
1.	Factori interni	3,12	0,70	2,184
2.	Factori externi	2,60	0,30	0,780
POTENȚIAL GLOBAL DE VIABILITATE		*	1,00	2,964

- b)** consolidarea și dezvoltarea managerială de ansamblu și pe subsisteme (metodologic, decizional, informațional, organizatoric și managementul resurselor umane),
- c)** definitivarea delimitării și dimensionării procesuale a activităților principale și de sprijin;
- d)** conturarea unei formule organizatorice suplă, dinamice și eficace;
- e)** încheierea procesului de “dotare” cu personal cu competență necesară a posturilor de management și execuție;
- f)** amplificarea gradului de metodologizare managerială, atât prin generalizarea utilizării unor sisteme, metode și tehnici de management adecvate (managementul prin obiective, tabloul de bord, delegarea etc.), cât și prin axarea acestora pe elemente metodologice riguroase;
- g)** finalizarea proiectării sistemului informatic integrat al FRC;
- h)** proiectarea/reproiectarea unor documente organizatorice cu valențe manageriale deosebite: fișa decizională – informațională și fișa postului, conform modelelor recomandate de literatura de specialitate;
- i)** promovarea de mecanisme motivaționale axate pe performanțe individuale, de grup și organizaționale;
- j)** evitarea apariției și manifestării unor “pericole” manageriale derivate din exercitarea proceselor de management prin derularea unor programe consistente de educație managerială continuă.

Lor li se adaugă și alte recomandări cuprinse din “*Programul de măsuri*” propus de Directorat pentru 2011.

Aceste recomandări strategico-tactice urmează a fi valorificate în proiecția strategică a FRC pentru perioada 2011 – 2013 și a orientărilor până în anul 2015, ca obiective strategice, acțiuni și măsuri.

10. INSTRUMENTE SPECIFICE SISTEMULUI FINANCIAR-BANCAR PRIVIND TRANSPARENȚA, PROMOVAREA ȘI DISEMINAREA ACTIVITĂȚII ȘI MECANISMELOR ACESTORA

10.1. MECANISME ȘI INSTRUMENTE SPECIFICE DOMENIULUI FINANCIAR-BANCAR PRIVIND TRANSPARENȚA ACTIVITĂȚII ȘI A OFERTEI INSTITUȚIILOR SPECIALIZATE

10.1.1. Concept și principii de asigurare a transparenței în sistemul financiar-bancar

FURNIZAREA de informații transparente și utile cu privire la procesul garantării și contragarantării reprezintă o componentă esențială pentru implementarea unui mecanism viabil de accesare a creditelor garantate, precum și o condiție primordială pentru respectarea reglementărilor UE în domeniu.

Prezentarea de informații în manieră transparentă se referă la procesul și metodologia de furnizare a informațiilor, precum și la faptul că deciziile adoptate sunt aduse la cunoștința publicului cu corectitudine și printr-o difuzare oportună.

Deschidere

TRANSPARENȚA în procesul garantării și contragarantării are în vedere principiul creării unui mediu în care informațiile cu privire la mecanismul accesului la finanțare, criteriile de eligibilitate ale solicitanților, condițiile de acordare a creditelor garantate în condiții de contragarantare etc. sunt **accesibile, vizibile și inteligibile pentru toți participanții pe piață**. De asemenea, pentru solicitanții de credite garantate de fondurile de garantare transparența presupune **informarea corectă și în timp util privind deciziile adoptate** în urma evaluării fiecărui dosar de creditare.

Politica de transparență este ghidată de deschidere, pornind de la premisa că, ori de câte ori este posibil, informațiile referitoare la activitățile instituționale și operaționale ale instituțiilor desemnate să implementeze și să administreze schemele de garantare vor fi puse la dispoziția terților (publicul), în absența unui motiv imperativ de confidențialitate, în conformitate cu legislația UE și a României, precum și cu principiile acceptate la nivel internațional.

Răspundere

TRANSPARENȚA în procesul garantării și contragarantării este o condiție esențială a răspunderii, în sensul în care implică nevoia participanților pe piață, în cadrul procesului de garantare și contragarantare, de a-și justifica acțiunile și de a-și asuma responsabilitatea deciziilor, practicilor și a rezultatelor. Transparența și răspunderea se completează reciproc. Transparența sporește răspunderea, facilitând monitorizarea, iar răspunderea sporește transparența, stimulând instituțiile abilitate să administreze și să implementeze schemele de garantare/contragarantare a creditelor, să se asigure că motivele acțiunilor lor sunt cunoscute și înțelese în mod corect.

Credibilitate

MAI MULT decât transparența în comunicare, credibilitatea presupune un acord între declarațiile și acțiunile instituției. În mare măsură, transparența și credibilitatea sunt determinate de modul în care **instituțiile își fac publică activitatea**.

Lipsa de transparență este una dintre cele mai frecvente erori de comunicare. De aceea, este necesar ca programele și activitățile instituțiilor implicate în procesul garantării și contragarantării să fie comunicate publicului larg, pentru a se cunoaște ce s-a urmărit, ce s-a făcut, și ce s-a obținut în urma lor.

Fluxuri de informații

PROMOVAREA transparenței ca modalitate de consolidare a răspunderii instituționale presupune mai mult decât simpla prezentare a unor informații standardizate. Un proces transparent de promovare a activității necesită și prezentarea fluxului unidirecțional de informații privind garantarea. Urmărind să ofere părților interesate informațiile de care acestea au nevoie, această transparență necesită un dialog permanent între Fondul de Contragarantare, fondurile de garantate, instituțiile finanțatoare și părțile interesate în privința furnizării de informații.

Disponibilitatea de a asculta și receptivitatea la observații

PRIN ASUMAREA angajamentului față de o comunicare deschisă și transparentă, fondurile de garantare și Fondul de Contragarantare își demonstrează disponibilitatea de a-i asculta pe terți, pentru a beneficia de pe urma contribuțiilor lor în activitatea de îndeplinire a misiunii proprii. În calitate de instituții financiare atât Fondul de Contragarantare, cât și fondurile de garantare trebuie să mențină încrederea clienților, în condițiile în care reglementările legale prevăd restricții referitoare la informațiile confidențiale.

10.1.2. Mecanismul de asigurare a transparenței

TRANSPARENȚA constituie un principiu de bază al comunicării, ce ar trebui să se reflecte în strategia de comunicare a Fondului de Contragarantare și cea a fondurilor de garantare, astfel încât obiectivul de informare transparentă să fie realizabil. Acest deziderat poate fi atins prin elaborarea unei **strategii de comunicare eficiente**, în cadrul căreia promovarea și diseminarea rezultatelor constituie etape de implementare, în desfășurarea cărora primează, de asemenea, principiul transparenței. Altfel spus, transparența, ca principiu, ar trebui să ghideze fiecare activitate de comunicare a instituțiilor implicate în procesul garantării și contragarantării, ceea ce se reflectă în **mesajul transmis publicului-țintă** (figura nr. 10.1)

Putem considera că promovarea și diseminarea constituie ele însele instrumente pentru atingerea obiectivului de transparență. Modul în care acestea sunt organizate ca parte a strategiei de comunicare urmează să fie detaliat în capitolul următor.

Instrumentele-suport ce contribuie la diseminarea mesajului, respectiv, informarea, instruirea și consilierea permit o extindere a obiectivului principal vizat prin strategia de comunicare, asigurând o conștientizare sporită a procesului de garantare și contragarantare. Acest lucru se poate realiza în special prin educația financiară a publicului privind schemele de garantare.

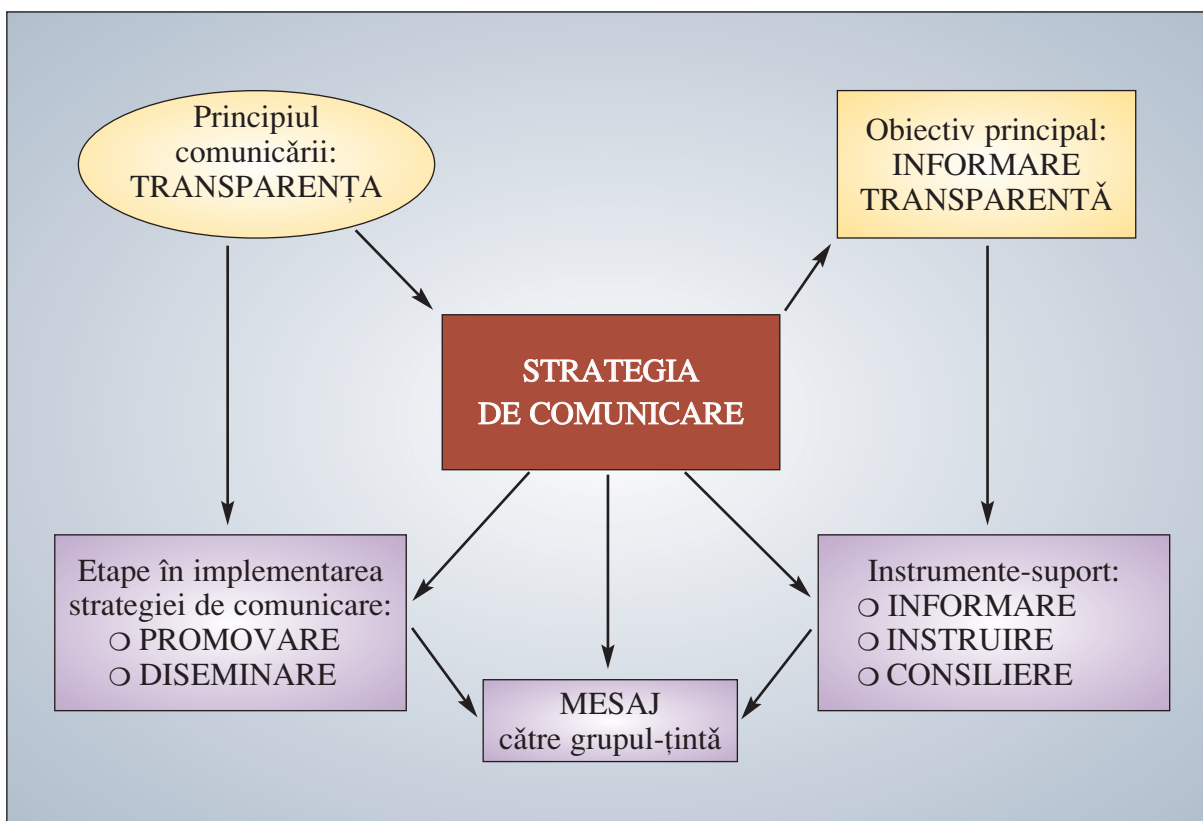

Figura nr. 10.1. – Mecanismul de asigurare a transparenței

10.1.3. Caracteristici ale unei comunicări transparente și eficiente

PROCESUL de comunicare este un proces complex de informare și difuzare echidistantă a informațiilor, prin angajarea unor relații active cu toate grupurile interesate. Comunicarea se realizează **printr-o informare sistematică a publicului, dar și prin construirea unor relații durabile, bazate pe încrederea reciprocă a părților aflate în relație.**

Practica instituțională care instrumentează procesul de comunicare publică este reprezentată de **relațiile publice.**

O comunicare de calitate și transparentă a fiecăreia dintre instituțiile implicate în procesul garantării și contragarantării **se caracterizează prin următoarele:**

- **are influențe multiple** asupra publicului: transmite informația corectă/necesară, conștientizează publicul despre/atrage atenția asupra conceptelor de contragarantare și garantare și a mecanismului de realizare;
- **este observată de publicul dorit**, în momentele favorabile receptării ei;
- are la bază **un mesaj ușor de observat și de înțeles, atractiv, credibil și repetat**, pentru a ajunge la un număr suficient de indivizi din rândul publicului-țintă;
- **îndeamnă la acțiune** în sensul stimulării IMM să aplice pentru credite gata garantate;
- îi determină pe membrii grupului-țintă să își amintească de comunicator și de informația receptată, astfel încât **obiectul comunicat să fie considerat relevant;**
- își îndeplinește obiectivele **de a informa și a convinge** o audiență cât mai numeroasă, privind obiectul comunicării – garantarea și contragarantarea;
- provocă reacții, în sensul că **schimbă comportamente și atitudini** cu privire la procesul garantării și contragarantării;
- creează imaginea și transmite elementele culturii organizaționale (slogani, norme, sisteme de valori) specifice Fondului de Contragarantare, respectiv, fondurilor de garantare.

10.2. MECANISME ȘI INSTRUMENTE SPECIFICE DOMENIULUI FINANCIAR-BANCAR PRIVIND PROMOVAREA ȘI DISEMINAREA ACTIVITĂȚII

MAJORITATEA specialiștilor care și-au propus să definească din punct de vedere conceptual **promovarea** au avut ca punct de reper etimologia cuvântului în sine. Termenul promovare are la origine latinescul *promoveo*, care înseamnă a mișca înainte, a face să înainteze, a dezvolta, a progresa.

În general, definițiile date de specialiști au în vedere aspectul comercial al promo-

vării, ca expresie a efortului de comunicare a atributelor diferențiatore ale unui produs sau a valorilor unei mărci, în scopul unei bune poziționări și al obținerii unui avantaj competitiv în cadrul pieței.

Instituțiile care administrează, respectiv, implementează schemele de garantare și contragarantare, deși nu sunt propriu-zis instituții publice, au un pronunțat **rol formator pentru public**. Ca atare, promovarea va viza mediatizarea amplă a serviciilor specializate ale instituției și a valorilor precizate în misiunea acesteia, în scopul creării unei imagini publice corecte privind garantarea și respectiv contragarantarea.

○ **Diseminarea** desemnează un proces planificat, care are drept scop furnizarea de către actorii relevanți – Fondul de Contragarantare, respectiv fondurile de garantare, a unor informații privind calitatea, relevanța și eficiența rezultatelor derulării unui proiect. Obiectivul final al procesului de diseminare este impactul asupra acționarilor și/sau asupra publicului-țintă – IMM. Diseminarea poate fi privită, de asemenea, și ca un **sinonim al promovării** în sensul în care implică distribuirea de informații în afara instituției, cu rol de informare.

○ **Transparența, promovarea și diseminarea** au ca trăsătură comună **comunicarea externă**, altfel spus, emiterea mesajului.

Ca atare, în cazul nostru, mecanismele și instrumentele de asigurare a transparenței, promovării și diseminării prin prisma denumirii generice de “comunicare”, se referă la demersul de natură comunicațională, riguros planificat, realizat pe o perioadă determinată de timp, cu ajutorul unor tehnici specifice de publicitate și relații publice, în vederea realizării unor obiective legate de notorietatea sau imaginea Fondului de Contragarantare, sau pentru stimularea unui anumit comportament privind schemele de garantare/contragarantare a creditelor adresate IMM și start-up-urilor.

10.2.1. Etapele strategiei de comunicare

CREAREA unei strategii de comunicare și a unui flux informațional permite persoanelor implicate în procesul de implementare și a mediului IMM, să primească informația corectă, la momentul oportun.

Strategia de comunicare presupune definirea obiectivelor strategice și a acțiunilor aferente lor, precum și a modalităților de implementare a acestora.

Strategia de comunicare **conține**:

- **cadrul general**: obiectivele, publicul-țintă, rezultatele estimate și criteriile de evaluare;
- **managementul**: administrarea programului de promovare și diseminare și resursele stabilite pentru implementarea strategiei;
- **componentele**: activitățile de comunicare, prioritățile operaționale și modalitățile de abordare.

O strategie eficientă ia în considerare aspecte descrise în continuare.

10.2.2. Analiza situației actuale

SITUAȚIA actuală privind nivelul de conștientizare asupra a ceea ce înseamnă schemele de garantare/contragarantare adresate IMM trebuie examinată atât la nivel național, cât și regional. În acest scop, pot fi puse în aplicare următoarele metode:

○ dacă sunt disponibile, trebuie consultate informațiile legate de activități de promovare și diseminare asemănătoare, desfășurate anterior. Asemenea date **pot include:**

- rapoarte de cercetare cantitativă și calitativă, studii analitice și investigații oficial recunoscute, care relevă atitudini și comportamente într-un context general economic și social, precum și potențialul IMM și start-up-urilor de a răspunde comunicării;
- indicatori de performanță ai comunicării care urmăresc gradul de conștientizare, calitatea percepută, asocierile (recunoașterea mesajelor-cheie și a elementelor vizuale principale asociate instituțiilor responsabile cu administrarea, respectiv implementarea schemelor de garantare etc.), conexiunile emoționale;
- Indicatori cantitativi: numărul și calitatea cererilor de finanțare depuse și problemele apărute în implementarea proiectelor;

○ evaluarea performanței unei comunicări anterioare poate fi făcută folosind tipul de analiză SWOT (puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări). Rezultatele vor furniza o evaluare a consecvenței campaniei de informare, a impactului și a perspectivelor de continuare a acesteia.

- Este importantă **monitorizarea** problemelor ce apar în furnizarea și recepția informațiilor. Acestea se evaluează după următoarele **criterii:**
 - calitatea, cantitatea, accesibilitatea, simplitatea și caracterul practic al informației furnizate;
 - interesul solicitanților;
 - adaptarea instrumentelor la caracteristicile publicului-țintă;
 - impactul estimat al informației furnizate asupra publicului-țintă;
 - gradul de conștientizare cu privire la schemele de garantare adresate IMM;
 - conștientizarea posibilității implementării diferitelor tipuri de proiecte;
 - numărul și calitatea cererilor de finanțare primite;
 - problemele apărute în implementarea proiectelor.

○ Este, de asemenea, relevant de avut în vedere toate **particularitățile regionale**, precum și asigurarea consecvenței și corelării strategiei de comunicare cu activitățile derulate la scară națională.

10.2.3. Stabilirea obiectivelor generale și specifice

OBIECTIVELE generale care ar trebui să ghideze activitățile de comunicare la nivelul instituțiilor responsabile cu administrarea, respectiv implementarea schemelor de contragarantare a creditelor, ar trebui să fie:

○ dezvoltarea unui **cadru de comunicare adecvat**, destinat informării grupurilor-țintă, astfel încât **să crească gradul de conștientizare** cu privire la existența și procedurile de derulare a schemelor de contragarantare, ca și întreg mecanismul de accesare la finanțare a IMM pe axa bănci (instituții de finanțare) – fond de garantare – Fondul Român de Contragarantare ;

○ **fluidizarea fluxurilor informaționale** între instituțiile implicate în procesul garantării și contragarantării, pentru asigurarea premiselor de **informare transparentă a potențialilor beneficiari de credite garantate în condiții de contragarantare**, informarea potențialilor beneficiari în legătură cu oportunitățile disponibile în privința creditelor garantate în condiții contragarantate și realizarea unor proceduri accesibile acestora și, de asemenea, comunicarea rezultatelor analizei dosarelor depuse în vederea accesării creditelor care beneficiază de garanții din partea fondurilor de garantare.

10.2.4. Identificarea grupului-țintă

ÎN SENS restrâns, **grupul-țintă principal**, în cazul de față, este reprezentat de beneficiarii schemelor garantare și contragarantare respectiv IMM și start-up-uri, care sunt cei mai motivați în obținerea de informații detaliate în ceea ce privește garantarea și contragarantarea.

Un **grup-țintă secundar** este cel reprezentat de instituțiile de credit, instituțiile financiare nebancare, autoritățile și instituțiile publice, comunitatea de afaceri, mass media, alte instituții implicate sau care au tangență cu procesul garantării și contragarantării și care pot contribui, la rândul lor, la promovarea schemelor de garantare.

Într-un **sens larg**, putem considera că întreaga populație poate fi considerată grup-țintă, având în vedere obiectivul general de asigurare a accesului la informații și de educație financiară privind schemele de garantare și contragarantare în procesul accesului la finanțare.

10.2.5. Stabilirea bugetului alocat strategiei de comunicare

PENTRU O DETALIERE clară a activităților din cadrul unei strategii de comunicare este necesar ca în procesul bugetării, să se țină cont de:

a) costurile interne, respectiv costurile asociate cu administrarea și coordonarea strategiei de comunicare și cu activitățile directe de implementate cu ajutorul resurse interne de care dispune instituția, cum ar fi costurile de personal; costuri de achiziționare de echipament sau de întreținere a celui existent; costuri administrative;

b) costurile externe, costurile direct legate de activitățile de informare și promovare, de obicei în ceea ce privește subcontractanții selectați, cum ar fi costul activităților de informare și promovare în sine: tipărituri, producții audio/video, achiziție de spații media etc.; costul serviciilor de: consultanță, evaluare, creație și alte servicii externe.

Este absolut necesară o ierarhizare și o selecție riguroasă a canalelor de comunicare și determinarea costurilor atât ca indicator de eficiență, cât și ca valoare absolută ale acestora.

10.2.6. Calendarul activităților

PENTRU A ASIGURA implementarea cu succes a strategiei de comunicare, trebuie stabilite **termenele limită de realizare a activităților de implementare**. Din punct de vedere al eficacității și eficienței cheltuielilor, momentul de desfășurare a fiecărei activități este crucial. Acestea nu pot fi implementate la întâmplare, ci doar în momentele în care impactul lor potențial este evaluat ca fiind maxim.

Deși calendarul din documentul strategiei de comunicare este doar orientativ, el trebuie să fie realist și să respecte următoarele **principii**:

- **pentru lansarea programului de informare, expunerea trebuie să fie cât mai mare.** Programul de campanie este nou și necunoscut, prin urmare trebuie adoptat un mix de comunicare eficient, pentru obținerea unui grad înalt de conștientizare a grupului-țintă;

- calendarul trebuie să țină cont și de etapa de pregătire a campaniei, respectiv persoanele responsabile cu implementarea lui trebuie să aibă în vedere timpul necesar pentru pregătirea diverselor instrumente utilizate;

- calendarul trebuie să reflecte alocarea bugetară pentru fiecare perioadă;

- în conceperea calendarului, trebuie să se ia în considerare și perioada de timp pentru care sunt alocate fondurile bănești destinate pentru promovare și publicitate. Pe lângă aceasta, trebuie avut în vedere faptul că informarea și activitățile de publicitate necesită continuitate, ca de altfel și monitorizarea și evaluarea activităților întregii strategii de comunicare.

Calendarul planurilor de comunicare anuale trebuie defalcat lunar sau chiar săptămânal, pentru a avea o planificare a activităților detaliată și realistă.

10.2.7. Resurse umane

ECHIPA responsabilă cu comunicarea ar trebui să includă:

- **un responsabil de comunicare**, care asigură gestionarea permanentă a activității de informare și promovare, relațiile cu celelalte entități implicate în procesul garantării pentru corelarea cu activitățile de comunicare și publicitate derulate în parteneriat, dezvoltarea și întreținerea relațiilor cu mass-media, rezolvarea cererilor de clarificare trimise de către beneficiari, parteneri și publicul larg, și asigurarea unei activități de consiliere pentru parteneri/beneficiari în vederea furnizării unor informații detaliate și a unui serviciu de consultanță;

○ **un responsabil pentru publicații & concept**, care asigură dezvoltarea, producerea și distribuirea materialelor informaționale, incluzând managementul serviciilor cu sursă externă, de concept și publicitate, precum și asigurarea folosirii unei identități vizuale comune pentru toate materialele aferente instituției;

○ **un responsabil de website și comunicarea internă**, care asigură dezvoltarea și întreținerea website-ului, asistență tehnică, colectarea și distribuirea informațiilor interne în mod regulat via e-mail/buletine informative Intranet (rețea internă).

10.2.8. Alegerea mijloacelor și instrumentelor de comunicare

EXISTĂ un număr mare de **tehnici și modalități de informare și promovare**, care permit informarea publicului, respectiv:

○ **gestionarea relației cu mass-media** prin: comunicate de presă, conferințe de presă, evenimente de presă;

○ **realizarea de publicații**: broșuri, ghiduri, pliante, newslettere, rapoarte;

○ **comunicarea directă** prin intermediul: centrelor de informare; liniilor telefonice dedicate (Call center); comunicării directe prin poștă (direct mailing) către IMM; listelor de e-mail.

○ **comunicarea prin Internet și media digitale**: Website-uri; intranet, interfețe de comunicare specifice; portaluri, baze de date; bloguri, forumuri și alte forme interactive de comunicare, aflate într-o evoluție continuă; bannere și pop-up-uri, link-uri, jocuri tematice; prezentări multimedia și alte instrumente;

○ **organizarea de evenimente**: conferințe, seminarii, târguri; competiții (pentru segmentele de public-țintă, tineri etc.); “Zile ale Porților Deschise”; caravane de prezentare; vizite; stagii de pregătire;

○ **audio-vizual și presa scrisă**: televiziune (spoturi TV, clipuri promoționale, emisiuni, dezbateri, teletext, pachete de promovare, pop-up-uri etc.); radio (spoturi radio, dezbateri, emisiuni speciale etc.); presa (ziare, reviste, alte materiale tipărite);

○ **publicitatea outdoor și indoor**: panouri de dimensiuni mici și mari, panouri iluminate; publicitatea în locuri publice, în sistemul de transport în comun etc.; afișe; standuri temporare.

Alegerea celui mai bun instrument de comunicare pentru a realiza diseminarea informației constituie un aspect important al strategiei de comunicare. Canalele de comunicare sunt selectate în funcție de eficacitatea lor față de publicul-țintă și de tipul de informație ce trebuie transmisă.

○ **Pentru parteneri și beneficiari** trebuie avută în vedere cu prioritate organizarea de evenimente de informare (seminarii, conferințe etc.), sesiuni de training pe comunicare, actualizarea website-urilor instituțiilor implicate în procesul

garantării și contragarantării, editarea și distribuirea de materiale informative tipărite/în format electronic despre activitățile și schemele de garantare.

○ **Pentru publicul larg** sunt eficiente campaniile de conștientizare care să cuprindă activități de comunicare integrate, cum ar fi: campanii media (producția și difuzarea unor spoturi radio și TV), publicitate outdoor (afișaj stradal), organizare de evenimente de informare publică (seminarii, conferințe etc.), editarea și distribuirea de materiale informative, crearea și actualizarea website-urilor instituțiilor implicate în procesul garantării și contragarantării.

10.2.9. Derularea activităților de diseminare

FONDUL Român de Contragarantare, trebuie să se asigure că măsurile de informare vor fi **implementate** în conformitate cu strategia de comunicare și că acestea vor urmări obținerea unei acoperiri cât mai largi în mass-media utilizând diferite forme și metode de comunicare la nivelul teritorial adecvat.

Fondul Român de Contragarantare, cât și fondurile de garantare, **trebuie să implice** în măsurile de informare și publicitate, în conformitate cu legile și practicile naționale, cât mai multe instituții direct conectate la mediul de afaceri care pot asigura diseminarea la scară largă prin mijloace multiple informare a mecanismelor și instrumentelor care asigură accesul la finanțare pe întreg traseul acestuia determinat de instituțiile bancare, fondurile de garantare și Fondul Român de Contragarantare.

Din portofoliul nu ar trebui să lipsească: fondurile de garantare; Camerele de Comerț; Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România; alte organizații reprezentative ale mediului de afaceri; mass media; agenții de publicitate; instituții de credit și instituții financiare nebankare care au încheiat convenții cu fondurile de garantare; Asociația Română a Băncilor; Banca Națională a României; autorități naționale, regionale și locale și agenții de dezvoltare; Institutul Bancar Român, alte instituții de învățământ; asociații comerciale și profesionale; parteneri economici și sociali; organizații neguvernamentale; centre de informare europeană etc.

10.2.10. Evaluarea

EVALUAREA este ultima etapă a strategiei de comunicare, în care se măsoară rezultatele acesteia, cu scopul de a decide o continuare în aceeași formulă sau eventuale ajustări.

Strategia de comunicare este considerată eficientă în momentul în care au fost atinse obiectivele generale și cele specifice, activitățile au fost bine planificate, mesajul a fost înțeles de către grupu-țintă, a fost atins publicul-țintă reprezentat de IMM și start-up-uri, participarea la evenimentele organizate în cadrul strategiei de comunicare a fost

satisfăcătoare, reacțiile din media au fost pozitive. Prin procesul de evaluare se stabilește calitatea și eficiența activităților derulate și de aceea este important să fie definite, în primul rând, criteriile de validare a calității și eficienței strategiei.

Pornind de la faptul cunoscut că a evalua înseamnă a măsura este necesar să identificăm și ulterior să utilizăm indicatori specifici de evaluare.

10.2.10.1. Indicatori cantitativi

○ Indicatori de impact:

- schimbarea (creșterea/scăderea) nivelului de transparență (“se știe mai mult” despre modalitățile de accesare a programelor de fi finanțare);
- schimbarea (creșterea/scăderea) gradului de conștientizare/cunoaștere (“se știe mai mult” despre acțiunile Fondului de Contragarantare și a fondurilor de garantare).

○ **Indicatori de rezultate** – evaluează efectele directe și imediate ale instrumentelor de comunicare folosite asupra grupului-țintă:

- numărul de vizitatori pe un website;
- numărul de participanți la un eveniment, în comparație cu numărul de invitați;
- numărul de cereri de finanțare primite în comparație cu numărul de potențiali beneficiari informați;
- numărul de articole de ziar sau de știri de televiziune sau radio rezultate în urma unei conferințe de presă sau a unui eveniment major.

○ **Indicatori de implementare** – evaluează implementarea eficientă a diferitelor măsuri/instrumente prevăzute în strategia de comunicare în comparație cu cele planificate:

- numărul de măsuri/instrumente implementate în comparație cu numărul de măsuri/ instrumente planificate.

○ **Indicatori de buget** – evaluează cheltuielile efectuate pentru activitățile de comunicare în comparație cu bugetul disponibil:

- cheltuielile efectuate, în comparație cu cele estimate.

10.2.10.2. Indicatori calitativi

INDICATORII calitativi sunt indicatori specifici, definiți pentru fiecare activitate în parte din cadrul strategiei generale de comunicare:

○ **pentru evenimente:** calitatea organizării (punctualitate, funcționarea serviciilor, atitudinea personalului angajat), nivelul de participare la dezbateri, profesionalismul, claritatea și lungimea discursurilor, calitatea documentației oferite.

○ **pentru publicații:** atractivitatea, claritatea limbajului, echilibrul între text și imagine, accesibilitatea, utilizarea ușoară.

Menționăm faptul că, în general, indicatorii calitativi au un grad mai mare de subiectivism datorat imposibilității cuantificării.

10.2.11. Deficiențe constatate sub aspectul transparenței, promovării și diseminării activității și ofertei instituțiilor implicate în procesul garantării și contragarantării

DEFICIENȚELE constatăte se reflectă în nivelul scăzut de informare al IMM în general și cu atât mai mult a populației pe ansamblu, privind schemele de garantare, instituțiile abilitate să le implementeze și administreze, modalitățile de accesare a creditelor garantate, criteriile de eligibilitate, atragerea fondurilor europene etc.

În mod concret, aceste deficiențe relevă:

- legislație imperfectă în sensul lipsei atât a coerciției, cât și a motivației, în asigurarea unei comunicări transparente din partea instituțiilor implicate în procesul garantării și contragarantării;
- absența unor proceduri coerente de comunicare;
- lipsa unor strategii coerente de susținere și promovare a transparenței prin comunicare;
- organizarea defectuoasă a site-urilor, exprimată în structurarea și prezentarea irelevantă sau lipsită de actualitate a informațiilor pe site-urile instituțiilor; absența unor informații vizând componentele de metodologie și consultanță menite să asigure o bună înțelegere a rolului instituțiilor implicate și a mecanismului de garantare a creditelor adresate IMM; absența unor rapoarte periodice de activitate;
- flux informațional slab între instituțiile implicate în mecanismul de garantare, manifestat prin tag-uri de comunicare;
- frecvența redusă a evenimentelor de promovare și diseminare;
- caracterul ambiguu al informațiilor apărute atât în presă, cât și pe site-uri, în special pentru persoane mai puțin educate financiar.

10.2.12. Măsuri necesare în vederea remedierii deficiențelor constatate

MĂSURILE propuse au în vedere asigurarea unei informări corecte din partea instituțiilor implicate în procesul garantării și contragarantării, prin utilizarea instrumentelor de **promovare și diseminare, în manieră transparentă**, astfel încât IMM și start-up-urile să poată adopta decizii economice fundamentate.

În acest sens, se impune participarea instituțiilor implicate în procesul garantării

și contragarantării la **activități cu rol educativ de informare, consiliere și instruire a beneficiarilor de finanțare**, și acestea vizează în mod necesar cel puțin:

- atingerea obiectivelor de informare;
- ansamblul instituțiilor implicate în procesul garantării și contragarantării și rolul lor: Fondul Român de Contragarantare, Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Fondul de Garantare a Creditului Rural, Fondul Român de Garantare a Creditelor pentru Întreprinzătorii Privati;
- mecanismul de garantare și contragarantare a creditelor;
- modalitățile de accesare a creditelor garantate, instituțiile de credit implicate în procesul garantării și oferta acestora;
- activitățile și sectoarele economice finanțate prin credite garantate;
- finanțarea garantată din fonduri structurale;
- criteriile de eligibilitate ce trebuie îndeplinite pentru accesarea creditelor garantate;
- reglementările și activitățile întreprinse de structurile de supervizare în domeniul garantării creditelor;
- monitorizarea și raportarea procesului de garantare și contragarantare;
- serviciile de consiliere din partea profesioniștilor în domeniul creditelor garantate;
- drepturile și responsabilitățile în calitate de consumator de credite garantate.

11. COMPONENTELE LEGISLATIVE – DINAMICA ȘI IMPACTUL ACESTORA PENTRU SISTEMUL GARANTĂRII ȘI CONTRAGARANTĂRII – CADRUL LEGISLATIV AL GARANTĂRII ȘI CONTRAGARANTĂRII ÎN ROMÂNIA –

ACTIVITĂȚILE de garantare și contragarantare se află sub incidența unor **reglementări europene și naționale**, care stabilesc cadrul juridic de funcționare al Fondului Român de Contragarantare al fondurilor de garantare existente în țara noastră.

Pentru sistematizarea informațiilor relevante pentru studiul nostru privind ansamblul actelor normative care reglementează activitățile de garantare și contragarantare am realizat o grupare a principalelor reglementări legale după cum urmează:

A. REGLEMENTĂRI NAȚIONALE

Acte normative:

● **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 23/2009** privind înființarea Fondului Român de Contragarantare, modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 91/2009 privind modificarea unor acte normative, aprobată prin **Legea nr. 312/2009**.

Conform prevederilor acestui act normativ se înființează Fondul Român de Contragarantare, ca instituție financiară specializată, constituită sub forma unei societăți pe acțiuni emitente de acțiuni nominative, potrivit prevederilor Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Fondul Român de Contragarantare are ca obiect unic de activitate contragarantarea garanțiilor acordate de fondurile de garantare legal constituite, persoane juridice române, pentru creditele și alte instrumente de finanțare contractate de întreprinderile mici și mijlocii de la instituțiile de credit și instituțiile financiare nebancare, autorizate potrivit legii; FRC poate desfășura și alte activități conexe, necesare și subordonate realizării obiectului său unic de activitate. Totodată, este definită activitatea de contragarantare, se prevede procentul maxim de contragarantare de 80% din valoarea garanțiilor acordate de fondurile de garantare și se stipulează că aprobarea condițiilor în care se acordă contragaranțiile se face prin ordin al ministrului întreprinderilor mici și mijlocii, comerțului și mediului de afaceri.

● **Legea nr. 346/2004** privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare. Această lege prevede criteriile pe care trebuie să le îndeplinească agenții economici pentru a fi încadrați în categoria întreprinderilor mici și mijlocii, astfel încât – în această calitate – să aibă acces la serviciile FRC.

● **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2006** privind procedurile naționale în domeniul **ajutorului de stat**²⁰⁾, aprobată prin **Legea nr. 137/2007**, stabilește obligațiile furnizorilor de ajutor de stat privind elaborarea de scheme de ajutor, parcurgerea procedurilor obligatorii prealabile punerii acestora în aplicare, monitorizarea și raportarea periodică a ajutoarelor acordate, modalitățile de rambursare și recuperare a ajutorului de stat ilegal sau utilizat abuziv.

● **Hotărârea Guvernului nr. 651/2006** privind aprobarea Politicii în domeniul ajutorului de stat pentru perioada 2006 – 2013, prevede principalele orientări naționale, prioritățile și măsurile în alocarea ajutoarelor de stat, o descriere succintă a ajutorului de stat în Uniunea Europeană și a politicilor și strategiilor comunitare în domeniu, precum și tipurile de ajutor care pot fi considerate compatibile cu reglementările comunitare.

● **Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 175/2007** de punere în aplicare a Regulamentului privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat, prevede obligațiile și termenele de raportare a ajutoarelor acordate, precum și formularele de raportare.

● **Ordinul ministrului întreprinderilor mici și mijlocii, comerțului și mediului de afaceri nr. 1.364/23.12.2009** privind aprobarea condițiilor de acordare a contragaranțiilor, prevede categoriile de beneficiari și activități eligibile, principiile activității de contragarantare, sursa acordării și plății contragaranțiilor, expunerea maximă a FRC, nivelul primei de contragarantare, valoarea maximă a contragaranției pe un beneficiar, reguli privind determinarea și plata valorii de executare a contragaranției.

● **Regulamentul Băncii Naționale a României și Comisiei Naționale a Valo- rilor Mobiliare nr. 19/24/2006** privind tehnicile de diminuare a riscului de credit utilizate de instituțiile de credit și firmele de investiții, cu modificările și completările ulterioare, reglementează condițiile în care instituțiile de credit pot recunoaște contragaranțiilor calitatea de diminuator de risc de credit (“*instrumente de protecție ne- finanțată a riscului*”), care determină un nivel mai scăzut al necesarului de fonduri proprii ale băncii pentru creditele care beneficiază de acest tip de protecție.

²⁰⁾ Exclusiv, ajutorului de stat pentru agricultură și piscicultură, conform mențiunii exprese din art. 1 alin. (2) al ordonanței de urgență.

Reglementări interne ale FRC:

● **Actul Constitutiv al Fondului Român de Contragarantare**, aprobat prin Hotărârea nr. 1/2009 a Adunării generale extraordinare a acționarilor Fondului Român de Contragarantare, prevede regulile de organizare și funcționare a instituției, având în vedere statutul acesteia de societate comercială pe acțiuni administrată în sistem dualist.

● **Norma nr. 1/2010** privind contragarantarea garanțiilor aferente finanțărilor contractate de întreprinderile mici și mijlocii de la bănci și instituții financiare nebancare.

Norma instituie o schemă transparentă de ajutor de minimis prin care Fondul Român de Contragarantare contragarantează garanțiile acordate de fondurile de garantare pentru credite și alte instrumente de finanțare contractate de IMM atât de la bănci, cât și de la instituții financiare nebancare. FRC este furnizorul de ajutor, iar implementarea schemei se realizează prin intermediul fondurilor de garantare, în temeiul convențiilor încheiate de acestea cu FRC.

● **În capitolul 2** al normei sunt definiți principalii termeni necesari înțelegerii și aplicării prevederilor normei, respectiv: IMM, întreprindere în dificultate, contragarantie, fond de garantare, finanțare.

● **Capitolul 3** stipulează scopul instituirii schemei de ajutor de minimis, și anume:

- creșterea numărului de IMM care vor avea acces la finanțare;
- creșterea volumului finanțărilor care pot fi acordate IMM;
- păstrarea locurilor de muncă și crearea altora noi de către IMM beneficiare;
- asigurarea stabilității și dezvoltării pe termen lung a sectorului IMM;
- consolidarea încrederii băncilor și instituțiilor financiare nebancare în capacitatea IMM de a accesa credite și alte instrumente de finanțare.

● Domeniul de aplicare al normei este definit în **capitolul 4**, respectiv îl reprezintă cele opt regiuni de dezvoltare ale țării.

● **Capitolul 5** cuprinde beneficiarii și criteriile de eligibilitate, iar **capitolul 6** explicitează noțiunea de ajutor de minimis prevăzută de normă și stipulează valorile și procentele maxime de contragarantare.

● Bugetul și durata schemei de ajutor de minimis pe perioada de implementare 2010 – 2011, defalcat pe luni este prezentat în **capitolul 7** al normei.

● **În capitolul 8** este explicată modalitatea de calcul a valorii ajutorului, iar capitolul 9 prezintă regula cumulului.

● **Capitolul 10** cuprinde elementele definitorii privind implementarea schemei de ajutor de minimis.

● Problema centrală a transparenței, monitorizării și raportării fac obiectul **capitolului 11**.

● **Capitolul 12** de dispoziții finale face referire la procedurile și normele pe care Fondul Român de Contragarantare le va emite în vederea aplicării prezentei norme.

● **Anexele** cuprind formularele de declarații necesare implementării schemei și convenția-cadru de contragarantare.

● **Norma nr. 2/2010** privind contragarantarea garanțiilor acordate pentru sprijinirea înființării și dezvoltării de întreprinderi mici și mijlocii (start-up).

Norma instituie o schemă transparentă de ajutor de minimis prin care Fondul Român de Contragarantare contragarantează garanțiile acordate de fondurile de garantare pentru credite și alte instrumente de finanțare contractate de întreprinderile mici și mijlocii nou create (start-up) de la bănci și instituții financiare nebancare.

FRC este furnizorul de ajutor, iar implementarea schemei se realizează prin intermediul fondurilor de garantare, în temeiul convențiilor încheiate de acestea cu FRC.

Scopul schemei: promovarea antreprenoriatului în toate cele 8 regiuni de dezvoltare ale României prin sprijinirea demarării activității și/sau dezvoltării firmelor nou înființate (start-up-uri), creșterea numărului IMM care vor avea acces la finanțare, creșterea nivelului de finanțare care poate fi acordat întreprinderilor nou create, crearea de noi locuri de muncă și consolidarea încrederii băncilor și instituțiilor financiare nebancare în capacitatea IMM de a accesa credite și alte instrumente de finanțare

● **În capitolul 2** al normei sunt definiți principalii termeni necesari înțelegerii și aplicării prevederilor normei, respectiv: IMM, întreprindere nou creată (start-up), întreprindere în dificultate, contragaranție, fond de garantare, finanțare.

● **Capitolul 3** stipulează beneficiarii contragaranțiilor și criteriile de eligibilitate a acestora, iar **capitolul 4** explică ce reprezintă ajutorul de minimis care se acordă sub forma contragaranției, valorile și procente maxime de contragarantare.

● **Capitolul 5** prezintă bugetul total al schemei de ajutor de minimis pe perioada de implementare 2010 – 2011 defalcat pe ani.

● **Capitolul 6** stabilește modul de calcul al valorii ajutorului, iar în **capitolul 7** se stipulează regula de cumul.

● Modalitățile de implementare a schemei sunt prezentate în **capitolul 8**, iar regulile privind transparența, monitorizarea și raportarea fac obiectul **capitolului 9**.

● La dispozițiile finale ale prezentei norme, respectiv **capitolul 10**, se face referire la faptul că Fondul Român de Contragarantare va emite proceduri de aplicare a prezentei norme.

● **Anexele** cuprind formularele de declarații necesare implementării schemei și convenția-cadru de contragarantare.

Procedura de desfășurare a activității de contragarantare de către FRC, reglementează în detaliu derularea activității de acordare, monitorizare și plată a contragaranțiilor, atribuțiile și responsabilitățile direcțiilor și compartimentelor FRC în legătură cu

operațiunile de contragarantare, urmărirea încadrării în plafoanele și subplafoanele maxime aprobate, evidența și raportarea ajutorului de minimis, regimul și circuitul documentelor.

B. REGLEMENTĂRI EUROPENE

● **Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene** (în special, art. 107 – 108 și anexa I) definește măsurile de ajutor de stat și prevede regimul lor juridic în Uniune, atribuțiile Comisiei în legătură cu autorizarea, monitorizarea și controlul ajutoarelor de stat, precum și măsurile pe care este abilitată să le adopte pentru a asigura compatibilitatea acestora cu piața unică europeană; anexa I enumeră categoriile de produse ce constituie rezultat al activității de producție primară de produse agricole, supusă în Comunitate unui regim special de ajutor ca urmare a riscurilor crescute ca în acest sector, chiar niveluri mai scăzute ale ajutorului să denatureze concurența pe piața unică.

● **Regulamentul CE nr. 1.998/2006** privind aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE ajutoarelor de minimis, **cu aplicabilitate de la 01 ianuarie 2007 și până la 31 decembrie 2013**, potrivit căruia este definit ajutorul de minimis, sunt stabilite condițiile și plafoanele valorice în cadrul cărora poate fi acordat, obligațiile statelor membre privind determinarea nivelului de ajutor de minimis de care poate beneficia o întreprindere și regulile de monitorizare a acestuia.

● **Regulamentul CE nr. 1.535/2007** privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutoarelor de minimis în sectorul producției de produse agricole, **cu aplicabilitate de la 01 ianuarie 2008 și până la 31 decembrie 2013**, reglementează, în principiu, aceleași elemente de referință ca și regulamentul de minimis anterior menționat, cu precizarea că plafoanele valorice ale ajutorului de minimis sunt mult mai scăzute și, în plus, se prevede un plafon anual pe țară al ajutorului de minimis din sectorul producției primare de produse agricole, care trebuie respectat de fiecare stat membru;

● **Comunicarea CE nr. 155/2008** cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții, **cu aplicabilitate de la 01 ianuarie 2010**, se aplică indiferent dacă garanția este adresată direct unui împrumutător sau unui garant de prim nivel – **fiind, în acest caz, o contragaranție**.

Comunicarea prevede criteriile ce orientează Comisia atunci când evaluează compatibilitatea cu regulile ajutorului de stat a garanțiilor individuale și sistemelor de garanții, nivelurile primelor de garantare “safe harbour” ce trebuie percepute beneficiarilor pentru ca garanția să nu constituie ajutor de stat, precum și celelalte criterii care exclud existența ajutorului, regulile de determinare a elementului de ajutor din garan-

țiile individuale și sistemele de garanții, condițiile care asigură compatibilitatea ajutorului cu piața unică și obligațiile de raportare ale statelor membre.

● **Liniiile directoare** privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate, **cu aplicabilitate de la 10 octombrie 2004 până la 09 octombrie 2012**, prevăd criteriile de calificare a unei întreprinderi ca fiind în dificultate și, în acest mod, constituie o normă completatoare a regulamentelor și comunicării sus-menționate, care exclud în mod explicit de la beneficiul lor întreprinderile aflate în dificultate.

● **Acordul Basel III.** Rolul Comitetului Basel pentru Supraveghere Bancară (BCBS – *Basel Committee on Banking Supervision*) a fost să promoveze întărirea capitalului instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului bancar global chiar de la înființarea sa.

Prin prisma experienței nefaste a crizei economico-financiare, în speță a problemelor create de inovațiile instituțiilor de credit și lejeritatea în promovarea unor noi produse și servicii pe fondul inexistenței unui capital de înaltă calitate care să poată absorbi pierderile, Comitetul de la Basel de Supraveghere Bancară, prin noile recomandări numite “**Basel III**”, impune introducerea unor standarde globale minime pentru măsurarea și controlul riscului de lichiditate și cere totodată băncilor, în perioada 2015 – 2019, triplarea rezervele de capital de calitate superioară, până la o rată de adecvare de 7%.

Cerința de bază a acordului Basel III este întărirea capitalului bancar, a lichidității instituțiilor de credit și a relației de afaceri între instituțiile de credit și clientela bancară, care, prin folosirea creditului în limite rezonabile de risc, să dezvolte creația monetară și să contribuie la stabilitatea financiară.

STRATEGIA
FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE
2011 – 2013
– Documentul strategic –

1. INTRODUCERE

ECHIPA de specialiști formată din membrii Directoratului FRC și colaboratori de notorietate din domeniul financiar-bancar și academic, sub coordonarea Consiliului de Supraveghere al FRC, a elaborat *Strategia Fondului Român de Contragarantare pentru perioada 2011 – 2013 cu proiecții până în anul 2015*, punând în evidență următoarele elemente de referință:

a) realizarea unor studii de specialitate ca prerogative ale Documentului de fundamentare și ale celui strategic, consolidate pe temeiul Strategiei Europa 2020 a Strategiei guvernamentale privind dezvoltarea sectorului IMM până în anul 2013 a Programului Național de Reformă 2011-2013 precum și ale Strategiei fiscal bugetare pe termen mediu 2012 – 2014;

b) definirea obiectivului general și a obiectivelor prioritare ale proiectului;

c) identificarea măsurilor acțiunilor și mijloacelor de atingere a acestora, cu aplicație distinctă pentru etapa 2011 – 2012, în care abordarea vizează cu preponderență depășirea crizei și respectiv pentru intervalul 2012 – 2013 în care obiectivele prioritare au în vedere reluarea creșterii economice și îmbunătățirea mediului de afaceri. Drept consecință **proiecția pentru orizontul 2015 ca efect al demersului strategic 2011 – 2013**, are în vedere elementele calitative ale dezvoltării economice bazată pe creșterea economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, având ca suport esențial accesul la finanțare și absorbția fondurilor europene prin dezvoltarea capacității de garantare și contragarantare.

Măsurile pe termen scurt încurajează IMM pentru accesarea de fonduri europene și accesul la finanțare prin intermediul schemelor de minimis, microfinanțare, precum și prin implementarea de noi instrumente de finanțare. În ceea ce privește **măsurile pe termen mediu și lung**, pentru sprijinirea sectorului IMM se are în vedere: dezvoltarea culturii antreprenoriale; sprijin pentru internaționalizarea afacerilor; pentru creșterea competitivității, prin susținerea IMM inovatoare specializate în produse cu valoare adăugată mare; promovarea transferului tehnologic; sprijinirea structurilor pentru susținerea dezvoltării afacerilor (incubatoare de afaceri, poli de creștere, centre de afaceri etc.); stimularea capacității firmelor de a crea, adăuga, capta și reține valoarea în lanțul național productiv; sprijin pentru diversificarea sectoarelor de activitate la nivel regional și local, susținerea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la servicii de instruire și consultanță.

Din perspectiva managerială, **au fost identificate măsurile și acțiunile care au vocația consolidării și dezvoltării instituționale ale FRC**, precum și a mecanismelor și

instrumentelor pe care le utilizează în plan operațional cu o subliniere specială legată de: ■ capitalizarea continuă a Fondului Român de Contragarantare; ■ politicile în domeniul ajutorului de stat, inclusiv privind clarificarea aspectelor care vizează restricțiile și condiționările acestuia pentru finanțarea exporturilor, agriculturii și industriei alimentare, mobilitatea schemelor de contragarantare și a profilului riscului; ■ predictibilitatea evaluării pierderilor ca urmare a producerii riscului, nivelul și dinamica gestiunii resurselor, precum și a eficienței procesului de contragarantare; ■ politicile de personal; ■ performanța sistemului informatic de management al procesului de contragarantare; ■ dinamica și mobilitatea relațiilor instituționale ale FRC cu fondurile de garantare și cu ceilalți actori ai sistemului financiar și bancar; ■ stimularea accesului la schemele și mecanismele europene de cogarantare și contragarantare între care cooperarea cu FEI, cu Fondul de garantare pentru IMM și Fonduri de inovare și dezvoltare rapidă, prin cadrul Programului pentru inovare și competitivitate/CIP (2007 – 2013) și elementele lui succesoare;

d) sub aspect tehnic și metodologic, construcția strategiei s-a bazat pe **evaluarea stării de fapt a condițiilor interne** ale mediului economic, financiar și bancar în care își desfășoară activitatea FRC, analiza SWOT a procesului de funcționare și afirmare al managementului FRC în primul an de activitate, analize comparative privind mecanismele și instrumentele de contragarantare uzitate în țările membre UE, sustenabilitatea și predictibilitatea politicilor publice în domeniul ajutorului de stat, capacitatea de reacție a instrumentelor de garantare și contragarantare la absorbția fondurilor structurale, relansarea economică, păstrarea și dezvoltarea locurilor de muncă;

e) în planul comunicării și al transparenței, procesul de elaborare a proiectului strategiei s-a bazat pe colaborarea cu reprezentanții MECMA, Ministerul Finanțelor Publice, Fondurile de garantare, mediul de afaceri, ANIPPIMM, Banca Națională, ARB, Institutul Bancar Român, Organisme Europene de specialitate, Consiliul Concurenței, Mediul academic și Universitar și alte autorități și instituții de interes. Un important rol în identificarea acțiunilor, măsurilor și a modalităților de soluționare a acestora l-au avut întâlnirile realizate cu reprezentanții sistemului bancar, ai IMM, ai societăților de consultanță și ai **notabilităților** mediului academic.

■ Pe de altă parte, **scenariul tehnico-metodologic de elaborare propriu-zisă a strategiei FRC a implicat mai multe secvențe**, după cum urmează:

- a)** definirea viziunii FRC,
- b)** stabilirea misiunii instituției,
- c)** stabilirea obiectivului general, precum și a obiectivelor prioritare pentru perioada 2011 – 2013;
- d)** precizarea modalităților de realizare a obiectivelor;
- e)** dimensionarea resurselor ce urmează a fi angajate în realizarea obiectivelor;
- f)** precizarea termenelor;
- g)** articularea acestor componente în configurația de ansamblu a strategiei FRC;
- h)** elaborarea abordărilor integratoare, anuale și a politicilor de etapă.

■ Prin intermediul acestora sunt valorificate în cel mai eficient mod cu putință, informațiile furnizate de **fundamentele studiilor** la care s-a făcut referire, respectiv:

■ **Politicile publice în domeniul IMM și al mediului de afaceri în contextul viziunii strategice de dezvoltare a României din perspectiva 2020** – oferă informații referitoare la:

- prioritățile dezvoltării României în contextul Strategiei Europa 2020;
- principalele priorități ale dezvoltării sectorului IMM în perioada 2010 – 2013, așa cum rezultă din Strategia Guvernamentală pentru sectorul IMM;
- accesul la finanțare al IMM românești (diversificarea instrumentelor financiare pentru sprijinirea dezvoltării sectorului IMM, sporirea accesibilității fondurilor de microcreditare, consolidarea sistemului de fonduri de garantare pentru IMM cu acțiuni specifice în care este implicat și FRC, concretizate în capitalizarea continuă a acestuia, stimularea accesului la schemele europene de cogarantare sau contragarantare);

■ **Politici și instrumente în domeniul ajutorului de stat în România și țările membre ale Uniunii Europene** – pune la dispoziția managementului FRC informații cu privire la:

- experiența europeană în ceea ce privește ajutorul de stat;
- mecanismele și instrumentele specifice ajutorului de stat în România;
- ajutorul acordat IMM (ajutoare de valoare mică, “minimis” și garanții de stat);
- impactul ajutorului acordat IMM asupra FRC;

■ **Politici, mecanisme și instrumente de garantare și contragarantare în țările membre ale Uniunii Europene** – “vine” cu informații referitoare la:

- fondurile și mecanismele de garantare din țările UE și Turcia;
- mecanismele de contragarantare din țările UE și Turcia;
- impactul politicilor, mecanismelor și instrumentelor de garantare și contragarantare a FRC (tendințe în domeniu, programe speciale care să faciliteze accesul IMM la finanțare – CIP, JEREMIE, JASMINE, EPMF);

■ **Evoluția pe termen scurt și mediu a sistemului financiar-bancar din România și țările membre ale Uniunii Europene** – asigură informații privind:

- funcționarea sistemului financiar european;
- fondurile de garantare a creditelor în UE;
- sistemul financiar și fondurile de garantare a creditelor în România;
- evoluții comparative ale riscurilor în UE (calitatea activelor bancare, riscul de lichiditate, gradul de acoperire a riscurilor bancare, profitabilitatea activității bancare în UE);
- impactul asupra creditării IMM, garantării și contragarantării;

■ **Fondurile de garantare și sistemul IFN din România** – aduce noutăți în ceea ce privește:

- particularitățile constructive și funcționale ale fondurilor de garantare din România, în special ale FNGCIMM;
- strategia celui mai important fond de garantare din România – FNGCIMM;
- implicațiile mutațiilor strategice din zona FNGCIMM asupra FRC;
- mecanismele de garantare din România;
- eficiența activității de garantare;

■ **Analiza SWOT a Fondului Român de Contragarantare** – oferă fundamentele manageriale și economice “interne”, necesare elaborării strategiei FRC, respectiv:

- matricea SWOT (puncte forte manageriale și economice, puncte slabe manageriale și economice, oportunități și amenințări);
- potențialul de viabilitate managerială și economică al FRC;
- recomandările strategico-tactice de amplificare a potențialului de viabilitate;
- tipul de strategie recomandat FRC pentru perioada 2011 – 2013;

■ **Instrumente specifice sistemului financiar-bancar privind transparența, promovarea și diseminarea activității și mecanismelor acestora** (sinteză a două abordări cu tematică legată de sistemul bancar) – aduce în prim plan informații referitoare la:

- asigurarea transparenței în domeniul garantării creditelor;
- aspecte privind promovarea și diseminarea activității de garantare și contragarantare;
- implicații asupra garantării și contragarantării;

■ **Componentele legislative** – dinamica și impactul acestora pentru sistemul garantării și contragarantării – evidențiază informații cu privire la:

- prevederile normative în domeniul garantării și contragarantării în România;
- reglementările UE și impactul acestora asupra garantării din România.

■ **Premisele** care au fost avute în vedere în procesul de elaborare efectivă a strategiei FRC subliniază specificitatea demersului, astfel:

■ FRC se află în **faza de creștere** (dacă ne raportăm la ciclul firesc al evoluției unei organizații: demarare – creștere – maturitate – declin), iar strategia ce se impune nu poate fi decât una de dezvoltare. Întrepătrunderea variabilelor exogene și endogene trebuie să accentueze deopotrivă aspectele cantitative și calitative ale activităților Fondului, astfel încât:

- creșterea performanțelor manageriale de ansamblu și la nivel de subsisteme ale managementului să se situeze la cote superioare și să fie capabile de performanțe economice;
- țintele să fie superioare ca nivel;
- aspectele cantitative să fie însoțite de o îmbunătățire considerabilă a performanțelor calitative;

■ interesele economice ale principalilor stakeholderi trebuie să se regăsească, direct sau indirect, în strategia FRC; avem în vedere, în primul rând, **proprietarii** (MECMA și

Fundația Post-Privatizare), **managerii** (Directoratul, Consiliul de Supraveghere), **salariații** și, de asemenea, **statul, fondurile de garantare, băncile creditoare, IMM;**

■ asigurarea unei **dinamici susținute a procesului strategic**, deoarece nici o variantă de strategie, adoptată și aplicată, nu este intangibilă, pe intervalul de timp la care se referă. Comportamentul dinamic al managementului FRC trebuie să fie o caracteristică definitorie pe parcursul celor 3 ani ai strategiei, orice modificare în mediul intern și/sau extern al FRC solicitând schimbări strategice de o mai mică sau mai mare anvergură. Flexibilitatea strategiei se impune ca răspuns la dinamica schimbărilor ce pot interveni în reglementările UE și naționale în materie de contragarantare/garantare, în sistemul financiar-bancar românesc, în funcționalitatea sectorului IMM etc. Ritmul rapid de receptare și inserare a acestor schimbări în strategia FRC va conduce, cu siguranță, la o mai bună și solidă poziționare a acestuia în sistemul instituțiilor de garantare/contragarantare din România;

■ strategia trebuie să reflecte **multidimensionalitatea FRC**, adică aceasta trebuie să aibă concomitent o dimensiune managerială, economică, socio-culturală și tehnică. Evident, caracteristicile de natură managerială și economică sunt prioritare;

■ strategia FRC va lua în considerare **caracteristicile internaționale** ale legăturilor sale cu instituțiile din Uniunea Europeană, la care este afiliat și de al căror sprijin logistic beneficiază. Aceasta nu poate fi elaborată performant în afara conexiunilor cu organismele de garantare/contragarantare din UE și țările membre și, evident, în afara strategiei EUROPA 2020, ale cărei reglementări vizează cu prioritate sectorul IMM și accesul la finanțare;

■ în sfârșit, nu trebuie neglijată **infuzia de “nou”** managerial, economic și financiar pe care o aduce transferul internațional de know-how, precum și “bunele practici” în materie de contragarantare, facilitate de benchmarking.

2. VIZIUNEA FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE

ÎMBUNĂTĂȚIREA accesului la finanțare al IMM, prin preluarea unei părți din riscul asumat de fondurile de garantare și, prin aceasta, sprijinirea funcționării sustenabile a pieței financiar – bancare din România este în continuare **componenta majoră** care determină coordonatele viziunii Fondului Român de Contragarantare. Prin activitatea FRC se asigură **sporirea încrederii** băncilor și a altor categorii de finanțatori în soliditatea și solvabilitatea fondurilor de garantare precum și în general a pieței financiare în procesul de dezvoltarea a sectorului IMM și a mediului de afaceri, cu implicații directe asupra păstrării locurilor de muncă, creșterea producției și serviciilor, absorbției fondurilor europene, atenuarea și eliminarea efectelor crizei și reluarea procesului de creștere economică.

3. MISIUNEA FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE

ÎN PREZENT Fondul Român de Contragarantare are ca **unic obiect de activitate** contragarantarea garanțiilor acordate de fondurile de garantare, persoane juridice române, pentru creditele și alte instrumente de finanțare obținute de întreprinderile mici și mijlocii de la instituțiile de credit și alte instituții financiare nebancale.

 Pentru îndeplinirea obiectului de activitate, FRC intră în relații directe cu fondurile de garantare și indirecte cu băncile și întreprinderile mici și mijlocii, asigurând contragarantarea prin mecanisme specifice. Strategia FRC 2011 – 2013 cu proiecții din perspectiva 2015 vizează, însă, cu prioritate, modernizarea, dezvoltarea și diversificarea obiectului său de activitate în scopul up-gradării misiunii sale pentru a putea răspunde cerințelor ce vizează Strategia Europa 2020.

 Luând în considerare Strategia Guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM până în anul 2013, precum și celelalte documente relevante ale programului de reformă și **ținând seama de premisele, viziunea, fundamentele și misiunea instituției** relevate în documentul de fundamentare și elementele strategice de referință aprobate de Consiliul de Supraveghere la propunerea Directoratului FRC, în luna octombrie 2010 s-a putut asigura elaborarea în termeni realiști a Strategiei Fondului Român de Contragarantare cu următoarele **caracteristici**:

- a) perioada vizată:** 2011 – 2013 cu proiecții din perspectiva 2015;
- b) sfera de cuprindere:** globală – vizând ansamblul componentelor procesuale și structural-organizatorice a FRC;
- c) dinamica obiectivelor:** de dezvoltare și modernizare – cu accent pe aspectele calitative, inovative, cantitative și de eficiență;
- d) natura obiectivelor și a principalelor abordări:** ofensivă și managerială.

4. OBIECTIVUL STRATEGIC GENERAL

PERFEȚIONAREA, dezvoltarea, diversificarea inovativă și modernizarea mecanismelor și instrumentelor de contragarantare în scopul creșterii rolului Fondului Român de Contragarantare în procesul de facilitare a accesului la finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii.

5. OBIECTIVELE PRIORITARE (SINTEZĂ)

I. Dezvoltarea accesului la finanțare a IMM prin creșterea numărului și a volumului de contragarantii, a numărului IMM beneficiare și a locurilor de muncă susținute sau nou înființate.

II. Perfecționarea schemelor de ajutor și a normelor de aplicare ale acestora în relație cu dinamica legislației europene și naționale în materia ajutorului de stat.

III. Dezvoltarea și flexibilizarea facilităților oferite în procesul de acces la finanțare a IMM pentru proiectele aflate în convergență cu Strategia Europa 2020, având ca obiective de referință creșterea inteligentă, dezvoltarea durabilă și promovarea unei economii favorabile incluziunii sociale.

IV. Dezvoltarea și diversificarea capacității de operare a FRC prin asumarea unor mecanisme de contragarantare în condiții de piață, accesul la scheme și finanțări europene și participarea la capitalul unor instituții de finanțare a IMM.

V. Dezvoltarea cooperării cu instituții și organisme de garantare și contragarantare din țările membre UE și ale altor state cu experiență în domeniu, valorificarea potențialului și oportunităților oferite de AECM în scopul asumării instrumentelor de bune practici și a experiențelor relevante pe plan european și internațional.

VI. Realizarea și dezvoltarea unui sistem de servicii informatice privind instrumente, mecanisme și consultanță în domeniul contragarantării, garantării și accesului la finanțare a IMM.

VII. Dezvoltarea și diversificarea comunicării și a relațiilor instituționale cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, presă și autoritățile publice în scopul cunoașterii conținutului și a dinamicii mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC.

VIII. Perfecționarea managementului FRC, îmbunătățirea formării continue a personalului și obținerea recunoașterii calității în procesul de operare.

IX. Consolidarea gestiunii economice proprii, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC.

X. Modernizarea și perfecționarea cadrului normativ privind organizarea și funcționarea FRC în scopul creșterii impactului activității în contragarantare în susținerea accesului la finanțare a IMM.

6. OBIECTIVELE PRIORITARE, ACȚIUNILE, MĂSURILE ȘI MODALITĂȚILE DE REALIZARE

OBIECTIVUL PRIORITAR I

Dezvoltarea accesului la finanțare a IMM prin creșterea numărului și a volumului de contragaranții, a numărului IMM beneficiare și a locurilor de muncă susținute sau nou-înființate

Context

UNA DIN PROBLEMELE majore căreia IMM trebuie să-i facă față în condițiile efectelor crizei economice o reprezintă **accesul la finanțare**, constrângere de rezolvarea căreia depinde însăși relansarea creșterii economice. Îndatorarea totală a IMM de la instituțiile financiare (bănci și IFN, autohtone și din străinătate) a crescut de aproape 3 ori în ultimii 5 ani (decembrie 2006 – septembrie 2010). Raportat la PIB, stocul datoriei IMM a ajuns la circa 25%.

■ **Îndatorarea IMM** totalizează circa 128 miliarde lei și provine de la următorii creditori: bănci autohtone (56%), IFN din România (10%) și creditori externi (34%). De la debutul crizei în România, finanțarea de la intern a IMM s-a diminuat datorită reducerii semnificative a expunerilor IFN.

Pe de altă parte, portofoliul bancar aferent creditării IMM s-a deteriorat semnificativ. Rata creditelor neperformante s-a majorat (de la 0,8%, la aproape 15%, decembrie 2007 – septembrie 2010). Creditele pentru finanțarea stocurilor și pentru echipamente au cea mai mare rată a restanțelor (18,5%, septembrie 2010). Creditele de trezorerie contractate de IMM înregistrează o rată importantă de neplată (15,5%, septembrie 2010). De asemenea, au fost înăsprite standardele de creditare pentru IMM, ca urmare a așteptărilor băncilor în ceea ce privește situația economică generală, riscului asociat sectorului economic în care activează întreprinderile și celui asociat colateralului.

■ **Creditul bancar** acordat IMM însumează 72 miliarde lei (septembrie 2010), în creștere cu peste 40% față de decembrie 2007. Creditarea IMM reprezintă circa 70% din creditul acordat tuturor companiilor nefinanciare (IMM și corporații), procent care s-a menținut relativ constant atât în perioada de expansiune economică (2007 – 2008), cât și în cea de recesiune (2009 – 2011).

Numărul IMM care au avut acces la creditarea bancară a variat în ultimii ani. De la debutul crizei se remarcă o scădere a firmelor mici și mijlocii care se finanțează de la bănci (sub 79.000, respectiv circa 13% din totalul firmelor active din România).

În structură, creditul acordat IMM are următoarele caracteristici: ■ finanțarea în valută este predominantă (64%, septembrie 2010, în creștere de la 55%, decembrie 2007), ■ există o distribuție relativ echilibrată a creditării în funcție de maturități (termen scurt versus termen mediu și lung) și mărimea firmei (microîntreprinderi, mici și medii), dar cu o anumită tendință în ultima perioadă spre creditarea microîntreprinderilor, ■ finanțarea cea mai mare au primit-o IMM care activează în comerț, industrie și imobiliare (cele din urmă contabilizând și cea mai mare dinamică în ultimii ani) și ■ principala destinație a creditelor contractate de IMM este pentru nevoi de trezorerie.

■ **Din perspectiva fondurilor de garantare a creditelor cu care FRC are convenții de contragarantare**, posibilele soluții de îmbunătățire a accesului la finanțare a IMM se circumscriu mecanismelor și instrumentelor deja existente (având în vedere că nivelul efectului de pârgă al acestor fonduri este mic și în scădere). **Efectul de optimizare se poate manifesta prin schimbarea politicilor de garantare în cadrul aceluiași mecanism și instrumente folosite**, respectiv:

■ susținerea cu precădere a IMM din industrie și agricultură, a IMM care generează exporturi cu nivel tehnologic mediu și ridicat sau către piețele asiatice, a IMM care au proiecte folosind fonduri europene și a IMM din domeniul infrastructurii;

■ garantarea în special a creditelor IMM contractate pe termen mediu și lung, în monedă națională;

■ analizarea oportunității de includere a creditorilor externi în lista finanțatorilor cu care se încheie contracte de cooperare, în condițiile în care este potențat procesul de schimbare structurală a economiei românești;

■ dezvoltarea oportunităților de garantare și contragarantare a microîntreprinderilor.

■ Pe de altă parte, **portofoliul bancar** aferent creditării IMM s-a deteriorat semnificativ. Rata creditelor neperformante s-a majorat (de la 0,8% la aproape 15%, decembrie 2007 – septembrie 2010). O parte a acestui rezultat nefavorabil se datorează și reacției băncilor de a înăspri pro-ciclic condițiile de creditare, inclusiv prin reducerea accesului firmelor la creditare, în paralel cu o scădere semnificativă a cererii de credit. Creditele în lei au o neperformanță mai mare comparativ cu cele în valută, dar viteza de creștere a restanțelor a fost în ultima perioadă superioară pentru creditul acordat în valută față de cel în monedă națională. Creșterea pe termen mediu a restricтивității politicii monetare din zona euro ar putea accentua tendința.

Microîntreprinderile au fost cele care generează cea mai mare rată a restanțelor bancare (19,4% față de 14,4, respectiv, 10,0%, întreprinderi mici, respectiv medii, septembrie 2010). De altfel, aversiunea la risc a băncilor rămâne ridicată și în creștere, în general, față de sectorul IMM și, în special, față de microîntreprinderi. În acest context, majorarea finanțării către acest segment poate fi interpretată și ca o politică a băncilor de a prefera să sprijine cu lichidități entitățile, altfel pierderea ar fi posibil mai mare.

Creditele pentru finanțarea stocurilor și pentru echipamente au cea mai mare rată

a restanțelor (18,5%, septembrie 2010). La polul opus se află creditele pentru finanțarea operațiunilor de comerț exterior (0,8%, septembrie 2010). Creditele de trezorerie contractate de IMM înregistrează o rată importantă de neplată (15,5%, septembrie 2010).

Principali factori care au determinat modificarea standardelor de creditare pentru IMM sunt: ■ așteptările privind situația economică generală, ■ riscul asociat industriei în care activează compania și ■ riscul asociat colateralului/garanției solicitate. **În cursul anului 2010 și începutul anului 2011, modificarea ponderii creditelor neperformante în portofoliul băncii a fost factorul care a pledat pentru o nouă înăsprire a standardelor de creditare.**

La rândul său, cererea de credite din partea IMM a fost în scădere de la momentul debutului crizei în România. În cele mai multe perioade, cererea s-a diminuat în valori superioare anticipărilor băncilor. Cererea IMM pentru credite pe termen lung a cunoscut cea mai mare reducere.

Având în vedere considerentele menționate și în scopul îndeplinirii acestui obiectiv prioritar, Fondul Român de Contragarantare își propune să contribuie substanțial la dezvoltarea accesului la finanțare a IMM, ca premisă esențială a relansării economice, astfel încât, la finele anului 2013, să atingă un număr de circa 17.000 contragarantii acordate, 9.000 de IMM beneficiare cu efecte directe în creșterea gradului de ocupare al forței de muncă.

Acțiunea 1.

Perfecționarea cadrului de reglementare, a sistemului de operare cu fondurile de garantare cu care FRC are încheiate convenții de lucru în scopul simplificării mecanismelor de acordare a contragarantiilor și adaptării acestora cu mai mare operativitate la dinamica cererii de finanțare a IMM

Măsura a)

Analizarea, revizuirea și redistribuirea plafoanelor de lucru și implementarea măsurilor necesare creșterii volumului și a structurii calitative a portofoliului pe fiecare fond de garantare

Termen: anual până la data de 30 noiembrie a anului precedent celui pe care se încheie Convențiile de lucru.

Indicatori: – nivelul și structura expunerii FRC;
– structura și volumul portofoliului de contragarantii pe fiecare partener.

Buget: plafonul de operare al FRC.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – creșterea numărului de IMM beneficiare de garanții contragarantate;
– dinamica soldurilor contragarantiilor acordate.

Acțiunea 2.

Îmbunătățirea și perfecționarea activității de contragarantare în scopul creșterii economice în mediul rural

Măsura a)

Cooperarea cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale pentru alocarea plafonului de minimis necesar implementării unei Norme specifice pentru reglementarea acordării contragaranțiilor care vizează accesul la finanțare a IMM din acest domeniu

Termen: 2011.

Indicatori: – numărul IMM din această categorie beneficiare de finanțări contragarantate;
– volumul și structura contragaranțiilor acordate.

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: modificarea corespunzătoare a Ordinului nr. 1.364/2009 al ministrului economiei, comerțului și mediului de afaceri.

Impact: creșterea numărului de IMM contragarantate din domeniul agriculturii primare.

Măsura b)

Încheierea convenției cadru cu fondurile de garantare pentru reglementarea mecanismelor de contragarantare a IMM din domeniul agriculturii primare

Termen: 2011.

Indicatori: volumul și structura contragaranțiilor acordate.

Buget: plafonul de contragarantare al FRC.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: creșterea performanței și a eficienței sistemului de garantare și contragarantare la consolidarea antreprenoriatului din domeniul agriculturii primare.

Măsura c)

Stabilirea procedurilor FRC de implementare a sistemului de operare în vederea acordării contragaranțiilor pentru IMM din domeniul agriculturii primare

Termen: 2011.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: diversificarea mecanismelor și a instrumentelor de operare a FRC și creșterea contribuției sale la finanțarea agriculturii primare.

Acțiunea 3.

Implementarea împreună cu Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii a unei proceduri speciale privind aplicarea O.U.G. nr. 6/2011 privind stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor prin facilitarea accesului la finanțare a tinerilor întreprinzători

Măsura a)

Elaborarea unei norme specifice pentru reglementarea acordării contragarantiilor pentru microîntreprinderile înființate de întreprinzătorii debutanți

Termen: 2011.

Indicatori: – numărul microîntreprinderilor cu antreprenoriat tânăr nou înființat;
– volumul și structura creditelor garantate și contragarantate pentru întreprinzătorii tineri;
– cuantumul ajutorului de minimis acordat în condiții de facilitare maxime.

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: vizează prevederile convenției de lucru cu FNGCIMM.

Impact: – îmbunătățirea accesului la finanțare a microîntreprinderilor;
– îmbunătățirea demografiei IMM.

Măsura b)

Adoptarea modificărilor la convenția de lucru încheiată cu FNGCIMM în scopul implementării normei specifice dedicate contragarantării microîntreprinderilor înființate de întreprinzători debutanți.

Termen: 2011.

Indicatori: – numărul microîntreprinderilor, cu antreprenoriat tânăr, nou înființate;
– volumul și structura creditelor garantate și contragarantate pentru microîntreprinderile beneficiare;
– nivelul ajutorului de minimis acordat în condiții speciale de facilitare.

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: acces la finanțare pentru microîntreprinderile înființate de întreprinzători debutanți.

Măsura c)

Instituirea unui parteneriat instituțional cu Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM (AIPPIMM) în vederea aplicării O.U.G. nr.6/2011.

Termen: 2011.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: încheierea unui act juridic corespunzător de colaborare cu AIPPIMM.

Impact: îmbunătățirea mediului antreprenorial și a parteneriatului cu instituțiile publice responsabile.

Acțiunea 4.

Dezvoltarea instrumentelor și a facilităților de acces la finanțare a operatorilor privați din domeniul protecției mediului, turismului, serviciilor sociale, meșteșugărești, industriei culturale, media și a celor ce asigură valorificarea oportunităților locale

Măsura a)

Realizarea unui studiu pentru identificarea structurii și potențialului productiv, precum și a nevoilor de acces la finanțare a IMM din domeniile protecției mediului, turismului, serviciilor sociale, meșteșugurilor, industriei culturale, media și a celor care asigură valorificarea oportunităților locale

Termen: 2012.

Indicatori: – numărul și structura beneficiarilor de contragarantii din aceste domenii;
– numărul locurilor de muncă păstrate sau nou înființate.

Buget: FRC 12.000 euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: diversificarea structurii și creșterea volumului și a structurii contragarantiilor acordate de FRC.

Măsura b)

Elaborarea unor norme specifice contragarantării creditelor și ale altor instrumente de finanțare pentru operatorii economici din domeniul protecției

mediului, turismului, serviciilor sociale, meșteșugurilor, industriei culturale, media și a celor ce asigură valorificarea oportunităților locale

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: plafonul de operare al FRC.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – creșterea accesului la finanțare a IMM din aceste domenii;
– diversificarea instrumentelor de operare ale FRC.

Măsura c)

Adoptarea, după caz, a modificărilor la convențiile de lucru încheiate cu fondurile de garantare în consecința acțiunii 4

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: plafonul de operare al FRC.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – creșterea accesului la finanțare a agenților economici din aceste domenii;
– diversificarea instrumentelor de operare ale FRC.

Acțiunea 5.

Creșterea ponderii microcreditării în structura și volumul portofoliului creditelor garantate în condiții contragarantate

Măsura a)

Identificarea unui sistem de facilități și a unor mecanisme simplificate de acordare a contragaranțiilor pentru finanțările care se situează sub plafonul de 25.000 Euro sau echivalent lei.

Termen: 2011.

Indicatori: volumul și structura notificărilor contragaranțiilor.

Buget: plafonul de operare al FRC.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: creșterea numărului de IMM care accesează microcreditele.

OBIECTIVUL PRIORITAR II

Perfecționarea schemelor de ajutor și a normelor de aplicare ale acestora, în relație cu dinamica legislației europene și naționale în materia ajutorului de stat

Context

ACORDAREA contragaranțiilor se face în baza unor scheme de ajutor de minimis, elaborate în conformitate cu *Regulamentul CE nr. 1.998/2006 privind aplicarea art. 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de **minimis**²¹⁾*, (denumit în continuare “Regulamentul de minimis”), reglementare care permite statelor membre să aplice astfel de măsuri de sprijin, fără nici o formalitate prealabilă de notificare sau informare a Comisiei Europene.

 Regulamentul de minimis permite ca, în cadrul unei scheme de garantare, să fie facilitate solicitările de finanțare pentru întreprinderi care nu se află în dificultate, dacă solicitările de finanțare sunt până la valoarea de 1.500.000 euro/întreprindere, respectiv 750.000 euro pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectorul transportului rutier.

Acest regulament, ca de altfel și celelalte reglementări comunitare în domeniul ajutorului de stat, sunt aplicabile pe perioade de timp determinate, la finele cărora – de regulă – Comisia le revizuieste, ținând cont de experiența acumulată, de noile condiții de piață și de politica sa în domeniul ajutorului de stat.

Astfel, actualul Regulament de minimis expiră la 31 decembrie 2013, **urmând a fi emisă o nouă prevedere pentru următoarea perioadă de programare financiară 2014 – 2020**. Până în prezent, numeroase state membre au solicitat Comisiei, cu ocazia întâlnirilor multilaterale de revizuire a altor prevederi comunitare în domeniul ajutoarelor de stat, mărirea pragului de minimis de 200.000 euro, respectiv 100.000 euro pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectorul transportului rutier. Această solicitare se fundamentează pe faptul că fie și în cazul unei valori mai mari de 200.000 euro nu este afectată semnificativ concurența pe piață și, în plus, Comisia își poate concentra atenția asupra cazurilor cu impact major asupra mediului concurențial. Mai mult, această majorare s-ar înscrie în principiile stabilite de Consiliul European, asumate de Comisia Europeană, de împărțire a responsabilității privind acordarea ajutoarelor de stat între Comisie și statele membre.

 Principalele orientări comunitare de actualitate în domeniul ajutorului de stat, prevăzute în Planul de acțiune privind ajutoarele de stat (“PAAS”), adoptat de Comisie în anul 2005 sunt:

- ajutoare de stat mai puține și mai bine direcționate;
- accent pe analiza economică rafinată;
- proceduri mai eficiente, mai bună aplicare, predictibilitate și transparență sporite;
- responsabilitate partajată între Comisie și statele membre.

La nivel comunitar, politica ajutorului de stat **urmărește** menținerea unor reguli echitabile în interiorul Pieței unice, crearea unui cadru mai bun pentru susținerea națio-

²¹⁾ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 379/2006

nală a cercetării, inovării și antreprenoriatului, serviciilor economice de interes general de înaltă calitate, protecției mediului, precum și coeziunii sociale și regionale.

Pe cale de consecință, politicile în domeniu de la nivel național au ca obiective generale: creșterea competitivității operatorilor economici, reducerea decalajelor între nivelul de dezvoltare al economiei românești și al celei comunitare, reducerea disparităților economico-sociale între regiuni, direcționarea eficientă a resurselor, fundamentarea politicii în domeniul ajutoarelor de stat pe o analiză economică rafinată a impactului acestora și aplicarea eficientă a acquis-ului comunitar în materia ajutorului de stat.

Majoritatea schemelor de garantare europene, în care există și pilonul de contragarantare, se derulează cu respectarea regulilor de ajutor de stat, în special cu cele aplicabile ajutoarelor de minimis. Aceasta nu exclude însă situația ca sistemul de garantare și contragarantare să poată opera și în condiții de piață, în absența ajutorului de stat respectiv de minimis. Uneori, această situație este chiar de dorit, având în vedere că reglementările în domeniul ajutorului de stat impun numeroase restrângeri atât în ceea ce privește aria potențialilor beneficiari ce pot accesa schema, cât și valorile maxime ale garanțiilor/contragaranțiilor ce pot fi acordate.

În vederea adaptării cadrului legislativ existent pentru a răspunde cât mai bine realităților din economia reală, Comisia Europeană va solicita în viitor Statelor Membre informații sistematice și de largă referință, cu privire la efectele acordării de ajutoare de stat. Ținând cont de acestea, CE urmează să facă noi propuneri legislative, care vor fi supuse dezbaterii publice, urmărind revizuirea legislației comunitare în domeniul ajutorului de stat, cu deosebire în ceea ce privește:

- ajutoarele de stat în contextul Schemei de comercializare a certificatelor de emisii – până la sfârșitul anului;
- sectorul maritim și al construcțiilor de nave – până la sfârșitul anului;
- cercetare, dezvoltare și inovare – până la sfârșitul anului;
- serviciile de interes economic general – până la sfârșitul anului;
- salvarea și restructurarea instituțiilor financiare;
- liniile directe regionale;
- subvențiile în favoarea producției de filme și sectorului audiovizual;
- salvarea și restructurarea firmelor aflate în dificultate;
- sectorul bancar;
- sectorul transportului aerian;
- sectorul comunicațiilor în bandă largă (broadband).

Totodată, CE intenționează **eficientizarea schimbului de informații cu Statele Membre în domeniul raportării**, prin introducerea unor sisteme de raportare online și înlocuirea sistemului existent (fișiere excell). În acest sens, se dorește ca, în viitor, toate Statele Membre să folosească aceste noi sisteme informatice pentru a transmite raportările anuale în domeniul ajutorului de stat.

 Având în vedere aceste obiective de politici publice, care vor direcționa revizuirea cadrului reglementar privind ajutorul de minimis, precum și evoluțiile viitoare ale situației economice și politice din Uniune și eventualele reorientări în domeniul ajutorului de stat, **perfecționarea în dinamică a schemele de ajutor de minimis derulate de FRC constituie o prioritate, alături de identificarea și a altor mecanisme de contragarantare în condiții de piață.**

Atingerea acestui obiectiv strategic necesită implementarea de către FRC a unor acțiuni și măsuri specifice și o permanentă cooperare cu organismele și instituțiile specializate din UE și sistemul public românesc.

Acțiunea 1.

Evaluarea gradului de armonizare a mecanismelor și instrumentelor de contragarantare ale FRC cu practică europeană în domeniu, în vederea asumării celor mai bune practici privind acordarea de ajutoare de minimis sub formă de contragaranție

Măsura a)

Realizarea unui studiu privind modalități alternative de determinare a echivalențului subvenției contragaranției și perfecționarea schemelor de ajutor de minimis, pe această bază

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: 20.000 euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – creșterea impactului contragaranțiilor în facilitarea accesului la finanțare al IMM;
– creșterea performanței, eficienței și randamentului FRC.

Măsura b):

Investigarea limitelor și a modului concret de determinare a nivelului restricțiilor în acordarea ajutorului de minimis pentru producția primară agricolă și export, în vederea sporirii instrumentelor FRC de acordare a contragaranțiilor în acest domeniu

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – creșterea impactului contragaranțiilor în facilitarea accesului la finanțare al IMM active în producția primară agricolă și export;
– creșterea performanței, eficienței și randamentului FRC.

Măsura c)

Evaluarea posibilităților de sprijinire a sectorului pescuitului și acvaculturii la finanțare, prin contragarantarea instrumentelor de creditare ale fondurilor de garantare care operează pentru acest domeniu

Termen: 2013.

Indicatori: – numărul IMM din acest domeniu contragarantate;
– volumul și structura contragaranțiilor acordate.

Buget: plafonul de operare al FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – creșterea accesului la finanțare al IMM care activează în sectorul pescuitului și acvaculturii;
– creșterea performanței, eficienței și randamentului FRC.

Acțiunea 2

Recalibrarea în dinamică a sistemului de operare al FRC din perspectiva politicilor europene de reformare a intervenției statelor membre în materia ajutorului de stat

Măsura a)

Armonizarea schemelor de ajutor de minimis în concordanță cu dinamica legislației europene în materia ajutorului de stat și cu cerințele de operare ale FRC

Termen: 2013.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: restructurarea unor prevederi ale reglementărilor interne ale FRC.

Impact: perfecționarea activității FRC în conformitate cu prevederile naționale și europene în domeniul ajutorului de stat.

OBIECTIVUL PRIORITAR III

Dezvoltarea și flexibilizarea facilităților oferite în procesul de acces la finanțare a IMM pentru proiectele aflate în convergență cu Strategia Europa 2020, având ca obiective de referință creșterea inteligență, dezvoltarea durabilă și promovarea unei economii favorabile incluziunii sociale

Context

UN SISTEM de inovare-cercetare-dezvoltare cuprinde, în general, instituții și entități, care desfășoară activități în domeniul cercetării și dezvoltării (mediul științific); centre de transfer tehnologic și companii care furnizează servicii tehnologice către alte întreprinderi (mediul tehnologic); companii inovatoare care formează nucleul sistemului (mediul de afaceri) și, în sfârșit, instituții și entități care facilitează finanțarea procesului de inovație (mediul financiar).

■ În România, conform legislației naționale în vigoare, entitățile care efectuează activități de cercetare-dezvoltare sunt incluse în Sistemul național de Cercetare-Dezvoltare, constituit din ansamblul unităților și instituțiilor de drept public și de drept privat, cu personalitate juridică, care au în obiectul de activitate cercetarea-dezvoltarea.

■ La nivelul UE, documentul strategic prin care s-au stabilit obiectivele pentru dezvoltarea unei Europe competitive și dinamice până în anul 2010, este Strategia Lisabona, document strategic agreat prin consensul statelor membre UE în cadrul Consiliului European de la Lisabona, în martie 2000. **Strategia Lisabona**, inițiată ca un răspuns la provocările generate de globalizare, promovează societatea bazată pe cunoaștere (“*knowledge-based society*”) și a propus ca principal obiectiv pentru UE “*de a deveni cea mai competitivă și mai dinamică economie bazată pe cunoaștere, capabilă de creștere economică sustenabilă, cu locuri de muncă mai multe și mai bune și un grad mai mare de coeziune socială*”.

Strategia Lisabona a fost relansată în anul 2005, focalizându-se cu prioritate pe creștere și locuri de muncă (“*growth and jobs*”), iar ulterior, dat fiind evoluțiile tot mai complicate din ultimii ani, obiectivele privind dezvoltarea Europei au fost preluate și adaptate contextului actual, în cadrul noii Strategii Europa 2020 – “*o strategie pentru creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii*” – și **are corespondent în politicile publice naționale potrivit Memorandumului de aprobare a României cu privire la Strategia Europa 2020 aprobat de Guvernul României**.

Strategia Europa 2020 **propune o nouă viziune** pentru economia socială de piață a Europei, în următorul deceniu, care să ajute la ieșirea din criza economică și financiară și să edifice **o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii**, cu niveluri ridicate ale ocupării forței de muncă, productivității și coeziunii sociale. Noua agendă europeană propune țărilor membre ținte măsurabile pentru 5 domenii de intervenție, între care cercetarea și inovare ocupă un loc de primă importanță.

■ **Intensitatea cercetării-dezvoltării** în România (fondurile alocate exprimate în procente din PIB) a fost de 0,48% din PIB în 2009, cu 0,10% mai puțin decât în 2008 și respectiv, cu 0,04% mai puțin decât în 2007. Aceste procente plasează România, împreună cu Slovacia, Cipru și Letonia, pe ultimele poziții în UE. Pe primele

locuri ale clasamentului se află Finlanda, Suedia și Danemarca, acestea fiind singurele țări care au atins ținta stabilită, de 3% din PIB, pentru anul 2009, în Strategia Lisabona. În ceea ce privește Planul Național pentru Cercetare Dezvoltare și Inovare, 2007 – 2013, obiectivul privind cheltuielile publice pentru CDI, la nivelul anului 2013, stabilește un procent de 1% din PIB.

Este general admis faptul că modul corect de a depăși criza și de a înscrie economia pe calea unei creșteri sustenabile și echitabile din punct de vedere social este finanțarea inovării în întreprinderi. În România, 29,8% dintre întreprinderile mici sunt inovatoare, în timp ce în clasa mijlocie 40,8% dintre firme sunt inovatoare, ponderea întreprinderilor inovatoare crescând la 59% în rândul companiilor mari, conform cercetării statistice a INS. De asemenea, în același interval, 19,7% din întreprinderi au fost **inovatori tehnologici**, introducând produse și procese noi sau semnificativ îmbunătățite, iar 13,6% au fost **inovatori non-tehnologici**, implementând metode noi în practicile de afaceri ale întreprinderilor, în organizarea locului de muncă, în relațiile externe sau metode noi de marketing. Cele două categorii de inovatori formează întreprinderile inovatoare a căror pondere în totalul întreprinderilor analizate a fost de 33,3%. Numărul întreprinderilor **non-inovatoare reprezintă 66,7%** și aceasta se explică mai ales prin numeroasele bariere și constrângeri care stau în calea inovării în societatea românească.

■ În sinteză, principalele constrângeri în calea inovării se structurează astfel:

■ la întreprinderile mici: dominarea pieții de către marile companii, lipsa de personal calificat, lipsa finanțării externe, lipsa fondurilor proprii, costurile ridicate ale inovației; ■ la întreprinderi mijlocii: costurile ridicate ale inovației, dominarea pieții de către firmele mari, lipsa finanțării externe, lipsa de personal calificat.

Este evident, deci, că finanțarea inovării nu înseamnă numai disponibilitatea resurselor financiare complementare. Înseamnă și abilități de elaborare a proiectelor, de analiză a acestora și furnizarea de expertiză tehnică și managerială complementară necesară pentru a dezvolta întreprinderile inovatoare nou create. Astfel, sunt necesare eforturi în planul politicilor publice în domeniu, în vederea furnizării abilităților respective, a infrastructurii instituționale și a mediului economic, care să stimuleze și să sprijine activitățile private în domeniul inovării, între care **creditarea și celelalte instrumente asociate sau derivate acesteia trebuie să ocupe un rol mult mai semnificativ.**

■ România s-a angajat în aplicarea prevederilor documentelor strategice europene vizând **o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii**, prin transpunerea obiectivelor acestora în cadrul Programului Național de Reformă, actualizat recent, prin *Memorandumul privind aprobarea poziției României asupra Strategiei Europa 2020*. În acest context, facilitarea finanțării proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare este, pentru Fondul Român de Contragarantare și, în egală măsură, pentru fondurile de garantare, o autentică provocare, sens în care **ne propunem următoarele acțiuni și măsuri.**

Acțiunea 1.

Dezvoltarea și diversificarea unor mecanisme și instrumente dedicate creșterii accesului la finanțare a proiectelor care răspund criteriilor vizate de Programul European Competitivitate și Inovare (CIP)

Măsura a)

Elaborarea și implementarea unei norme specifice privind stimularea finanțării proiectelor din domeniul tehnologiei informației, comunicațiilor, energiei regenerabile, eficiență energetică, activități inovative și de antreprenoriat

Termen: 2012 – 2013.

Indicatori: – dinamica și structura finanțărilor în domeniile menționate;
– eficiența proiectelor.

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: vor viza promovarea unor noi reglementări și/sau restructurarea celor aflate în prezent în funcție după caz.

Impact: încurajarea și stimularea creșterii competitivității IMM în piața internă și cea europeană, protecția mediului și o mai mare incluziune socială.

Măsura b)

Formularea unor propuneri pentru inițierea de parteneriate cu Fondul European de Investiții, prin programele acestuia dedicate susținerii microîntreprinderilor, microfinanțării etc., cum ar fi: Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises (JEREMIE), Joint Action to Support Microfinance Institutions în Europe (JASMINE), European Progress Microfinance Facility (EPMF), precum și cu alte instituții financiare internaționale, vizând contragarantarea activităților care privesc proiectele ce răspund criteriilor vizate de Programul European – Competitivitate și Inovare (CIP) și de Strategia Europa 2020

Termen: 2013.

Indicatori: numărul, structura și volumul finanțărilor contragarantate.

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: dezvoltarea și consolidarea afacerilor și a antreprenoriatului IMM.

Observații: în funcție de condiționalitățile FEI.

Măsura c)

Implementarea unui parteneriat specializat cu FEI pentru acordarea de contragaranții, care acoperă până la 100% din valoarea garanției, pentru proiecte inovative ale IMM

Termen: 2013.

Indicatori: numărul și volumul contragaranțiilor acordate.

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: dezvoltarea structurală a capacității de finanțare a proiectelor inovative a IMM.

Observații: în funcție de condiționalității FEI.

Măsura d)

Elaborarea și implementarea unei norme specifice de contragarantare a investițiilor de capital de risc, în cazul IMM inovative aflate în faza de start-up sau de creștere

Termen: 2013.

Indicatori: –

Buget: plafonul de contragarantare al FRC; contribuție FEI.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: dezvoltarea și diversificarea capitalizării IMM și creșterea numărului de locuri de muncă menținute sau nou înființate.

Observații: în funcție de preluarea riscului asociat acestui tip de finanțări de către fondurile de garantare.

OBIECTIVUL PRIORITAR IV

Dezvoltarea și diversificarea capacității de operare a Fondului Român de Contragarantare, prin asumarea unor mecanisme de contragarantare în condiții de piață, accesul la scheme și finanțări europene și participarea la capitalul unor instituții de finanțare a IMM

Context

LEGEA nr. 312/2009 de aprobare a O.U.G. nr. 23/2009 privind înființarea Fondului Român de Contragarantare definește în mod explicit și fără echivoc **obiectul de activitate** al instituției astfel: **la art. 1 alin (2)** “Fondul are ca obiect unic de activitate contragarantarea garanțiilor acordate de fondurile de garantare legal înființate, persoane juridice române, pentru credite și alte instrumente de finanțare contractate de întreprinderile mici și mijlocii de la instituțiile de credit și alte instituții financiare nebancale autorizate potrivit legii”. Și în continuare **la art. 1 alin (3)** – “Fondul poate desfă-

șura și alte activități conexe, necesare și subordonate realizării obiectului sau unic de activitate”.

Pe această bază și cu respectarea riguroasă a legislației comunitare și naționale în domeniul ajutorului de stat, prin Ordin al ministrului economiei, comerțului și mediului de afaceri au fost stabilite **condițiile în care se acordă contra-garanțiile, normele și procedurile interne privind mecanismele și instrumentele de operare ale FRC, precum și convențiile-cadru cu fondurile de garantare**, care s-au calificat ca eligibile pentru contragarantarea garanțiilor acordate de acestea.

Aceste elemente de referință privind sistemul de lucru al FRC au determinat și vor continua să definească și pe viitor procesul de structurare, afirmare și consacrare a Fondului Român de Contragarantare în rețeaua instituțiilor financiare specializate în domeniul garantării și contragarantării. Sub aspectul anvergurii Fondului, văzută din perspectiva îndeplinirii obiectului său unic de activitate, se poate afirma fără teama de a greși că FRC reprezintă deja, la scurtă perioadă de la înființarea sa, **principala instituție care asigură contragarantarea** pentru sistemul fondurilor de garantare, că nivelul, volumul și structura contra-garanțiilor acordate în calitatea sa de furnizor de ajutor de stat prin platforma de minimis dedicată IMM sunt relevante, moderne și pe deplin adaptate cerințelor mediului românesc de afaceri și aquis-ului comunitar. Se pune însă o **întrebare firească**: cum poate instituția FRC să se dezvolte și să se diversifice în contextul îndeplinirii funcției sale-obiectiv – aceea de a facilita în termeni inovativi accesul la finanțare a mediului de afaceri IMM? Răspunsul nu este greu de oferit, dacă avem în vedere cel puțin **următoarele argumente**:

□ **în România nu există o piață structurată** care să implice competitiv instituțiile specializate în domeniul garantării și cu atât mai puțin cel al contragarantării. Drept urmare, diversificarea obiectului de activitate al FRC având ca miză creșterea capacității sale de operare, dezvoltarea unei game specializate de servicii pentru operatorii IMM în condițiile pieței libere se impune cu necesitate, fiind așteptată cu interes de reprezentanții mediului de afaceri. Asemenea sugestii și propuneri au fost formulate atât de către unele fonduri de garantare, cât și de către participanții la seminariile organizate de FRC în pregătirea prezentei Strategii;

□ statisticile oficiale menționează o **realitate** deloc favorabilă mediului IMM românesc, în ceea ce privește opțiunea antreprenoriatului acestora în legătură cu accesarea de finanțări pentru dezvoltare și pentru ciclul de exploatare de la bănci și alte instituții de finanțare. Numai 13 – 15% din IMM românești mizează pe creditare, în timp ce în UE procentul depășește 70%;

□ **accesul la scheme de finanțare europene a mediului de afaceri românesc** este cu totul nesemnificativ. Cu excepția unor programe puțin reprezentative ale FEI și JEREMIE, rețeaua IMM românești nu beneficiază de instrumentele instituționale europene specializate în domeniul finanțării, proiectelor din cadrul Strategiei Europa 2020, plasamentelor sub formă de credite subordonate și capital de risc sau pentru formule integrate de

garantare și contragarantare. Este de datoria instituțiilor de garantare și a Fondului Român de Contragarantare de a promova și dezvolta parteneriatul cu operatorii specializați din UE, în scopul facilitării accesului la finanțare pentru dezvoltarea și creșterea ponderii și participării acestora la îndeplinirea obiectivelor asumate la nivelul UE și de România prin politicile comunitare de convergență și Programul Național de Reformă 2011 – 2013;

□ prin politicile publice menite să asigure dezvoltarea accesului la finanțare, în mod special Strategia Guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM până în anul 2013, sunt prevăzute o serie de **măsuri și acțiuni concrete** pentru diversificarea și dezvoltarea instrumentelor de garantare și contragarantare și înființarea de noi structuri menite să îmbunătățească și să consolideze instrumentele de finanțare;

□ **practicile europene**, cum sunt, spre exemplu, cele din Spania, Franța, Italia, Portugalia, Belgia, Olanda, Germania și Slovenia, dovedesc că diversificarea mecanismelor și modalităților de operare ale instituțiilor de garantare și contragarantare este o cale consacrată în procesul de perfecționare, eficientizare și creștere a vizibilității acestora în rețeaua operatorilor de pe piața creditului și în arhitectura sistemului instituțional al garantării/contragarantării și finanțării mediului de afaceri. **Implicarea FRC** în acest proces, cu deosebire vizând participarea la capitalul și oportunitatea de afaceri ale unor astfel de instituții, și diversificarea mecanismelor specifice contragarantării care vizează activitățile conexe și subordonate obiectului său principal de activitate sunt cel puțin tot atâtea motive de creștere calitativă a Fondului Român de Contragarantare în viitor.

□ Atingerea acestui obiectiv strategic impune implementarea de către FRC a unor acțiuni, măsuri și proiecte relevante, consistent inovative, modificări de ordin legislativ și normativ și o bună cooperare cu organismele și instituțiile specializate din UE și sistemul public românesc, pe care le prezentăm în continuare.

Acțiunea 1.

Asumarea de către Fondul Român de Contragarantare a unor instrumente de operare pentru întreprinzătorii privați care nu sunt IMM și introducerea în obiectul de activitate a instituției cogarantării cu luarea în considerare a mecanismelor de operare în condiții de piață

Măsura a)

Capitalizarea suplimentară a FRC dedicată acestor misiuni noi și instituirea de mecanisme specifice de operare și gestionare

Termen: 2013.

Indicatori: volumul și structura activităților de contragarantare și cogarantare.

Buget: 20 milioane euro.

Responsabilități: AGA și Consiliul de Supraveghere.

Implicații juridice: promovarea unui act normativ cu putere de lege pentru amendarea corespunzătoare a prevederilor Legii nr. 312/2009 pentru aprobarea O.U.G. nr. 23/2009 pentru înființarea Fondului Român de Contragarantare.

Impact: – îmbunătățirea accesului la finanțare a mediului de afaceri;
– diversificarea instrumentelor de operare al FRC;
– creșterea veniturilor FRC din activitatea de exploatare.

Măsura b)

Accesarea de fonduri gestionate de instituții europene în vederea inițierii unor activități de cogarantare

Termen: 2013.

Indicatori: gradul de preluare a riscului contragarantării prin aceste instrumente.

Buget: 30 milioane euro, din bugetul instituțiilor europene partenere potențiale.

Responsabilități: AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: modificări corespunzătoare în legislație.

Impact: consolidarea instituțională, patrimonială și a sistemului de operare a FRC în procesul de facilitare a accesului la finanțare a mediului de afaceri.

Observații: există condiționalități și bariere legate de opțiunea unor instituții europene specializate privind dezvoltarea în România a unor astfel de oportunități.

Acțiunea 2.

Participarea Fondului Român de Contragarantare la capitalul și oportunitățile de afaceri ale unor instituții specializate în dezvoltarea accesului la finanțare și capitalizare a IMM nou înființate, inovative și în creștere

Măsura a).

Participarea Fondului Român de Contragarantare la înființarea unui fond de risc pentru îmbunătățirea și diversificarea finanțării IMM

Termen: 2011 – 2012.

Indicatori: –

Buget: FRC, din surse de la buget prin capitalizarea suplimentară a FRC.

Responsabilități: AGA și Consiliul de Supraveghere.

Implicații juridice: modificarea corespunzătoare a Legii nr. 312/2009 pentru aprobarea O.U.G. nr. 23/2009 privind înființarea FRC.

Impact: îmbunătățirea sistemului instituțional pentru sprijinirea finanțării IMM și protejarea afacerilor.

Măsura b)

Realizarea unui studiu și implementarea oportunităților și măsurilor ce vor rezulta din acesta, în legătură cu diversificarea activităților FRC în domenii conexe, necesare și subordonate obiectului său principal de activitate

Termen: 2012.

Indicatori: veniturile realizate din activitățile conexe obiectului principal de activitate al FRC.

Buget: FRC.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: privesc legislația care reglementează activitatea FRC.

Impact: – diversificarea activităților FRC,
– creșterea veniturilor FRC.

Acțiunea 3.

Perfecționarea și consolidarea sistemului fondurilor de garantare și contragarantare în scopul creșterii capacității lor de intervenție în procesul de accesare a finanțărilor de către IMM

Măsura a)

Implicarea FRC în înființarea Asociației Fondurilor de Garantare și Contragarantare din România și dezvoltarea instrumentelor și mecanismelor de cooperare dintre membrii acestuia

Termen: 2013.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: parteneriat comun cu fondurile de garantare și FRC.

Implicații juridice: privesc statutul juridic și atribuțiile viitoarei instituții.

Impact: îmbunătățirea sistemului de cooperare și o mai bună armonizare a practicilor instituțiilor de garantare și contragarantare.

OBIECTIVUL PRIORITAR V

Dezvoltarea cooperării cu instituții și organisme de garantare și contragarantare din țările membre UE și ale altor state cu experiență în domeniu, valorificarea potențialului și oportunităților oferite de AECM, în scopul asumării instrumentelor de bune practici și a experiențelor relevante pe plan european și internațional

Context

FIIND la început de drum și având în vedere obiectul său specific de activitate, cunoașterea de către Fondul Român de Contragarantare a “bunelor practici” din zona

politicilor, mecanismelor și instrumentelor de garantare și contragarantare din țările UE este mai mult decât benefică, întrucât oferă, pe de o parte, o utilă bază de comparație cu propriile mecanisme și instrumente și, dintr-o altă perspectivă, modalități de amplificare, diversificare și perfecționare a potențialului său de viabilitate economică și managerială.

■ **Peisajul european** al instituțiilor de garantare/contragarantare este foarte diversificat în prezent. În stadiul actual, există țări în Europa în care sistemele de garantare sunt predominant de tipul fondurilor mutuale și țări în care sistemul de garantare este centralizat la nivel național, ca efect al inițiativelor legislative guvernamentale (fostele țări comuniste). Este previzibil faptul că pe măsură ce economiile acestor țări vor evolua către o piață liberă, concurențială, să apară și inițiative private în domeniul garantării primare, atât sub forma societăților mutuale (având în vedere existența unui sistem cooperatist, care a rezistat perioadei comuniste), cât și sub forma societăților comerciale private de acest tip (exemplu – România).

■ **O caracteristică comună** a sistemelor de garantare din Europa este că toate garantează împrumuturi făcute la bănci. Totuși, activitatea de garantare nu se limitează numai la această activitate, existând în partea de vest a Europei un puternic sprijin acordat fondurilor de investiții, care pot interveni atât în faza de început a unei afaceri, cât și în faza de dezvoltare. Este semnificativ faptul că FEI contragarantază acest tip de investiții cu fonduri totale de cca 13,6 miliarde euro. Italia, Spania, Olanda, Franța, Germania și Marea Britanie consumă cca 10,5 miliarde euro prin contragarantiile acordate fondurilor de investiții în capital de risc din aceste țări, proporția de resurse alocate lor fiind de peste 70% din totalul fondurilor FEI. Există așadar fonduri de investiții puternice, cu o vastă experiență, care știu să gestioneze capitalurile primite prin plasamente de risc, dar extrem de atractive, care produc recompense pe termen lung pentru cei care investesc, ale căror “bune practici” sunt o reală provocare atât pentru Fondul Român de Contragarantare, cât și pentru întreg sistemul românesc al garantării și contragarantării.

■ Dintr-o astfel de perspectivă, **contragarantarea**, modalitate prin care garantul principal poate transfera o parte din responsabilitatea sa de garantare unui nivel de garantare superior, capătă o semnificație cu totul specială. Condițiile în care are loc acest transfer de responsabilitate sunt subiect de negociere între cele două părți (garant principal – contragarantat). Se consacră astfel faptul că ambele protejează finanțatorul la un nivel specific al riscului. Prin contragaranție, principalul garant, responsabil pentru toată suma garantată în raport cu un finanțator, este protejat din partea unui al doilea nivel de protecție – contragarantul.

Uneori contragarantarea se poate extinde pe mai multe nivele. Formal, contragarantarea poate fi activitatea unor instituții specializate cu capital privat sau public. La nivelul UE, în multe cazuri, contragarantarea este un atribut al statului, exercitat direct sau prin instituții specializate. În domeniul contragarantării, cazul UE este unic în lume,

prin emiterea de contragarantii la nivel supranațional prin FEI. **Efectele contragarantiei** se materializează în **două aspecte importante** pentru entitățile financiare (caz aplicabil și asupra majorității entităților de garantare):

- **efect asupra asumării de riscuri:** mecanismele de împărțire a riscurilor cu un nivel superior sunt stimulente pentru asumarea unor riscuri suplimentare;

- **efect asupra gradului de îndatorare:** existența unui contragarant permite creșterea angajamentelor asumate de garantul principal (de exemplu, o contragarantie de 50% permite să dubleze angajamentele) sau **efect asupra adecvării capitalului** (o contragarantie de 50% permite o capitalizare de două ori mai mică a schemei de garantare).

■ **Sub aspect structural,** rata de protecție oferită prin contragarantare poate fi una stabilă: de exemplu, Germania: 67 – 70% procent unic din pierderi, repartizat între statul german și landuri; Belgia, Portugalia: 50% din valoarea garanțiilor sau ca în cazul Fondului spaniol de contragarantare CERSA care respectă prioritățile sectoriale stabilite de statul spaniol, respectiv: pentru investiții în afaceri inovative – 75%; pentru investiții în general – 40/50%; capital de lucru nu este eligibil.

Pe de altă parte, din punctul de vedere al **costului protecției, contragarantarea poate fi gratuită**, ca în Germania, în care caz contragarantarea este considerată ajutor de minimis și se supune **Regulamentului nr. 1.998/2006** al Comisiei Europene sau cu plata sub diferite forme: în regiunea Valonă (Belgia), societățile de garantare mutuală plătesc 30% din prima de garantare (SOCAMUT) pentru a primi o acoperire de 50% a riscurilor (efect de acoperire a ratei de îndatorare); în Portugalia asociațiile de garantare mutuală plătesc o taxă anuală stabilită de Ministerul Finanțelor în funcție de calitatea portofoliului de garanții (oscilează în jurul valorii de 0,2% din portofoliul contragarantat), iar în Spania se plătește o “taxă de penalizare”, atunci când calitatea portofoliului se deteriorează și rata de nerespectare a angajamentelor garanțiilor principali, prezentată CERSA trimestrial, depășește un nivel fix.

■ Un aspect extrem de important în domeniul garantării/contragarantării este **calitatea instrumentelor emise și recunoașterea lor** de către entitățile financiare. Majoritatea sistemelor de garantare/contragarantare în Europa sunt asimilate instituțiilor financiare și se supun legislației specifice din domeniu, deși mai există și cazuri în care garanția nu este emisă în conformitate cu prevederile acordului BASEL II. Trebuie avut în vedere că în prezent reglementările bancare internaționale, dar și în România, sunt în curs de modificare și se lucrează intens în acest domeniu pentru acordul BASEL III, care probabil va intra în vigoare din anul 2014. În acest context sistemele de garantare și contragarantare din Europa trebuie să se alinieze noilor standarde, care în mod sigur vor fi mai ridicate, dar în același timp și forța garanției va crește, în beneficiul IMM. În concluzie, **principalele tendințe** în domeniul garantării/contragarantării în țările UE pot fi structurate astfel:

- **capitalizarea fondurilor de garantare/contragarantare va crește la nivel european, ca urmare a unor programe speciale venite din partea instituțiilor centralizate.** Ca-

pitalizarea va fi direcționată pe anumite axe prioritare, care țin seama de politica generală promovată la nivel de UE;

■ **contragarantarea**, care în prezent este rodul inițiativelor la nivel de stat și care beneficiază de sprijinul instituțiilor specializate ale UE se va întări, ca urmare a creșterii de capital, cât și apariției contragarantării în “cascadă”, ceea ce va permite un volum mai mare al portofoliului;

■ **schemele de garantare existente în prezent se vor diversifica** și vor practica un număr mai mare de produse tipizate de garantare, care va facilita relațiile cu sistemul bancar;

■ **gradul de standardizare al garanțiilor va crește**, aplicându-se din ce în ce mai mult prevederile acordului BASEL II și în perspectivă BASEL III;

■ pentru aplicarea corectă a prevederilor ajutorului de stat în cazul garanțiilor/contragaranțiilor va exista **tendința de apariție și dezvoltare a agențiilor de rating**, care sunt absolut necesare la nivel național, cu repercusiuni pozitive și asupra sistemului financiar-bancar;

■ orientarea politică la nivelul UE și transpunerea în practică a obiectivelor stabilite va favoriza **acordarea de garanții în anumite domenii considerate prioritare**, de interes crescut în activitatea de garantare fiind acordat domeniilor inovative și cele prin care crește eficiența energetică;

■ **sectorul microîntreprinderilor și respectiv acordarea de microcredite se vor bucura de o atenție deosebită** din partea schemelor de garantare/contragarantare. Este posibilă și creșterea numărului de scheme de garantare, care vor interveni în preluarea acestor riscuri;

■ **rolul schemelor de garantare/contragarantare, ca intermediar între cerere și ofertă se va diversifica**. Recentele condiții de criză au impus ca o activitate suplimentară medierea între împrumutat și finanțator, în condițiile în care termenii inițiali nu sunt respectați. Este o activitate suplimentară a fondurilor de garantare/contragarantare, mai complexă, dar care poate produce beneficii pentru toate părțile implicate.

■ **Și la nivelul României se vor manifesta tendințe de îmbunătățire a sistemelor de garantare/contragarantare**. Capitalizarea va crește și contragarantarea din partea FRC va avea un rol mult mai stimulat în asumarea de riscuri pentru finanțarea IMM, asumarea “bunelor practici” consacrate la nivel UE, fiind unul dintre dezeratele majore ale strategiei sale.

Acțiunea 1.

Dezvoltarea cooperării bilaterale cu instituții de contragarantare și garantare membre ale Asociației Europene a Fondurilor Mutuale de Garantare, care pot furniza FRC elemente și exemple de “bune practici”, privind mecanismele și instrumentele de garantare și contragarantare

Măsura a)

Inițierea unor parteneriate bilaterale cu instituții din Portugalia, Spania, Germania, Belgia, Polonia și alte state cu experiență și bune practici în domeniul contragarantării, similare sau apropiate de mecanismele FRC

Termen: 2012 – 2013.

Indicatori: –

Buget: FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: transferul de experiență și “bune practici” către FRC cu efecte pozitive asupra performanței instituției contragarantării.

Măsura b)

Realizarea unor studii comparative specializate privind mecanismele și instrumentele de contragarantare ale FRC și cele consacrate în țările europene cu tradiție în domeniu și implementarea componentelor care pot contribui la perfecționarea sistemului de operare al Fondului Român de Contragarantare

Termen: 2011 – 2013.

Indicatori: –

Buget: FRC, 40 – 50 mii euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: îmbunătățirea și creșterea performanței FRC în activitatea de contragarantare.

Măsura c)

Participarea la evenimente de specialitate reprezentative, organizate de instituțiile de garantare și contragarantare din țări europene și alte state, la inițiativa acestora, cu scopul de a dezvolta comunicarea și a promova mecanismele de operare și experiența FRC în exteriorul României și pentru consolidarea cooperării cu instituțiile similare din UE

Termen: 2011 – 2013.

Indicatori: –

Buget: FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: creșterea vizibilității FRC în sistemul european al instituțiilor de garantare și contragarantare și fructificarea unor oportunități de a facilita transferul de “bune practici”.

Acțiunea 2.

Consolidarea poziției Fondului Român de Contragarantare în cadrul Asociației Europene a Fondurilor de Garantare Mutuală, pentru o mai bună reprezentare de către aceasta a intereselor FRC în fața instituțiilor europene și a unor organisme internaționale

Măsura a)

Asigurarea unui demers sistematic și pragmatic pentru atingerea, cu sprijinul AECM, a obiectivului strategic al FRC de participare a FEI și/sau a altor instituții specializate din UE la diversificarea și dezvoltarea capacității de operare a FRC, prin instrumente financiare specializate

Termen: 2011 – 2013.

Indicatori: volumul și structura participării FEI și a altor instituții specializate din UE la capitalizarea și finanțarea unor proiecte specifice contragarantării.

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: dezvoltarea și diversificarea activității FRC.

Măsura b)

Utilizarea oportunităților AECM de platformă pentru schimbul de bune practici în domenii și mecanisme specializate ale garantării/contragarantării, prin participarea la grupe de lucru, seminarii, sesiuni de training, precum și la evenimente ad-hoc pe diferite subiecte de interes pentru FRC

Termen: 2011 – 2013.

Indicatori: –

Buget: FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: consolidarea statutului FRC în structura AECM și o asumare fluentă a procesului de transfer de “bune practici”.

Măsura c)

Inițierea de parteneriate cu AECM și cu alte structuri internaționale specializate pentru realizarea de proiecte finanțate din fonduri structurale europene sau din alte surse

Termen: 2012.

Indicatori: Volumul fondurilor și al finanțărilor structurale atrase.

Buget: FRC pentru componenta locală.

Responsabilități: Directoratul cu aprobarea Consiliului de Supraveghere.

Implicații juridice: –

Impact: creșterea veniturilor, a eficienței și a randamentului FRC precum și dezvoltarea oportunităților de finanțare a proiectelor proprii specializate.

Măsura d)

Depunerea împreună cu ceilalți reprezentanți ai României în AECM a candidaturii pentru organizarea în anul 2012 a Conferinței și a seminarului anual al asociației la București

Termen: iunie 2011.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: Directoratul în parteneriat cu celelalte fonduri de garantare membre.

Implicații juridice: –

Impact: fructificarea unei oportunități deosebite de promovare a României și a instituțiilor financiar bancare autohtone având în vedere că la eveniment participă, alături de cele 34 organizații membre din 24 de țări ale UE și Turcia, înalți demnitari și funcționari europeni precum și reprezentanți ai instituțiilor de profil din America de Nord, Asia, Oceania, America de Sud, Africa și Canada.

Măsura e)

Valorificarea în sistemul Fondului Român de Contragarantare a studiilor, informațiilor tehnice, statisticilor și publicațiilor AECM, care promovează mecanismele și instrumentele de garantare și contragarantare ale membrilor asociației precum și a altor organisme internaționale

Termen: 2011 – 2013.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: o mai bună informare a specialiștilor și managementului FRC privind componentele calitative, problemele și dificultățile cu care se confruntă sistemul instituțional al garantării și contragarantării.

OBIECTIVUL PRIORITAR VI

Realizarea și dezvoltarea unui sistem de servicii informatice privind instrumente, mecanisme și consultanță în domeniul contragarantării, garantării și accesului la finanțare a IMM

Context

PERFORMANȚA oricărei organizații și, cu deosebire, a celor din domeniul financiar-bancar este intrinsec determinată de nivelul și anvergura sistemelor informatice utilizate, de capacitatea de implementare și upgradare permanentă ale acestora, de gradul de interoperabilitate cu ceilalți parteneri, de standardele de lucru și conștiința profesională a personalului. Fondul Român de Contragarantare nu face excepție, astfel că, încă de la înființarea sa, a procedat la asumarea unei viziuni moderne în legătură cu sistemul serviciilor informatice preconizate. Este în curs de implementare un sistem informatic integrat de management economico-financiar, are constituită o bază preliminară de date utilă sistemului de operare al contragaranților și dispune de un sistem website și de comunicare pe internet, structurat corespunzător.

Privind însă la orizontul programatic 2013 – 2015, este evident că **strategia** Fondului Român de Contragarantare în domeniul comunicațiilor și tehnologiei informației **trebuie reprojctată, vizând** modernizarea și reconfigurarea permanentă a acesteia, pentru a putea dobândi într-un termen rezonabil calitatea de vector și suport de referință în procesul de dezvoltare permanentă, bazată pe competitivitate și eficacitate a întregului său sistem de funcționare – instituțional, tehnic, economic, managerial, juridic și al resurselor umane. Există toate premisele în acest sens, dacă luăm în considerare procesele aflate în derulare privind dezvoltarea arhitecturii sistemului IT al FRC, la care se adaugă potențialul de finanțare și cel uman pe care Fondul Român de Contragarantare îl poate implica, pentru ca acțiunile și măsurile preconizate în acest scop să asigure un înalt nivel de performanță, transparență și interoperabilitate.

Acțiunea 1.

Implementarea unui sistem informatic integrat având structură, arhitectură și modele de operare specifice mecanismelor și instrumentelor utilizate de Fondul Român de Contragarantare și de fondurile de garantare cu care acesta are convenții de lucru

Măsura a)

Realizarea unui sistem informatic integrat de management economico-financiar de tip ERP

Termen: 2011.

Indicatori: –

Buget: FRC, 315.000 euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: creșterea performanței de operare a FRC.

Măsura b)

Asigurarea condițiilor de interoperabilitate a Sistemului informatic al FRC cu sistemele informatice ale instituțiilor cu care Fondul Român de Contragarantare are convenții de lucru

Termen: 2011.

Indicatori: volumul și structura contragarantării procesate în sistem on-line.

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: îmbunătățirea procedurilor de operare și a managementului FRC.

Măsura c)

Instruirea personalului FRC și a reprezentanților instituțiilor partenere, cu privire la principiile de operare ale Sistemului informatic al FRC

Termen: 2011.

Indicatori: gradul de accesare de către parteneri a plafoanelor on-line.

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: dezvoltarea competențelor de operare ale personalului FRC.

Acțiunea 2.

Crearea portalului de comunicare și consultanță on-line, precum și gestiunea, valorificarea și diseminarea bazelor de date pentru fondurile de garantare și alți parteneri ai FRC din domeniu mediului de afaceri IMM și instituțiilor financiare

Măsura a)

Implementarea unui sistem multimedia de comunicații prin utilizarea combinată, interactivă a sistemelor

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: FRC, 60.000 euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: dezvoltarea facilităților de comunicare și interoperabilitate între FRC și partenerii acestuia: fondurile de garantare, mediul IMM, sistemul financiar-bancar, instituții publice centrale și locale.

Măsura b)

Dezvoltarea și gestionarea eficientă a bazei de date a FRC, utilizate în sistemul de acordare a contragaranțiilor. Perfecționarea modalităților de diseminare și acces la informațiile pe care le gestionează FRC, prin baza de date și alte instrumente specifice

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: perfecționarea și creșterea transparenței managementului FRC.

OBIECTIVUL PRIORITAR VII

Dezvoltarea și diversificarea comunicării și a relațiilor instituționale cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, presă și autoritățile publice, în scopul cunoașterii conținutului și a dinamicii mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC

Context

COMUNICAREA și furnizarea de informații transparente și utile cu privire la procesul garantării și contragarantării reprezintă o componentă esențială pentru implementarea unui mecanism viabil de accesare a creditelor contragarantate, precum și o condiție primordială pentru respectarea reglementărilor UE în domeniu. Transparența în procesul garantării și contragarantării are în vedere crearea unui mediu în care informațiile cu privire la mecanismul garantării, accesul la finanțare, criteriile de eligibilitate ale solicitanților, condițiile de acordare a creditelor garantate și contragarantate sunt accesibile, vizibile și inteligibile pentru toți participanții pe piață. De asemenea, pentru solicitanții de credite garantate de fondurile de garantare și alte instrumente de finanțare în condițiile contragarantării, transparența presupune informarea corectă și în timp util privind deciziile adoptate în urma evaluării fiecărui dosar de creditare.

 Politicile în domeniul comunicării și transparența sunt ghidate de deschidere, pornind de la premisa că, ori de câte ori este posibil, informațiile referitoare la activitățile și operațiunile instituțiilor desemnate să implementeze și să administreze schemele de garantare și contragarantare vor trebui puse la dispoziția beneficiarilor de finanțare, în condiții de transparență. Transparența în procesul garantării și contragarantării este o condiție esențială a răspunderii, în sensul în care implică nevoia participanților pe piață, în cadrul procesului de garantare și contragarantare, de a-și justifica acțiunile și de a-și asuma responsabilitatea deciziilor, practicilor și a rezultatelor.

Pe de altă parte lipsa de transparență este una dintre cele mai frecvente erori de

comunicare. De aceea, este necesar ca programele și activitățile instituțiilor implicate în procesul garantării și contragarantării să fie comunicate publicului larg pentru a se cunoaște ce s-a urmărit, ce s-a făcut și ce s-a obținut în urma lor. Acest deziderat poate fi atins prin elaborarea unui **mecanism de comunicare eficient**, în cadrul căruia promovarea și diseminarea rezultatelor constituie etape de implementare, în desfășurarea cărora primează principiul transparenței. Modul în care acestea sunt organizate ca parte a strategiei de comunicare, instrumentele suport ce contribuie la diseminarea mesajului, respectiv informarea, instruirea și consilierea, permit o extindere a obiectivului principal vizat prin strategia de comunicare, asigurând o conștientizare sporită a procesului de garantare și contragarantare. Acest lucru se poate realiza, în special, prin educația beneficiarilor de finanțări privind schemele de garantare și contragarantare și asupra mecanismelor de operare a instituțiilor bancare.

 Norme emise de Fondul de Contragarantare **includ sintagma** “*schemă transparentă de ajutor de minimis*”, cu referire la respectarea dispozițiilor Regulamentului CE nr. 1.998/2006. În cadrul respectivului Regulament se face trimitere la ajutoarele de minimis transparente din perspectiva modului de calcul, transparența în procesul garantării și contragarantării **presupunând**: instituirea mecanismului de contragarantare, la nivel național, prin reglementări legale specifice; informarea beneficiarilor de finanțare cu privire la existența schemelor de garantare și contragarantare, a ofertelor disponibile și a modalităților de accesare; derularea transparentă a procesului în sine, prin respectarea pașilor necesari pentru evaluarea beneficiarilor, conform legislației în vigoare; informarea beneficiarilor privind valoarea ajutoarelor obținute; transmiterea raportărilor privind situația garanțiilor acordate.

Este foarte important însă ca beneficiarii de finanțare să urmărească în mod riguros procedurile, mecanismele și instrumentele care operează pe întreg circuitul bancă-garantare-contragarantare, pentru ca accesul la finanțare să fie realmente potențat printr-o comunicare eficientă, diseminată și principială. Beneficiarii creditelor garantate-contragarantate trebuie să fie conștienți și, totodată, conștientizați de existența ansamblului riscurilor asociate procesului de creditare (riscuri operaționale, riscul valutar, riscul de dobândă, riscul de credit, riscul afacerii, riscul de lichiditate, riscul reputațional, riscul de țară, riscul de bancă etc.).

Transparența, promovarea și diseminarea au ca trăsătură comună comunicarea externă, sens în care Fondul Român de Contragarantare va avea în vedere următoarele acțiuni și măsuri.

Acțiunea 1.

Perfecționarea mecanismelor de comunicare intra și extra instituțională cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, precum și cu instituțiile publice partenere

Măsura a)

Perfecționarea procesului de informare reciprocă între FRC și fondurile de garantare, privind derularea convențiilor-cadru, acordarea ajutorului de minimis, precum și în legătură cu anticiparea plăților pentru cazurile de producere a riscului în relația bănci-garantare-contragarantare

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: contracararea efectelor negative datorate unor sincope înregistrate în procesul de comunicare cu partenerii de referință ai FRC.

Măsura b)

Instituirea unei comunicări specifice adecvată cu managementul instituțiilor de finanțare, vizând cunoașterea mecanismelor și instrumentelor de operare ale Fondului Român de Contragarantare

Perioada: 2012 – 2013.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – o mai bună percepție a instituțiilor de finanțare a rolului, locului și avantajelor contragarantării în sistemul financiar românesc;
– creșterea interesului din partea băncilor pentru acordarea de finanțări garantate în condiții de contragarantare;
– sprijin indirect aplicării convențiilor de mandat încheiate de fondurile de garantare cu băncile.

Măsura c):

Consacrarea activităților de consultanță oferită de FRC în sistem on-line sau prin instituirea de centre teritoriale specializate și caravane de informare, în parteneriat cu AIPPIMM, Camerele de Comerț și Industrie, patronatele de ramură, reprezentanți media și alte autorități și instituții

Termen: 2011 – 2013 prin programele anuale.

Indicatori: – numărul de beneficiari ai activităților de consultanță;

– numărul activităților realizate pe categorii de parteneri.

Buget: FRC, 20 – 30.000 euro anual.

Responsabilități: Directoratul

Implicații juridice: –

Impact: – facilitarea cunoașterii de către beneficiarii de finanțare a mecanismelor de acordare a creditelor garanțiilor și contragaranțiilor;
– creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene;
– venituri suplimentare la bugetul FRC.

Măsura d)

Participarea și organizarea de evenimente, având ca obiectiv promovarea activității, mecanismelor și instrumentelor, precum și a imaginii FRC

Termen: 2011 – 2013, sistematic potrivit interesului FRC.

Indicatori: –

Buget: FRC, 120.000 euro anual.

Implicații juridice: –

Impact: Promovarea imaginii FRC, a sistemului de norme, mecanismul și facilitățile de operare.

Măsura e)

Realizarea Buletinului Fondului Român de Contragarantare, publicație dedicată promovării activității, mecanismelor și bunelor practici în domeniul contragarantării, garantării și ale politicilor de dezvoltare a accesului la finanțare a IMM

Termen: apariție semestrială.

Indicatori: –

Buget: FRC, 1.800 – 2.000 euro/ediție de 250 – 300 exemplare.

Responsabilități: Directorat.

Implicații juridice: –

Impact: vector specializat și instrument de imagine a FRC în promovarea dedicată a strategiei și politicilor de operare.

Acțiunea 2.

Structurarea unui parteneriat coerent cu presa scrisă și audio-vizuală în vederea dezvoltării mijloacelor de promovare a mecanismelor, rezultatelor și ale instrumentelor de operare a FRC

Măsura a)

Organizarea de conferințe de presă și pregătirea participării reprezentanților FRC la emisiuni de radio, TV și publicarea de articole în presa scrisă, vizând obiectivele strategice, practicile operaționale și problemele specifice procesului de finanțare a IMM

Termen: 2011 – 2013, potrivit unor programe anuale.

Indicatori: –

Buget: FRC, 20 – 30.000 euro/anual.

Implicații juridice: –

Responsabilități: Directoratul.

Impact: creșterea vizibilității și dezvoltarea capacității instrumentelor de diseminare a practicilor de operare a FRC.

OBIECTIVUL PRIORITAR VIII

Perfecționarea managementului FRC, îmbunătățirea formării continue a personalului și obținerea recunoașterii calității în procesul de operare

Context

MANAGEMENTUL este unanim recunoscut ca fiind **cel mai important factor de succes** pentru o organizație, indiferent de faza ciclului de viață în care se află.

De la această regulă nu face excepție nici Fondul Român de Contragarantare, organizație relativ tânără, unicat în peisajul financiar-bancar românesc, chemată să contribuie decisiv la relansarea și dezvoltarea mediului de afaceri din România, prin facilitarea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la finanțare.

Într-o abordare strategică, **consolidarea și amplificarea rolului FRC** în însănătoșirea funcționalității economiei naționale, după o perioadă de criză economico-financiară cu efecte negative dintre cele mai profunde, reprezintă un demers ambițios și, în același timp, cu multiple implicații economice și sociale asupra “stării de sănătate” a societății românești.

■ Punctul de plecare în descrierea acestui obiectiv și, implicit, a priorităților strategice îl constituie **maniera de tratare a managementului FRC**. Pe de o parte, **de pe poziția managerilor**, adică a celor care îl exercită, acesta se regăsește ca un complex de procese de management, în care:

- actorii principali sunt managerii de top, de nivel mediu și inferior, adică cei care conduc și gestionează organizația sau părți ale acesteia;
- prestația lor constă în fundamentarea și adoptarea de decizii de previziune, organizare, coordonare, antrenare și control-evaluare;
- efectele acestor decizii, operaționalizate prin intermediul acțiunilor executanților, sunt rezultatele obținute, vizavi de obiectivele asumate.

O asemenea manieră de manifestare a managementului FRC implică, așadar, exercitarea unor **secvențe distincte ale proceselor de management**, cu conținut diferit, dar, în același timp, interdependente: previziunea, organizarea, coordonarea, antrenarea și control-evaluarea. Esența exercitării celor cinci funcții, care dau consistență unui proces de management, o reprezintă, **deciziile de management**. Asigurarea calității acestora –

fundamentarea științifică, “împuternicirea”, oportunitatea, integrarea în deciziile organizației, comprehensibilitatea – este dependentă decisiv de **gradul de profesionalizare al managerilor și managementului**.

Pe de altă parte, pragmatic, de pe **poziția tuturor participanților la derularea proceselor de muncă**, managementul trebuie abordat ca o caracteristică de sistem a FRC, respectiv ca sistem de management, ale cărui caracteristici dimensionale și funcționale sunt date de maniera de concepere și funcționare a celor **cinci subsisteme** (componente): metodologic, decizional, informațional, organizatoric și managementul resurselor umane.

Analiza managementului FRC în aceste două ipostaze a evidențiat atât aspecte pozitive, cât și unele disfuncționalități, care, împreună cu cauzele generatoare, constituie premisele conturării obiectivului strategic și a modalităților de realizare referitoare la perfecționarea managerială a instituției. Dacă ne raportăm la potențialul de viabilitate managerială, determinat în contextul diagnosticării viabilității manageriale a FRC cu ajutorul matricelor de evaluare a factorilor interni, este evident că n-ar trebui insistat atât de mult pe modernizarea managementului.

Dar, ținând cont de faptul că încă se înregistrează unele puncte slabe (defalcarea insuficientă a obiectivelor la nivel de posturi și compartimente, tendința de “încărcare” exagerată a structurii organizatorice cu compartimente, folosirea unui model de fișa postului insuficient de relevant din perspectiva valorificării sale manageriale, insuficienta rigurozitate metodologică în promovarea și utilizarea unor instrumente manageriale – managementul prin obiective, delegarea, diagnosticarea etc., folosirea unui număr relativ redus de sisteme, metode și tehnici de management), iar managementul reprezintă cel mai important factor de generare de eficiență și eficacitate la nivel de organizație și componente ale acesteia, este justificat un asemenea demers complex, de natură strategică și cu un pronunțat caracter inovativ. Acțiunile și măsurile solicitate de realizarea unui astfel de obiectiv strategic vizează următoarele:

Acțiunea 1.

Modernizarea managementului FRC din perspectiva amplificării eficienței și eficacității, în consens cu principiile și standardele europene stipulate în Strategia Europa 2020

Măsura a)

Consolidarea și dezvoltarea managerială de ansamblu și pe subsisteme – metodologic, decizional, informațional, organizatoric, managementul resurselor umane

Termen: 2013.

Indicatori: – gradul de scientizare a managementului FRC (număr de instrumente

- manageriale și maniera metodologică de operaționalizare a acestora);
- gradul de “participare” a instrumentarului managerial la (în) exercitarea proceselor de management al contragarantării;
- gradul de soluționare decizională a problemelor cu care se confruntă FRC (intensitatea decizională);
- gradul de operaționalizare a deciziilor (intensitatea operațională);
- gradul de satisfacere a nevoilor informaționale;
- gradul de dotare cu personal a posturilor și compartimentelor.

Buget: FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: modificarea unor reglementări interne ale FRC.

Impact: ameliorarea considerabilă a performanțelor economico-financiare ale FRC.

Măsura b)

Definitivarea delimitării și dimensionării procesuale a activităților principale și de sprijin (secundare) ale FRC

Termen: 2012.

Indicatori: – acuratețea delimitării și dimensionării funcțiilor, activităților, atribuțiilor și sarcinilor;

- corespondența dintre componentele procesuale și componentele sistemului de obiective (fundamentale, derivate, specifice și individuale).

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: crearea de condiții procesuale adecvate pentru realizarea obiectivelor economico-financiare.

Măsura c)

Proiectarea unei structuri organizatorice suplă, dinamice cu eficacitate și performanțe sporite

Termen: 2011.

Indicatori: – acuratețea delimitării și dimensionării componentelor structurale (posturi, funcții, compartimente, niveluri organizatorice, ponderi ierarhice);

- corespondența dintre componentele structurale și procesuale (asigurarea suportului structural-organizatoric al proceselor de muncă implicate în realizarea obiectivelor);
- aplatizarea relativă a structurii organizatorice;
- gradul de specializare funcțională a posturilor și compartimentelor;

– corespondența mobilitate – stabilitate în funcționarea structurii organizatorice.

Buget: –

Responsabilități: AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: modificarea unor norme interne ale FRC.

Impact: asigurarea condițiilor structural-organizatorice necesare derulării proceselor de muncă.

Măsura d)

Finalizarea procesului de “dotare” umană a posturilor de management și execuție

Termen: 2012.

Indicatori: – gradul de dotare cu personal cu competența necesară a posturilor și, implicit, a compartimentelor;
– gradul de responsabilizare a managerilor și executanților.

Buget: FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – asigurarea condițiilor umane necesare realizării obiectivelor;
– amplificarea productivității muncii și a productivității intelectuale.

Măsura e)

Amplificarea gradului de metodologizare managerială, prin generalizarea utilizării unor sisteme, metode și tehnici adecvate de management (managementul prin obiective, managementul prin proiecte, tabloul de bord, delegarea etc.)

Termen: 2013.

Indicatori: – calitatea instrumentarului managerial (oportunitatea utilizării, integritatea fiecărui instrument managerial, sincronizarea cu competența managerilor și executanților care apelează la serviciile lor, sincronizarea cu funcțiile manageriale);
– calitatea metodologiilor de concepere, funcționare și întreținere a funcționării managementului și componentelor sale.

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: recalibrarea unor prevederi ale normelor interne FRC.

Impact: ameliorarea performanțelor economico-financiare ale FRC.

Acțiunea 2.

Creșterea gradului de profesionalizare a managerilor și a managementului FRC prin formare continuă și consultanță

Măsura a)

Îmbunătățirea competenței managerilor și executanților prin derularea de programe de formare și dezvoltare profesională continuă în conformitate cu Legea nr. 1/2011 a educației naționale

Termen: 2013.

Indicatori: – gradul de profesionalizare a managerilor;
– gradul de profesionalizare a managementului;
– calitatea deciziilor;
– exercitarea unui veritabil management bazat pe cunoștințe.

Buget: fonduri alocate educației continue în bugetul FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – creșterea gradului de implicare decizională și operațională a managerilor și executanților,
– ameliorarea performanțelor economico-financiare.

Măsura b)

Utilizarea consultanței în conceperea și derularea unor demersuri complexe, de natură managerială, economico-financiară, investițională etc.

Termen: 2011 – 2013.

Indicatori: – gradul de profesionalizare a managerilor;
– gradul de profesionalizare a managementului;
– exercitarea unui veritabil management bazat pe cunoștințe;
– dobândirea statutului de “organizație care învață”.

Buget: fonduri alocate pentru serviciile de consultanță în bugetul FRC.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: ameliorarea performanțelor economico-financiare.

Acțiunea 3.

Certificarea sistemului de management al calității în domeniul contragarantării (conform ISO 9000)

Măsura a)

Demararea procesului de certificare a calității mecanismelor de contragarantare (diagnosticarea calității, stabilirea politicii și a obiectivelor în domeniul calității etc.)

Termen: 2011.

Indicatori: – eficacitatea proceselor de operare;

- gradul de satisfacere a nevoilor IMM în materie de contragarantare a garanțiilor oferite de fondurile de garantare;
- calitatea și diversitatea “produselor” oferite clienților.

Buget: FRC, 35.000 euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – îmbunătățirea vizibilității naționale și internaționale a FRC;

- obținerea de performanțe economico-financiare;
- ameliorarea considerabilă a parametrilor culturii organizaționale.

Măsura b)

Implementarea efectivă a sistemului de management al calității la FRC (elaborarea documentelor SMC, instruirea personalului, audituri interne etc.)

Termen: 2012 – 2013.

Indicatori: – eficacitatea proceselor de contragarantare;

- gradul de satisfacere a nevoilor IMM în materie de contragarantare a garanțiilor oferite de fondurile de garantare;
- calitatea și diversitatea “produselor” oferite clienților.

Buget: FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: Modificarea prevederilor unor norme și proceduri interne ale FRC.

Impact: – îmbunătățirea vizibilității naționale și internaționale a FRC;

- obținerea de performanțe economico-financiare;
- ameliorarea considerabilă a parametrilor culturii organizaționale.

OBIECTIVUL PRIORITAR IX

Consolidarea gestiunii economice proprii, a mecanismelor de prudențialitate, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC

Context

ÎNFIINȚAT prin O.U.G. nr. 23/2009, aprobată prin Legea nr. 312/2009, din necesitatea stringentă a îmbunătățirii accesului la finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii, contracarării efectelor crizei economico-financiare și relansării economice, Fondul Român de Contragarantare – instituție financiară specializată, cu un capital de 400 milioane lei – s-a structurat și consacrat relativ rapid în sistemul financiar românesc, oferind astăzi facilități importante mediului IMM, pentru accesarea de credite și alte finanțări atât de necesare activității investiționale, operaționale și de dezvoltare a afacerilor.

 Fondul Român de Contragarantare a devenit operațional începând din luna aprilie 2010, ca urmare a elaborării în concordanță cu legislația aplicabilă și reglementările BNR și punerii în aplicare a unui sistem coerent, riguros și optimizat de norme și proceduri care vizează mecanismele, instrumentele, criteriile și principiile de acordare a contragarantiilor. În esență, avem în vedere **patru norme de referință**: **Norma nr. 1/2010** privind contra-garantarea garanțiilor aferente finanțărilor contractate de întreprinderile mici și mijlocii de la bănci și instituții financiare nebankare, **Norma nr. 2/2010** privind contragarantarea garanțiilor acordate pentru sprijinirea înființării și dezvoltării de întreprinderi mici și mijlocii (start-up), **Norma nr. 3/2011** privind contra-garantarea garanțiilor aferente finanțărilor contractate de întreprinderile mici și mijlocii active în producția primară de produse agricole și **Norma nr. 4/2011** privind contragarantarea garanțiilor acordate pentru sprijinirea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor de către întreprinzătorii tineri, pe baza cărora au fost încheiate convenții de lucru cu principalele fonduri de garantare conform **tabelului nr. 6.1**.

Tabelul nr. 6.1

**CONVENȚII DE CONTRAGARANTARE
ÎNCHIEIATE DE FRC CU FONDURILE DE GARANTARE
ȘI NORMELE DE REFERINȚĂ**

Fondurile cu care FRC a încheiat convenții de contragarantare	Convenții de contragarantare și normele de referință		
	Norma 1/2010 Norma 2/2010	Norma 3/2011	Norma 4/2011
Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru I.M.M. S.A. – IFN (F.N.G.C.I.M.M.)	1/12.04.2010		
Fondul de Garantare a Creditului Rural S.A. – IFN (F.G.C.R.)	2/01.04.2010		
Fondul Român de Garantare a Creditelor pentru Întreprinzători Privati S.A. – IFN (F.R.G.C.I.P.)	3/26.03.2010		
Fondul Local de Garantare Focșani S.A. – Filială F.N.G.C.I.M.M. – IFN	4/21.04.2010		
Fondul Local de Garantare Sfântu Gheorghe S.A. – Filială F.N.G.C.I.M.M. – IFN	5/21.04.2010		
Fondul Local de Garantare Craiova S.A. – Filială F.N.G.C.I.M.M. – IFN	6/16.03.2011		

Tabelul nr. 6.2

**RAPORTUL ÎNTRE VENITURI ȘI CHELTUIELI
ÎN ANUL 2010
ȘI PROIEȚIA ACESTORA PENTRU 2011**

	Realizat 2010 (milioane lei)	Planificat 2011 (milioane lei)	Date comparative (%) planificat 2011/realizat 2010
Venituri	29,27	29,75	101,64%
Cheltuieli	8,93	63,89	715,45%

 Până la data de 30.04.2011 au fost acordate 3.848 de contragarantii în valoare de 637,1 milioane lei, reprezentând 2.300 milioane lei credite acce-sate. Pe această bază, veniturile obținute de Fondul Român de Contragarantare din comisioane de operare, potrivit Ordinului MIMMCMA nr.1.364 din 12.12.2009, au fost de 0,87 milioane lei, din care 0,46 milioane lei aferente anului 2010. Totodată, în anul 2010 s-au obținut 28,8 milioane lei venituri din plasamentele făcute în bănci, potrivit Normei de trezorerie și Strategiei de investire a resurselor financiare ale FRC.

Raportul între venituri și cheltuieli în anul 2010 și proiecția acestora pentru 2011 se prezintă în **tabelul nr. 6.2**.

Rezultatul exercițiului 2010 pune în evidență un profit net de 17,2 milioane lei, dimensiunea pozitivă al acestuia fiind determinată de faptul că în anul 2010 plățile către fondurile de garantare, ca efect al producerii riscului, au fost de numai 0,5 milioane lei față de 50,1 milioane lei prognozat, cât și de faptul că nivelul cheltuielilor de exploatare/funcționare al FRC, chiar și în condițiile specifice începutului activității, au fost riguros gestionate cu impact pozitiv asupra rezultatului exercițiului 2010.

 Analizele și studiile de specialitate pun în evidență **componentele de trend** pentru perioada 2011 – 2013 în ceea ce privește **țintele de venit și cheltuieli** ale FRC în acest interval – **tabelul nr. 6.3**.

Încasările din comisioane nu vor cunoaște creșteri semnificative comparativ cu dinamica portofoliului de contragarantii, ca urmare a tendinței de diminuare a nivelului mediu al primei de contragarantare, pe măsură ce noi instrumente și facilități menite să stimuleze accesul la finanțare al IMM vor fi implementate, cu costuri cât mai reduse pentru IMM. În același timp, veniturile din plasamente se vor diminua, în condițiile în care dobânda medie prognozată la depozite are tendința de aliniere la dobânda de referință a BNR.

În aceste condiții, pentru a asigura sustenabilitatea activității FRC și suportul implementării obiectivelor previzionate, **este absolut necesară** acoperirea de la Buget a pierderilor estimate, potrivit prevederilor legale și ale Strategiei Guvernamentale pen-

Tabelul nr. 6.3

**EVOLUȚIA ȚINTELOR DE VENIT ȘI CHELTUIELI ALE FRC
PENTRU PERIOADA 2011 – 2013**

– milioane lei –

	Varianta fără acoperirea pierderilor de a buget			Varianta cu acoperirea pierderilor de la buget		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Venituri din exploatare – comisioane operare (prime de contragarantare)	2,8	3,3	3,5	2,8	3,3	3,5
Venituri financiare (plasamente)	27,0	18,9	12,4	27,0	19,8	16,1
TOTAL VENITURI	29,8	22,2	15,9	29,8	23,1	19,6
Cheltuieli de exploatare	18,5	21,2	23,4	18,5	21,2	23,4
Provizioane	45,4	80,0	110,0	45,4	80,0	110,0
TOTAL CHELTUIELI	63,9	101,2	133,4	63,9	101,2	133,4
PIERDERE	-34,1	-79,0	-117,5	-34,1	-78,1	-113,8

tru dezvoltarea sectorului IMM până în anul 2013, acoperire care este necesar a fi făcută chiar din primul trimestru al anului următor celui în care FRC a efectuat plățile, ca urmare a producerii riscului în activitatea de contragarantare. În cazul neacoperirii de la Buget a acestor plăți, situație puțin probabilă, dar necesar a fi evaluată în orice studiu sau cercetare profesionistă, impactul generat de diminuarea continuă a capitalului prin utilizarea lui pentru acoperirea acestora ar periclita atât securitatea continuității activității Fondului Român de Contragarantare, cât și posibilitatea implementării obiectivelor acestei strategii.

Redăm în anexele nr. 1 și 2 variantele detaliate ale previziunilor bugetare pentru perioada 2011 – 2013.

În acest scop, consolidarea gestiunii economice proprii va avea în vedere:

Acțiunea 1.

Consolidarea sustenabilă a veniturilor din exploatare, prin flexibilizarea criteriilor și a mecanismelor de stabilire a comisioanelor de operare în concordanță cu obiectivele de performanță, calitatea portofoliului, distribuția echilibrată a riscurilor pe beneficiari, finanțatori, domenii/sectoare de activitate, grupurile-țintă, performanța proiectelor finanțate și alte domenii de intervenție ale FRC.

Măsura a)

În normele și convențiile încheiate de FRC cu instituțiile partenere vor fi introduse criterii diferențiate de stabilire a comisioanelor de operare în concordanță cu indicatorii enunțați

Termen: 2012 – 2013.

Indicatori: specifici potrivit normelor proprii FRC.

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: modificarea unor proceduri din regulamentul FRC.

Impact: creșterea performanței, eficienței și a randamentului FRC.

Măsura b)

Instituirea unei proceduri de auditare privind respectarea de către fondurile de garantare a normelor și convențiilor încheiate cu FRC la acordarea contragaranțiilor

Termen: anual, începând cu 2012.

Indicatori: specifici sistemului de auditare.

Buget: FRC, 10.000 euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: îmbunătățirea mecanismelor de operare cu fondurile de garantare cu efecte pozitive asupra structurii, volumului și eficienței contragarantării.

Măsura c)

Restructurarea portofoliului FRC, ținând seama de dinamica producerii riscului și creșterea implicării FRC în decizia de acordare a contragaranțiilor pentru finanțările cu grad de risc ridicat

Termen: 2012 – 2013.

Indicatori: specifici potrivit normelor proprii FRC.

Buget: –

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – diversificarea instrumentelor de gestionare a riscului asumat de FRC,
– anticiparea unor riscuri care privesc portofoliile complexe sau de calitate îndoielnică.

Acțiunea 2.

Perfecționarea strategiei de valorificare a capitalului prin diversificare, în condițiile de prudențialitate asumată, a instrumentelor de investire și plasament

Măsura a)

Realizarea unui studiu privind oportunitățile și condițiile de dezvoltare a veniturilor realizate de FRC, prin investirea resurselor proprii pe piața de capital din România și cea externă

Termen: 2011.

Indicatori: –

Buget: FRC – 25.000 euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: consolidarea și diversificarea mecanismelor de investiție și plasament ale FRC.

Măsura b)

Continuarea investirii resurselor FRC în depozite la bănci, reconsiderarea unor politici de investire în vederea reducerii riscului indus de starea unor operatori bancari și perfecționarea procedeelelor și normelor interne în scopul optimizării prin raportul leu/euro a randamentului plasamentelor, din perspectiva trecerii României la moneda unică europeană

Termen: începând cu anul 2012.

Indicatori: volumul și dinamica plasamentelor în lei și respectiv euro.

Buget: –

Responsabilități: Directoratul, Consiliul de Supraveghere.

Implicații juridice: –

Impact: – asigurarea lichidităților necesare funcționării și activității operaționale a FRC;
– îmbunătățirea structurii rezervelor constituite;
– consolidarea portofoliului și reducerea ponderii transferurilor bugetare pentru acoperirea pierderilor FRC conform mecanismului instituit prin legea de funcționare.

Măsura c)

Dezvoltarea unor proiecte conexe obiectului principal de activitate pentru creșterea veniturilor FRC

Termen: 2012 – 2013.

Indicatori: – volumul și structura veniturilor obținute din conexe obiectului principal de activitate.

Buget: FRC.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: modificări corespunzătoare ale reglementărilor legale în vigoare.

Impact: consolidarea gestiunii economice proprii.

Acțiunea 3.

Optimizarea cheltuielilor de funcționare ale FRC, în corelație cu volumul și dinamica activității

Măsura a)

În perioada 2011 – 2013 salariile vor crește, de regulă, numai cu nivelul inflației, iar eventualele majorări salariale vor fi făcute numai pentru cazuri și performanțe deosebite

Termen: 2011 – 2013.

Indicatori: –

Buget: FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: asigurarea sustenabilității fondului de salarii și o mai bună corelație cu performanțele profesionale.

Acțiunea 4.

Capitalizarea continuă a Fondului Român de Contragarantare în acord cu necesitățile de adecvare a capitalului, în conformitate cu prevederile legale și ale Strategiei Guvernamentale pentru dezvoltarea sectorului IMM până în anul 2013

Măsura a)

Instituirea, cu sprijinul Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri și Ministerului Finanțelor Publice, a unui cadru bugetar explicit și a unei poziții bugetare distincte, prin care să se creeze mecanismul de implementare a măsurii capitalizării continue a FRC

Termen: 2012 – 2013.

Indicatori: – crearea unei poziții bugetare distincte în bugetul Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri.

Buget: public.

Responsabilități: AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: specifice clasificăției bugetare.

Impact: creșterea încrederii partenerilor FRC, precum și a mediului de afaceri în mecanismele și politicile publice pentru susținerea și dezvoltarea accesului la finanțarea IMM.

Măsura b)

Majorarea capitalului FRC cu cel puțin 30 de milioane euro.

Termen: 2012 – 2013.

Indicatori: – volumul capitalului FRC.

Buget: fonduri publice.

Responsabilități: AGA, Consiliul de Supraveghere.

Implicații juridice: –

Impact: asigurarea sustenabilității și dezvoltării mecanismelor FRC de susținere a accesului IMM la finanțare.

Acțiunea 5.

Asigurarea capacității de plată a FRC către instituțiile partenere, în raport cu care acesta a preluat o parte din riscul asociat anumitor activități

Măsura a)

Fundamentarea riguroasă împreună cu instituțiile partenere, a necesarului de plăți și monitorizarea continuă a cash-flow-ului în vederea asigurării lichidităților necesare onorării obligațiilor de plată.

Termen: permanent.

Indicatori: –

Buget: FRC.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: – consolidarea mecanismelor de operare;
– optimizarea utilizării resurselor și a capitalului FRC;
– perfecționarea relațiilor de lucru cu instituțiile partenere.

Acțiunea 6.

Elaborarea unui set de principii și standarde de referință privind comportamentul FRC în domeniul politicilor de risc și prudențialitate

Măsura a)

Elaborarea unei norme interne a FRC privind principii și standarde de prudențialitate și risc în acordarea contragaranțiilor

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: FRC.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: modificarea Ordinului ministrului economiei, comerțului și mediului de afaceri nr. 1.364/23.12.2009.

Impact: perfecționarea comportamentului FRC în domeniul prudențialității și risc în acord cu principiile Basel III și regulamentul BNR.

Acțiunea 7.

Asigurarea logistică și protejarea patrimoniului FRC

Măsura a)

Achiziționarea sediului în care funcționează în prezent FRC, sau, dacă nu este posibil, a unui alt imobil necesar bunei desfășurări a activității instituției.

Termen: 2011 – 2012.

Indicatori: –

Buget: FRC – 2.000.000 euro.

Responsabilități: Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: consolidarea patrimonială a FRC și exploatarea oportunităților actuale privind piața imobiliară.

Măsura b)

Achiziționarea unor servicii corespunzătoare privind asigurarea bunurilor și al capitalului FRC.

Termen: 2011 – 2012.

Indicatori: –

Buget: FRC – 15.000 euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: –

Impact: o mai bună protecție și securitate a bunurilor și valorilor FRC.

OBIECTIVUL PRIORITAR X

Modernizarea și perfecționarea cadrului normativ privind organizarea și funcționarea FRC, în scopul creșterii impactului activității acestuia în susținerea accesului la finanțare a IMM

Context

FONDUL Român de Contragarantare S.A. a fost înființat în contextul presiunilor și riscurilor asupra sectorului IMM, determinate de apariția crizei economico-financiare, care se răsfrângeau în mod negativ asupra accesului la finanțare al acestei largi categorii de operatori economici. În acest context, identificarea unor soluții de sprijinire a finanțării IMM și, totodată, de creștere a capacității de expunere a furnizorilor de garanții pentru IMM – fondurile de garantare – reprezenta o necesitate stringentă.

Guvernul a adoptat măsura prin ordonanță de urgență, dat fiind că întreaga problemă menționată viza interesul public și constituia o situație de urgență și extraor-

dinară, a cărei reglementare nu putea fi amânată fără consecințe asupra mediului de afaceri, în general, și al IMM, cu deosebire. Ca urmare, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 23/11.03.2009²²⁾, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 190 din 26.03.2009, a fost decisă constituirea FRC, care a devenit efectivă în luna decembrie 2009, după soluționarea tuturor aspectelor legate de înființare, inclusiv cele privitoare la vărsarea capitalului social.

■ Fondul a fost înființat **ca instituție financiară specializată**, cu statut juridic de societate comercială pe acțiuni, administrată în sistem dualist, având contragarantarea drept obiect unic de activitate. Acționarii acestuia sunt: statul român, reprezentat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, care deține 68% din acțiuni, și Fundația Post-Privatizare, cu 32% din acțiuni.

Prin contragaranțiile pe care le acordă, FRC contribuie atât la diminuarea costurilor de credit suportate de IMM, cât și la creșterea capacității de expunere pe garanții a fondurilor de garantare.

■ Din experiența acumulată în circa un an de funcționare, ca și din dialogul cu Banca Națională a României, mediul de afaceri și fondurile de garantare, din experiența instituțiilor similare din Uniunea Europeană și accesul la “bunele practici” în domeniul garantării și contragarantării, în calitatea FRC de membru al Asociației Europene de Cauțiune Mutuală (AECM), au rezultat o serie de **constatări** ce reprezintă, la acest moment, **elemente de referință** ale unui proces ce se dorește reformat, în scopul dezvoltării și modernizării activității Fondului Român de Contragarantare, astfel încât impactul contragarantării asupra finanțării IMM să fie mereu mai perfecționat, mai amplu și mai performant.

■ În primul rând, s-a constatat **caracterul restrictiv al obiectului unic de activitate**, care nu permite utilizarea unor mijloace și instrumente complementare de susținere a IMM, așa cum se întâlnește frecvent în practica statelor europene cu experiență îndelungată în domeniu (Spania, Italia, Portugalia, Belgia, Olanda, Franța etc.).

■ În al doilea rând, a rezultat fără echivoc **necesitatea unei motivări mai vizibile a sectorului bancar și a fondurilor de garantare în utilizarea contragaranțiilor** ca diminuator de risc, în condițiile reglementate de BNR și ca sistem de facilitare a creditării IMM, precum și în diseminarea în rândul clienței bancare a mecanismelor și informațiilor relevante în legătură cu instrumentele de contragarantare și utilitatea acestora, cu efect multiplicator asupra valorii și eficacității procesului productiv al beneficiarilor – întreprinderile mici și mijlocii. Practicile europene accentuează recunoașterea contragaranțiilor ca instrumente de diminuare a riscului de credit, cu impact pozitiv asupra necesităților de adecvare a capitalului instituțiilor de credit, în acord cu principiile și criteriile Basel II și în acord cu proiectul Basel III. Iată de ce, obținerea unui asemenea statut de operare pentru FRC, din partea Băncii Naționale a României, rămâne unul din-

²²⁾ Aprobata ulterior prin Legea nr. 312/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 692 din 14.10.2009.

tre obiectivele majore ale etapei viitoare, strict legat de reconfigurarea mecanismului de preluare de către stat a riscului asociat activității de contragarantare, astfel încât să se asigure un grad maxim de certitudine în ceea ce privește plata contragaranției la producerea riscului de credit, precum și de revizuire a mecanismelor de stabilire a condițiilor de acordare a contragaranțiilor, în sensul ca acestea să fie aprobate la nivelul organelor de conducere profesionalizate ale FRC, fără ingerințe exterioare.

■ Pe de altă parte, o viziune integrată, modernă și pragmatică asupra dinamicii mecanismelor juridice și de reglementare, care privesc funcționarea Fondului Român de Contragarantare, va trebui să aibă în vedere și **reconsiderarea prevederilor din actele normative de înființare a FRC, precum și a celor din normele interne** care definesc mecanismele și instrumentele de operare ale instituției, în deplin acord cu implicațiile și opțiunile de dezvoltare asumate în documentul strategic al FRC pentru perioada 2011 – 2013 și a proiecțiilor acestuia din perspectiva 2015.

■ În consecință, facilitarea finanțării IMM și în egală măsură dezvoltarea activității Fondului Român de Contragarantare în scopul prevăzut de legiuitor, acela de instrument de suport dedicat mediului de afaceri, necesită adoptarea cel puțin a următoarelor acțiuni și măsuri de ordin normativ:

Acțiunea 1.

Studiu privind instrumente complementare de sprijinire a accesului IMM la finanțare și stimulare a utilizării contragaranțiilor de către mediul financiar și bancar, practicate de instituții similare din U.E. și evaluarea oportunității și impactului acestora asupra Fondului Român de Contragarantare și al fondurilor de garantare din România

Măsura a)

Stabilirea cerințelor și selectarea operatorului specializat de servicii de cercetare privind instrumente complementare de garantare și contragarantare, precum și a impactului utilizării acestora de către FRC, precum și de beneficiarii săi direcți și indirecti

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: FRC – 35.000 euro.

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: vor rezulta în urma studiului.

Impact: modernizarea instrumentelor de operare ale FRC.

Acțiunea 2

Perfecționarea cadrului legal de organizare și desfășurare a activității de contragarantare din perspectiva rezultatelor studiului de impact, precum și a celor rezultate din acțiunile și măsurile asumate prin Documentul strategic

Măsura a)

Elaborarea proiectului de modificare și completare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 23/2009 privind înființarea Fondului Român de Contragarantare, aprobată prin Legea nr. 312/2009, cu modificările și completările ulterioare

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: modificarea corespunzătoare a legislației și normelor interne ale FRC.

Impact: – crearea cadrului normativ pentru diversificarea instrumentelor FRC destinate susținerii accesului la finanțare a întreprinderilor;
– creșterea impactului serviciilor FRC în dezvoltarea economiei naționale.

Măsura b)

Consultarea autorităților publice implicate cu privire la proiect, Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, Ministerul Finanțelor Publice, Banca Națională a României, Consiliul Concurenței, precum și a potențialilor parteneri și beneficiari ai acestor oportunități ale FRC

Termen: 2012

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: Directoratul.

Implicații juridice: cu respectarea prevederilor legale privind elaborarea actelor normative.

Impact: îmbunătățirea proiectului de act normativ modificator pe baza consultării autorităților implicate.

Măsura c)

Definitivarea și promovarea proiectului de act normativ modificator către Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, în vederea exercitării de către acesta a dreptului de inițiativă legislativă

Termen: 2012.

Indicatori: –

Buget: –

Responsabilități: AGA, Consiliul de Supraveghere și Directoratul.

Implicații juridice: rezultă din conținutul actului normativ.

Impact: – adoptarea proiectului de act normativ modificator, conform procedurii legislative în vigoare;
– adoptarea de către Guvern a proiectului de act normativ, ca proiect de lege sau prin procedura delegării legislative.

Măsura d)

Revizuirea Actului Constitutiv al FRC și a reglementărilor interne privind organizarea și funcționarea acestuia în conformitate cu noul cadru normativ adoptat

Termen: 2013 (în raport cu data intrării în vigoare a actului normativ).

Indicatori: – conformitatea normelor și procedurilor interne ale FRC cu noul cadru normativ adoptat.

Buget: –

Responsabilități: AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: modificarea în consecință a normelor și procedurilor interne ale FRC.

Impact: diminuarea riscului operațional.

Măsura e)

Restructurarea și recalibrarea normelor și procedurilor interne ale FRC, în consecința modificărilor aduse în legislația privind înființarea și funcționarea FRC, precum și din perspectiva implementării acțiunilor și măsurile asumate în Strategia Fondului Român de Contragarantare 2011 – 2013 și ale proiecțiilor până în anul 2015

Termen: 2013.

Indicatori: –

Buget: FRC.

Responsabilități: AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul.

Implicații juridice: reformarea, în consecință, a sistemului de reglementări interne ale FRC.

Impact: modernizarea sistemului de operare, ale normelor și instrumentelor de operare ale FRC în concordanță cu misiunea instituției rezultată din politicile publice Guvernamentale, prevederile actelor normative și bunele practici europene.

**PROIECȚII STRATEGICE
2015**

CONTEXTUL STRATEGIC AL SISTEMULUI ECONOMIC, FINANCIAR ȘI BANCAR, ÎN PERSPECTIVA 2015

POLITICILE publice guvernamentale structurează pentru intervalul mediu 2011 – 2015 obiective, acțiuni și intervenții, ale căror referințe **sunt identificate în Memorandumul pentru aprobarea poziției preliminare a României cu privire la Strategia Europa 2020**, cât și într-o serie de documente programatice și strategice sectoriale.

În acest context, activitatea Fondului Român de Contragarantare (FRC) se relevă a fi **o funcție dinamică** a activității sistemului financiar-bancar din România, suport major al proceselor care asigură dezvoltarea accesului la finanțare a IMM. Pe de altă parte, dinamica activității sistemului financiar-bancar depinde de evoluția generală a activității economice, iar aceasta, la rândul ei, de politicile publice în domeniul economic, respectiv, de anticipațiile prefigurate la nivelul actorilor economici (producători, consumatori, investitori) cu privire la evoluțiile economice. Dintr-o astfel de perspectivă **evaluarea principalelor direcții de evoluție a mediului economic, financiar și bancar din România, având ca perspectivă orizontul 2015**, pune în evidență, corelativ, următoarea configurație plauzibilă.

1. DIRECȚII ALE EVOLUȚIEI ECONOMICE GENERALE

A. LA NIVELUL ECONOMIEI REALE

► **reluarea creșterii economice și creșterea ocupării (PNR²³):** “reluarea procesului de creștere economică și crearea de noi locuri de muncă”, “stimularea creșterii investițiilor în CDI în sectorul privat”; **PC²⁴):** “stimularea creșterii investițiilor în sectorul privat”, “promovarea flexibilității și a ocupării forței de muncă, implementarea noului Cod al muncii”; **SFB²⁵):** “evoluțiile economice și financiare se vor îmbunătăți”, “pentru ultimii doi ani ai intervalului se prevede accelerarea creșterii economice”, “stimularea mobilității forței de muncă”; **SGICMA²⁶):** “promovarea creșterii economice prin investiții și îmbunătățirea climatului investițional”)

– **impact specific:** creșterea cererii de credite bancare necesare investițiilor suplimentare;

► **dezvoltarea parteneriatului public-privat în domeniul investițiilor privind infrastructura fizică (SFB:** “program de rehabilitare a drumurilor județene”, “continuarea programelor Prima casă, Rabla, Primul siloz”)

– **impact specific:** creșterea cererii de credite bancare necesare participării sectorului privat la parteneriatul public-privat;

► **extinderea activității IMM (PNR:** “facilitarea accesului tinerilor la finanțare”, “îmbunătățirea mediului de afaceri”; **SGIMM²⁷):** “diversificarea instrumentelor financiare pentru sprijinirea dezvoltării IMM”; **SFB:** “program de investiții în economia rurală care vizează IMM din mediul rural”)

– **impact specific:** creșterea cererii de credite bancare de valori relativ mici dar generalizate la întregul mediu de afaceri.

B. PE PLANUL ECONOMIEI NOMINALE

► **creșterea accelerată a volumului de fonduri structurale absorbite (PNR:** “creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune”; **SFB:** “dezvoltarea capacităților administrative a unităților care gestionează fonduri, cu precădere în sectorul transporturi”, “consolidarea procesului de evaluare a proiectelor, solicitând sectorului privat să analizeze bancabilitatea proiectelor”, dezvoltarea “infrastructurii de mediu”)

²³) Programul Național de Reforme 2011 – 2013.

²⁴) Programul de Convergență 2011 – 2014.

²⁵) Strategia fiscal-bugetară 2011 – 2013.

²⁶) Strategia guvernamentală pentru îmbunătățirea și consolidarea mediului de afaceri 2010 – 2014.

²⁷) Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM 2010 – 2014.

- **impact specific:** creșterea cererii de credite bancare pentru cofinanțări sau pre-finanțări ale proiectelor cu finanțare europeană;
- **menținerea prudenței băncii centrale în ceea ce privește dinamica creditului bancar neguvernamental pentru clienți non-financiari** (îndeosebi a celui pentru consum)
 - **impact specific:** o temperare a creditelor bancare insuficient garantate, ceea ce va crește cererea de garantare și contragarantare a creditelor bancare.

C. ÎN PLAN INSTITUȚIONAL

- **dezvoltarea unui sistem instituțional favorabil dezvoltării mediului de afaceri** (PNR: “întărirea capacității instituționale de management al reformei privind îmbunătățirea mediului de afaceri din România”, “elaborarea primei Strategii guvernamentale pentru îmbunătățirea și consolidarea mediului de afaceri 2010 – 2014, precum și a Strategiei guvernamentale pentru dezvoltarea sectorului IMM până în anul 2013”; “modificarea cadrului legal în domeniul stimulării ocupării forței de muncă”)
 - **consolidarea stabilității sistemului bancar** (PC: “consolidarea în continuare a stabilității sistemului bancar ...”)
 - **impact specific:** menținerea, cu caracter de permanență, a ofertei de credite bancare, cu impact direct asupra creșterii segmentului de garantare, respectiv contra-garantare a creditelor bancare;
 - **creșterea capitalizării CEC Bank, a FNGCIMM și capitalizarea continuă a Fondului Român de Contragarantare**
 - **impact specific:** creșterea ofertei de credite bancare și a ofertei de contra-garantare a creditelor bancare.

D. PE PLANUL ANTICIPĂȚILOR

- **ieșirea tehnică din recesiunea economică** transmite un semnal pozitiv atât asupra investitorilor autohtoni, cât și asupra investitorilor străini; acest semnal pozitiv se va menține pe tot intervalul 2011 – 2015
 - **impact specific:** creșterea cererii de credite bancare destinate investițiilor interne directe;
- **reluarea creșterii economice și asigurarea sustenabilității fiscal-bugetare transmise**, de asemenea un semnal pozitiv, de încredere, privind mediul de afaceri
 - **impact specific:** extinderea afacerilor va necesita creșterea cererii de credite bancare;
- **menținerea țintei calendaristice de aderare a României la zona euro** în anul 2015 creează așteptări privind prudențialitatea băncii centrale în privința controlului masei monetare și a inflației
 - **impact specific:** reducerea prudențialității sistemului bancar și, ca urmare, creșterea disponibilității acestuia de a acorda credite bancare.

2. DIRECȚII DE EVOLUȚIE ALE SISTEMULUI BANCAR

LA NIVELUL sistemului bancar următoarele direcții de evoluție se vor obiectiva:

a. Privind stabilitatea sistemului bancar

➤ **sistemul bancar își va menține o stabilitate relativă**, ca urmare, pe de o parte, a absenței “apetitului” pentru active toxice, iar, pe de altă parte, a dependenței de băncile-mamă a băncilor rezidente în România

– **impact specific:** cererea de garanții și de contragaranții pentru creditele bancare se va menține într-un “tunel” acceptabil, ca dimensiune și dinamică.

b. Privind expunerea sistemului bancar

➤ ca urmare a reluării creșterii economice în statele membre în care își au sediile băncile-mamă, inclusiv în România, **expunerea bancară în România va înregistra o tendință de creștere**; în aceeași direcție va acționa rata dobânzii bancare active care rămâne ridicată în România, comparativ cu alte state membre, ca urmare a inflației mai ridicate în România

– **impact specific:** creșterea expunerii bancare creează premisele materiale pentru creșterea ofertei de credite.

c. Privind prudențialitatea sistemului bancar

➤ menținerea unei prudențialități excesive la acordarea de credite bancare (inclusiv antrenarea unei selecții adverse a clienților non-guvernamentali non-financiari), ca urmare a instabilității și prelungirii perioadei de redresare economică în unele țări europene în care au sediu o serie de bănci mamă care operează în România și a impredictibilității mediului de afaceri (care se va micșora relativ încet în perioada următoare **PC:** “adoptarea noilor reguli prudențiale aferente instituțiilor de credit”)

– **impact specific:** menținerea unei cereri ridicate pentru garantarea și contragarantarea creditelor bancare

3. DIRECȚII DE EVOLUȚIE ALE ACTIVITĂȚII DE CREDITARE

La nivelul activității de creditare bancară următoarele direcții de evoluție se vor obiectiva:

A. PRIVIND DINAMICA CREDITĂRII BANCARE

► **creditarea bancară se va relua**, în limitele prudențialității specifice condiționalităților Basel III, în primul rând, ca urmare a semnalelor de reluare a creșterii economice, în al doilea rând, ca urmare a semnalelor de revenire la nivelul salariilor din sectorul bugetar, în al treilea rând, ca urmare a nevoii sistemului bancar de a “extrage” încasări care să asigure acoperirea costurilor de depozitare, pe de o parte, respectiv, să asigure profitul bancar, pe de altă parte

– **impact specific:** sistemul bancar va înțelege mai bine dependența esențială a profitabilității și a menținerii sale pe piață de finanțarea sectorului real al economiei; în consecință, creditarea bancară va înregistra o reluare relativă, încă din semestrul II al anului 2011.

B. PRIVIND STRUCTURA CREDITĂRII BANCARE

► ca urmare a efectelor generate de actuala criză financiară, sistemul bancar a înregistrat credite neperformante de valori ridicate, cu impact direct asupra creșterii prudențialității sistemului bancar; în consecință, **structura așteptată a creditării bancare** în următoarea perioadă, va fi, probabil, următoarea (în ordinea “preferinței” băncilor):

- acordarea de credite guvernamentale (cumpărări de titluri de stat);
- restructurarea creditelor existente, în scopul menținerii “în viață” a clienților bancari existenți, inclusiv prin credite de refinanțare;
- acordarea de credite firmelor mari sau, în orice caz, firmelor în legătură cu care asimetria informațională este relativ scăzută;
- acordarea de credite pentru cofinanțarea sau prefinanțarea proiectelor finanțate din fonduri structurale);
- acordarea de credite IMM (riscul de neperformanță este redus de sumele relativ mici acordate ca credite);
- acordarea de credite persoanelor fizice (inclusiv credite de consum)

– **impact specific:** pe termen scurt, este posibil să se mențină o prudențialitate remanentă (inerțială), dar atât anticipațiile formate la nivelul sistemului bancar, cât și necesitatea de fructificare a pasivelor vor orienta, treptat, băncile spre o implicare mai activă și chiar mai responsabilă în finanțarea economiei reale; toate acestea vor antrena modificări corespunzătoare în sistemele de garantare a creditelor bancare, respectiv de contragarantare a lor.

C. PRIVIND COSTUL CREDITĂRII BANCARE

► **costul creditării bancare va rămâne relativ ridicat**, atât ca urmare a menținerii prudențialității sistemului bancar, cât și ca urmare a politicii monetare restrictive (pentru a menține calendarul de aderare a României la zona euro); în plus, creditarea bancară își va mări costul și în urma garantării și contragarantării

– **impact specific:** va exista un “arbitraj” între nevoia, în creștere, de credite bancare și costul relativ ridicat al acesteia; garantarea și contragarantarea ar putea juca, în acest context, rolul de “arbitru”, care ar putea încuraja creditarea bancară a economiei reale.

4. DIRECȚII DE EVOLUȚIE ALE SISTEMULUI DE GARANTAREA ȘI CONTRAGARANTARE

PE BAZA evoluțiilor menționate și descrise mai sus, **activitatea de garantare a creditului bancar se va extinde. Concomitent, instituțiile de garantare a creditului bancar își vor menține prudențialitatea și, ca urmare, cererea de contragarantare a creditelor bancare se va extinde, la rândul său.** Aceste evoluții previzibile în comportamentul instituțiilor de garantare a creditului bancar sunt, ambele, de natură să intensifice cererea de contragarantare a creditelor bancare.

5. ALȚI FACTORI DE IMPACT ASUPRA STRATEGIEI FRC

URMĂTORII **factori adiționali** pot influența atât structura Strategiei FRC cât și comportamentul acestuia pe piața financiar-bancară din România:

a. volatilitatea variabilelor nominale din economie (inflație, rata dobânzii bancare, cursul de schimb)

- sensul impactului: direct proporțional cu creșterea cererii de contragarantare a creditelor bancare;
- dimensiunea impactului: medie;

b. stabilitatea politică în țară

- sensul impactului: invers proporțional cu creșterea cererii de contragarantare a creditelor bancare;
- dimensiunea impactului: mică;

c. revenirea salarizării la nivelul de la mijlocul anului 2010

- sensul impactului: ambivalent (direct proporțional, ca urmare a creșterii cererii de credite, inclusiv de consum; invers proporțional, ca urmare a creșterii garanțiilor monetare ale solicitanților de credite bancare);
- dimensiunea impactului: mică.

6. PROIECȚII 2015. CONCLUZII

STRATEGIA Fondului Român de Contragarantare trebuie să ia în considerare următoarele **fenomene**, cu impact asupra cererii de contragarantă la creditele bancare garantate de IFN specializate:

- a) creșterea economică cu deosebire a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii se va intensifica** atât ca volum, cât și sub aspect inovativ, și-și va conserva o anumită ireversibilitate, având ca suport de referință relansarea creditării și diversificarea instrumentelor de operare a instituțiilor financiar-bancare;
- b) nevoia de credite bancare rămâne ridicată**, într-o situație în care economisirea sectorului privat este extrem de slabă (până în anul 2010 ea era chiar negativă);
- c) o anumită incertitudine privind dinamica mediului de afaceri** va menține o prudențialitate ridicată atât la nivelul sistemului financiar-bancar comercial, cât și la nivelul băncii centrale, ca efect și condiționalitate date de aplicarea Acordului Basel III;
- d) instituțiile de garantare vor continua să manifeste o sensibilitate ridicată față de risc**, motivat, pe de-o parte, de necesitatea adaptării la compartimentul sistemului bancar, cât și ca impact al dinamicii politicilor europene și naționale în domeniul ajutorului de stat.

Determinațiile socio-economice și ale pieței financiar-bancare asumate de Fondul Român de Contragarantare în Documentul de fundamentare, cel strategic, în contextualizările specifice la obiectivele prioritare și în cele rezumate mai sus, sunt argumente care dau coerență, rigoare analitică și relevanță vizionară realistă a perspectivei strategice a FRC până în anul 2015 centrată, pe următoarele opțiuni:

- **consacrarea și pentru orizontul 2015 a obiectivului strategic general al perioadei 2011 – 2013 definit ca:** perfecționarea, dezvoltarea, diversificarea inovativă și modernizarea mecanismelor și a instrumentelor de contragarantare în procesul de facilitare a accesului la finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii;
- **continuitate și coerență în implementarea obiectivelor prioritare asumate în Documentul strategic 2011 – 2013**, ca suport consolidat al obiectivului general, comportând următoarele evoluții și/sau reconsiderări calitative plauzibile.

A) OBIECTIVUL PRIORITAR 1

Dezvoltarea accesului la finanțare a IMM prin creșterea numărului și a volumului de contragarantii, a numărului IMM beneficiare și a locurilor de muncă susținute sau nou înființate:

- rămâne suport esențial al îndeplinirii misiunii Fondului Român de Contragarantare de dezvoltare a accesului la finanțare a IMM;

- oferă imaginea structurată în condiții consolidate a Fondului Român de Contragarantare, ca efect al implementării componentelor strategice ale perioadei 2011 – 2013 și a premiselor pe care le oferă perspectiva 2015;

- definește anvergura efectelor procesului de contragarantare exprimate în numărul, volumul și structura contragarantiilor acordate, precum și al implicațiilor acesteia asupra dinamicii incluziunii sociale și al nivelului ocupațional;

- personalizează anvergura Fondului Român de Contragarantare în arhitectura sistemului de garantare și finanțare a IMM și a rolului instituției contragarantării de pârgie în creșterea și modernizarea procesului de acces la finanțare a mediului de afaceri;

- asigură diversificarea structurii beneficiarilor de finanțare în condițiile garantării și contragarantării prin facilitarea accesului la finanțare a operatorilor economici din domeniul cooperăției, meșteșugurilor, turismului, mediului, industriei culturale, media precum și a celor care asigură valorificarea resurselor locale;

- În consecință, **Obiectivul prioritar I se menține în actualitate în următoarea redefinire:** *Dezvoltarea și modernizarea accesului la finanțare a IMM prin creșterea volumului și a calității instrumentelor de operare ale Fondului Român de Contragarantare, precum și a mecanismelor de lucru cu fondurile de garantare și alte instituții financiare nebancale.*

O viziune integrată asupra perspectivelor îndeplinirii acestui obiectiv este redată în **graficul nr. 6.1.**

- **Evaluarea țintelor relevante sunt de natură calitativ-valorică și au în vedere impactul pe care urmează să-l aibă asupra atingerii lor, cel puțin următorii factori:**

- impactul politicilor publice în domeniul IMM și al mediului de afaceri, în contextul viziunii strategice de dezvoltare a României din perspectiva 2020 ;

- implementarea strategiei guvernamentale pentru dezvoltarea sectorului IMM;

- impactul politicilor și instrumentelor în domeniul ajutorului de stat în special prin sporirea numărului de măsuri, care au în vedere acordarea ajutoarelor de stat, mai ales, sub forma de garanții și, mai puțin, pe granturi și facilități fiscale;

- reconsiderarea politicilor, mecanismelor și instrumentelor de garantare și contragarantare europene, prin intensificarea suportului și sprijinului oferit de instituțiile specializate ale UE societăților de garantare și de contragarantare; orientarea politicilor și transpunerea în practică a obiectivelor stabilite la nivelul național și UE, privind favo-

rizarea acordării de garanții în anumite domenii considerate prioritare, un interes crescut în activitatea de garantare fiind acordat domeniilor inovative și celor prin care crește eficiența energetică;

➤ diversificarea schemelor actuale de garantare și practicarea unui număr mai mare de produse tipizate de garantare, care vor facilita relațiile cu sistemul bancar, creșterea gradului de standardizare al produselor de garantare, permițând accelerarea dinamicii portofoliilor de garanții și contragarantării;

➤ sectorul microîntreprinderilor și, respectiv, acordarea de microîmprumuturi se vor bucura de o atenție deosebită din partea schemelor de garantare/contragarantare. Se are în vedere și faptul că entitățile de garantare pot avea un grad de expunere redus în cazul acestora, datorită volumului scăzut al împrumuturilor în condițiile în care sistemul financiar clasic este neinteresat de microîmprumuturi, rolul IFN în acordarea lor va crește, trebuind stabilite și condițiile de garantare/contragarantare pentru acest tip de cerere financiară. Este posibilă și creșterea numărului de scheme de garantare, care vor interveni în preluarea riscurilor generate de microîmprumuturi. Microcreditarea reprezintă o componentă esențială a politicilor UE pentru etapa următoare, iar România a preluat această opțiune în toate documentele strategice la care face referire prezentul demers;

➤ crearea unui sistem descentralizat de fonduri regionale de asistență și garantare, care să îmbunătățească accesul IMM la finanțare, prin îmbinarea resurselor financiare locale ale băncilor cu garanțiile fondurilor locale de garantare;

➤ dezvoltarea de scheme/instrumente de garantare necesare asigurării surselor de finanțare privată a instrumentelor cu capital de risc, necesare investițiilor IMM (eco-inovative, start-up, internaționalizare, dezvoltare de noi produse și servicii cu valoare adăugată).

B) OBIECTIVUL PRIORITAR II

Perfecționarea schemelor de ajutor și a normelor de aplicare ale acestora în corelație cu dinamica legislației europene și naționale în materia ajutorului de stat:

➤ capătă o nouă relevanță și rămâne vădit prioritar în condițiile restructurărilor pe care Comisia Europeană le vizează pentru acest domeniu, cu deosebire privind reducerea și perfecționarea direcționării ajutoarelor de stat, accentuarea analizelor calitative în procesul de alocare, îmbunătățirea și eficientizarea procedurilor, a mecanismelor de aplicare ale transparenței, precum și cu privire la partajarea responsabilităților între Comisie și statele membre;

➤ instituția contragarantării în statele membre se modernizează dinamic, relațiile dintre instituțiile comunitare și naționale se întâlnesc iar procesul de transfer al elementelor de know-how în materia ajutorului de stat se internaționalizează;

➤ funcția-obiectiv și misiunea Fondului Român de Contragarantare se restructurează în contextul mecanismelor de reformă și integrare în UE, vizând optimizarea ra-

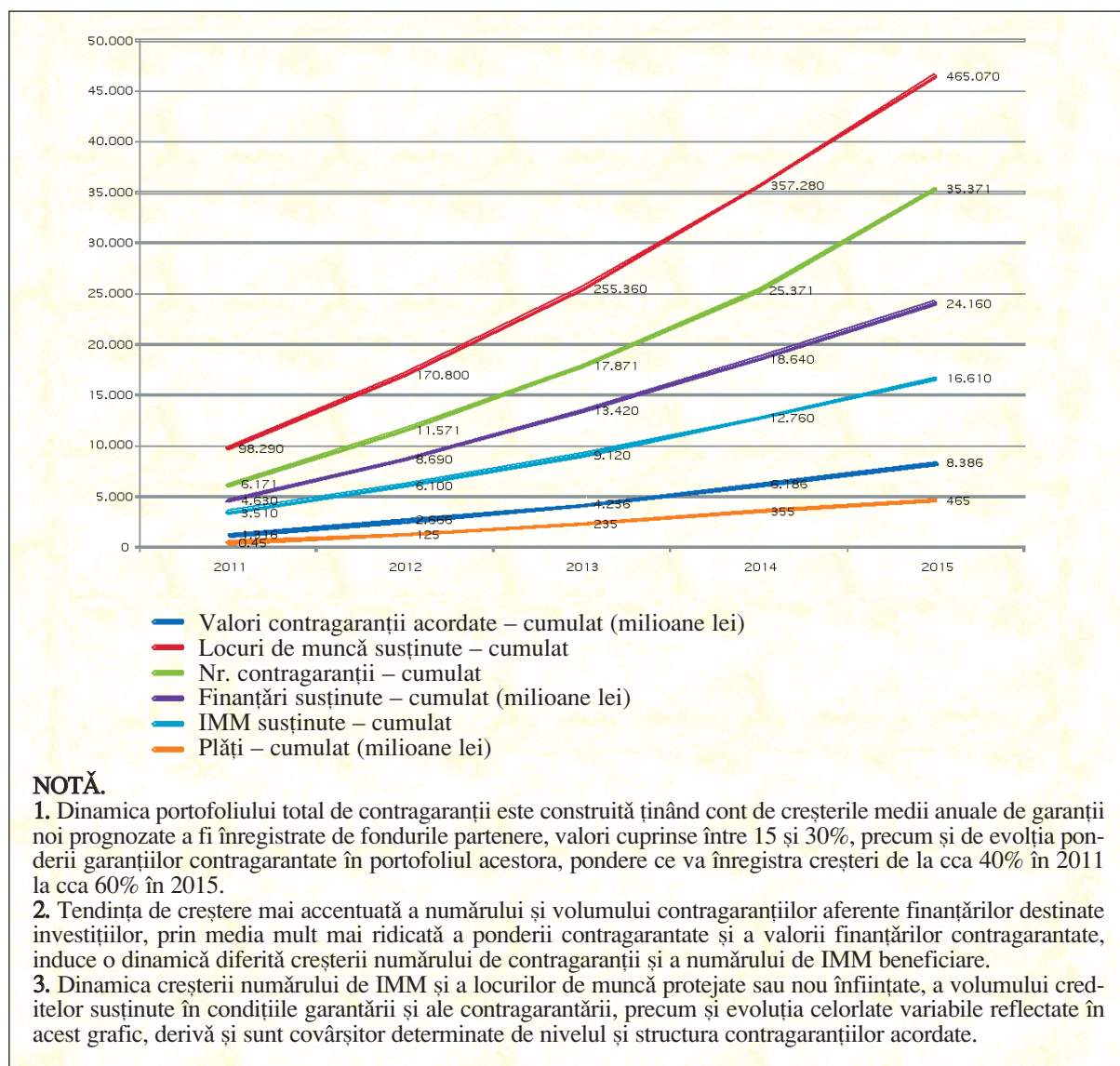

Figura nr. 6.1. – Creșterea volumului și a echității instrumentelor de operare ale FRC precum și a mecanismelor de lucru cu fondurile de garantare și alte instituții financiare nebancaire în sprijinul dezvoltării și modernizării accesului la finanțare a IMM.

portului dintre contragarantarea în condițiile mecanismelor de ajutor de stat și operarea pe principiile liberei concurențe;

➤ *evoluția Fondului Român de Contragarantare va fi covârșitor determinată de anvergura și calitatea strategiei naționale în domeniul competitivității, precum și de competența implementării acesteia.*

Drept urmare, Obiectivul prioritar II se consacră și pentru perspectiva 2015 în definirea asumată pentru etapa 2011 – 2013 astfel: *Perfecționarea schemelor de ajutor și a normelor de aplicare ale acestora în corelație cu dinamica legislației europene și naționale în materia ajutorului de stat.*

C) OBIECTIV PRIORITAR III

Dezvoltarea și flexibilizarea facilităților oferite în procesul de accesare la finanțare a IMM, pentru proiectele aflate în convergență cu Strategia Europa 2020, având ca obiective de referință creșterea inteligentă, dezvoltarea durabilă și promovarea unei economii favorabile incluziunii sociale:

- ▶ este un obiectiv care, fără nici o îndoială, are vocația vizionară a sfârșitului de deceniu II al acestui secol, determinând nu numai etapa 2011 – 2013, ci și proiecțiile care se vor materializa în 2015 și asupra viitoarelor obiective, care vor constitui portofoliul strategic de modernizare a proceselor de finanțare, garantare și contragarantare;

- ▶ prezintă relevanță angajamentele asumate de instituțiile europene de a asigura convergența proceselor europene de creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii;

- ▶ Guvernul României și-a asumat integrarea în plan național a obiectivelor strategice europene, prin *Memorandumul de aprobare a poziției preliminare a României cu privire la Strategia Europa 2020*, implicând major instituțiile financiare în îndeplinirea dezideratelor pe care le preconizează acest proiect strategic;

- ▶ dezvoltarea inteligentă, cercetarea și dezvoltarea inovativă capătă un rol covârșitor în cadrul politicilor publice, europene și naționale, ca alternative intangibile pentru o creștere durabilă în toate domeniile majore ale societății;

- ▶ România este mult rămasă în urma țărilor europene dezvoltate, cu deosebire în domeniul cercetării-dezvoltării, al învățământului, al protecției mediului, al IT și comunicațiilor, astfel încât dezvoltarea accesului la finanțare a IMM pentru facilitarea proiectelor pentru aceste domenii se constituie într-o reală provocare, șansă unică pentru o economie competitivă, reducerea decalajelor și prosperitate;

- ▶ sistemul instituțiilor de finanțare, garantarea și în consecință contragarantarea, sunt puțin adaptate obiectivelor preconizate în Strategia Europa 2020, astfel că modernizarea instrumentelor și mecanismelor de operare ale acestora dintr-o astfel de perspectivă nu pot fi amânate fără riscuri și efecte în consecință.

Creșterea rolului Fondului Român de Contragarantare în amplul proces de restructurare a accesului la finanțare pentru facilitarea proiectelor inovative, de cercetare-dezvoltare și a celor bazate pe cunoaștere, având ca referință **Strategia Europa 2020**, presupune **prioritizarea obiectivului din perspectiva acțiunilor și măsurilor preconizate până în anul 2015, reconfigurat astfel: Dezvoltarea și modernizarea mecanismelor și instrumentelor de contragarantare pentru finanțarea proiectelor aflate în convergență cu obiectivele Strategiei Europa 2020, vizând creșterea inteligentă, dezvoltarea durabilă și îmbunătățirea mediului de afaceri favorabil incluziunii sociale.**

D) OBIECTIVUL PRIORITAR IV

Dezvoltarea și diversificarea capacității de operare a FRC prin asumarea unor mecanisme de contragarantare în condiții de piață, accesul la scheme și finanțări europene și participarea la capitalul unor instituții de finanțare a IMM:

- prin implementarea acțiunilor și măsurilor prevăzute pentru perioada 2011 – 2013 vizând acest obiectiv, se anticipează soluționarea componentelor care asigură dezvoltarea mecanismelor de contragarantare în condiții de piață;
- participarea la capitalul unor instituții de finanțare a IMM nu va mai reprezenta o prioritate în condițiile în care obiectivul strategic în cauză nu mai constituie domeniu prioritar;
- accesul la scheme și finanțări europene sporește ca miză, urmând a fi dezvoltat ca acțiune prioritară de sine stătătoare în contextul obiectivului prioritar al perspectivei 2015;
- **drept urmare acest obiectiv nu va mai fi asumat pentru etapa 2014 – 2015, fiind considerat epuizat în perioada anterioară.**

E) OBIECTIVUL PRIORITAR V

Dezvoltarea cooperării cu instituțiile și organismele de garantare și contragarantare din țările membre UE și alte altor state cu experiență în domeniu, valorificarea potențialului și oportunităților oferite de AECM în scopul asumării instrumentelor de bune practici și a experiențelor relevante pe plan european și internațional:

- cooperarea bilaterală și în plan multilateral se va consacra în intervalul pe care îl vizează Documentul strategic, astfel că determinațiile strategice asumate prin acest obiectiv se vor individualiza, putând fi asumate ca mecanism operațional de rutină, pierzându-și vocația de a fi prioritare în sine;
- rămân de maximă actualitate și relevanță prerogativele strategice care vizează transferul de know-how în domeniile tehnologiilor și ale mecanismelor contragarantării ca “bune practici”;
- Fondul Român de Contragarantare a dobândit relativ recent calitatea de membru AECM, astfel că valorificarea potențialului și oportunităților, oferite de către aceasta în plan european și internațional, rămâne o misiune de maximă relevanță pentru dezvoltarea și modernizarea instituției contragarantării în viitor.

Considerentele și argumentele de mai sus motivează **renunțarea la caracterul prioritar al obiectivului V, urmând ca elementele de referință care vizează transferul de “bune practici” și al oportunităților oferite de AECM să fie asumate în cadrul obiectivului prioritar III, așa cum acesta a fost reformulat anterior.**

F) OBIECTIVUL PRIORITAR VI

Realizarea și dezvoltarea unui sistem de servicii informatice privind instrumentele, mecanismele și consultanța în domeniul contragarantării, garantării și accesului la finanțare a IMM:

- opțiunile strategice în viziunea 2015 nu vor menține ca fiind de nivel prioritar acest domeniu, determinat de faptul că implementarea acțiunilor și măsurilor asumate pentru perioada 2011 – 2013 asigură la un înalt nivel competitiv construcția și implementarea sistemului informatic necesar dezvoltării FRC;

➤ elementele care asigură funcționalitatea sistemelor de operare și cele care vizează upgradarea sistemului IT în acord cu dinamica mecanismelor și instrumentelor de lucru FRC sau care au caracter de continuitate urmează a fi preluate în cadrul obiectivelor care vizează consolidarea economică a instituției.

G) OBIECTIVUL PRIORITAR VII

Dezvoltarea și diversificarea comunicării și a relațiilor instituționale cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, presă și autoritățile publice în scopul cunoașterii conținutului și dinamicii mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC:

➤ relațiile de parteneriat ale Fondului Român de Contragarantare cu fondurile de garantare, precum și cu sistemul financiar-bancar, cel al mediului de afaceri și cu instituțiile și autoritățile publice-centrale și locale, cu atribuții în domeniul dezvoltării sectorului IMM, vor constitui și în viitor vectori majori ai procesului de perfecționare calitativă a funcțiilor și misiunii contragarantării ca instrument de referință al îmbunătățirii finanțării întreprinderilor mici și mijlocii;

➤ acest obiectiv urmează să fie asumat și prin preluarea și dezvoltarea practicilor care au vizat parteneriatele cu instituțiile din țările europene în perioada anterioară, în vederea consacării bunelor practici în materia garantării și contragarantării;

➤ specializarea relațiilor cu managementul sistemului bancar pentru promovarea sistemelor, mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC, impune consacrarea adecvată a unor parteneriate flexibile și inteligente, în măsură să asigure o autentică îmbunătățire a accesului la finanțare;

➤ concluziile desprinse în urma dialogului avut cu mediul de afaceri, bancar și instituțional din întreaga țară pune în evidență multe lipsuri și sincope în calea cunoașterii instrumentelor specifice contragarantării, precum și necesitatea ca această componentă a managementului Strategic al FRC să fie menținută și dezvoltată prioritar în perspectiva 2015;

➤ transparența în procesul de operare și dezvoltare instituțională este și va rămâne un principiu european de strictă actualitate, a cărei manifestare va trebui intensificată pe toate planurile: mediu de afaceri, sistemul de garantare, instituțiile financiar-bancare, raporturile cu instituțiile europene, autoritățile publice de la toate nivelele, sistemul cultural și media;

➤ Fondul Român de Contragarantare nu are încă un comportament pe deplin performant, privind comunicarea publică și diseminarea eficientă a mecanismelor și instrumentelor sale de operare, astfel încât instituirea și implementarea unei strategii proprii de comunicare adecvate se impune cu necesitate.

În acest context, Obiectivul VII se păstrează prioritar în următoarea redefinire:
Perfecționarea comunicării și a calității parteneriatului cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, autorități publice și presa precum și cu organisme și instituții similare din țările membre UE în scopul consolidării imaginii și a vizibilității operaționale ale FRC.

H) OBIECTIVUL PRIORITAR VIII

Perfecționarea managementului FRC, îmbunătățirea formării continue a personalului și obținerea recunoașterii calității în procesul de operare:

➤ rațiunea esențială a întregului proces asumat de AGA, Consiliul de Supraveghere și Directoratul Fondului Român de Contragarantare pentru elaborarea Strategiei FRC pentru perioada 2011 – 2013 se regăsește în necesitatea perfecțiunii managementului, ca funcție strategică ce dă consistență și justifică necesitatea continuării și amplificării consecvente a demersului, având țintă 2015 și chiar și după acest orizont;

➤ managementul este un proces dinamic prin esența sa, încât opțiunea consacării unui comportament vizionar modern din partea actorilor principali care gestionează Fondul Român de Contragarantare – AGA, Consiliul de Supraveghere și Directoratul se impune axiomatic;

➤ concluziile analizei SWOT, relevante în studiul de specialitate, se cer a fi valorificate de o manieră exhaustivă și corelativă, având în vedere toate obiectivele prioritare, precum și efectele implementării acțiunilor și măsurilor preconizate ca premise fundamentale ale perfecționării managementului, eliminării punctelor slabe, valorizării punctelor tari și anticipării soluțiilor de contracarare a amenințărilor. De regulă, un demers atât de complex și cu atât de multe necunoscute nu poate fi asumat decât într-o viziune dinamică și pentru intervale de timp cel puțin de nivel mediu (3 – 5 ani);

➤ unele componente strategice ale fostelor obiective prioritare: gestiunea sistemului informatic, construcția parteneriatelor instituționale, activitatea de consultanță, dezvoltarea logistică, dinamica sistemului normativ, vor fi asumate de acest obiectiv prioritar, care dezvoltă funcția managerială asigurând echilibrul intercondițional necesar;

➤ acest obiectiv prioritar va trebui să dobândească alături de vocația de a fi autentic integrator pentru întregul proces de implementare a principiilor, acțiunilor și măsurilor vizate în Documentul Strategic și calitatea de vehicul al proceselor inovatoare privind mecanismele de operare ale FRC, de reconsiderare și recalibrare a unor opțiuni anterioare sau repunerea pe rol a celor pierdute sau ratate, de adaptare continuă la efectele creșterii economice, dar și la posibilele șocuri care pot interveni în economia europeană, națională și cea globală.

În acest sens, în perspectiva 2015, acest obiectiv prioritar se redefinește astfel: “Perfecționarea și modernizarea managementului Fondului Român de Contragarantare, profesionalizarea înaltă a personalului și optimizarea arhitecturii instituționale”.

I) OBIECTIVUL PRIORITAR IX

Consolidarea gestiunii economice proprii, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC:

➤ consolidarea gestiunii economice proprii sub toate aspectele pe care aceasta le relevă și în toate componentele ce o determină – stabilitatea financiară, optimalitatea raportului venituri/cheltuieli, randamentul contragarantării, politicile de risc și pruden-

țialitate, piața garanțiilor și a contragaranțiilor, competitivitatea, criteriile de operare, impune rămânerea acestui obiectiv ca prioritar și de consistență intangibilă pentru viitorul instituției contragarantării și al Fondului Român de Contragarantare în ansamblul său;

► condiționalitatea în care operează sistemul bancar determinat de implementarea Acordului Basel III, impun reconsiderarea politicilor de risc și prudențialitate ale FRC, astfel încât mecanismele sale de operare să-și poată păstra cât mai consistente facilitățile pentru dezvoltarea accesului la finanțare a sectorului IMM;

► trecerea la moneda unică va trebui să găsească Fondul Român de Contragarantare pregătit pentru asumarea noilor provocări, dar și a riscurilor specifice unei reforme structurale atât de grandioase;

► procesul de capitalizare continuă a Fondului Român de Contragarantare, ca opțiune de politică publică preconizată prin Strategia Guvernamentală pentru dezvoltarea domeniului IMM, va trebui să fie împlinit prin acțiuni și măsuri care să asigure dezvoltarea veniturilor sale proprii, cu impact pozitiv asupra eficienței de ansamblu a activității FRC;

► mecanismele și instrumentele de supraveghere și de lucru ale FRC vor trebui adaptate mai consistent și mai pragmatic sistemului de operare ale fondurilor de garantare partenere, vizând cu preponderență exercitarea mandatului, calitatea portofoliului, precum și anticiparea riscului și a plăților în contul contragaranțiilor acordate în numele Fondului Român de Contragarantare;

► creșterea rolului contragarantării în procesul de finanțare a proiectelor care beneficiază de fonduri europene rămâne de strictă actualitate și se accentuează ca misiune în perspectiva trecerii la etapa următoare de finanțare nerambursabilă europeană după anul 2013;

► se impune revizuirea politicilor Fondului Român de Contragarantare în domeniul investiției resurselor proprii, în acord cu schimbările așteptate prin trecerea la moneda unică, ofertele pieței de capital interne și internaționale și ale diversificării oportunităților de investiții în instrumente derivate.

Pe aceste considerente, **Obiectivul prioritar IX se extrapolează, ca fiind deosebit de actual etapei 2014 – 2015, cu reconsiderarea unor componente astfel:** *“Consolidarea gestiunii economice proprii, capitalizarea continuă și diversificarea surselor de finanțare ale Fondului Român de Contragarantare, accesul la scheme și finanțări europene, recalibrarea politicilor de risc și ale mecanismelor în domeniul prudențialității în procesul de acordare a contragaranțiilor”.*

J) OBIECTIVUL PRIORITAR X

Modernizarea și perfecționarea cadrului normativ privind organizarea și funcționarea FRC în scopul creșterii impactului activității de contragarantare în susținerea accesului la finanțare a IMM:

➤ perioada 2011 – 2013 va consolida în termeni moderni statutul juridic al Fondului Român de Contragarantare, normele și reglementările interne ale activității de contragarantare, precum și procesul construcției instituționale;

➤ abordarea implicațiilor juridice în cazul fiecărei opțiuni strategice, acțiuni și măsuri soluționează în termeni aplicați cerințele normelor de drept și ale legislației aplicabile mecanismelor de contragarantare, **astfel încât menținerea acestui obiectiv prioritar nu se mai justifică.**

CONCLUZII

SINTETIZÂND, perspectiva strategică consolidată a Fondului Român de Contragarantare pentru intervalul 2014 – 2015, concretizată prin continuitate coerentă și viziune sustenabile, **ar putea fi asumată prin implementarea următoarelor obiective:**

1. Obiectivul strategic general: perfecționarea, dezvoltarea, diversificarea inovativă și modernizarea mecanismelor și a instrumentelor de contragarantare în procesul de facilitare a accesului la finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii.

2. Obiective strategice prioritare:

I. Dezvoltarea și modernizarea accesului la finanțare a IMM prin creșterea volumului și a calității instrumentelor de operare ale Fondului Român de Contragarantare, precum și a mecanismelor de lucru cu fondurile de garantare și alte instituții financiare nebankare;

II. Perfecționarea schemelor de ajutor și a normelor de aplicare ale acestora, în corelație cu dinamica legislației europene și naționale în materia ajutorului de stat;

III. Dezvoltarea și modernizarea mecanismelor și instrumentelor de contragarantare pentru finanțarea proiectelor aflate în convergență cu obiectivele Strategiei Europa 2020, vizând creșterea inteligentă, dezvoltarea durabilă și îmbunătățirea mediului de afaceri favorabil incluziunii sociale;

IV. Perfecționarea comunicării și a calității parteneriatului cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, autoritățile publice, presa și cu organisme și instituții similare din țările membre UE, în scopul consolidării imaginii și vizibilității operaționale a FRC;

V. Perfecționarea și modernizarea managementului FRC, profesionalizarea înaltă a personalului și optimizarea arhitecturii instituționale;

VI. Consolidarea gestiunii economice proprii, capitalizarea continuă și diversificarea surselor de finanțare a FRC, accesul la scheme și finanțări europene, recalibrarea politicilor de risc și ale mecanismelor în domeniul prudențialității în procesul de acordare a contragaranțiilor.

Fundamentarea, elaborarea și implementarea strategiei, sau pe scurt, promovarea managementului strategic, constituie o realizare de excepție a

managementului Fondului Român de Contragarantare, instituție aflată la debutul existenței sale, dar care a devenit deja un brand în peisajul organizațional specializat al economiei și al sistemului financiar-bancar, prin contribuțiile sale notabile la însănătoșirea mediului de afaceri.

Argumentele care susțin această apreciere.

➤ În primul rând, **FRC este o verigă importantă a lanțului funcțional structural IMM (mediul de afaceri) – instituții de creditare – fonduri de garantare – Fondul Român de Contragarantare sau procesual – producție – creditare – garantare – contragarantare.** Este adevărat că fiecare din aceste verigi dispune de un loc și are un rol bine definit în sistem, în funcționarea acestuia. Dar la fel de adevărat este și faptul că activitatea mai puțin intensă a oricăreia dintre aceste verigi poate influența decisiv prestația de ansamblu, supraviețuirea și/sau dezvoltarea mediului de afaceri.

➤ În al doilea rând, **FRC nu poate să-și îndeplinească misiunea pentru care a fost înființat și funcționează fără o proiecție realistă a viitorului său strategic**, în contextul în care mediul de afaceri (IMM) dispune de o strategie guvernamentală, băncile creditoare au orientări strategice fundamentate, iar FNGCIMM, ca principal fond de garantare a creditelor acordate IMM, de asemenea, și-a înscris activitățile pe o traiectorie strategică sustenabilă.

➤ În al treilea rând, **strategia FRC este o formă coerentă de răspuns la influențele exogene, europene și naționale, în materie de garantare-contragarantare, așa cum au fost relevate, de altfel, acestea în Documentul de fundamentare.**

➤ **Strategia Europa 2020, Planul Național de Reformă, celelalte proiecții strategice naționale și sectoriale au menirea de a asigura ieșirea României din criza economico-financiară și asigurarea unei dezvoltări sustenabile în anii ce vin.** De la primele semne ale începutului de an 2011 – ieșirea din recesiune, prin înregistrarea unei dinamici ascendente a economiei, în general, și a sectorului IMM, “motorul” acesteia, în particular, va determina, prin conjugarea eforturilor strategice ale celor patru pioni economici importanți la care ne-am referit, un trend evolutiv pe termen lung, favorizant performanțelor.

Strategia FRC este, din acest punct de vedere, un “produs managerial” definitiv, cu o pronunțată dimensiune economică, socială și organizațională, rezultat al unui proces decizional complex, dinamic, continuu, interactiv și prospectiv.

➤ **Calitatea, eficiența și eficacitatea acestui demers strategic urmează a fi validate de performanțele manageriale și economice ale FRC, așteptate prin operaționalizarea obiectivelor politicilor, acțiunilor și măsurilor asumate.**

I. BIBLIOGRAFIE

1. **Allen, F., Carletti, E.** – *Mark-to-Market Accounting and Liquidity Pricing*, Journal of Accounting and Economics 45, 358 – 378, 2008.

2. **Amato, J.D., Furfine, C.H.** – *Are credit ratings procyclical?*, BIS Working paper No 129, February, 2003.

3. **Băcilă, N.** – *The Relation between State Aid and Economic Development în the European Union*, The Romanian Economic Journal, year XIII, nr. 36, july 2010.

4. **Baker, D.** – *The Benefits of a Financial Transactions Tax*, Center for Economic and Policy Research, December, 2008.

5. **Blauberger, M.** – *Compliance with rules of negative integration: European state aid control în the new member states*, Journal of European Public Policy, 2009, Vol. 16, No. 7, pp. 1030 – 1046.

6. **Borio, C.** – *Towards a macroprudential framework for financial supervision and regulation?*, BIS Working Papers No 128, February, 2003.

7. **Borio, C., Furfine, C., Lowe, P.,** – *Procyclicality of the financial system and financial stability: issues and policy options*, BIS Paper No 1, 2001.

8. **Borio, C., Drehmann, M.,** – *Towards an operational framework for financial stability: “fuzzy” measurement and its consequences*, BIS Working Papers No 284, June, 2009.

9. **Buigues, P.A., Sekkat, K.** – *Public Subsidies to Business: An International Comparison*, Journal of Industry, Competition and Trade, published online: 07 May 2010, DOI: 10.1007/s10842-010-0074-1.

10. **Cappiello, L., Kadareja, A., Sørensen, C., Protopapa, M.** – *Do bank loans and credit standards have an effect on output? A panel approach for the euro area*, European Central Bank Working Paper no 1150, January, 2010.

11. **Cassar, G.** – *The Financing of Business Start-ups*, Journal of Business Venturing 19, 261 – 283, 2004.

12. **Ciccarelli, M., Maddaloni, A., Peydró, J.-L.** – *Trusting the Bankers: a New Look at the Credit Channel of Monetary Transmission*, European Central Bank Working Paper no 1228, July, 2010.

13. **Cini, M.** – *The soft law approach: Commission rule making în the EU's state aid regime*, Journal of European Public Policy, Routledge, (8):2 April 2001.

14. **DeLong, J.B., Shleifer, A., Summers, L., Waldmann, R.** – *The Economic Consequence of Noise Trading*, National Bureau of Economic Research, Working Paper No W2395, 1987.

-
15. Dobrescu, E., Albu, L. – *Dezvoltarea durabilă În România – modele și scenarii pe termen mediu și lung*, Editura Expeet, București, 2005.
16. Douette, A. – *The guarantee schemes members of the European Mutual Guarantee Association – Presentation and Comparison*, Brussels, iulie 2003.
17. Drăgulin, I. – *Analiza de impact privind starea și evoluția pe termen mediu și scurt a sistemului financiar și bancar din România, cu aplicații legate de mecanismele și instrumentele de dezvoltare a accesului IMM la finanțare*, București, 2010.
18. Drehmann, M., Borio, C., Gambacorta, L., Jiménez, G., Trucharte, C. – *Countercyclical capital buffers: exploring options*, BIS Working Papers No 317, 2010.
19. Falk, D. – *Economic Impact of Credit Guarantees: The Case of Germany*, Workshop on Credit Guarantee Funds, noiembrie 2008, Muntenegru.
20. Ferri, G., Liu, L.G., Majnoni, G. – *The role of rating agency assessments in less developed countries: Impact of the proposed Basel guidelines*, Journal of Banking and Finance, vol. 25 (1), pp. 115 – 148, 2001.
21. Ganoulis, I., Reiner, M. – *State Aid Control in the European Union – Rationale, stylised facts and determining factors*, Intereconomics: Review of European Economic Policy, vol 36(6), 2001.
22. González, P.P, Sánchez, H.M., Sobrino, J.N.R. – *The European Framework of Guarantee Systems/Schemes: Main Characteristics and Concepts (2006)*, internet.
23. González, P.P., Sánchez, H.M., Sobrino, J.N.R. – *Conceptual contributions and characteristics for classifying guarantee systems/schemes*, Analistas Económicos de Andalucía, 2007.
24. González, P.P, Figueiredo, J.F. – *The European experience to promote access to credit for the micro, small and medium-sized enterprises (Micro-SMEs) thro.u.g.h guarantee schemes*, The financial extension of the credit and services, Iberoamerican Summit, Montevideo, nov. 2006.
25. Gordy, M. – *First, do no harm – a Hippocratic approach to procyclicality in Basel II*, paper presented at the conference Procyclicality in the financial system, jointly organised by the Netherlands Bank and the Bretton Woods Committee, 9 – 10 February, 2009.
26. Gracey, A.D. – *Guarantee Mechanisms for Financing Innovative Technology Survey and Analysis*, European Commission: Luxembourg (2001).
27. Hirtle, B. J., Schuermann, T., Stroh, K. J. – *Macroprudential Supervision of Financial Institutions: Lessons from the SCAP*, Federal Reserve Bank of New York Staff Reports, No 409, Novembe, 2009
28. Holscher, J., Nulsch, N., Stephan, J. – *The Gloves are off: State Aid in the enlarged European Union*, internet.
29. Honohan, P. – *Partial credit guarantees: principles and practice*, Conference on Partial Credit Guarantees, Washington DC, March 13 – 14, 2008.
-

30. **Ioan, S.** – *Studiu privind eficiența și perspectivele de dezvoltare a activității, mecanismelor și instrumentelor utilizare de fondurile de garantare din România cu o subliniere specială vizând cele cu care Fondul Român de Contragarantare S.A. are convenții de contragarantare; impactul garantării și al contragarantării asupra mediului de afaceri, în general, și al IMM, în special, fondurilor de garantare, sistemului bancar, veniturilor bugetului public, precum și în plan ocupațional și social*, București, 2010.

31. **Karlis, A.** – *Loan Guarantee System în Germany*, prezentare în cadrul Workshop-ului din 21.06.2001, Praga.

32. **King, M.** – *Mapping capital and liquidity requirements to bank lending spreads*, BIS Working Papers No 324, November, 2010.

33. **Kitching, J., Smallbone, D. Xheneti, M.** – *Have UK Small Enterprises Been Victims of the “Credit Crunch”?*, Paper presented at the 23rd RENT conference, Budapest, November 19 – 20, 2009.

34. **Kotler, P.** – *Marketing Management*, Custom Edition for University of Phoenix, 2002 by Pearson Custom Publishing.

35. **Kotler, P.** – *Principiile marketingului*, ediția a IV-a, Editura Teora, 2008.

36. **Kotler, P., Troias de Bes, F.** – *Marketing lateral: noi tehnici pentru descoperirea ideilor de succes*, Editura CODECS, 2004.

37. **Levente, K.** – *Finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii*, Editura Expert, București, 2004.

38. **Mai, G.** – *CIP WORKSHOP*, Zagreb, martie 2010.

39. **Masschelein, N.** – *Monitoring pro-cyclicality under the capital requirements directive: preliminary concepts for developing a framework*, National Bank of Belgium, 200711-22, 2007.

40. **Michaelas, N., Chittenden, F., Poutziouris, P.** – *Financial Policy and Capital Structure Choice în U.K. SMEs: Empirical Evidence from Company Panel Data*, Small Business Economics 12, 113 – 130, 1999.

41. **Nicolescu, O., Verboncu, I.** – *Metodologii manageriale*, Editura Universitară, București, 2008.

42. **Nicolescu, O., Verboncu, I., Profiroiu, M.** – *Starea de sănătate a managementului din România*, Editura Media 10, București, 2010.

43. **Nicolescu, O., Nicolescu, C.** – *Intreprenoriatul și managementul întreprinderilor mici și mijlocii*, Editura Economică, București, 2008.

44. **Pia, P.** – *The Spanish Guarantee System în "The Guarantee Systems and the SMEs Access to Credit"*, aprilie 2008.

45. **Plantin, G., Sapra, H., Shin, H.** – *Marking-to-Market: Panacea or Pandora's Box?*, Journal of Accounting Research 46, 435 – 60, 2008.

46. **Platon, V.** – *Construcția și dezvoltarea infrastructurii specifice IMM*, Editura Expert, București, 2005.

-
47. Pollin, R., Baker, D., Schaberg, M. – *Financial Transactions Taxes for the U.S. Economy*, Amherst: MA: Political Economy Research Institute, 2002.
48. Quagliariello, M. (ed.) – *Stress-testing the Banking System, Methodologies and Applications*, Cambridge University Press, 2009.
49. Tarashev, N., Borio, C., Tsatsaronis, K. – *Attributing systemic risk to individual institutions*, BIS Working Papers No 308, May, 2010.
50. Tirole, J. – *Illiquidity and all its friends*, BIS Working Papers No 303, Eighth Annual Conference on “Financial system and macroeconomic resilience: revisited”, 2010.
51. Wall, A.E. – *The 2009 Stress Tests: A Model for Periodic Transparent Examinations of the Largest Bank Holding Companies*, LLM Long Paper, International Finance Seminar, Harvard Law School, April, 2010.
52. Zurn, M., Joerges, Ch., Auth, G. – *Law and Governance în Postnational Europe*, Cambridge University Press, 2005.
53. AECM – *Fighting the Financial Crisis: Measures undertaken by AECM's Member organizations*, internet, August 2009.
54. AECM – *Statistics, 2007 – 2009*.
55. ANOFM – *Programul de Ocupare a Forței de Muncă*.
56. Banca Națională a României – *Raport asupra stabilității financiare*, 2010.
57. BIS – *Addressing financial system procyclicality: a possible framework*, Note for the FSF Working Group on Market and Institutional Resilience”, September, 2008.
58. *Cadrul Strategic Național de Referință*, 2007 – 2013.
59. *Carta Albă a IMM din România* – ediția 2009 (a 7-a) și ediția 2010 (a 8-a), editată de Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România și de Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM.
60. *Cartea albă a IMM din România*, 2010, Editura Olimp, București, 2010
61. Comisia Europeană, **Directoratul General Întreprinderi și Industrie** – *Fișa informativă SBA pentru România*, 2009.
62. **Comision Nacional de la Competencia** – *Informe Anual 2008 Ayudas Públicas*, internet.
63. **Consiliul Concurenței** – *Raport privind ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2006 – 2008*, 2009, internet.
64. **Consiliul Concurenței** – *Raport Anual 2009*, București 2010.
65. **Consiliul Concurenței** – *Inventarul ajutoarelor de stat acordate în România în perioada 2007 – 2009 (Centralizator date)*, internet.
66. **Consiliul Europei** – *Regulamentul nr. 659/1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE*, OJ (EC) 1999, L 83, p.1, cu modificările și completările ulterioare.
67. **Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România** – *Evaluarea situației de ansamblu a IMM din România în semestrul I 2010*, nr.11, 2010.
-

68. ETEA, Faculty of Economic and Business Sciences, University of Cordoba & Fundacion ETEA para el Desarrollo y la Cooperacion – *The European Framework of Guarantee systems/Schemes: Main Characteristics and Concepts*, Cordoba, 2006.

69. **European Bank for Reconstruction and Development** – *Recovery and Reform*, Transition Report 2010.

70. **European Central Bank** – *Financial Stability Review*, December, 2010.

71. **European Central Bank** – *EU Banking Sector Stability*, September, 2010.

72. **European Commission** – *European Financial Supervision*, COM(2009) 252, 2009.

73. **European Commission** – *European SMEs under Pressure*, 2010.

74. **European Commission** – *Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE în ceea ce privește cerințele de capital pentru portofoliul de tranzacționare și resecuritizare, precum și procesul de supraveghere a politicilor de remunerare*, COM (2009) 362 final, 2009.

75. **European Commission** – *Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind supravegherea macroprudențială comunitară a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru riscuri sistemice*, COM (2009) 499 final, 2009.

76. **European Commission** – *State Aid Scoreboard*, (2000 – 2009).

77. **European Commission** – *State Aid Scoreboard, Spring 2009 Update. Special Edition on State Aid Interventions în the current Financial and Economic Crisis*, Brussels, 08.04.2009, COM (2009) 164.

78. **European Commission** – *Liniile directoare privind ajutorul de stat national regional pentru perioada 2007 – 2013*, OJ C54, 03/04/2006, p. 231 – 263.

79. **European Commission** – *Regulamentul (CE) nr. 800/2008 al Comisiei din 6 august 2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare)*, JO L 214, 9.8.2008, p. 3.

80. **European Commission** – *Regulamentul nr. 1998/2006 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor de minimis*, Jurnalul Oficial nr. L 379, 28.12.2006, p. 5.

81. **European Commission** – *Regulamentul nr. 1.535/2007 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutoarelor de minimis în sectorul producției de produse agricole*, JO L 3337, 21.12.2007.

82. **European Commission** – *Planul de acțiune privind ajutoarele de stat: Ajutoare de stat mai puțin numeroase și mai bine direcționate: foaie de parcurs pentru reforma ajutoarelor de stat 2005 – 2009*, COM (2005) 107.

83. **European Commission** – *Nota referitoare la Procedura simplificata privind tratamentul anumitor tipuri de ajutoare de stat*, OJ C 136, 16.6.2009, p. 3 – 12.

84. **European Commission** – *Annual Reports on Competition Policy (2000 – 2008)*.

-
85. **European Commission** – *Raportul al XXV-lea privind politica concurenței*, 1995.
86. **European Commission** – *State Aid Action Plan. Less and better targeted state aid: a roadmap for state aid reform 2005 – 2009*, Brussels, 7.06.2005, COM (2005) 107 final.
87. **European Commission, DG Competition** – *The new approach to State aids – recent reforms under the State Aid Action Plan and next steps*, conferința specială, Bruxelles, 21 noiembrie 2008.
88. **European Commission** – Directorate General for Enterprise and Industry, *Report of the European Expert Group on Corporate Social Responsibility and Small and Medium-sized Enterprises, Opportunity and Responsibility – How to help more small businesses to integrate social and environmental issues into what they do*.
89. **European Commission** – Directorate General for Enterprise and Industry, *Report of the Expert Group Think Small First, Considering the SME interesting in policy making*, March 2009.
90. **European Commission** – *Report on the Implementation of SBA²⁸⁾*, Brussels, COM(2009) 680.
91. **European Commission**, Commission Staff working document on the Implementation of the Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises, Brussels, 7.10.2009, SEC (2009) 1350 final.
92. **European Commission**, Directorate General for Enterprise and Industry, *European SMEs under Pressure, Annual Report on EU Small and Medium-sized Enterprises 2009*.
93. **European Commission**, Directorate General Competition, Staff working document, *The application of state aid rules to Government guarantee schemes covering bank debt to be issued after 30 June 2010*, 30 Aprilie 2010.
94. **European Commission** – *Europe 2020: A European Strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, June 2010.
95. **European Commission**, Directorate General Enterprise and Industry, David Audretsch, Rob van der Horst, Ton Kwaak, and Roy Thurik, *First Section of the Annual Report on EU Small and Medium-sized Enterprises*, 12 January 2009.
96. **European Commission** – *Competitiveness and Innovative Programme 2007 – 2013*, EU SMEs and subcontracting, October 2010.
97. **European Commission** – *Innovative financing at a global level*, Brussels, SEC (2010) 409, 01.04.2010.
98. **European Investment Fund** – *Annual Report 2008*.
99. **European Investment Fund** – *Annual Report 2009*.

²⁸⁾ Small Business Act, document lansat de Comisia Europeană în iunie 2008. Documentul conține un set de principii comune în zece domenii diferite, menite să faciliteze activitatea IMM.

100. Eurostat, **Industry, Trade and Services – Statistics în focus: Enterprises by size class – overview of SMEs în EU**, nr. 31/2008.

101. **European Mutual Guarantee Association – Guaranteeing loans for small and medium-sized enterprises**, 1996.

102. **European Mutual Guarantee Association – Mecanisme de contragarantare – Germania**.

103. **European Mutual Guarantee Association – Mecanisme de contragarantare – CESGAR CERSA – Spania**.

104. **Fighting the Financial Crisis – Measures undertaken by AECM's Member organizations**, AECM, aug. 2009.

105. **FRC – Raportul privind activitatea desfășurată în trimestrul III 2010**, 28 oct. 2010.

106. **Guarantees and the recovery – The impact of anti-crisis guarantee measures**, AECM, aug. 2010.

107. **Guvernul României – proiect Programul national de reforma (2011 – 2013)**, noiembrie 2010.

108. **Guvernul României – Strategia Guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM**, iulie 2010, internet.

109. **H.G. nr. 656/20 iunie 2002** pentru acceptarea Cartei Europene pentru Întreprinderile Mici, adoptată la 13 iunie 2000.

110. **H.G. nr. 290/2 martie 2006** pentru aprobarea Strategiei de stimulare a dezvoltării rețelei naționale de incubatoare de afaceri.

111. **H.G. nr. 1.164/2007** privind ajutoarele de minimis pentru dezvoltarea sau modernizarea întreprinderilor mici și mijlocii.

112. **H.G. nr. 651/2006** privind aprobarea Politicii în domeniul ajutorului de stat pentru perioada 2006 – 2013.

113. **International Monetary Fund – A fair and substantial contribution by the financial sector**, Final Report for G-20, June 2010.

114. **Legea nr. 312/2009**, Actul Constitutiv al Fondului Român de Contragarantare, aprobat prin Hotărârea nr. 1/2009 a Adunării Generale Extraordinare a Acționarilor Fondului Român de Contragarantare.

115. **Legea nr. 31/1990** privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare și **Legea nr. 1/2005** privind organizarea și funcționarea cooperăției.

116. **Legea nr. 137/2007** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 117/2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat.

117. **Legea nr. 346/2004** privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii.

118. **MECMA – Strategia IMM – 2011 – 2014**, București, 2010.

119. **Norma nr. 1/2010** – privind contragarantarea garanțiilor aferente finanțărilor contractate de întreprinderile mici și mijlocii de la bănci și instituții financiare neban-care.

120. **Norma nr. 2/2010** – privind contragarantarea garanțiilor acordate pentru sprijinirea înființării și dezvoltării de întreprinderi mici și mijlocii (start-up).

121. **O.G. nr. 60/22 august 2002** pentru ratificarea Memorandumului de înțelegere dintre România și Comunitatea Europeană privind participarea României la Programul comunitar pentru întreprinderi și spirit antreprenorial, în particular pentru întreprinderi mici și mijlocii.

122. **Operațiuni în Registrul Central al Comerțului** – *Sinteza statistică a datelor din Registrul Central al Comerțului*.

123. **Ordinul ministrului întreprinderilor mici și mijlocii, comerțului și mediului de afaceri nr. 1.364/23.12.2009** privind aprobarea condițiilor de acordare a contragaranțiilor

124. **Ordinul MCMA nr. 1.338/15 iulie 2010** pentru aprobarea schemei transparente de ajutor de minimis, denumită “*Schema transparenta de ajutor de minimis sub forma de garanții de portofoliu de credite, ca parte integrantă a implementării inițiativei JEREMIE în România*”, aferentă domeniului major de intervenție 1.2 “*Accesul IMM la finanțare*”, axa prioritară 1 “*Un sistem de producție inovativ și ecoeficient*”, din cadrul Programului operațional sectorial pentru creșterea competitivității economice.

125. **Ordonanța nr. 27/2006** pentru modificarea și completarea Legii nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii.

126. **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 23/2009** privind înființarea Fondului Român de Contragarantare.

127. **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2006** privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, modificată și aprobată prin Legea nr. 137/2007.

128. **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2006** privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 137/2007.

129. **Organizația Mondială a Comerțului**, Grupul de lucru privind interacțiunea dintre comerț și politica în domeniul concurenței, *The fundamental WTO principles of national treatment, most-favoured nation treatment and transparency* (WT/WGTCP/W/114), 1999.

130. **Organizația Mondială a Comerțului** – *Agreement on subsidies and countervailing measures*.

131. **Organizația Mondială a Comerțului** – *Understanding WTO*, ediția 2005.

132. **Organizația Națiunilor Unite**, Trade and Development Board, Commission on Investment, Technology and Related Financial Issues, Intergovernmental Group of Experts on Competition Law and Policy, *Ways in which possible international agreements on competition might apply to developing countries, including through prefe-*

rential or differential treatment, with a view to enabling these countries to introduce and enforce competition law and policy consistent with their level of economic development, 5 septembrie 2005;

133. OSEO – *Les instruments d'ingénierie financière et les fonds structurels 2007 – 2013*, nov. 2010.

134. **Perspectiva financiară 2007 – 2013**, respectiv dezbaterile privind perspectiva financiară 2014 – 2020.

135. **Planul Național de Dezvoltare 2007 – 2013**.

136. **Programul de Convergență 2009 – 2014**.

137. **Programul Național de Reforme 2007 – 2013**.

138. **Programul de guvernare curent**.

139. **PROGRESS – Programul Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și solidaritate socială**, 2007 – 2013.

140. **Regulamentul CE nr.1998/2006** privind aplicarea art. 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis.

141. **Rezoluția Parlamentului European din 24 martie 2009** referitoare la Cartea verde privind coeziunea teritorială și stadiul dezbaterilor referitoare la viitoarea reformă a politicii de coeziune (2008/2174(INI)).

142. **SIAGI – Rapport annuel 2009**.

143. **Site-uri ale instituțiilor de credit și a IFN din România**.

144. **Strategia Națională privind Dezvoltarea Durabilă a României**.

145. **Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2007 – 2013**.

146. **Strategia Națională de Dezvoltare economică a României pe termen mediu**.

147. **Strategia Națională de Telecomunicații**.

148. **Strategia Națională pentru Egalitatea de Șanse**.

149. **Strategia Națională de Export a României pentru perioada 2010 – 2014**.

150. **Strategia Națională de Dezvoltare a Ecoturismului în România**.

151. **Strategia Guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM în perioada 2009 – 2013**.

152. **Strategia Guvernamentală pentru îmbunătățirea și consolidarea mediului de afaceri (proiect)**.

153. **Strategia Fiscal-Bugetară 2007 – 2013**.

154. **The Impact of the Global Crisis on SME and Entrepreneurship Financing and Policy Responses**, OECD 2009.

155. **World Bank – Doing Business Report, 2009**.

156. www.consiliulconcurentei.ro

157. www.ajutordestat.ro

158. http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

159. <http://www.smeg.org.tw/doc/JSD-1-5.pdf>

160. www.wto.org

161. www.unctad.org
162. www.aecm.be
163. <http://www.aecm.be>
164. <http://www.etea.com>
165. <http://www.bnr.ro>
166. <http://www.arb.ro>
167. <http://www.fngcimm.ro/>
168. <http://www.frcg.ro/>
169. <http://www.fgcr.ro>
170. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/index_ro.htm
171. <http://www.cnipmmr.ro/>
172. <http://www.ebrd.com>
173. <http://www.animmc.ro/imm/legislatie/>
174. <http://www.ebrd.com/new/stories/2009/090709.htm>
175. <http://www.ebrd.com/country/country/romania/cs.htm>
176. <http://steconomice.uoradea.ro/anale/volume/2009/v4-management-and-marketing/67.pdf>
177. <http://www.cnipmmr.ro/statistica/2009sem1.pdf>
178. www.brd.ro
179. www.bcr.ro
180. www.raiffeisen.ro
181. www.piraeusbank.ro
182. www.alphabank.ro
183. www.bancpost.ro
184. www.cec.ro
185. www.unicredit-tiriac.ro
186. www.bis.gov.uk
187. <http://www.languedoc-roussillon.pref.gouv.fr/>

BUGET ESTIMAT 2011 – 2013
– VARIANTA FĂRĂ ACOPERIREA PIERDERILOR DE LA BUGET –

– mii lei –

Indicatori	Anul		
	2011	2012	2013
VENITURI DIN EXPLOATARE	2,762	3,300	3,500
Venituri din angajamente de garanție	2,762	3,300	3,500
Alte venituri din exploatare	0		
CHELTUIELI DIN EXPLOATARE	18,469	21,234	23,430
Total cheltuieli cu personalul, inclusiv C.S.	12,771	14,381	15,819
Cheltuieli cu drepturi salariale, C.S.	9,576	10,772	11,849
Cheltuieli cu asigurările și protecția socială	2,940	3,316	3,648
Alte cheltuieli cu personalul	255	293	322
Cheltuieli cu alte impozite și taxe	34	39	43
Cheltuieli cu materialele, lucrările și serviciile executate de terți	4,063	4,973	5,540
Cheltuieli cu materialele, obiecte de inventar și alte stocuri	320	368	405
Cheltuieli cu lucrările și serviciile executate de terți	1,913	2,500	2,820
Alte cheltuieli cu lucrările și serviciile executate de terți	1,830	2,105	2,315
Cheltuieli de reclamă și publicitate	466	535	589
Cheltuieli de protocol	80	92	104
Cheltuieli cu amortizarea privind imobilizările necorporale și corporale	1,055	1,214	1,335
CHELTUIELI CU PROVIZIOANE ȘI PIERDERI DIN CREANTE NERECUPERABILE	45,400	80,000	110,000
VENITURI FINANCIARE	26,993	18,875	12,372
Dobânzi-depozite constituite la instituții de credit	26,993	18,875	12,372
CHELTUIELI FINANCIARE	21	18	4
Dobânzi aferente datoriilor din operațiunile de leasing financiar	15	11	3
Cheltuieli din diferențe de curs valutar	6	7	1
VENITURI TOTALE	29,755	22,175	15,872
CHELTUIELI TOTALE	63,890	101,252	133,434
REZULTATUL BRUT	-34,135	-79,077	-117,562
Impozit pe profit			0
REZULTATUL NET			0

BUGET ESTIMAT 2011 – 2013
– VARIANTA CU ACOPERIREA PIERDERILOR DE LA BUGET –

– mii lei –

Indicatori	Anul		
	2011	2012	2013
VENITURI DIN EXPLOATARE	2,762	3,300	3,500
Venituri din angajamente de garanție	2,762	3,300	3,500
Alte venituri din exploatare	0		
CHELTUIELI DIN EXPLOATARE	18,469	21,234	23,430
Total cheltuieli cu personalul, inclusiv C.S.	12,771	14,381	15,819
Cheltuieli cu drepturi salariale, C.S.	9,576	10,772	11,849
Cheltuieli cu asigurările și protecția socială	2,940	3,316	3,648
Alte cheltuieli cu personalul	255	293	322
Cheltuieli cu alte impozite și taxe	34	39	43
Cheltuieli cu materialele, lucrările și serviciile executate de terți	4,063	4,973	5,540
Cheltuieli cu materialele, obiecte de inventar și alte stocuri	320	368	405
Cheltuieli cu lucrările și serviciile executate de terți	1,913	2,500	2,820
Alte cheltuieli cu lucrările și serviciile executate de terți	1,830	2,105	2,315
Cheltuieli de reclamă și publicitate	466	535	589
Cheltuieli de protocol	80	92	104
Cheltuieli cu amortizarea privind imobilizările necorporale și corporale	1,055	1,214	1,335
CHELTUIELI CU PROVIZIOANE ȘI PIERDERI DIN CREANTE NERECUPERABILE	45,400	80,000	110,000
VENITURI FINANCIARE	26,993	19,822	16,069
Dobânzi-depozite constituite la instituții de credit	26,993	19,822	16,069
CHELTUIELI FINANCIARE	21	18	4
Dobânzi aferente datoriilor din operațiunile de leasing financiar	15	11	3
Cheltuieli din diferențe de curs valutar	6	7	1
VENITURI TOTALE	29,755	23,122	19,569
CHELTUIELI TOTALE	63,890	101,252	133,434
REZULTATUL BRUT	-34,135	-78,130	-113,865
Impozit pe profit			0
REZULTATUL NET			0

PLAN DE ACȚIUNI ȘI MĂSURI PENTRU IMPLEMENTAREA
STRATEGIEI FONDULUI ROMÂN DE CONTRAGARANTARE S.A.
2011 – 2013

ANUL 2011

OBIECTIVUL PRIORITAR I

Dezvoltarea accesului la finanțare a IMM prin creșterea numărului și a volumului de contragaranții, a numărului IMM beneficiare și a locurilor de muncă susținute sau nou înființate

Acțiunea 1

Perfecționarea cadrului de reglementare, a sistemului de operare cu fondurile de garantare cu care FRC are încheiate convenții de lucru în scopul simplificării mecanismelor de acordare a contragaranțiilor și adaptării acestora cu mai mare operativitate la dinamica cererii de finanțare a IMM

Măsura a)

Analizarea, revizuirea și redistribuirea plafoanelor de lucru și implementarea măsurilor necesare creșterii volumului și a structurii calitative a portofoliului pe fiecare fond de garantare

Termen	Anual până la data de 30 noiembrie a anului precedent celui pe care se încheie convențiile de lucru
Indicatori	➤ Nivelul și structura expunerii FRC ➤ Structura și volumul portofoliului de contragaranții pe fiecare partener
Buget	Plafonul de operare al FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	➤ Creșterea numărului de IMM beneficiare de garanții contragarantate ➤ Dinamica soldurilor contragaranțiilor acordate

Acțiunea 2

Îmbunătățirea și perfecționarea activității de contragarantare în scopul creșterii economice în mediul rural

Măsura a)

Cooperarea cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale pentru alocarea plafonului de minimis necesar implementării unei norme specifice pentru reglementarea acordării contragaranțiilor care vizează accesul la finanțare a IMM din acest domeniu

Termen	2011
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> > Numărul IMM din această categorie beneficiare de finanțări contragarantate > Volumul și structura contragaranțiilor acordate
Buget	–
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Modificarea corespunzătoare a Ordinului nr. 1364/2009 al MECMA
Impact	Creșterea numărului IMM contragarantate din domeniul agriculturii primare

Măsura b)

Încheierea convenției cadru cu fondurile de garantare pentru reglementarea mecanismelor de contragarantare a IMM din domeniul agriculturii primare

Termen	2011
Indicatori	Volumul și structura contragaranțiilor acordate
Buget	Plafonul de contragarantare al FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Creșterea performanței și a eficienței sistemului de garantare și contragarantare la consolidarea antreprenoriatului din domeniul agriculturii primare

Măsura c)

Stabilirea procedurilor FRC de implementare a sistemului de operare în vederea acordării contragaranțiilor pentru IMM din domeniul agriculturii primare

Termen	2011
Indicatori	–
Buget	–

Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Diversificarea mecanismelor și a instrumentelor de operare a FRC și creșterea contribuției sale la finanțarea agriculturii primare

Acțiunea 3

Implementarea împreună cu FNGCIMM a unei proceduri speciale privind aplicarea O.U.G. nr. 6/2011 privind stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor prin facilitarea accesului la finanțare a tinerilor întreprinzători

Măsura a)

Elaborarea unei norme specifice pentru reglementarea acordării contragarantiilor pentru microîntreprinderile înființate de întreprinzătorii debutanți

Termen	2011
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Numărul microîntreprinderilor, cu antreprenoriat tânăr, nou înființate ➤ Volumul și structura creditelor garantate și contragarantate pentru întreprinzătorii tineri ➤ Cuantumul ajutorului de minimis acordat în condiții de facilitare maxime

Buget –

Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Vizează prevederile convenției de lucru cu FNGCIMM
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Îmbunătățirea accesului la finanțare a microîntreprinderilor ➤ Îmbunătățirea demografiei IMM

Măsura b)

Adoptarea modificărilor la convenția de lucru încheiată cu FNGCIMM în scopul implementării normei specifice dedicate contragarantării microîntreprinderilor înființate de întreprinzători debutanți

Termen	2011
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Numărul microîntreprinderilor, cu antreprenoriat tânăr, nou înființate ➤ Volumul și structura creditelor garantate și contragarantate pentru microîntreprinderile beneficiare

	> Nivelul ajutorului de minimis acordat în condiții speciale de facilitare
Buget	–
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Acces la finanțare pentru microîntreprinderile înființate de întreprinzători debutanți
Măsura c)	
<i>Instituirea unui parteneriat instituțional cu AIPPIMM în vederea aplicării O.U.G. nr. 6/2011</i>	
Termen	2011
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	Încheierea unui act juridic corespunzător de colaborare cu AIPPIMM
Impact	Îmbunătățirea mediului antreprenorial și a parteneriatului cu instituțiile publice responsabile
Acțiunea 5	
Creșterea ponderii microcreditării în structura și volumul portofoliului creditelor garantate în condiții contragarantate	
Măsura a)	
<i>Identificarea unui sistem de facilități și a unor mecanisme simplificate de acordare a contragarantiilor pentru finanțările care se situează sub plafonul de 25.000 Euro sau echivalent lei</i>	
Termen	2011
Indicatori	Volumul și structura notificărilor contragarantiilor
Buget	Plafonul de operare al FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Creșterea numărului de IMM care accesează microcreditele

OBIECTIVUL PRIORITAR V

Dezvoltarea cooperării cu instituții și organisme de garantare și contragarantare din țările membre UE și ale altor state cu experiență în domeniu, valorificarea potențialului și oportunităților oferite de AECM în scopul asumării instrumentelor de bune practici și a experiențelor relevante pe plan european și internațional

Acțiunea 2

Consolidarea poziției FRC în cadrul Asociației Europene a Fondurilor de Garantare Mutuală pentru o mai bună reprezentare de către aceasta a intereselor FRC în fața instituțiilor europene și a unor organisme internaționale

Măsura d)

Depunerea, împreună cu ceilalți reprezentanți ai României în AECM, a candidaturii pentru organizarea în anul 2012 a Conferinței și a seminarului anual al asociației la București

Termen	iunie 2011
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	Directoratul în parteneriat cu celelalte fonduri de garantare membre
Implicații juridice	–
Impact	Fructificarea unei oportunități deosebite de promovare a României și a instituțiilor financiar-bancare autohtone având în vedere că la eveniment participă, alături de cele 34 de organizații membre din 24 de țări ale UE și Turcia, înalți demnitari și funcționari europeni precum și reprezentanți ai instituțiilor de profil din America de Nord și de Sud, Asia, Oceania, Africa și Canada

OBIECTIVUL PRIORITAR VI

Realizarea și dezvoltarea unui sistem de servicii informatice privind instrumente, mecanisme și consultanță în domeniul contragarantării, garantării și accesului la finanțare a IMM

Acțiunea 1

Implementarea unui sistem informatic integrat având structură, arhitectură și modele de operare specifice mecanismelor și instrumentelor utilizate de FRC și de fondurile de garantare cu care acesta are convenții de lucru

Măsura a)

Realizarea unui sistem informatic integrat de management economico-financiar de tip ERP

Termen	2011
Indicatori	–
Buget	FRC – 315.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Creșterea performanței de operare a FRC
Măsura b)	
<i>Asigurarea condițiilor de interoperabilitate a Sistemului informatic al FRC cu sistemele informatice ale instituțiilor cu care FRC are convenții de lucru</i>	
Termen	2011
Indicatori	Volumul și structura contragarantării procesate în sistem on-line
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Îmbunătățirea procedurilor de operare și a managementului FRC
Măsura c)	
<i>Instruirea personalului FRC și a reprezentanților instituțiilor partenere cu privire la principiile de operare ale Sistemului informatic al FRC</i>	
Termen	2011
Indicatori	Gradul de accesare de către parteneri a plafoanelor on-line
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Dezvoltarea competențelor de operare ale personalului FRC
OBIECTIVUL PRIORITAR VII	
Dezvoltarea și diversificarea comunicării și relațiilor instituționale cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, presă și autoritățile publice în scopul cunoașterii conținutului și a dinamicii mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC	
Acțiunea 1	
Perfecționarea mecanismelor de comunicare intra și extra instituțională cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, precum și cu instituțiile publice partenere	

Măsura e)

Realizarea Buletinului Fondului Român de Contragarantare, publicație dedicată promovării activității, mecanismelor și bunelor practici în domeniul contragarantării, garantării și ale politicilor de dezvoltare a accesului la finanțare a IMM

Termen	Apariție semestrială
Indicatori	–
Buget	FRC, 1.800 – 2.000 euro/ediție de 250 – 300 exemplare
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Vector specializat și instrument de imagine a FRC în promovarea dedicată a strategiei și politicilor de operare

OBIECTIVUL PRIORITAR VIII

Perfecționarea managementului FRC, îmbunătățirea formării continue a personalului și obținerea recunoașterii calității în procesul de operare

Acțiunea 1

Modernizarea managementului FRC din perspectiva amplificării eficienței și eficacității, în consens cu principiile și standardele europene stipulate în Strategia Europa 2020

Măsura c)

Proiectarea unei structuri organizatorice suple, dinamice cu eficacitate și performanțe sporite

Termen	2011
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Acuratețea delimitării și dimensionării componentelor structurale (posturi, funcții, compartimente, niveluri organizatorice, ponderi ierarhice) ➤ Corespondența dintre componentele structurale și procesuale (asigurarea suportului structural-organizatoric al proceselor de muncă implicate în realizarea obiectivelor) ➤ Aplatizarea relativă a structurii organizatorice ➤ Gradul de specializare funcțională a posturilor și compartimentelor ➤ Corespondența mobilitate – stabilitate în funcționarea structurii organizatorice
Buget	–
Responsabilități	AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul

Implicații juridice	Modificarea unor norme interne ale FRC
Impact	Asigurarea condițiilor structural-organizatorice necesare derulării proceselor de muncă

Acțiunea 3

Certificarea sistemului de management al calității în domeniul contragarantării (conform ISO 9000)

Măsura a)

Demararea procesului de certificare a calității mecanismelor de contragarantare (diagnosticarea calității, stabilirea politicii și a obiectivelor în domeniul calității etc.)

Termen	2011
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Eficacitatea proceselor de contragarantare ➤ Gradul de satisfacere a nevoilor IMM în materie de contragarantare a garanțiilor oferite de fondurile de garantare ➤ Calitatea și diversitatea “produselor” oferite clienților
Buget	FRC – 35.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Îmbunătățirea vizibilității naționale și internaționale a FRC ➤ Obținerea de performanțe economico-financiare ➤ Ameliorarea considerabilă a parametrilor culturii organizaționale

OBIECTIVUL PRIORITAR IX

Consolidarea gestiunii economice proprii, a mecanismelor de prudențialitate, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC

Acțiunea 2

Perfecționarea strategiei de valorificare a capitalului prin diversificare, în condițiile de prudențialitate asumată, a instrumentelor de investire și plasament

Măsura a)

Realizarea unui studiu privind oportunitățile și condițiile de dezvoltare a veniturilor realizate de FRC prin investirea resurselor proprii pe piața de capital din România și cea externă

Termen	2011
Indicatori	–
Buget	FRC – 25.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Consolidarea și diversificarea mecanismelor de investiție și plasament ale FRC

Acțiunea 5

Asigurarea capacității de plată a FRC către instituțiile partenere în raport cu care acesta a preluat o parte din riscul asociat anumitor activități

Măsura a)

Fundamentarea riguroasă împreună cu instituțiile partenere, a necesarului de plăți și monitorizarea continuă a cash-flow-ului în vederea asigurării lichidităților necesare onorării obligațiilor de plată

Termen	2011
Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none">➢ Consolidarea mecanismelor de operare➢ Optimizarea utilizării resurselor și a capitalului FRC➢ Perfecționarea relațiilor de lucru cu instituțiile partenere

PERIOADA 2011 – 2012

OBIECTIVUL PRIORITAR IV

Dezvoltarea și diversificarea capacității de operare a Fondului Român de Contragarantare prin asumarea unor mecanisme de contragarantare în condiții de piață, accesul la scheme și finanțări europene și participarea la capitalul unor instituții de finanțare a IMM

Acțiunea 2

Participarea Fondului Român de Contragarantare la capitalul și oportunitățile de afaceri ale unor instituții specializate în dezvoltarea accesului la finanțare și capitalizare a IMM nou înființate, inovative și în creștere

Măsura a)

Participarea FRC la înființarea unui fond de risc pentru îmbunătățirea și diversificarea finanțării IMM

Termen	2011 – 2012
Indicatori	–
Buget	Din surse de la bugetul de Stat, prin capitalizarea suplimentară a FRC
Responsabilități	AGA și Consiliul de Supraveghere
Implicații juridice	Modificarea corespunzătoare a Legii nr. 312/2009 pentru aprobarea O.U.G. 23/2009 privind înființarea FRC
Impact	Îmbunătățirea sistemului instituțional pentru sprijinirea finanțării IMM și protejarea afacerilor

OBIECTIVUL PRIORITAR IX

Consolidarea gestiunii economice proprii, a mecanismelor de prudențialitate, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC

Acțiunea 7

Asigurarea logistică și protejarea patrimoniului FRC

Măsura a)

Achiziționarea sediului în care funcționează în prezent FRC, sau, dacă nu este posibil, a unui alt imobil necesar bunei desfășurări a activității instituției

Termen	2011 – 2012
Indicatori	–
Buget	FRC – 2.000.000 euro
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Consolidarea patrimonială a FRC și exploatarea oportunităților actuale privind piața imobiliară

Măsura b)

Achiziționarea unor servicii corespunzătoare privind asigurarea bunurilor și al capitalului FRC

Termen	2011 – 2012
Indicatori	–

Buget	FRC – 15.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	O mai bună protecție și securitate a bunurilor și valorilor FRC

ANUL 2012

OBIECTIVUL PRIORITAR I

Dezvoltarea accesului la finanțare a IMM prin creșterea numărului și a volumului de contragaranții, a numărului IMM beneficiare și a locurilor de muncă susținute sau nou înființate

Acțiunea 1

Perfecționarea cadrului de reglementare, a sistemului de operare cu fondurile de garantare cu care FRC are încheiate convenții de lucru în scopul simplificării mecanismelor de acordare a contragaranțiilor și adaptării acestora cu mai mare operativitate la dinamica cererii de finanțare a IMM

Măsura a)

Analizarea, revizuirea și redistribuirea plafoanelor de lucru și implementarea măsurilor necesare creșterii volumului și a structurii calitative a portofoliului pe fiecare fond de garantare

Termen	Anual până la data de 30 noiembrie a anului precedent celui pe care se încheie convențiile de lucru
Indicatori	➤ Nivelul și structura expunerii FRC ➤ Structura și volumul portofoliului de contragaranții pe fiecare partener
Buget	Plafonul de operare al FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	➤ Creșterea numărului de IMM beneficiare de garanții contragarantate ➤ Dinamica soldurilor contragaranțiilor acordate

Acțiunea 4

Dezvoltarea instrumentelor și a facilităților de acces la finanțare a operatorilor privați din domeniul protecției mediului, turismului, serviciilor sociale, meșteșugărești, industriei culturale, media și a celor ce asigură valorificarea oportunităților locale

Măsura a)

Realizarea unui studiu pentru identificarea structurii și potențialului productiv, precum și a nevoilor de acces la finanțare a IMM din domeniile protecției mediului, turismului, serviciilor sociale, meșteșugurilor, industriei culturale, media și a celor care asigură valorificarea oportunităților locale

Termen	2012
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Numărul și structura beneficiarilor de contragaranții din aceste domenii ➤ Numărul locurilor de muncă păstrate sau nou înființate
Buget	FRC – 12.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Diversificarea structurii și creșterea volumului și a structurii contragaranțiilor acordate de FRC

Măsura b)

Elaborarea unor norme specifice contragarantării creditelor și ale altor instrumente de finanțare pentru operatorii economici din domeniul protecției mediului, turismului, serviciilor sociale, meșteșugurilor, industriei culturale, media și a celor ce asigură valorificarea oportunităților locale

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	Plafonul de operare al FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Creșterea accesului la finanțare a IMM din aceste domenii ➤ Diversificarea instrumentelor de operare ale FRC

Măsura c)

Adaptarea, după caz, a modificărilor la convențiile de lucru încheiate cu fondurile de garantare în consecința Acțiunii 4 a Obiectivului prioritar I

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	Plafonul de operare al FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul

Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Creșterea accesului la finanțare a agenților economici din aceste domenii ➤ Diversificarea instrumentelor de operare ale FRC

OBIECTIVUL PRIORITAR II

Perfecționarea schemelor de ajutor și a normelor de aplicare ale acestora în corelație cu dinamica legislației europene și naționale în materia ajutorului de stat

Acțiunea 1

Evaluarea gradului de armonizare a mecanismelor și instrumentelor de contragarantare ale FRC cu practica europeană în domeniu, în vederea asumării celor mai bune practici privind acordarea de ajutoare de minimis sub formă de contragaranție

Măsura a)

Realizarea unui studiu privind modalități alternative de determinare a echivalentului subvenției contragaranției și perfecționarea schemelor de ajutor de minimis, pe această bază

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	20.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Creșterea impactului contragaranțiilor în facilitarea accesului la finanțare al IMM ➤ Creșterea performanței, eficienței și randamentului FRC

Măsura b)

Investigarea limitelor și a modului concret de determinare a nivelului restricțiilor în acordarea ajutorului de minimis pentru producția primară agricolă și export în vederea sporirii instrumentelor FRC de acordare a contragaranțiilor în acest domeniu

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–

Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Creșterea impactului contragaranțiilor în facilitarea accesului la finanțare al IMM active în producția primară agricolă și export ➤ Creșterea performanței, eficienței și randamentului FRC
---------------	---

OBIECTIVUL PRIORITAR IV

Dezvoltarea și diversificarea capacității de operare a Fondului Român de Contragarantare prin asumarea unor mecanisme de contragarantare în condiții de piață, accesul la scheme și finanțări europene și participarea la capitalul unor instituții de finanțare a IMM

Acțiunea 2

Participarea Fondului Român de Contragarantare la capitalul și oportunitățile de afaceri ale unor instituții specializate în dezvoltarea accesului la finanțare și capitalizare a IMM nou înființate, inovative și în creștere

Măsura b)

Realizarea unui studiu și implementarea oportunităților și măsurilor ce vor rezulta din acesta în legătură cu diversificarea activităților FRC în domenii conexe, necesare și subordonate obiectului său principal de activitate

Termen	2012
Indicatori	Veniturile realizate din activitățile conexe obiectului principal de activitate al FRC
Buget	FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Privesc legislația care reglementează activitatea FRC
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diversificarea activităților FRC ➤ Creșterea veniturilor FRC

OBIECTIVUL PRIORITAR V

Dezvoltarea cooperării cu instituții și organisme de garantare și contragarantare din țările membre UE și ale altor state cu experiență în domeniu, valorificarea potențialului și oportunităților oferite de AECM în scopul asumării instrumentelor de bune practici și a experiențelor relevante pe plan european și internațional

Acțiunea 2

Consolidarea poziției FRC în cadrul Asociației Europene a Fondurilor de Garanțare Mutuală pentru o mai bună reprezentare de către aceasta a intereselor FRC în fața instituțiilor europene și a unor organisme internaționale

Măsura c)

Inițierea de parteneriate cu AECM și cu alte structuri internaționale specializate pentru realizarea de proiecte finanțate din fonduri structurale europene sau din alte surse

Termen	2012
Indicatori	Volumul fondurilor și al finanțărilor structurale atrase
Buget	FRC pentru componenta locală
Responsabilități	Directoratul cu aprobarea Consiliul de Supraveghere
Implicații juridice	–
Impact	Creșterea veniturilor, a eficienței și a randamentului FRC precum și dezvoltarea oportunităților de finanțare a proiectelor proprii specializate

OBIECTIVUL PRIORITAR VI

Realizarea și dezvoltarea unui sistem de servicii informatice privind instrumente, mecanisme și consultanță în domeniul contragarantării, garantării și accesului la finanțare a IMM

Acțiunea 2

Crearea portalului de comunicare și consultanță on-line, precum și gestiunea, valorificarea și diseminarea bazelor de date pentru fondurile de garantare și alți parteneri ai FRC din domeniul mediului de afaceri, IMM și instituțiilor financiare

Măsura a)

Implementarea unui sistem multimedia de comunicații prin utilizarea combinată, interactivă a sistemelor

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	FRC – 60.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Dezvoltarea facilităților de comunicare și interoperabilitate între FRC și partenerii acestuia: fondurile de garantare, mediul de afaceri, IMM, sistemul financiar-bancar, instituții publice centrale și locale

Măsura b)

Dezvoltarea și gestionarea eficientă a bazei de date a FRC utilizate în sistemul de acordare a contragaranțiilor. Perfecționarea modalităților de diseminare și acces la informațiile pe care le gestionează FRC prin baza de date și alte instrumente specifice

Termen	2012
--------	------

Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Perfecționarea și creșterea transparenței managementului FRC

OBIECTIVUL PRIORITAR VII

Dezvoltarea și diversificarea comunicării și relațiilor instituționale cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, presă și autoritățile publice în scopul cunoașterii conținutului și a dinamicii mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC

Acțiunea 1

Perfecționarea mecanismelor de comunicare intra și extra instituțională cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, precum și cu instituțiile publice partenere

Măsura a)

Perfecționarea procesului de informare reciprocă între FRC și fondurile de garantare, privind derularea convențiilor-cadru, acordarea ajutorului de minimis, precum și în legătură cu anticiparea plăților pentru cazurile de producere a riscului în relația bănci – garantare – contragarantare

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Contracurarea efectelor negative datorate unor sincope înregistrate în procesul de comunicare cu partenerii de referință ai FRC

Măsura e)

Realizarea Buletinului Fondului Român de Contragarantare, publicație dedicată promovării activității, mecanismelor și bunelor practici în domeniul contragarantării, garantării și ale politicilor de dezvoltare a accesului la finanțare a IMM

Termen	Apariție semestrială
Indicatori	–
Buget	FRC, 1.800 – 2.000 euro/ediție de 250 – 300 exemplare
Responsabilități	Directoratul

Implicații juridice	–
Impact	Vector specializat și instrument de imagine a FRC în promovarea dedicată a strategiei și politicilor de operare

OBIECTIVUL PRIORITAR VIII

Perfecționarea managementului FRC, îmbunătățirea formării continue a personalului și obținerea recunoașterii calității în procesul de operare

Acțiunea 1

Modernizarea managementului FRC din perspectiva amplificării eficienței și eficacității, în consens cu principiile și standardele europene stipulate în Strategia Europa 2020

Măsura b)

Definitivarea delimitării și dimensionării procesuale a activităților principale și de sprijin (secundare) ale FRC

Termen	2012
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Acuratețea delimitării și dimensionării funcțiilor, activităților, atribuțiilor și sarcinilor ➤ Corespondența dintre componentele procesuale și componentele sistemului de obiective (fundamentale, derivate, specifice și individuale)
Buget	–
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Crearea de condiții procesuale adecvate pentru realizarea obiectivelor economico-financiare

Măsura d)

Finalizarea procesului de “dotare” umană a posturilor de management și execuție

Termen	2012
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gradul de dotare cu personal cu competența necesară a posturilor și, implicit, a compartimentelor ➤ Gradul de responsabilizare a managerilor și executanților
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–

Impact	➤ Asigurarea condițiilor umane necesare realizării obiectivelor
	➤ Amplificarea productivității muncii și a productivității intelectuale

OBIECTIVUL PRIORITAR IX

Consolidarea gestiunii economice proprii, a mecanismelor de prudențialitate, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC

Acțiunea 1

Consolidarea sustenabilă a veniturilor din exploatare prin flexibilizarea criteriilor și a mecanismelor de stabilire a comisioanelor de operare în concordanță cu obiectivele de performanță, calitatea portofoliului, distribuția echilibrată a riscurilor pe beneficiari, finanțatori, domenii/sectoare de activitate, grupurile-țintă, performanța proiectelor finanțate și alte domenii de intervenție ale FRC

Măsura b)

Instituirea unei proceduri de auditare privind respectarea de către fondurile de garantare a normelor și convențiilor încheiate cu FRC la acordarea contragaranțiilor

Termen	2012
Indicatori	Specificali sistemului de auditare
Buget	FRC – 10.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Îmbunătățirea mecanismelor de operare cu fondurile de garantare cu efecte pozitive asupra structurii, volumului și eficienței contragarantării

Acțiunea 2

Perfecționarea strategiei de valorificare a capitalului prin diversificare, în condițiile de prudențialitate asumată, a instrumentelor de investire și plasament

Măsura b)

Continuarea investirii resurselor FRC în depozite la bănci, reconsiderarea unor politici de investire în vederea reducerii riscului indus de starea unor operatori bancari și perfecționarea procedeeleor și normelor interne în scopul optimizării prin raportul leu/euro a randamentului plasamentelor, din perspectiva trecerii României la moneda unică europeană

Termen	2012
Indicatori	Volumul și dinamica plasamentelor în lei și, respectiv, euro
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Asigurarea lichidităților necesare funcționării și activității operaționale a FRC ➤ Îmbunătățirea structurii rezervelor constituite ➤ Consolidarea portofoliului și reducerea ponderii transferurilor bugetare pentru acoperirea pierderilor FRC conform mecanismului instituit prin legea de funcționare

Acțiunea 5

Asigurarea capacității de plată a FRC către instituțiile partenere în raport cu care acesta a preluat o parte din riscul asociat anumitor activități

Măsura a)

Fundamentarea riguroasă împreună cu instituțiile partenere, a necesarului de plăți și monitorizarea continuă a cash-flow-ului în vederea asigurării lichidităților necesare onorării obligațiilor de plată

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Consolidarea mecanismelor de operare ➤ Optimizarea utilizării resurselor și a capitalului FRC ➤ Perfecționarea relațiilor de lucru cu instituțiile partenere

Acțiunea 6

Elaborarea unui set de principii și standarde de referință privind comportamentul FRC în domeniul politicilor de risc și prudențialitate

Măsura a)

Elaborarea unei norme interne a FRC privind principii și standarde de prudențialitate și risc în acordarea contragaranțiilor

Termen	2012
--------	------

Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Modificarea Ordinului MECMA nr. 1.364/23.12.2009
Impact	Perfecționarea comportamentului FRC în domeniul prudențialității și riscului în acord cu principiile Basel III și regulamentele BNR

OBIECTIVUL PRIORITAR X

Modernizarea și perfecționarea cadrului normativ privind organizarea și funcționarea FRC în scopul creșterii impactului activității acestuia în susținerea accesului la finanțare a IMM

Acțiunea 1

Elaborarea unui studiu privind instrumente complementare de sprijinire a accesului IMM la finanțare și stimulare a utilizării contragaranțiilor de către mediul financiar și bancar practicate de instituții similare din UE și evaluarea oportunității și impactului acestora asupra FRC și al fondurilor de garantare din România

Măsura a)

Stabilirea cerințelor și selectarea operatorului specializat de servicii de cercetare privind instrumente complementare de garantare și contragarantare, precum și a impactului utilizării acestora de către FRC, precum și de beneficiarii săi direcți și indirecti

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	FRC – 35.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	Vor rezulta în urma studiului
Impact	Modernizarea instrumentelor de operare ale FRC

Acțiunea 2

Perfecționarea cadrului legal de organizare și desfășurare a activității de contragarantare din perspectiva rezultatelor studiului de impact, precum și a celor rezultate din acțiunile și măsurile asumate prin Documentul strategic

Măsura a)

Elaborarea proiectului de modificare și completare a O.U.G. nr. 23/2009 privind înființarea FRC, aprobată prin Legea nr. 312/2009, cu modificările și completările ulterioare

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	AGA, Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Modificarea corespunzătoare a legislației și normelor interne ale FRC
Impact	<p>➤ Crearea cadrului normativ pentru diversificarea instrumentelor FRC destinate susținerii accesului la finanțare a întreprinderilor</p> <p>➤ Creșterea impactului serviciilor FRC în dezvoltarea economiei naționale</p>

Măsura b)

Consultarea autorităților publice implicate cu privire la proiect, MECMA, Ministerul Finanțelor Publice, Banca Națională a României, Consiliul Concurenței, precum și a potențialilor parteneri și beneficiari ai acestor oportunități ale FRC

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	Cu respectarea prevederilor legale privind elaborarea actelor normative
Impact	Îmbunătățirea proiectului de act normativ modificator pe baza consultării autorităților implicate

Măsura c)

Definitivarea și promovarea proiectului de act normativ modificator către MECMA, în vederea exercitării de către acesta a dreptului de inițiativă legislativă

Termen	2012
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	AGA, Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Rezultate din conținutul actului normativ

Impact	➤ Adoptarea proiectului de act normativ modificator, conform procedurii legislative în vigoare
	➤ Adoptarea de către Guvern a proiectului de act normativ, ca proiect de lege sau prin procedura delegării legislative

PERIOADA 2012 – 2013

OBIECTIVUL PRIORITAR III

Dezvoltarea și flexibilizarea facilităților oferite în procesul de acces la finanțare a IMM pentru proiectele aflate în convergență cu Strategia Europa 2020, având ca obiective de referință creșterea inteligentă, dezvoltarea durabilă și promovarea unei economii favorabile incluziunii sociale

Acțiunea 1

Dezvoltarea și diversificarea unor mecanisme și instrumente dedicate creșterii accesului la finanțare a proiectelor care răspund criteriilor vizate de Programul European – Competitivitate și Inovare (CIP)

Măsura a)

Elaborarea și implementarea unei norme specifice privind stimularea finanțării proiectelor din domeniul tehnologiei informației, comunicațiilor, energiei regenerabile, eficiență energetică, activități inovative și de antreprenoriat

Termen	2012 – 2013
Indicatori	➤ Dinamica și structura finanțărilor în domeniile menționate ➤ Eficiența proiectelor
Buget	–
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Vor viza promovarea unor noi reglementări și/sau restructurarea celor aflate în prezent în funcție, după caz
Impact	Încurajarea și stimularea creșterii competitivității IMM în piața internă și cea europeană, protecția mediului și o mai mare incluziune socială

OBIECTIVUL PRIORITAR V

Dezvoltarea cooperării cu instituții și organisme de garantare și contragarantare din țările membre UE și ale altor state cu experiență în domeniu, valorificarea potențialului și oportunităților oferite de AECM în scopul asumării instrumentelor de bune practici și a experiențelor relevante pe plan european și internațional

Acțiunea 1

Dezvoltarea cooperării bilaterale cu instituții de contragarantare și garantare membre a Asociației Europene a Fondurilor Mutuale de Garantare care pot furniza FRC elemente și exemple de “bune practici” privind mecanismele și instrumentele de garantare și contragarantare

Măsura a)

Inițierea unor parteneriate bilaterale cu instituții din Portugalia, Spania, Germania, Belgia, Polonia și alte state cu experiență și bune practici în domeniul contragarantării, similare sau apropiate de mecanismele FRC

Termen	2012 – 2013
Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Transferul de experiență și “bune practici” către FRC cu efecte pozitive asupra performanței instituției contragarantării

OBIECTIVUL PRIORITAR VII

Dezvoltarea și diversificarea comunicării și relațiilor instituționale cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, presă și autoritățile publice în scopul cunoașterii conținutului și a dinamicii mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC

Acțiunea 1

Perfecționarea mecanismelor de comunicare intra și extra instituțională cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, precum și cu instituțiile publice partenere

Măsura b)

Instituirea unei comunicări specifice adecvată cu managementul instituțiilor de finanțare vizând cunoașterea mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC

Termen	2012 – 2013
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–

Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ O mai bună percepție a instituțiilor de finanțare a rolului, locului și avantajelor contragarantării în sistemul financiar românesc ➤ Creșterea interesului din partea băncilor pentru acordarea de finanțări garantate în condiții de contragarantare ➤ Sprijin indirect aplicării convențiilor de mandat încheiate de fondurile de garantare cu băncile
---------------	---

OBIECTIVUL PRIORITAR VIII

Perfecționarea managementului FRC, îmbunătățirea formării continue a personalului și obținerea recunoașterii calității în procesul de operare

Acțiunea 3

Certificarea sistemului de management al calității în domeniul contragarantării (conform ISO 9000)

Măsura b)

Implementarea efectivă a sistemului de management al calității la FRC (elaborarea documentelor SMC, instruirea personalului, audituri interne etc.)

Termen	2012 – 2013
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Eficacitatea proceselor de contragarantare ➤ Gradul de satisfacere a nevoilor IMM în materie de contragarantare a garanțiilor oferite de fondurile de garantare ➤ Calitatea și diversitatea “produselor” oferite clienților
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	Modificarea prevederilor unor norme și proceduri interne ale FRC
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Îmbunătățirea vizibilității naționale și internaționale a FRC ➤ Obținerea de performanțe economico-financiare ➤ Ameliorarea considerabilă a parametrilor culturii organizaționale

OBIECTIVUL PRIORITAR IX

Consolidarea gestiunii economice proprii, a mecanismelor de prudențialitate, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC

Acțiunea 1

Consolidarea sustenabilă a veniturilor din exploatare prin flexibilizarea criteriilor și a mecanismelor de stabilire a comisioanelor de operare în concordanță cu obiectivele de performanță, calitatea portofoliului, distribuția echilibrată a riscurilor pe beneficiari, finanțatori, domenii/sectoare de activitate, grupurile-țintă, performanța proiectelor finanțate și alte domenii de intervenție ale FRC

Măsura a)

În normele și convențiile încheiate de FRC cu instituțiile partenere vor fi introduse criterii diferențiate de stabilire a comisioanelor de operare în concordanță cu indicatorii enunțați

Termen	2012 – 2013
Indicatori	Specificali potrivit normelor proprii FRC
Buget	–
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Modificarea unor proceduri din regulamentul FRC
Impact	Creșterea performanței, eficienței și a randamentului FRC

Măsura c)

Restructurarea portofoliului FRC ținând seama de dinamica producerii riscului și creșterea implicării FRC în decizia de acordare a contragaranțiilor pentru finanțările cu grad de risc ridicat

Termen	2012 – 2013
Indicatori	Specificali potrivit normelor proprii FRC
Buget	–
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diversificarea instrumentelor de gestionare a riscului asumat de FRC ➤ Anticiparea unor riscuri care privesc portofoliile complexe sau de calitate îndoielnică

Acțiunea 2

Perfecționarea strategiei de valorificare a capitalului prin diversificare, în condițiile de prudențialitate asumată, a instrumentelor de investire și plasament

Măsura c)

Dezvoltarea unor proiecte conexe obiectului principal de activitate pentru creșterea veniturilor FRC

Termen	2012 – 2013
Indicatori	Volumul și structura veniturilor obținute din activități conexe obiectului principal de activitate
Buget	FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Modificări corespunzătoare ale reglementărilor legale în vigoare
Impact	Consolidarea gestiunii economice proprii
Acțiunea 4	
Capitalizarea continuă a FRC în acord cu necesitățile de adecvare a capitalului în conformitate cu prevederile legale și ale Strategiei Guvernamentale pentru dezvoltarea sectorului IMM până în anul 2013	
Măsura a)	
<i>Instituirea, cu sprijinul MECMA și Ministerului Finanțelor Publice, a unui cadru bugetar explicit și a unei poziții bugetare distincte, prin care să se creeze mecanismul de implementare a măsurii capitalizării continue a FRC</i>	
Termen	2012 – 2013
Indicatori	Crearea unei poziții bugetare distincte în bugetul MECMA
Buget	Bugetul de Stat
Responsabilități	AGA, Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Specifice clasificăției bugetare
Impact	Creșterea încrederii partenerilor FRC, precum și a mediului de afaceri în mecanismele și politicile publice pentru susținerea și dezvoltarea accesului la finanțare a IMM
Măsura b)	
<i>Majorarea capitalului FRC cu cel puțin 30 de milioane euro</i>	
Termen	2012 – 2013
Indicatori	Volumul capitalului FRC
Buget	Bugetul de Stat
Responsabilități	AGA și Consiliul de Supraveghere
Implicații juridice	–
Impact	Asigurarea sustenabilității și dezvoltării mecanismelor FRC de susținere a accesului IMM la finanțare

ANUL 2013

OBIECTIVUL PRIORITAR I

Dezvoltarea accesului la finanțare a IMM prin creșterea numărului și a volumului de contragarantii, a numărului IMM beneficiare și a locurilor de muncă susținute sau nou înființate

Acțiunea 1

Perfecționarea cadrului de reglementare, a sistemului de operare cu fondurile de garantare cu care FRC are încheiate convenții de lucru în scopul simplificării mecanismelor de acordare a contragaranțiilor și adaptării acestora cu mai mare operativitate la dinamica cererii de finanțare a IMM

Măsura a)

Analizarea, revizuirea și redistribuirea plafoanelor de lucru și implementarea măsurilor necesare creșterii volumului și a structurii calitative a portofoliului pe fiecare fond de garantare

Termen	Anual până la data de 30 noiembrie a anului precedent celui pe care se încheie convențiile de lucru
Indicatori	➤ Nivelul și structura expunerii FRC ➤ Structura și volumul portofoliului de contragarantii pe fiecare partener
Buget	Plafonul de operare al FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	➤ Creșterea numărului de IMM beneficiare de garanții contragarantate ➤ Dinamica soldurilor contragaranțiilor acordate

OBIECTIVUL PRIORITAR II

Perfecționarea schemelor de ajutor și a normelor de aplicare ale acestora în corelație cu dinamica legislației europene și naționale în materia ajutorului de stat

Acțiunea 1

Evaluarea gradului de armonizare a mecanismelor și instrumentelor de contragarantare ale FRC cu practica europeană în domeniu, în vederea asumării celor mai bune practici privind acordarea de ajutoare de minimis sub formă de contragaranție

Măsura c)

Evaluarea posibilităților de sprijinire a sectorului pescuitului și acvaculturii la finanțare prin contragarantarea instrumentelor de creditare ale fondurilor de garantare care operează pentru acest domeniu

Termen	2013
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Numărul IMM din acest domeniu contragarantate ➤ Volumul și structura contragaranțiilor acordate
Buget	Plafonul de operare al FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Creșterea accesului la finanțare al IMM care activează în sectorul pescuitului și acvaculturii ➤ Creșterea performanței, eficienței și randamentului FRC

Acțiunea 2

Recalibrarea în dinamică a sistemului de operare al FRC din perspectiva politicilor europene de reformare a intervenției statelor membre în materia ajutorului de stat

Măsura a)

Armonizarea schemelor de ajutor de minimis în concordanță cu dinamica legislației europene în materia ajutorului de stat și cu cerințele de operare ale FRC

Termen	2013
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	Restructurarea unor prevederi ale reglementărilor interne ale FRC
Impact	Perfecționarea activității FRC în conformitate cu prevederile naționale și europene în domeniul ajutorului de stat

OBIECTIVUL PRIORITAR III

Dezvoltarea și flexibilizarea facilităților oferite în procesul de acces la finanțare a IMM pentru proiectele aflate în convergență cu Strategia Europa2020, având ca obiective de referință creșterea inteligență, dezvoltarea durabilă și promovarea unei economii favorabile incluziunii sociale

Acțiunea 1

Dezvoltarea și diversificarea unor mecanisme și instrumente dedicate creșterii accesului la finanțare a proiectelor care răspund criteriilor vizate de Programul European – Competitivitate și Inovare (CIP)

Măsura b)

Formularea unor propuneri pentru inițierea de parteneriate cu Fondul European de Investiții prin programele acestuia dedicate susținerii microîntreprinderilor, microfinanțării etc., cum ar fi Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises (JEREMIE), Joint Action to Support Microfinance Institutions în Europe (JASMINE), European Progress Microfinance Facility (EPMF), precum și cu alte instituții financiare internaționale, vizând contragarantarea activităților care privesc proiectele ce răspund criteriilor vizate de Programul European – Competitivitate și Inovare (CIP) și de Strategia Europa 2020

Termen	2013
Indicatori	Numărul, structura și volumul finanțărilor contragarantate
Buget	În funcție de condiționalitatea FEI
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Dezvoltarea și consolidarea afacerilor și a antreprenoriatului IMM

Măsura c)

Implementarea unui parteneriat specializat cu FEI pentru acordarea de contragarantări care acoperă până la 100% din valoarea garanției pentru proiecte inovative ale IMM

Termen	2013
Indicatori	Numărul și volumul contragarantiilor acordate
Buget	În funcție de condiționalitatea FEI
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Dezvoltarea structurală a capacității de finanțare a proiectelor inovative a IMM

Măsura d)

Elaborarea și implementarea unei norme specifice) de contragarantare a investițiilor de capital de risc în cazul IMM inovative aflate în faza de start-up sau de creștere*

Termen	2013
Indicatori	–
Buget	Plafonul de contragarantare al FRC; contribuție FEI

Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Dezvoltarea și diversificarea capitalizării IMM și creșterea numărului de locuri de muncă menținute sau nou înființate

*) În funcție de preluarea riscului asociat acestui tip de finanțări de către fondurile de garantare

OBIECTIVUL PRIORITAR IV

Dezvoltarea și diversificarea capacității de operare a Fondului Român de Contragarantare prin asumarea unor mecanisme de contragarantare în condiții de piață, accesul la scheme și finanțări europene și participarea la capitalul unor instituții de finanțare a IMM

Acțiunea 1

Asumarea de către Fondul Român de Contragarantare a unor instrumente de operare pentru întreprinzătorii privați care nu sunt IMM și introducerea în obiectul de activitate a instituției co-garantării cu luarea în considerare a mecanismelor de operare în condiții de piață

Măsura a)

Capitalizarea suplimentară a FRC dedicată acestor misiuni noi și instituirea de mecanisme specifice de operare și gestionare

Termen	2013
Indicatori	Volumul și structura activităților de contragarantare și cogarantare
Buget	20 milioane euro
Responsabilități	AGA și Consiliul de Supraveghere
Implicații juridice	Promovarea unui act normativ cu putere de lege pentru amendarea corespunzătoare a prevederilor Legii nr. 312/2009 pentru aprobarea O.U.G. nr. 23/2009 pentru înființarea Fondului Român de Contragarantare
Impact	<ul style="list-style-type: none"> > Îmbunătățirea accesului la finanțare a mediului de afaceri > Diversificarea instrumentelor de operare a FRC > Creșterea veniturilor FRC din activitatea de exploatare

Măsura b)

Accesarea de fonduri gestionate de instituții europene în vederea inițierii unor activități de cogarantare

Termen	2013
---------------	------

Indicatori	Gradul de preluare a riscului contragarantării prin aceste instrumente
Buget	30 milioane euro, din bugetul instituțiilor europene partenere potențiale
Responsabilități	AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul
Implicații juridice	Modificări corespunzătoare în legislație
Impact	Consolidarea instituțională, patrimonială și a sistemului de operare a FRC în procesul de facilitare a accesului la finanțare a mediului de afaceri (există condiționalități și bariere legate de opțiunea unor instituții europene specializate privind dezvoltarea în România a unor astfel de oportunități)

Acțiunea 3

Perfecționarea și consolidarea sistemului fondurilor de garantare și contragarantare în scopul creșterii capacității lor de intervenție în procesul de accesare a finanțărilor de către IMM

Măsura a)

Implicarea FRC în înființarea Asociației Fondurilor de Garantare și Contragarantare din România și dezvoltarea instrumentelor și mecanismelor de cooperare dintre membrii acestuia

Termen	2013
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	Parteneriat comun între fondurile de garantare și FRC
Implicații juridice	Privesc statutul juridic și atribuțiile viitoarei instituții
Impact	Îmbunătățirea sistemului de cooperare și o mai bună armonizare a practicilor instituțiilor de garantare și contragarantare

OBIECTIVUL PRIORITAR VII

Dezvoltarea și diversificarea comunicării și relațiilor instituționale cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, presă și autoritățile publice în scopul cunoașterii conținutului și a dinamicii mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC

Acțiunea 1

Perfecționarea mecanismelor de comunicare intra și extra instituțională cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, precum și cu instituțiile publice partenere

Măsura e)

Realizarea Buletinului Fondului Român de Contragarantare, publicație dedicată promovării activității, mecanismelor și bunelor practici în domeniul contragarantării, garantării și ale politicilor de dezvoltare a accesului la finanțare a IMM

Termen	Apariție semestrială
Indicatori	–
Buget	FRC, 1.800 – 2.000 euro/ediție de 250 – 300 exemplare
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Vector specializat și instrument de imagine a FRC în promovarea dedicată a strategiei și politicilor de operare

OBIECTIVUL PRIORITAR VIII

Perfecționarea managementului FRC, îmbunătățirea formării continue a personalului și obținerea recunoașterii calității în procesul de operare

Acțiunea 1

Modernizarea managementului FRC din perspectiva amplificării eficienței și eficacității, în consens cu principiile și standardele europene stipulate în Strategia Europa 2020

Măsura a)

Consolidarea și dezvoltarea managerială de ansamblu și pe subsisteme – metodologic, decizional, informațional, organizatoric, managementul resurselor umane

Termen	2013
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> > Gradul de scientizare a managementului FRC (număr de instrumente manageriale și maniera metodologică de operaționalizare a acestora) > Gradul de “participare” a instrumentarului managerial la (în) exercitarea proceselor de management al contragarantării > Gradul de soluționare decizională a problemelor cu care se confruntă FRC (intensitatea decizională) > Gradul de operaționalizare a deciziilor (intensitatea operațională) > Gradul de satisfacere a nevoilor informaționale > Gradul de dotare cu personal a posturilor și compartimentelor

Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	Modificarea unor reglementări interne ale FRC
Impact	Ameliorarea considerabilă a performanțelor economico-financiare ale FRC

Măsura e)

Amplificarea gradului de metodologizare managerială, prin generalizarea utilizării unor sisteme, metode și tehnici adecvate de management (managementul prin obiective, managementul prin proiecte, tabloul de bord, delegarea etc.)

Termen	2013
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Calitatea instrumentarului managerial (oportunitatea utilizării, integritatea fiecărui instrument managerial, sincronizarea cu competența managerilor și executanților care apelează la serviciile lor, sincronizarea cu funcțiile manageriale) ➤ Calitatea metodologiilor de concepere, funcționare și întreținere a funcționării managementului și componentelor sale

Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	Recalibrarea unor prevederi ale normelor interne FRC
Impact	Ameliorarea performanțelor economico-financiare ale FRC

Acțiunea 2

Creșterea gradului de profesionalizare a managerilor și a managementului FRC prin formare continuă și consultanță

Măsura a)

Îmbunătățirea competenței managerilor și executanților prin derularea de programe de formare și dezvoltare profesională continuă în conformitate cu Legea 1/2011 a educației naționale

Termen	2013
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gradul de profesionalizare a managerilor ➤ Gradul de profesionalizare a managementului

	<ul style="list-style-type: none"> > Calitatea deciziilor > Exercițarea unui veritabil management bazat pe cunoștințe
Buget	Fonduri alocate educației continue în bugetul FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> > Creșterea gradului de implicare decizională și operațională a managerilor și executanților > Ameliorarea performanțelor economico-financiare

OBIECTIVUL PRIORITAR IX

Consolidarea gestiunii economice proprii, a mecanismelor de prudențialitate, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC

Acțiunea 1

Consolidarea sustenabilă a veniturilor din exploatare prin flexibilizarea criteriilor și a mecanismelor de stabilire a comisioanelor de operare în concordanță cu obiectivele de performanță, calitatea portofoliului, distribuția echilibrată a riscurilor pe beneficiari, finanțatori, domenii/sectoare de activitate, grupurile-țintă, performanța proiectelor finanțate și alte domenii de intervenție ale FRC

Măsura b)

Instituirea unei proceduri de auditare privind respectarea de către fondurile de garantare a normelor și convențiilor încheiate cu FRC la acordarea contragaranțiilor

Termen	2013
Indicatori	Specificali sistemului de auditare
Buget	FRC – 10.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Îmbunătățirea mecanismelor de operare cu fondurile de garantare cu efecte pozitive asupra structurii, volumului și eficienței contragarantării

Acțiunea 2

Perfecționarea strategiei de valorificare a capitalului prin diversificare, în condițiile de prudențialitate asumată, a instrumentelor de investire și plasament

Măsura b)

Continuarea investirii resurselor FRC în depozite la bănci, reconsiderarea unor politici de investire în vederea reducerii riscului indus de starea unor operatori bancari și perfecționarea procedeeelor și normelor interne în scopul optimizării prin raportul leu/euro a randamentului plasamentelor, din perspectiva trecerii României la moneda unică europeană

Termen	2013
Indicatori	Volumul și dinamica plasamentelor în lei și, respectiv, euro
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Asigurarea lichidităților necesare funcționării și activității operaționale a FRC ➤ Îmbunătățirea structurii rezervelor constituite ➤ Consolidarea portofoliului și reducerea ponderii transferurilor bugetare pentru acoperirea pierderilor FRC conform mecanismului instituit prin legea de funcționare

Acțiunea 5

Asigurarea capacității de plată a FRC către instituțiile partenere în raport cu care acesta a preluat o parte din riscul asociat anumitor activități

Măsura a)

Fundamentarea riguroasă împreună cu instituțiile partenere, a necesarului de plăți și monitorizarea continuă a cash-flow-ului în vederea asigurării lichidităților necesare onorării obligațiilor de plată

Termen	2013
Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Consolidarea mecanismelor de operare ➤ Optimizarea utilizării resurselor și a capitalului FRC ➤ Perfecționarea relațiilor de lucru cu instituțiile partenere

OBIECTIVUL PRIORITAR X

Modernizarea și perfecționarea cadrului normativ privind organizarea și funcționarea FRC în scopul creșterii impactului activității de contragarantare în susținerea accesului la finanțare a IMM

Acțiunea 2

Perfecționarea cadrului legal de organizare și desfășurare a activității de contragarantare din perspectiva rezultatelor studiului de impact, precum și a celor rezultate din acțiunile și măsurile asumate prin documentul strategic

Măsura d)

Revizuirea Actului Constitutiv al FRC și a reglementărilor interne privind organizarea și funcționarea acestuia în conformitate cu noul cadru normativ adoptat

Termen	2013 (în raport cu data intrării în vigoare a actului normativ)
Indicatori	Conformitatea normelor și procedurilor interne ale FRC cu noul cadru normativ adoptat
Buget	–
Responsabilități	AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul
Implicații juridice	Modificarea în consecință a normelor și procedurilor interne ale FRC
Impact	Diminuarea riscului operațional

Măsura e)

Restructurarea și recalibrarea normelor și procedurilor interne ale FRC în consecința modificărilor aduse în legislația privind înființarea și funcționarea FRC, precum și din perspectiva implementărilor acțiunilor și măsurilor asumate în Strategia FRC 2011 – 2013 și ale proiecțiilor până în anul 2015

Termen	2013
Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	AGA, Consiliul de Supraveghere, Directoratul
Implicații juridice	Reformarea, în consecință, a sistemului de reglementări interne ale FRC
Impact	Modernizarea sistemului de operare, ale normelor și instrumentelor de operare ale FRC în concordanță cu misiunea instituției rezultată din politicile publice guvernamentale, prevederile actelor normative și “bunele practici” europene

PERIOADA 2011 – 2013

OBIECTIVUL PRIORITAR V

Dezvoltarea cooperării cu instituții și organisme de garantare și contragarantare din țările membre UE și ale altor state cu experiență în domeniu, valorificarea potențialului și oportunităților oferite de AECM în scopul asumării instrumentelor de bune practici și a experiențelor relevante pe plan european și internațional

Acțiunea 1

Dezvoltarea cooperării bilaterale cu instituții de contragarantare și garantare membre a Asociației Europene a Fondurilor Mutuale de Garantare care pot furniza FRC elemente și exemple de “bune practici” privind mecanismele și instrumentele de garantare și contragarantare

Măsura b)

Realizarea unor studii comparative specializate privind mecanismele și instrumentele de contragarantare ale FRC și cele consacrate în țările europene cu tradiție în domeniu și implementarea componentelor care pot contribui la perfecționarea sistemului de operare al FRC

Termen	2011 – 2013
Indicatori	–
Buget	FRC – 40.000 – 50.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Îmbunătățirea și creșterea performanței FRC în activitatea de contragarantare

Măsura c)

Participarea la evenimente de specialitate reprezentative, organizate de instituțiile de garantare și contragarantare din țări europene și alte state, la inițiativa acestora, cu scopul de a dezvolta comunicarea și a promova mecanismele de operare și experiența FRC în exteriorul României și pentru consolidarea cooperării cu instituțiile similare din UE

Termen	2011 – 2013
Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul

Implicații juridice	–
Impact	Creșterea vizibilității FRC în sistemul european al instituțiilor de garantare și contragarantare și fructificarea unor oportunități de a facilita transferul de “bune practici”
Acțiunea 2	
Consolidarea poziției FRC în cadrul Asociației Europene a Fondurilor de Garantare Mutuală pentru o mai bună reprezentare de către aceasta a intereselor FRC în fața instituțiilor europene și a unor organisme internaționale	
Măsura a)	
<i>Asigurarea unui demers sistematic și pragmatic pentru atingerea, cu sprijinul AECM, a obiectivului strategic al FRC de participare a FEI și/sau a altor instituții specializate din UE la diversificarea și dezvoltarea capacității de operare a FRC prin instrumente financiare specializate</i>	
Termen	2011 – 2013
Indicatori	Volumul și structura participării FEI și a altor instituții specializate din UE la capitalizarea și finanțarea unor proiecte specifice contragarantării
Buget	–
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Dezvoltarea și diversificarea activității FRC
Măsura b)	
<i>Utilizarea oportunităților AECM de platformă pentru schimbul de bune practici în domenii și mecanisme specializate ale garantării/contragarantării prin participarea la grupe de lucru, seminarii, sesiuni de training precum și la evenimentele ad-hoc pe diferite subiecte de interes pentru FRC</i>	
Termen	2011 – 2013
Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Consolidarea statutului FRC în structura AECM și o asumare fluentă a procesului de transfer de “bune practici”

Măsura e)

Valorificarea în sistemul FRC a studiilor, informațiilor tehnice, statisticilor și publicațiilor AECM care promovează mecanismele și instrumentele de garantare și contragarantare ale membrilor asociației, precum și a altor organisme internaționale

Termen	2011 – 2013
Indicatori	–
Buget	–
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	O mai bună informare a specialiștilor și managementului FRC privind componentele calitative, problemele și dificultățile cu care se confruntă sistemul instituțional al garantării și contragarantării

OBIECTIVUL PRIORITAR VII

Dezvoltarea și diversificarea comunicării și relațiilor instituționale cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, presă și autoritățile publice în scopul cunoașterii conținutului și a dinamicii mecanismelor și instrumentelor de operare ale FRC

Acțiunea 1

Perfecționarea mecanismelor de comunicare intra și extra instituțională cu fondurile de garantare, băncile, mediul de afaceri, precum și cu instituțiile publice partenere

Măsura c)

Consacrarea activităților de consultanță oferită de FRC în sistem on-line sau prin instituirea de centre teritoriale specializate și caravane de informare, în parteneriat cu AIPPIMM, ACIS, Camerele de Comerț și Industrie, patronatele de ramură, reprezentanți media și alte autorități și instituții

Termen	2011 – 2013 prin programele anuale
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Numărul de beneficiari ai activităților de consultanță ➢ Numărul activităților realizate pe categorii de parteneri
Buget	FRC – 20.000 – 30.000 euro anual
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	➢ Facilitarea cunoașterii de către beneficiarii de finanțare a mecanismelor de acordare a creditelor, garanțiilor și contragaranțiilor

- > Creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene
- > Venituri suplimentare la bugetul FRC

Măsura d)

Participarea și organizarea de evenimente având ca obiectiv promovarea activității, mecanismelor și instrumentelor, precum și a imaginii FRC

Termen	2011 – 2013, sistematic potrivit interesului FRC
Indicatori	–
Buget	FRC – 120.000 euro anual
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Promovarea imaginii FRC, a sistemului de norme, mecanismul și facilități de operare

Acțiunea 2

Structurarea unui parteneriat coerent cu presa scrisă și audio-vizuală în vederea dezvoltării mijloacelor de promovare a mecanismelor, rezultatelor și ale instrumentelor de operare a FRC

Măsura a)

Organizarea de conferințe de presă și pregătirea participării reprezentanților FRC la emisiuni de radio, TV și publicarea de articole în presa scrisă, vizând obiectivele strategice, practicile operaționale și problemele specifice procesului de finanțare a IMM

Termen	2011 – 2013, potrivit unor programe anuale
Indicatori	–
Buget	FRC – 20.000 – 30.000 euro
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Creșterea vizibilității și dezvoltarea capacității instrumentelor de diseminare a practicilor de operare a FRC

OBIECTIVUL PRIORITAR VIII

Perfecționarea managementului FRC, îmbunătățirea formării continue a personalului și obținerea recunoașterii calității în procesul de operare

Acțiunea 2

Creșterea gradului de profesionalizare a managerilor și a managementului FRC prin formare continuă și consultanță

Măsura b)

Utilizarea consultanței în conceperea și derularea unor demersuri complexe, de natură managerială, economico-financiară, investițională etc.

Termen	2011 – 2013
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gradul de profesionalizare a managerilor ➤ Gradul de profesionalizare a managementului ➤ Exerțarea unui veritabil management bazat pe cunoștințe ➤ Dobândirea statutului de “organizație care învață”
Buget	Fonduri alocate pentru serviciile de consultanță în bugetul FRC
Responsabilități	Consiliul de Supraveghere și Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Ameliorarea performanțelor economico-financiare

OBIECTIVUL PRIORITAR IX

Consolidarea gestiunii economice proprii, a mecanismelor de prudențialitate, asigurarea capacității de plată a FRC pentru efectele ce decurg din producerea riscului și îmbunătățirea logistică a FRC

Acțiunea 3

Optimizarea cheltuielilor de funcționare ale FRC în corelație cu volumul și dinamica activității

Măsura a)

În perioada 2011-2013 salariile vor crește, de regulă, numai cu nivelul inflației, iar eventualele majorări salariale vor fi făcute numai pentru cazurile și performanțele deosebite

Termen	2011 – 2013
Indicatori	–
Buget	FRC
Responsabilități	Directoratul
Implicații juridice	–
Impact	Asigurarea sustenabilității fondului de salarii și o mai bună corelație cu performanțele profesionale